

SLUŽBENE NOVINE GRADA GORAŽDA

Godina XVIII

9. 4. 2025. godine

Broj 5

76

Na osnovu člana 8. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 49/06), članova 27. i 37. Zakona o razvojnem planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj 32/17) i člana 9. stav 3 Uredbe o izradi strateških dokumenata („Službene novine Federacije BiH“, broj 74/19), i na osnovu člana 17. Statuta Grada Goražde („Službene novine Grada Goražda“ br. 05/18), Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. godine, **d o n o s i**:

O D L U K U **o usvajanju Revidirane i usklađene** **Strategije razvoja Grada Goražde** **za period 2024–2027. g.**

Član 1.

Ovom Odlukom usvaja se dokument Revidirana i usklađena Strategije razvoja Grada Goražda za period 2024–2027. g.

Član 2.

Zadužuje se Služba za investicije, lokalni ekonomski razvoj i upravljanje imovinom za stalno

Član 3.

Sastavni dio ove Odluke je Revidirana i usklađena Strategija razvoja Grada Goražde za period 2024–2027. g.

Član 4.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od objavljivanja u „Službenim novinama Grada Goražda“.

Broj: 01-02-1-1192
3. 4. 2025. godine
G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA
Bajro Obuća, s.r.

.....

76a)

STRATEGIJA RAZVOJA GRAD GORAŽDE

2024–2027.

(PRILAGOĐENA I REVIDIRANA)

SADRŽAJ

SADRŽAJ	1
I. UVOD	3
I.1. METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE	4
II. STRATEŠKA PLATFORMA.....	5
II.1. SITUACIONA ANALIZA	5
<i>II.1.1. Geografski položaj i karakteristike</i>	<i>5</i>
II.1.1.1. Prirodno i kulturno naslijeđe Grada Goražda	7
<i>II.1.2. Stanovništvo i demografske karakteristike i kretanja</i>	<i>8</i>
II.1.2.1. Stanovništvo i gustina naseljenosti	8
II.1.2.2. Struktura stanovništva	10
II.1.2.3. Prirodno kretanje stanovnika	11
II.1.2.4. Migracije.....	12
II.1.2.5. Ključni demografski izazovi.....	13
<i>II.1.3. Pregled stanja i kretanja u lokalnoj ekonomiji</i>	<i>13</i>
II.1.3.1. Nivo razvijenosti	15
II.1.3.2. Broj i struktura privrednih subjekata	15
II.1.3.3. Prosječne plaće.....	18
II.1.3.4. Poreski prihodi.....	19
II.1.3.5. Vanjsko-trgovinska razmjena	20
II.1.3.6. Tržište rada	21
II.1.3.7. Poslovne zone	23
II.1.3.8. Poljoprivreda.....	26
II.1.3.10. Ključni ekonomski izazovi	31
<i>II.1.4. Društveni razvoj.....</i>	<i>31</i>
II.1.4.1. Obrazovanje	32
II.1.4.2. Kultura i sport.....	35
II.1.4.3. Socijalna zaštita	39
II.1.4.4. Zdravstvo.....	41
II.1.4.5. Civilna zaštita i sigurnost građana	43
II.1.4.5.1. Kriminalitet i javni red i mir.....	45
II.1.4.5.2. Službe zaštite i spašavanja.....	46
II.1.4.6. Analiza stanja mladih	48
II.1.4.7. Civilno društvo	48
II.1.4.8. Ključni izazovi društvenog razvoja	49
<i>II.1.5. Javna infrastruktura i javne usluge</i>	<i>50</i>
II.1.5.1. Saobraćajna infrastruktura	50
II.1.5.2. Telekomunikaciona infrastruktura	52
II.1.5.3. Javna rasvjeta i snadbijevnost električnom energijom	52
II.1.5.4. Vodosnabdijevanja i odvodnja otpadnih voda	53
II.1.5.5. Groblja i pogrebna djelatnost.....	55
II.1.5.6. Stanovanje	56
II.1.5.7. Javne administrativne usluge.....	56
II.1.5.7.1. Javne komunalne usluge	59
II.1.5.7. Uređenje (prostorno planiranje) prostora	60
II.1.5.8. Ključni izazovi u oblasti javne infrastrukture i usluga	61
<i>II.1.6. Okolišni razvoj.....</i>	<i>62</i>
II.1.6.1. Zrak.....	62
II.1.6.2. Vodni resursi	63
II.1.6.2.1. Kvaliteta voda.....	64
II.1.6.3. Zemljište	64
II.1.6.4. Šume.....	65
II.1.6.5. Biljni i životinjski svijet.....	65
II.1.6.6. Upravljanje otpadom	66

II.1.6.7. Zelene površine	66
II.1.6.8. Energijska efikasnost	67
II.1.6.9. Ključni okolišni izazovi	67
II.1.7. Analiza budžeta Grada Goražda	68
II.2. SWOT ANALIZA, STRATEŠKI FOKUSI, VIZIJA I CILJEVI	69
II.2.1. Strateški fokusi	71
II.2.2. Vizija, strateški ciljevi i indikatori	74
III. PRIORITETI I MJERE ZA OSTVARENJE STRATEŠKIH CILJEVA	75
III.1. PREGLED PRIORITETA I MJERA ZA STRATEŠKI CILJ 1: RAZVIJEN EKONOMSKI SEKTOR BAZIRAN NA KOMPARATIVNIM PREDNOSTIMA U OBLASTIMA PROIZVODNJE, POLJOPRIVREDE I TURIZMA	76
III.1.1. Pregled mjera za prioritet 1.1. Unaprijediti poslovno okruženje za proizvodnju i poduzetništvo, poljoprivredu i turizam	76
III.2. PREGLED PRIORITETA I MJERA ZA STRATEŠKI CILJ 2: UNAPRIJEĐENE JAVNE USLUGE, INFRASTRUKTURA I DRUŠTVENI SADRŽAJI KOJI POVEĆAVAJU UKLJUČENOST GRAĐANA I KVALITETU ŽIVOTA	78
III.2.1. Pregled mjera za prioritet 2.1. Osigurati uključenost građana i kvalitetu života građana svih generacija	80
III.2.2. Pregled mjera za prioritet 2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana	80
III.2.3. Pregled mjera za prioritet 2.3. Razvijati javnu infrastrukturu	82
III.3. PREGLED PRIORITETA I MJERA ZA STRATEŠKI CILJ 3: UNAPRIJEĐENA UREĐENOST GRADA ZASNOVANA NA ODRŽIVOSTI, EKOLOŠKIM TRANZICIJSKIM ZAHTEJIMA I SAVREMENOM PRIMJENLJIVOM PROSTORNOM PLANIRANJU	83
III.3.1. Pregled mjera za prioritet 3.1. Poboľjšati ostvarivanje okolišnih kriterija i uređenost grada	84
III.3.2. Pregled mjera za prioritet 3.2. Osigurati zeleni rast zasnovan na čistim energijama i održivom upravljanju prostorom	85
IV. KLJUČNI STRATEŠKI PROJEKTI	86
V. PROVJERA USKLAĐENOSTI SA DRUGIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA	89
VI. INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR	92
VII. OKVIR ZA PROVOĐENJE, PRAĆENJE, IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJU	93
VIII. PRILOZI	96
VIII.1. DETALJAN PREGLED MJERA	96
VIII.2. DODATNI PRILOZI	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

I. UVOD

Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“, broj. 32/17 - u daljem tekstu: Zakon) i Uredbom o izradi strateških dokumenata u Federaciji Bosne i Hercegovine („Sl. novine FBiH“, broj. 74/19 i 2/21 - u daljem tekstu: Uredba) uspostavljen je novi normativno-pravni okvir i metodologija razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u Federaciji Bosne i Hercegovine, kantonima i jedinicama lokalne samouprave. Do usvajanja pomenutog normativno-pravnog okvira, razvojno planiranje u Gradu Goraždu je poduzimano na principima planiranja usklađenim sa MIPRO metodologijom.

Strategija razvoja Grada Goražda 2017–2026. podrazumijevala je proces izrade vođen prema principima planiranja usklađen sa MIPRO metodologijom. Stupanjem na snagu pomenutog normativno-pravnog okvira razvojnog planiranja ukazala se potreba usklađivanja i revidiranja strateškog dokumenta.

Gradonačelnik Grada Goražda je Odlukom o pokretanju procesa izrade usklađene i revidirane Strategije razvoja broj: 02-24-1-1512/24 od 01.04.2024. godine pokrenuo opisani proces i u tu svrhu Rješenjem broj: 02-24-1-1658/24 od 18.04.2024. godine formirao Radni razvojni tim za revidiranje Strategije razvoja.

Strategija razvoja Grada Goražda je integrirani, multisektorski strateški dokument koja definiira javne politike, usmjerava razvoj teritorije i zacrtanim strateškim ciljevima i prioritetima predstavlja putokaz za sveukupni društveni razvoj. Strategijom razvoja Grada Goražda se utvrđuju ciljevi i prioriteti razvoja, način njihovog ostvarivanja, finansijski i institucionalni okvir za provedbu, praćenje, evaluaciju i izvještavanje.

Gradski razvojni tim (GRT) je vodio participatorni procesa izrade strateškog dokumenta zasnovano na principima održivog razvoja, socijalne uključenosti i metodologijom utvrđenom novim normativno-pravnim okvirom razvojnog planiranja.

Proces izrade Strategije razvoja Grada Goražda u svim fazama karakterisalo je ostvarivanje zakonskih principa razvojnog planiranja koji obuhvataju: otvoreni metod koordinacije, ravnopravnost spolova i jednake mogućnosti za sve građane, vertikalna i horizontalna koordinacija, partnerstvo, javnost i transparentnost u procesu razvojnog planiranja.

U okviru ostvarivanja zakonskih okvira razvojnog planiranja kroz fazu revidiranja i prilagođavanja izrade strateške platforme revidirana je vizija razvoja zasnovana na specifičnostima Grada Goražda.

Vizija razvoja Grad Goražde

GORAŽDE - Uređen grad, poduzetnih i zadovoljnih ljudi

Ostvarivanje vizije razvoja Grada Goražda podrazumijeva uspostavu mehanizama u okviru čega su definisana tri relevantna strateška cilja koji osiguravaju sinergijske efekte između ekonomije, okoliša i društva istovremeno vodeći računa o nadležnostima utvrđenim kroz principe lokalne samouprave u Federaciji BiH. Strateški ciljevi su ujedno osnova za utvrđivanje prioriteta i mjera i dalje korake razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u Gradu. Prioriteti, mjere i aktivnosti u potpunosti uvažavaju nadležnosti jedinice lokalne samouprave istovremeno prepoznavajući mogućnosti djelovanja kroz saradnju sa višim nivoima vlasti.

Strateški ciljevi razvoja Grad Goražde

1. Razvijen ekonomski sektor usmjeren na ključne privredne grane, komparativne i prirodne prednosti grada koji omogućava rast poslovne aktivnosti i zadovoljsvo radne snage

2. Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života
3. Unaprijeđena uređenost grada zasnovana na održivosti, ekološkim tranzicijskim zahtjevima i savremenom primjenljivom prostornom planiranju

Proces izrade Strategije razvoja Grada Goražda u svim fazama je usmjeravan i obezbjedio je usklađenost sa drugim relevantnim strateškim dokumentima, prije svega Strategijom razvoja Federacije Bosne i Hercegovine 2021–2027. godina i Strategijom razvoja Bosansko-podrinjskog kantona Goražde 2021–2027. godina. Pored koordinacije i usaglašavanja razvojnih prioriteta i politika u odnosu na pomenuti strateški okvir, Strategija razvoja Grada Goražda istovremeno u značajnom obimu odražava i globalno prihvaćene ciljeve održivog razvoja utvrđene kroz Okvir za implementaciju ciljeva održivog razvoja za BiH kao i druga razvojna usmjerenja BiH.

1.1. Metodologija izrade Strategije

Uredbom je uspostavljena metodologija koja propisuje korake u procesu izrade i strukturu strateškog dokumenta. Pokretanjem procesa revidiranja i prilagođavanja strateškog dokumenta Grada Goražda za period 2024–2027. godine određeno je da proces podrazumjeva usklađivanje i prilagođavanje: perioda važenja Strategije razvoja Grada Goražda sa novim planskim ciklusom; terminologije Strategije sa terminologijom normativno-pravnog okvira; strateške platforme sa novim metodološkim pristupom i konteksta u mjeri u kojoj je relevantno; programskog dijela Strategije razvoja Grada Goražda sa novim metodološkim pristupom i novonastalim izazovima; izradom drugih strateških dokumenta. Ujedno cijeneći relevantni period procesa revidiranja i prilagođavanja strateškog dokumenta procesom se nastoji uspostaviti dugoročniji osnov razvoja Grada Goražda kao podloge za buduća planiranja kroz planske periode.

Izrada Strategije razvoja Grada Goražda (revidirana i prilagođena) je prošla kroz naznačene procese i faze počevši od revidiranja i prilagođavanja strateške platforme i situacione analize, zatim u tom procesu prilagođavanje strateških ciljeva, prioriteta i mjera, identifikaciju strateških projekata, provjeru međusobne usklađenosti strateških dokumenata, revidiranje i usklađivanje indikativnog finansijskog okvira za implementaciju, definisanje načina implementacije, praćenja, izvještavanja i evaluacije, do zadnje faze koja podrazumjeva usvajanja strateškog dokumenta.

Značajnu podlogu procesu pružila je Strategija razvoja Grada Goražda za period 2017–2026. godina. Na bazi pomenutih podloga, prikupljenih ažurnih podataka i provedenih konsultacija utvrđen je Prijedlog Strategije razvoja Grada Goražda kao osnova koja je prošla daljnju proceduru do faze usvajanja od strane Gradskog vijeća. U postupku izrade i usvajanja provedene su javne konsultacije u kojima su učešće uzeli socio-ekonomski partneri, vijećnici i zaduženi općinski službenici. U cilju razmatranja revidiranih i usklađenih nalaza socio-ekonomske analize, strateške platforme, prioriteta i mjera kao i razmatranje utvrđenog prijedloga održani su radno-konsultativni sastanci.

Rješenjem Gradonačelnika broj: 02-24-1-1658/24 od 18. 4. 2024. godine uspostavljen je Razvojni tim (RT) zadužen za operativno vođenje svih faza izrade dokumenta. Gradski razvojni tim je vodio procese izrade, poštujući principe razvojnog planiranja i upravljanja razvojem iz člana 4. Zakona. Ekspertna podrška je obezbjeđena angažovanjem konsultantske podrške uključujući i podršku za razvoj implementacionih dokumenata propisanih Uredbom.

Članovi Razvojnog tima su:

1. Ernest Imamović, gradonačelnik,
2. Asima Džambegović, koordinator,
3. Berin Kulelija, Grad Goražde-član tima,

4. Muamer Krašić, Grad Goražde-član tima,
5. Adisa Borovac, Grad Goražde-član tima,
6. Sanid Zirak, Grad Goražde-član tima,
7. Samira Drakovac, Grad Goražde-član tima,
8. Samir Kanlić, Grad Goražde-član tima,
9. Muamer Hodžić, Grad Goražde-član tima,
10. Indira Rizvanović, Grad Goražde-član tima,
11. Nezim Ramić, Grad Goražde-član tima,
12. Dalila Klovo, Grad Goražde-član tima,
13. Aldijana-Drljević Omanović, Vlada BPK-član tima,
14. Melida Hadžiomerović, Vlada BPK-član tima,
15. Aida Rahman, Vlada BPK-član tima,
16. Arman Bešlija, Centar za socijalni rad BPK-član tima,
17. Sanela Kurtić, Centar za socijalni rad BPK-član tima,
18. Adnan Bukva, Udruženje poslodavaca BPK-član tima,
19. Adisa Mirvić, JKP 6. MART-član tima,
20. Dževad Terović, Privredna komora BPK-član tima,
21. Edin Čengić, JU Dom zdravlja „Isak Samokovlija“-član tima,
22. Dženan Hendo, JU Centar za kulturu-član tima,
23. Nermin Obuća, JU Sportski centar Goražde-član tima,
24. Nihad Kumovac, JU za predškolski odgoj i obrazovanje Goražde-član tima,
25. Sejdo Šapčanin, JP Veterinarska stanica Goražde-član tima,
26. Meliha Gaćanin, UG ALDI Goražde-član tima.

Stručno-konsultantsku podršku izradi Strategije razvoja pružao je konsultant mr.sci. Oković Emir.

Strategija razvoja Grada Goražda za period 2024–2027. godina (usklađena i revidirana) je kreirana i sadrži sve elemente metodologije utvrđene normativno-pravnim okvirom u Federaciji BiH. Na bazi usklađenosti sa širim strateškim okvirom Grad Goražde je u svojim strateškim opredjeljenjima dio ukupnog procesa razvoja u BiH. Konačno, revidirani su strateški ciljevi, prioriteti i mjere što ukupno predstavlja osnovu za daljnji proces implementacije i primjene normativnog okvira razvojnog planiranja. U okviru nadležnosti uočava se da sistem raspodjele nadležnosti nije u potpunosti normativno razriješen i u praksi isporuku usluga građanima čini dosta složenom i potrebne intervencije na području grada determinišu kao intervencije iz isključive nadležnosti grada i intervencije u kojima Grad djelimično poduzima aktivnosti ili omogućava realizaciju na području grada. U kontekstu definisanja mjera i aktivnosti za implementaciju Strategije razvoja Grada Goražda jasno su definisane aktivnosti koje isključivo implementira Grad i aktivnosti koje su u operativnom ili finansijskom smislu vezane za druge institucije, prije svega Kanton i FBiH. U projekciji razvoja usklađena i revidirana Strategija razvoja Grada Goražda, po razvojnom obuhvatu mjera izlazi i izvan perioda koji obuhvata što ujedno može biti dio osnove za naredni projektni ciklus, odnosno pretpostavlja fazna rješavanja pojedinih uočenih izazova.

II. STRATEŠKA PLATFORMA

II.1. Situaciona analiza

II.1.1. Geografski položaj i karakteristike

Grad Goražde je administrativni i kulturni centar Bosansko-podrinjskog kantona, pozicioniran u istočnom dijelu Bosne i Hercegovine, na obali rijeke Drine u središtu njenog gornjeg toka, na istočnim obroncima planine Jahorine.

Grad Goražde se prostire na površini 248,8 km², što predstavlja 49,21% teritorije Bosansko-podrinjskog kantona (BPK), 0,95% teritorije Federacije BiH, odnosno 0,49% teritorije Bosne i Hercegovine. U gradu Goraždu živi 91% ukupnog stanovništva BPK.

U Federaciji BiH Goražde graniči na zapadu i sjeveru s općinama Foča-Ustikolina i Pale-Prača, dok na istoku i jugu graniči s opštinom Novo Goražde iz RS.

Slika 1. Položaj Grada Goražda u BiH

Od glavnog grada BiH, Sarajeva, Goražde je udaljeno 92 kilometra. Saobraćajne komunikacije povezuju grad Goražde magistralnim putevima sa Sarajevom, Višegradom i Fočom, hrvatskim i crnogorskim primorjem, te Srbijom, a kroz teritoriju grada protiče i rijeka Drina kao glavna saobraćajna arterija na području istočne Bosne. Saobraćajnu povezanost u narednom periodu značajno može unaprijediti daljnji započeti razvoj komunikacija, prije svega prema Sarajevu (Tunel Hranjen) ali i prema Crnoj Gori. Ujedno razvoj pomenutih komunikacija približava dostupnost vazdušnog i željezničkog saobraćaja što može biti izuzetno značajno.

Regionalnu putnu mrežu čini putni pravac R-448 (Prača – Jabuka – Goražde – Čajniče) u dužini od 24,3 km, dok je lokalna putna mreža dobro razvijena i zastupljena je sa 13 važnijih putnih pravaca, čime je većini sela omogućen pristup automobilom.

Grad Goražde čini 145 naseljenih mjesta organiziranih u 20 mjesnih zajednica, od čega su 4 gradske (Goražde I, Goražde II, Goražde III, Goražde IV), 3 prigradske (Vitkovići, Hubjeri, Zupčići) i 13 ruralnih MZ (Osanica, Osječani, Ilovača, Sadba, Kraboriš, Orahovice, Berič, Posestra, Mravinjac, Faočići, Rešetnica, Bogušići, Vranići).

Na većem dijelu površine grada preovladavaju strmi tereni velikih visinskih razlika, pa 75% teritorije grada otpada na ispresijecano planinsko zemljište, uglavnom pokriveno šumom i pašnjacima, s nadmorskom visinom iznad 500 m. Ravničarski dio terena, aluvijalna zaravan rijeke Drine, predstavlja najvažniji dio urbanog područja grada.

Grad Goražde okružuju uzvišenja Mišjak na jugozapadu, Biserna na jugoistoku, Samari na jugu, Gubavica na zapadu i Površnica na sjeveru. Nalazi se na nadmorskoj visini 345m što djelimično utiče i na klimu.

Kroz južni dio Grada protiče Drina koja je okružena planinskim masivima Jahorine i Vučevica. Kotlinsko proširenje na Drini na oko 350 m nadmorske visine, u kome je smješteno Goražde, izuzev otvorenosti duž laktastog korita Drine, okruženo je sa svih strana visokim planinama. Iz navedenih razloga se, uprkos blizine Jadranskog mora, područje Goražda odlikuje umjereno-kontinentalnom klimom, dok se viši planinski dijelovi analiziranog područja iznad 1000 m nadmorske visine, odlikuju

subalpskom i alpskom klimom. Zvanični podaci o mjerenju temperature¹ pokazuju rast prosječne temperature zraka za oko dva stepena u zadnjim decenijama. Klimu na području Grada Goražda u nižim nadmorskim visinama karakteriše značajno prisustvo magle što nepovoljno utiče na mnoge segmente. U periodu 2002 -2013.godine srednja godišnja relativna vlažnost vazduha u Goraždu iznosi 91 %. Najveća vrijednost relativne vlažnosti vazduha javlja se u periodu novembar - januar i iznosi oko 97 %, dok se najmanja vrijednost najčešće u toku ljeta i kreće se oko 88 %.

U hidrogeološkom smislu područje Grada pripada slivu rijeke Drine, koja od većih pritoka sa desne strane prima Oglečevsku rijeku i Biočku, a sa lijeve strane rijeku Osanica, riječicu Ocka i Podhranjenski potok. Sve pritoke sa oboda kotline, imaju veliki pad i bujičave su. Rijeka Drina je ujedno i najveći vodotok na području Grada, a manje rijeke su Osanička Rijeka, Oglečevska rijeka, Biočka i niz potoka. Ovo područje spada u red područja relativno izdašnih vodom u razmjerama Bosne i Hercegovine (u rijeku Drinu sa ovog područja otiče prosječno 17,5 lit/sec/km²). Površine koje su ušle u ukupnu sumu vodenih površina su: rijeke i potoci. Kao vodene površine na teritoriji Grada utvrđuju se kao rijeke: Drina, Ocka rijeka, Oglečevska, Osanica, Čemernica, Lučica, Repča, Topola, Morinska rijeka, potoci: Podhranjenski, Gušićki, Omarski, Duboki, Konjski i dr. Ukupna vodena površina obuhvata 0,8% teritorije Grada ili 214,4 ha. Na području obuhvata postoje mnogobrojni izvori, ali uglavnom manje izdašnosti. Mnogi od tih izvora služe za potrebe pojedinih naselja i industrije. Interesantno je da u selu Bogušići postoji izvor mineralne vode (kiseljak) kao i na Mravinju.

II.1.1.1. Prirodno i kulturno naslijeđe Grada Goražda

Grad Goražde je bogat riječnim vodenim površinama čiji glavni dio čini rijeka Drina. Dužina ukupnog toka rijeke Drine koja pripada Gradu je oko 22 km, dok je ukupna dužina toka rijeke Drine 346 km, a površina sliva 19.794,80 km². Srednji godišnji proticaj na ušću Drine iznosi $Q_{sr}=406 \text{ m}^3/\text{s}$, a specifični oticaj za sliv rijeke Drine do ušća – $q_{sp}=20,5 (\text{L/s/km}^2)$.

U selu Bogušići postoji izvor mineralne vode (kiseljak) kao i na Mravinju (koji je malo lošijeg kvaliteta od navedenog u Bogušićima). Ove vode predstavljaju izuzetno prirodno blago, koje se može koristiti u raznim privrednim aktivnostima, ali i za izvoz pitkih, mineralnih i ljekovitih voda.

Područje Grada Goražda kao dio središnjih Dinarida svojim razvojem, odnosno specifičnim geološkim i tektonskim, magmatskim i sedimentološkim uvjetima proizveo je i nastanak određenih mineralnih sirovina. Na teritoriji Grada stijene i rudne pojave kaledonske epohe relativno malo su istražene. Izvjesne pojave kvarcno-baritnih žila, barita, kvarca, cinka i olova, uglja i dr.

Kvarcno-sideritne žile sa rudnim mineralima bakra, cinka, olova, srebra, antimona zastupljeni su na lokalitetima Osječani, Nekopi i dr. Smatra se da su granitski intruzivi paleozoika na ovom području duboko u odnosu na sadašnji erozioni nivo. Zbog toga na površini ili u njenoj blizini postoje samo hidrotermalne parogeneze sa dominantnim učešćem barita, često sa kvarcom - kvarc-baritna tijela.

Obzirom na prisutnost velikih i raznovrsnih stijenskih masa, potencijalnost građevinskog i tehničkog kamena je gotovo neiscrpna (krečnjaci, dolomiti, šljunak i dr.). Treba imati u vidu da u sklopu navedenog postoji i potencijalnost za građevinskim ukrasnim kamenom (prekristalisali krečnjaci, dolomiti i dr.).

U kontekstu tendencija za povećanom potrebom iskorištavanja obnovljivih izvora energije bitno je napomenuti da područje Grada Goražde ima potencija za korištenje energije sunca i vjetra za proizvodnju električne energije, naročito na lokalitetima sa većom nadmorskom visinom gdje su strujanja vjetra veća i broj sunčanih dana izvan zone magle značajno veći. Sunčani periodi i potencijali sunca u smislu korišćenja obnovljivih izvora kao jednog od elemenata energetske tranzicije na pogodnim područjima Goražda, prema Globalnom solarnom atlasu, su na nivou preko 1250 kWp/kWh na godišnjem nivou. To znači da se radi o području koje u smislu ocjene privlačnosti, spada u srednju/visoku kategoriju (privlačno). Uzvevši u obzir sve mogućnosti za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora moguće je kombinacijama razvijati stabilne sisteme napajanja (storage) sa tendencijom uspostave zelene sredine.

¹ Izvor: Federalni hidrometeorološki zavod, Sarajevo, Srednje temperature u periodu 1961-1990.godine i periodu 2022-2023. godine.

Kulturno-istorijska baština predstavlja jedan od najvažnijih segmenata kulturnog identiteta određene zajednice i posebno doprinosi kvalitetu prostora u kojem ona egzistira, o starosnoj dobi pojedinih naselja i vremenskim periodima u kojima je to naselje imalo najburniji razvoj.

Na području Grada Goražda izdvajaju se arheološka nalazišta iz prahistorijskog, rimskog i srednjovjekovnog perioda, stećci, građevine sakralne arhitekture. U kontekstu prahistorijskih arheoloških lokaliteta izdvajaju se lokaliteti Jabuke, Ilovače, Križevac-Kosače, Lug-Zupčići, Popov do. Prepoznatljivi lokaliteti iz Rimski period su u naseljima Hubjeri-rimsko naselje, Kalac-Crkvena, Donja Sopotnica. Srednji vijek prevashodno karakterišu nekropole stećaka (Ilovača, Kopači-Zapljevac, Kolovarice, Vejzagići, Gusići, Osječani, Nekopi, Zorovići i drugi lokaliteti evidentirani u evidenciji Centra za kulturu Goražde). Nekropola stećaka Goršić Polje je uvrštena u UNESCO listu zaštićenih spomenika. Nacionalnim spomenici su Nekropola sa stećcima u Hrančićima, Nekropola sa stećcima u selu Kosače, Neolitsko naselje Lug.

Osmanski period karakterišu nišani, vjerski objekti, javni objekti infrastrukture (nišani u mjestu Rešetnica, Marevci, Goražde i drugi lokaliteti, Sinan begova-džamija, Džamija u Krećima, ostaci mosta Lutfi-bega Dedovića). U odnosu na austrougarski period dominantno se izdvajaju objekti OŠ „Husein-ef- Dozo“ i objekat Gradske galerije u Goraždu.

Centar za kulturu Goražde je sačinio evidenciju kulturno-istorijskih spomenika i objekata što je izuzetno značajna baza u ovom segmentu koji uključuje sve periode.

Značajnu kulturno-istorijsko naslijeđe predstavlja i spomenici, groblja-mezarja kao i historijska građa iz burnog perioda ratova na području grada Goražda. Naručito je značajan period agresije na BiH u kom periodu je Goražde imalo status zaštićene zone UN. U kontekstu odbrane u periodu 1992-1995. godina Goražde je steklo epitet „Grada heroja“.

II.1.2. Stanovništvo i demografske karakteristike i kretanja

Demografske karakteristike čine izuzetno bitan elemenat društveno-ekonomskog razvoja. Stanovništvo je osnovni faktor razvoja obzirom da se za isti vezuje kontingent radne snage koja pokreće i usmjerava djelatnosti na jednom području i istovremeno čini konzumenta društvenih sadržaja jedinice lokalne samouprave. U okviru demografske strukture razlikujemo obilježja stanovništva u vidu broja i gustine naseljenosti područja, starosne i rodne zastupljenosti, prirodnog priraštaja i kretanja stanovništva, što su faktori relevantni za društveno-ekonomsku razvijenost područja grada i šire.

Analizom pomenutih demografskih elemenata dolazimo do ocjene stanja na području Goražda u vidu ocjene nivoa društvene razvijenosti. Istovremeno utvrđujemo slabosti u demografskoj strukturi iz čega proizlaze pravci djelovanja i odgovora na ključne izazove kada je u pitanju stanovništvo i širi kontekst u gradu Goraždu.

II.1.2.1. Stanovništvo i gustina naseljenosti

Prema zvaničnoj procjeni² broja stanovnika, sredinom 2023. godine u gradu Goraždu je živilo 19.257 stanovnika, što je za 6,52% manje stanovnika u odnosu na 2017. godinu u kojoj je bilo 20.599 stanovnika. Prema popisu stanovništva iz 1991. godine u tadašnjoj općini Goražde je živjelo 33.474 stanovnika, dok je prema popisu iz 2013. godine u općini živjelo 20.897 stanovnika. U Gradu Goraždu, prema popisu iz 2013. godine registrovano je 7.573 domaćinstava, što znači da je prosječna veličina domaćinstva 2,76.

Tabela 1. Broj stanovnika grada Goražda 1991-2022. god.

Godina	Broj stanovnika
1991.	33.475
2013.	20.897
2017.	20.599

² Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH, Federalni zavod za programiranje razvoja, Sarajevo 2024.

2018.	20.610
2019.	20.399
2020.	20.153
2021.	19.811
2022.	19.484
2023.	19.257

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2017-2022. godina.

Ratna dešavanja od 1992–1995. godina ostavile su značajan uticaj na kretanje stanovništva, uključujući i Goražde, što je vidljivo putem poređenja zvaničnih rezultata popisa provedenih 1991. i 2013. godine. Broj stanovnika u 2013. godine je za 37,5% manji u odnosu na broj stanovnika iz 1991. godine. Činjenica da je dio teritorije općine Goražde obuhvaćen novoformiranom opštinom Novo Goražde također u određenom obimu utiče na pomenuti broj stanovnika. Sa druge strane, kroz relevantni posmatrani period 2017–2023. godina, nastavlja se trend pada broja stanovnika u procentu od 6,52% što Goražde stavlja u red sredina u kojima su zabilježeni negativni trendovi.

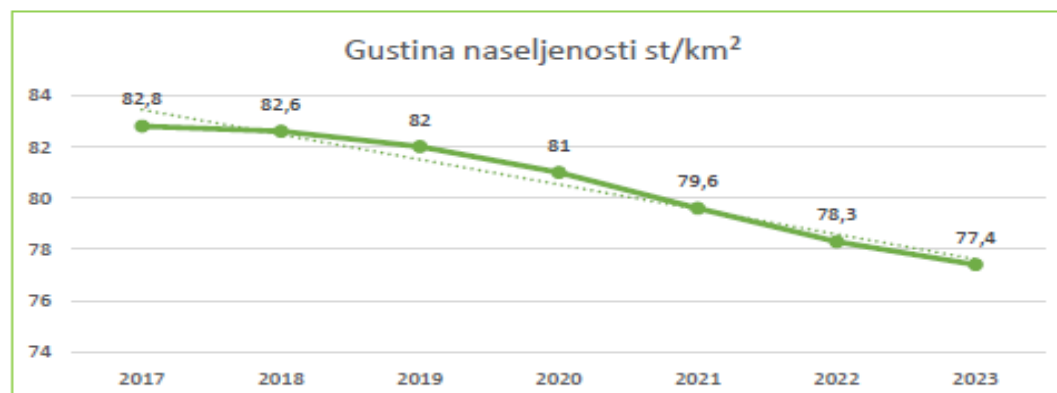
Grafikon 1. Pregled kretanja broja stanovnika grada Goražde 1991-2023.god.

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2017-2022 godina.

U odnosu na područje Bosansko-podrinjskog kantona (21.728) stanovništvo grada Goražda čini 88.62% stanovništva Kantona. Polazeći od površine općine (248,8 km²) gustina naseljenosti u gradu Goraždu u 2023. godini je na nivou od 77,4 st/km² i u odnosu na 2017. godinu (82,8 st/km²) smanjila se za 5,4%. U kontekstu rasprostranjenosti stanovništva i uzevši u obzir OECD kriterije (15-50% stanovništva živi u ruralnim područjima) Goražde se može okarakterisati kao značajno ruralno područje.

Grafikon 2. Pregled gustine naseljenosti grada Goražde 2017-2023.god.

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2017-2023. godine.

Posmatrajući stogodišnje trendove u odnosu na različita društvena uređenja i historijske događaje uočava se konstantan rast broja stanovnika do popisa stanovništva iz 1991. godine i pad broja u periodu nakon pomenute godine. Posmatrajući ove podatke može se sa određenom rezervom istaći da se rast broja stanovništva podudara sa značajnim nivoima investicija i ulaganja u elemente društvenog razvoja. Ratna devastacija i administrativna podjela područja Općine Goražde značajno su uticali na kretanje broja stanovnika u zadnjim decenijama.

Tabela 2. Broj stanovnika grada Goražda 1848–2023. god.

GODINA	1848.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2013.	2023.
Broj stanovnika	15.724	19.638	24.346	28.319	31.487	33.072	22.080	19.257

Izvor: Strategija razvoja regionalnih cesta Bosansko-podrinjskog kantona Goražde, oktobar 2023. godine

II.1.2.2. Struktura stanovništva

Za izradu ove analize biološka struktura stanovništva je značajna jer daje osnove sadašnjeg i budućeg demografskog i socio-ekonomskog razvoja određenog područja. Biološka struktura obuhvata analizu starosne dobi stanovništva i polnu strukturu.

Starosna struktura stanovništva starosne dobi do 14 godina u posmatranom periodu (2017-2023), karakteriše pad stanovništva u procentu od 0,25% godišnje. Zastupljenost ove kategorije starosti stanovništva u ukupnom broju stanovnika u 2024. godini je na nivou 13,03% učešća u strukturi stanovništva. Radno-sposobno stanovništvo starosne dobi 15-64 u ukupnoj strukturi stanovništva učestvuje sa 57,44% i uočava se pad ukupnog broja stanovništva ove dobne kategorije u procentu od 12,39% ili godišnje u prosjeku od 1,77%. U odnosu na kategoriju stanovništva starosti iznad 65 godina prisutan je trend povećanja u procentu od 14,32% u odnosu na 2017. godinu.

Promjene vezane za starosnu strukturu ukazuju na zabrinjavajuće negativne trendove u starosnoj strukturi radno sposobnog stanovništva i starosnoj kategoriji preko 65 godina. Baza radno-sposobnog i reproduktivnog stanovništva se smanjuje što može negativno uticati na sve elemente razvoja. Indeks starenja stanovništva koji je na nivou od 139,1 potvrđuje činjenicu povećanja udjela starog stanovništva. U slučaju jednakih učešća mladih i starijeg stanovništva ovaj indeks iznosi 100. Ovo ukazuje na prisustvo trenda starenja stanovništva, prisutnosti elemenata stacioniranog i regresivnog tipa stanovništva i negativnog prisustva pada opće stope aktivnog stanovništva, a što ujedno ukazuje na potencijalne pravce usmjeravanja populacijskih/depopulacijskih i razvojnih politika.

Tabela 3. Starosna struktura stanovnika grada Goražda 2017-2023. god.

Godina	0-14	15-64	65+
2017.	2.904	14.246	3.449
2018.	2.960	14.067	3.583
2019.	2.939	13.770	3.690
2020.	2.918	13.442	3.793
2021.	2.920	13.042	3.849
2022.	2.896	12.720	3.868
2023.	2.833	12.481	3.943

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Basansko-podrinjski kanton u brojkama, Sarajevo 2024. godina.

Rodna struktura stanovništva na prostoru BPK-a Goražde prema zvaničnim procjenama u 2023. godini čini 49,54% muškaraca i 50,46% žena. Višak ženskog stanovništva je najizraženiji u starijoj populaciji, dok je broj ženske djece (populacija 0 - 14 godina) bio manji od broja muškaraca. Udio ženske zrele populacije (15 - 64 godine) u ukupnom stanovništvu iznosi 31,40%. Odnos ženskih kontingenata stanovništva značajan je pokazatelj stanja i potencijala biodinamičke aktivnosti i snage same populacije.

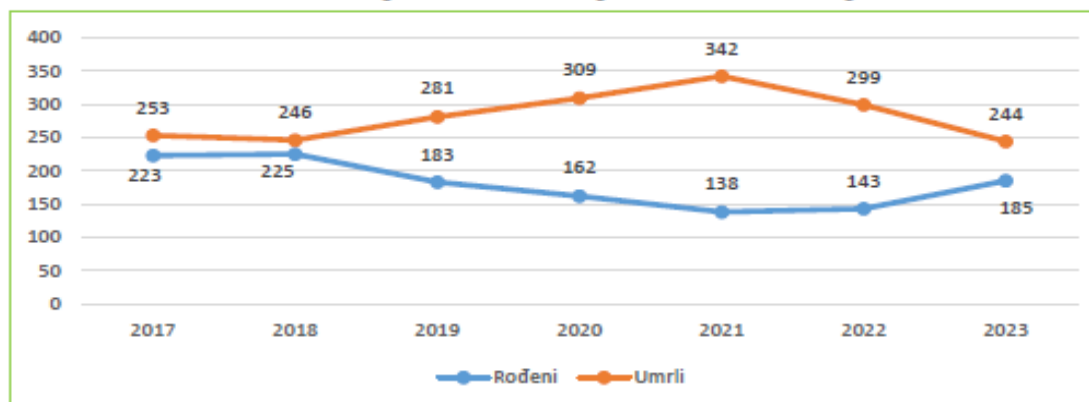
II.1.2.3. Prirodno kretanje stanovnika

Podaci prirodnog priraštaja stanovništva Goražda pokazuju u periodu 2017–2023. godina negativan prirodni priraštaj. U posmatranom periodu grad Goražde je na osnovu negativnog prirodnog priraštaja izgubio 715 stanovnika, što je procenat od 3,47 % stanovnika iz 2017. godine. Ostvareni procenat priraštaja ukazuje na potrebu prioritarnog kreiranja politika u ovom dijelu.

Prosječan broj rođenih u periodu 2017–2023. godine ja na nivou 179 živorođenih, dok je prosječan broj umrlih u istom periodu 282. Razmatrano u promilima u 2023. godini stopa nataliteta je iznosila 9,6 i u odnosu na 2017. godinu (10,9) je manja je za 11,83%. Stopa mortaliteta iskazana u promilima u 2023. godini je iznosila 12,7 i veća je u odnosu na 2017. godinu (12,3) za 3,25%. Uočava se da je uslijed utjecaja pandemije COVID-19 došlo do povećanja negativnog uticaja na elemente prirodnog priraštaja stanovništva, dok u zadnje dvije godine su prisutni blagi pozitivni trendovi.

Podaci o polnoj strukturi rođenih pokazuju veći broj rođene muške u odnosu na rođenu žensku djecu u posljednjih šest godina. U odnosu na polnu strukturu umrlih broj muški osoba je veći u odnosu na umrle ženske osobe. U posmatranom periodu ukupno je bilo 4 umrlih dojenčadi.

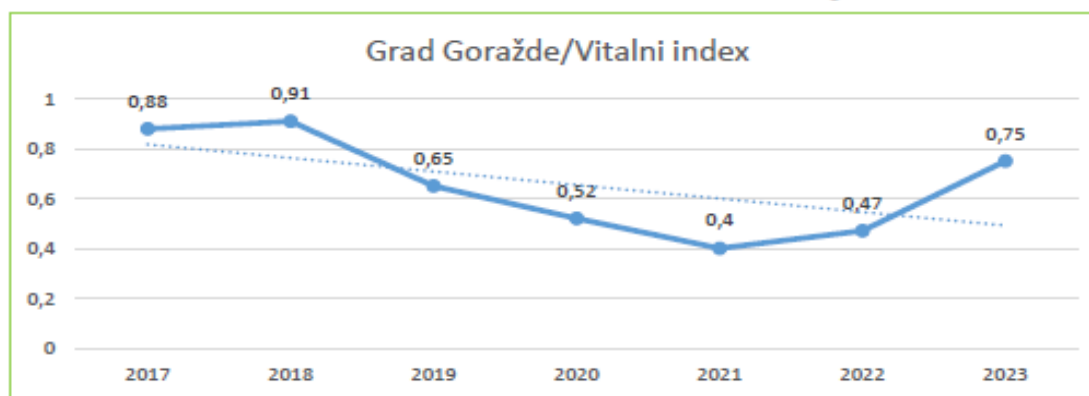
Grafikon 3. Pregled rođenih i umrlih u gradu Goraždu 2017–2024.god.

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Bosansko-podrinjski kanton u brojkama, Sarajevo 2017–2023. godina.

Cijeneći potrebu kvantificiranja prirodnih promjena porasta ili pada stanovnika potrebno je smjer prirodne produkcije stanovništva postaviti u kontekst omjera rođenih na 100 umrlih osoba što se iskazuje putem vitalnog indeksa, koji je u 2017. godini bilježio vrijednost od 0,88 a u 2023. godini iznosio je 0,75. Vitalni indeks ukazuje i na prosječne vrijednosti prirodnog kretanja stanovništva Goražda.

Grafikon 4. Vitalni indeks odnosa rođenih i umrlih 2017–2023. god.

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Bosansko-podrinjski kanton u brojkama, Sarajevo 2017–2023. godina.

Važan segment prirodnog kretanja stanovništva u osnovama reprodukcije izražen je i kroz segment zaključenih i razvedenih brakova. Podaci pokazuju blagi pad broja zaključenih brakova u 2023. godini u procentu od 15,75% u odnosu na 2017. godinu. Sa druge strane, značajno raste broj razvedenih brakova u procentu od 53,39%. Ova činjenica ukazuje na potrebu kreiranja politika koje stimulišu bračne zajednice i ujedno utiču na smanjenja broja razvedenih brakova.

Tabela 4. Broj zaključenih i razvedenih brakova u periodu 2017-2023. god.

Godina	Zaključeni brakovi	Razvedeni brakovi
2017.	127	20
2018.	108	30
2019.	112	-
2020.	114	23
2021.	98	26
2022.	148	25
2023.	107	43

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Bosansko-podrinjski kanton u brojkama, Sarajevo 2017-2023. godina.

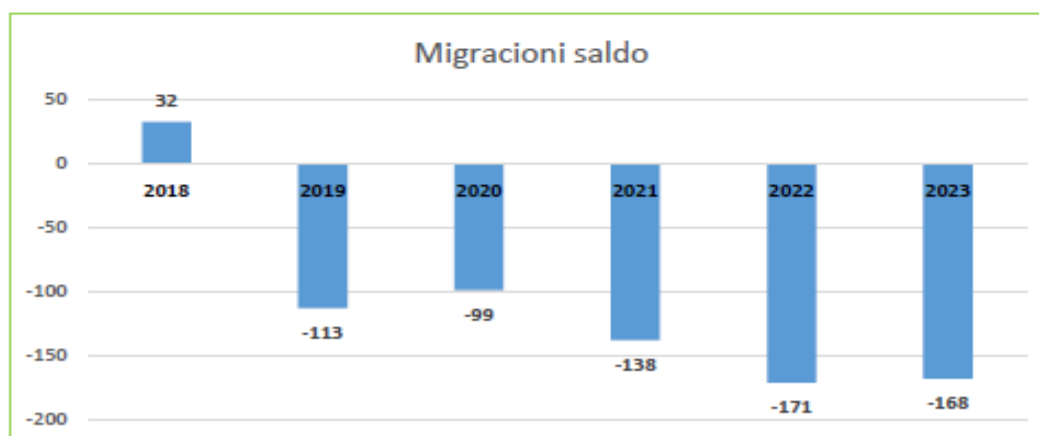
II.1.2.4. Migracije

Broj stanovnika u smislu rasta ili pada, pored prirodnog priraštaja, zavisi i od strukture migracionog salda. Migracije su izuzetno kompleksna komponenta stanovništva i njegovog razvoja. Dostupni podaci u odnosu na period 2017-2023. godina ukazuju na početne pozitivne stope i nakon toga prisustvo negativne migracionu stopu.

Podaci o ukupnim migracijama (unutrašnjim i vanjskim) pokazuju negativnu stopu izraženu u činjenici da je na području Goražda u periodu od 2017-2023. godina broj stanovnika po osnovu migracija manji za 657 stanovnika.

Uzroke negativnih trendova pronalazimo u nestabilnoj političkoj situaciji, kasnijem otpočinjanju samostalnog života i zasnivanja porodice te sve većeg broja odlaska stanovništva iz Bosne i Hercegovine.

Grafikon 5. Migracioni saldo grada Goražda u periodu 2017-2023. god.

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Bosansko-podrinjski kanton u brojkama, Sarajevo 2017-2023.

Uspoređivanjem podataka o broju stanovnika 2023. godine u odnosu na popis stanovništva iz 1991. godine, konstatuje se pad broja stanovnika je u procentu od 41,78%. Pored činjenice da se dio

stanovništva smanjio usljed pogibije tokom rata 1992-1995 i zbog administrativne podjele Općine Goražde, procjenjuje se da značajan broj lica živi u inostranstvu. Nisu poznati podaci o broju lica koja žive u dijaspori ali se pretpostavlja da se radi o značajnom broju lica uključujući i generacije koje su se rodile izvan BiH. Grad Goražde je u okviru projekta USAID BIH DIASPORA započeo aktivnosti na mapiranju dijasporne te razvijanja saradnje u cilju unaprijeđenja lokalnog razvoja i drugih društvenih segmenata i procesa. Odlukom³ je uspostavljen e-registar za umrežavanje Grada Goražda sa dijasporom koji je do sada evidentirao 100 lica. U posmatranom periodu prisutne su ekonomske investicije stanovnika koji dolaze iz dijasporne na koji način su prevashodno unaprijeđene uslužne djelatnosti zasnovane na stečenim znanjima, iskustvima i ulaganjem kapitala. Primjeri ulaganja pokazuju sve potencijala dijasporne što je naručito značajno kod prenosa znanja i vještina u kontekstu savremenih globalnih izazova i trendova razvoja.

II.1.2.5. Ključni demografski izazovi

- Kreiranje demografskih politika iz okvira nadležnosti JLS usmjerenih na ostvarivanje pozitivnih demografskih efekata kao osnovne baze daljnjeg razvoja,
- Davanje prioriteta aktivnostima i projektima koji imaju pozitivan uticaj na ukupan ambijent zadržavanja i rasta stanovništva,
- Jačanje porodice i braka,
- Korištenje potencijala dijasporne.

II.1.3 Pregled stanja i kretanja u lokalnoj ekonomiji

Grad Goražde u postratnom (1992-1995) periodu do danas karakteriše tvrdnja da se radi o sredini koja je napravila odlične rezultate u oblasti privrede. Ta tvrdnja se zasniva na činjenici da značajan broj privrednih subjekata nije u procesima privatizacije doživio gašenje već naprotiv danas se radi o izuzetno uspješnim preduzećima, posebno u oblasti namjenske industrije. Također značajan poduzetnički potencijal, investiranje i tradicija industrijske proizvodnje uz prisustvo kvalitetnih kadrova omogućili su privredne rezultate. Rezultati se mjere rastom proizvodnje, investicijama, proširenjem privrednih objekata, brojem zaposlenih i visinom plaća. Na određeni način se može tvrditi da je razvoj privrede od 1996. godine do danas po obimu rasta i privrednim aktivnostima imao nekoliko ciklusa rasta i investiranja koji je uglavnom zasnovan na ulaganjima u postojeće privredne objekte i zone, odnosno preduzeća. Može se tvrditi da se daljnji rast privrednih aktivnosti i nove investicije zasniva na radnoj snazi, dostupnosti privrednog-industrijskog zemljišta, savremenim tehnologijama i pogodnostima za poslovanje koje podrazumjevaju kreiraju povoljnog poslovnog okruženja od strane lokalne zajednice i drugih nivoa vlasti.

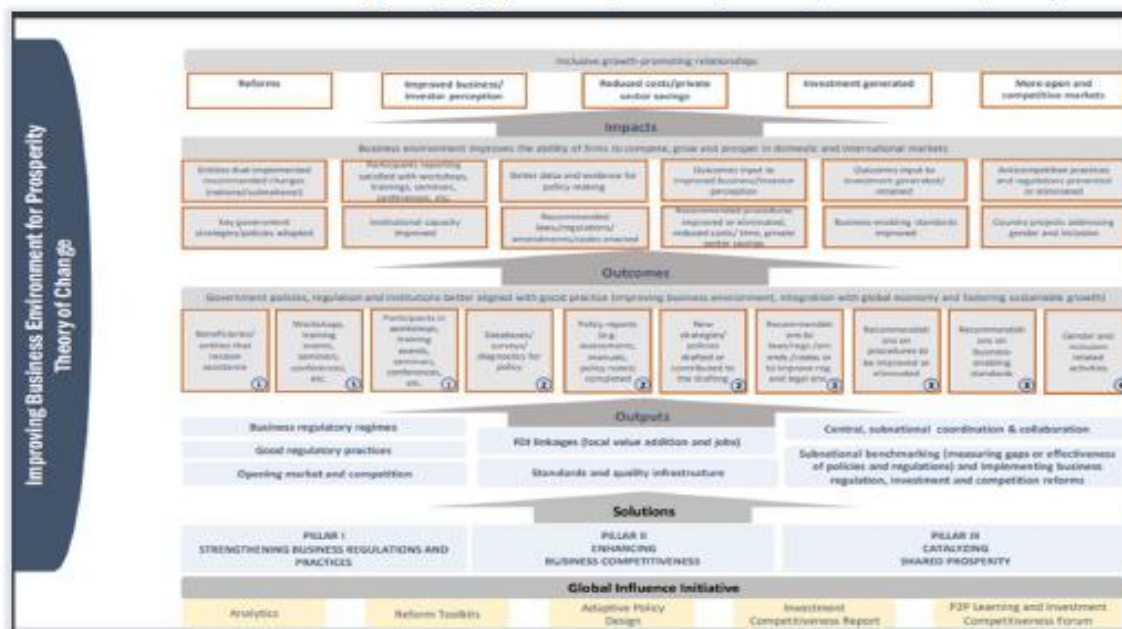
Grad Goražde u saradnji sa Kantonom je na osnovi utvrđenih ciljeva svoje aktivnosti i mjere realizovao kroz podršku razvoju poslovne infrastrukture i podršku kreiranju pogodnog poslovnog okruženja. U segmentu poslovne infrastrukture Grad Goražde je definisao poslovne-industrijske zone i kontinuirano doprinosio razvoju infrastrukture koja se naslanja na iste. U segmentu kreiranja pogodnog poslovnog okruženja i pružanje podrške privredi putem javne administracije svim zainteresovanim Grad je transparentno i ažurno rješavao podnesene zahtjeve i stavljao na uvid relevantne informacije, kao što su: osnovni pokazatelji i strateški dokumenti, sektorske aktivnosti/studije, informacije, administrativne obrasce i informacije o postupcima i procedurama što je potvrđeno stečenim BFC certifikatom. Na nivou obrta i MSP Grad je kontinuirano pružao podršku kroz odobravanje povoljnih kreditno-komisionih sredstava (160 kredita sa plasmanom kreditnih sredstava preko 1,5 mil. KM). Na nivou podrške poljoprivrednim aktivnostima Grad je pored činjenice da je poljoprivreda u nadležnosti viših nivoa vlasti pokrenuo planski pristup razvoja i podrške kreiranje strateških-planskih dokumenata koji u narednom periodu kroz implementaciju treba dovesti do poboljšanja.

³ Odluka Gradonačelnika broj: 02-04-2-1549/24 od 04.04.2024. god.

Pored svakodnevne posvećenosti i otvorenosti prema poslovnoj zajednici formiran je Privredni savjet koji ima savjetodavnu funkciju radi jačanja privredno-javnog dijaloga, davanje prijedloga i inicijativa za poboljšanje konkurentnosti privrede, praćenje pitanja vezanih za privredni razvoj i poboljšanje investicionih ulaganja.

Na podlozi stavova Svjetske banke iz 2021. godine lokalni ekonomski razvoj se prije svega treba usmjeriti na javno-privatni dijalog sa fokusom na poboljšavanje poslovnog okruženja. Na toj osnovi Grad Goražde kroz saradnju sa višim nivoima vlasti i globalno treba da prepozna svoju ulogu i razvije planske aktivnosti u preporučenim oblastima.

WB 2021 Globalni okvir – poboljšanje poslovnog okruženja kao ključ inkluzivnog razvoja

Izvor: www.worldbank.org

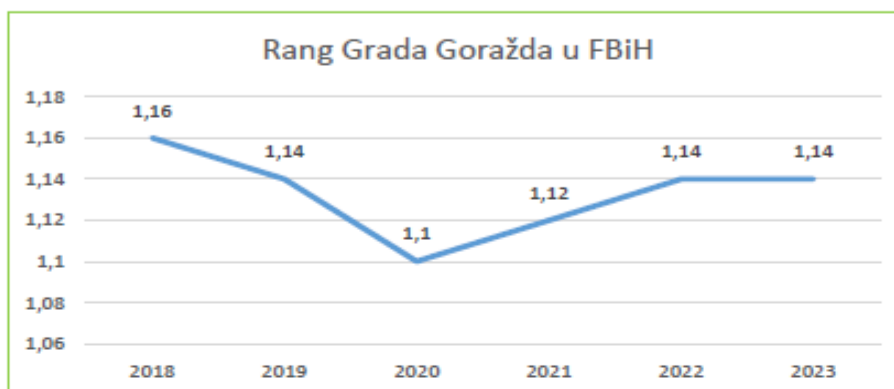
U odnosu na pomenute činjenice, relevantne stavove, prakse i iskustva, za postizanje pozitivnih efekata ekonomskog razvoja u jedinicama lokalne samouprave, možemo istaći niz bitnih preduvjeta prema kojima treba usmjeriti kreiranje lokalnih politika i aktivnosti:

- Promocija lokalnog poslovnog sektora
- Sposobnost za privlačenje investicija
- Podrška privrednim aktivnostima
- Podrška iskorištavanju komparativnih prednosti
- Poslovni kontakti i veze
- Stavovi nosilaca političkog odlučivanja
- Kvalitet zaposlenih u JLS
- Učinkovitost administrativnih procedura
- Dostupnost informacija
- Kvalitet komunalnih usluga i infrastrukture za poslovanje
- Dostupnost osposobljene radne snage
- Učinkovitost vlada na višoj razini

II.1.3.1. Nivo razvijenosti

Indeks razvijenosti je ključni pokazatelj i komparativni indikator razvoja koji se koristi u Federaciji BiH od strane Federalnog zavoda za programiranje razvoja. Za izradu indeksa razvijenosti od 2018. godine se koriste sljedeći indikatori: prihodi od poreza na dohodak po stanovniku, stepen zaposlenosti, kretanje stanovništva, udio starog stanovništva u ukupnom stanovništvu i stepen obrazovanja radne snage. Grad Goražde je prema novoj metodologiji izračuna indeksa razvijenosti u 2018. godini bio na 9 mjestu prema rangu (II) razvijenosti u Federaciji Bosni i Hercegovini. U 2023. godine Goražde se nalazi na 12 mjestu u Federaciji Bosne i Hercegovine prema rangu razvijenosti.

Grafikon 6. Index razvijenosti Grada Goražda u FBiH

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2017-2023. godine.

Ukoliko se posmatra kretanje osnovnih indikatora razvoja u periodu 2018-2023. godina, može se zaključiti da se bilježe gotovo konstantne vrijednosti relevantnih indikatora za nivo JLS uključujući učešće starog stanovništva i stepen obrazovanja radne snage. Indikator koji se odnosi na iznos prihoda od poreza na dohodak per capita je u porastu, dok sa druge strane opadaju vrijednosti indikatora stepen zaposlenosti i kretanje stanovništva.

Tabela 5. Pregled indikatora razvoja Grada Goraždea 2018-2021. god.

Indikator	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Prihodi od poreza na dohodak po	1,28	1,25	1,18	1,29	1,34	1,40
Stepen zaposlenosti	1,51	1,46	1,47	1,50	1,53	1,49
Kretanje stanovništva	0,98	0,91	0,85	0,80	0,75	0,73
Učešće starog stanovništva	0,89	0,89	0,89	0,87	0,88	0,89
Stepen obrazovanja radne snage	1,06	1,08	1,05	1,06	1,07	1,07

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2018-2023. godine.

U odnosu na druge jedinice lokalne samouprave u Bosansko-podrinjskom kantonu Goražde Grad Goražde je u 2023. godini pozicioniran značajno ispred ostalih JLS koje su rangirane kao izuzetno nerazvijene.

II.1.3.2. Broj i struktura privrednih subjekata

Broj registrovanih privrednih subjekata prema zvaničnim statističkim podacima u 2024. godine je 1257 u okviru čega se dijele na pravna lica osnovana u oblicima regulisanim zakonskim okvirom u FBiH, podružnice u sastavu pravnih lica čija su sjedišta izvan Grada Goražda i fizička lica/obrtnici.

Tabela 6. Pregled broja privrednih subjekata u periodu 2017-2023. god.

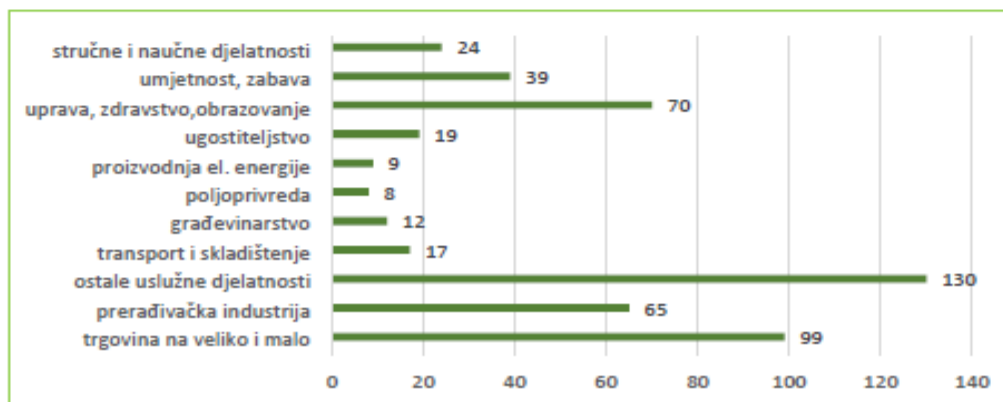
Privredni subjekti	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Pravna lica	466	478	488	500	517	513	511
Podružnice u sastavu pravnih lica	379	372	375	370	369	363	342
Fizička lica/obrtnici	412	416	414	426	447	453	456
Ukupno	1257	1266	1277	1296	1333	1329	1309
Broj subjekata na 1000 stanovnika	16,38	16,27	15,97	15,55	14,86	14,66	14,71

Izvor: Federalni zavod za statistiku, BPK-a u brojkama, Sarajevo 2024. godina.

U posmatranom periodu uočava se rast ukupnog broja privrednih subjekata za 3,9% u čemu najviše učestvuje rast broja pravnih lica i fizičkih lica/obrtnika, dok je prisutan procenat pada podružnica i sastavu pravnih lica. U odnosu na kriterij broja privrednih subjekata na 1000 stanovnika uočava se trend rasta broja privrednih subjekata po stanovniku.

U odnosu na poslovanje pravnih lica kao nosilaca privredne aktivnosti struktura djelatnosti je prisutna u svim djelatnostima uz određene specifičnosti. Primarne djelatnosti koje se odnose na poljoprivrednu proizvodnju slabo su zastupljene što ukazuje na odsustvo organizovane poljoprivredne proizvodnje na nivou preduzeća. U strukturi sekundarnih djelatnosti najviše je zastupljena prerađivačka djelatnost u oblasti namjenske industrije, metaloprerađivačke i auto industrije kao i građevine, dok je kod tercijarnih djelatnosti najviše zastupljena ugostiteljska djelatnost, ostale uslužne djelatnosti, trgovina na veliko i malo, prijevoz i skladištenje. Što se tiče kvartarnih djelatnosti (školstvo, uprava, zdravstvo, policija) trendovi su konstantni. Vrijedno je pomenuti činjenicu da raste broj proizvođača električne energije što odgovara trendovima korištenja energije iz obnovljivih izvora i može biti baza energetske održivosti i ozelenjavanja grada. Najveći privredni sektori u Goraždu iz perspektive zaposlenosti dolazi iz sektora prerađivačke industrije i uslužnih odnosno trgovačkih djelatnosti. Što se tiče djelatnosti poslovnih jedinica uočava se gotovo identična struktura i trendovi u djelatnostima poslovanja. Može se izvući zaključak da djelatnost u oblasti namjenske industrije predstavlja najveću bazu i kapacitet daljnjeg razvoja i naravno ostale prerađivačke djelatnosti koje se direktno nadovezuju, odnosno metalska i hemijska prerada. Prateće djelatnosti su područja na koje se može staviti fokus u cilju postizanja sinergijskih efekata. Također proces digitalizacije i dekarbonizacije zasigurno mogu biti iskorišteni i trebaju biti u fokusu razvojnih politika ovog područja cjeneći i dostupne resurse. Cjeneći dugogodišnju tradiciju industrijske proizvodnje, rezultate koji su postignuti i opće razvojne trendove nameće se mogućnost djelovanja i ulaganja u infrastrukturu i inovacije kao izvora dodatne vrijednosti, razvoja i očuvanja proizvodnih resursa i kreiranja visokotehnoloških procesa kao garanta očuvanja privrednih aktivnosti.

Grafikon 7. Učešće privrednih djelatnosti u ukupnom broju pravnih lica u 2023. god.

Izvor: Federalni zavod za statistiku, BPK-a u brojkama, Sarajevo 2024. godine.

Prema podacima zasnovanim na prijavama poslovanja u 2023. godini (AFIP) ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 395 mil. KM. Uvidom u registar dominantno se po rezultatima izdvajaju 22 privredna subjekta (promet, dobit,) čije poslovanje odgovara pomenutim zastupljenim granama privrednih djelatnosti i koji po veličini dominantno spadaju u mala, srednja i velika preduzeća.

Tabela 7. Pregled preduzeća sa najvećim ostvarenim prometom u 2023. god.

R.b	Naziv	Djelatnost	Veličina
1.	EMKA BOSNIA d.o.o.	Metalska industrija	Veliko
2.	UNIS GINEX d.d.	Namjenska industrija	Veliko
3.	PTG d.d.	Namjenska industrija	Veliko
4.	POBJEDA RUDET d.d.	Namjenska industrija	Veliko
5.	PREVENT COMPONENTS d.o.o.	Proizvodnja komponenti i ostali proizvoda	Srednje
6.	OKAC d.o.o.	Građenje i trgovina	Malo
7.	ES-PROMET d.o.o.	Trgovina na veliko i malo	Malo
8.	LEPENICA COMPANY d.o.o.	Trgovina na veliko i malo	Malo
9.	DRINA d.d.	Građevinarstvo	Malo
10.	PREVENT SAFETY d.o.o.	Proizvodnja zaštitne odjeće	Srednje
11.	GORAŽDEPUTEVI d.o.o.	Cestogradnja	Malo
12.	FA d.o.o.	Proizvodnja namještaja	Malo
13.	JP BPK ŠUME d.o.o.	Sječa šume	Srednje
14.	MARKAN d.o.o.	Gradnja, trgovina, prevoz	Malo
15.	BTF d.o.o.	Metalska industrija (alati)	Malo
16.	FORTEX d.o.o.	Trgovina na veliko i malo	Malo
17.	JANJINA d.o.o.	Upravljanje otpadom i trgovina	Malo
18.	EBI d.o.o.	Proizvodnja komponenti i ostali proizvoda	Malo
19.	TVORNICA ALATA d.o.o.	Metalska industrija (alati)	Malo
20.	PREVENT GORAŽDE d.o.o.	Tekstil	Malo
21.	BARSA d.o.o.	Sječa šume i trgovina	Malo
22.	AGROS d.o.o.	Trgovina-poljoprivreda	Malo

Izvor: Bisnode boniteti baza podataka zasnovana na predatim finansijskim izvještajima pravnih lica u FIA (FBiH).

Analiziranjem rezultata poslovanja privrednih subjekata sa najvećim prometom u periodu 2019-2023. godina uočava se rast ukupnog prometa u procentu od 37,07%, rast neto dobiti u procentu od 46% što ukazuje na specifične trendove privrednih kretanja područja Grada Goražda. Uočava se pad prosječnog broj zaposlenih na bazi sati rada što sve ukupno ukazuje na negativne trendove o pojedinim segmentima privrednih djelatnosti.

Tabela 8. Pregled rezultata poslovanja najvećih privrednih subjekata Grada Goraždea 2017-2021. god.

Rezultati poslovanja	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Ukupni prihodi (mil. KM)	226,3	230,1	284,2	340,8	359,6
Neto dobit (mil. KM)	20,7	16,4	24,2	29,3	38,3
Prosječan broj zaposlenih na bazi sati rada	3362	3428	3343	3530	3058

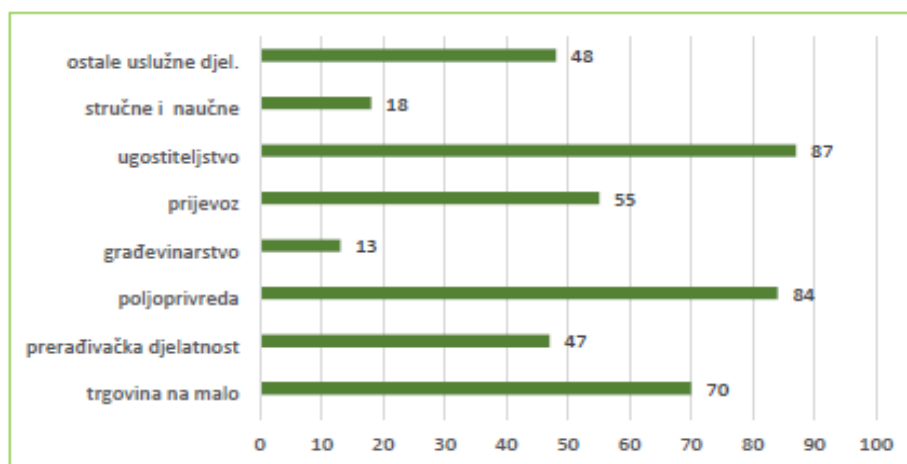
Izvor: Bisnode boniteti baza podataka zasnovana na predatim finansijskim izvještajima pravnih lica u FIA (FBiH).

U 2023. godini prema zvaničnim statističkim podacima na području Grada Goražda broj fizičkih lica/obrtnika je 456 i u odnosu na 2017. godinu primjetan je rast od 9,65%. Broj novoregistrovanih obrta u 2023. godini je 67. Ono što se uočava u ovom segmentu je značajan broj poslovnih prostora u užem gradskom području koji je izvan funkcije, odnosno nije stavljen u namjenu što sve ukupno može

ukazivati na pravce djelovanja i predstavljati osnov unaprijeđenja obrtničke djelatnosti, odnosno djelatnosti fizičkih lica naravno vodeći računa o savremenim oblastima poslovanja u ovom segmentu (IT, kreativne djelatnosti, usluge i sl.).

U ukupnom broju registrovanih fizičkih lica/obrtu na području Grada u 2023. godini dominiraju poslovanja u djelatnostima: ugostiteljstva, poljoprivrede, trgovina na malo, prerađivačka djelatnost, prijevoza, građevinarstva, ostalih uslužne djelatnosti, te stručnih i naučnih djelatnosti. Uočava se činjenica da se poljoprivredna djelatnost na području Goražda organizaciono u najvećem obimu ostvaruje kroz SPP što na određeni način ukazuje na stepen razvoja ove djelatnosti.

Grafikon 8. Učešće djelatnosti u ukupnom broju registrovanih fizičkih lica/obrtu u 2023. god.

Izvor: Federalni zavod za statistiku, BPK-a u brojka, Sarajevo 2024

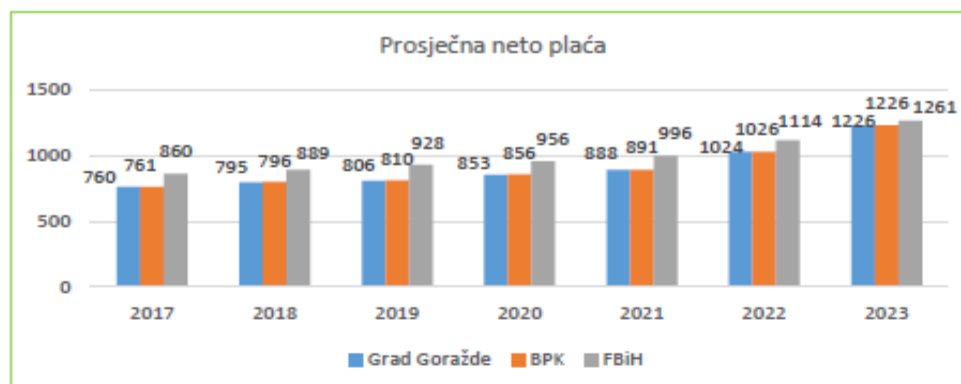
Ukupan trend rasta privredne aktivnosti na području Grada Goražda ukazuje na povoljne trendove u smislu povećanja prometa i broja privrednih društva. U Goraždu u odnosu na Federaciju BiH je izuzetno razvijeniji industrijski sektor, dok je znatno nerazvijeniji sektor usluga. U razvojnem kontekstu nameće se potreba kreiranja što povoljnijeg poslovnog okruženja i uticaja na procese koji mogu dovesti do rasta uvodeći osavremenjivanje u poslovne procese ali i zastupljenost privrednih djelatnosti.

Ujedno cjeneci da Grad Goražde ima specifičnu poziciju u FBiH i nepovoljnije uvjete (geografski, saobraćajni, infrastrukturni, politički, migracioni i kadrovski) nameće se ideja kreiranja elementata slobodne ekonomske zone kao predispozicije atraktivnosti za ulaganja i pokretanja novih investicijskih procesa koji mogu dovesti do rasta privrednih aktivnosti ali i rasta populacijskog kontingenta u Goraždu i Istočnoj Bosni. Ova mjera podrazumjeva kontinuirano stručno i političko djelovanje kao i saradnju sa višim nivoima odlučivanja u FBiH. To naravno podrazumjeva i djelovanje na nivou JLS i Kantona u kreiranju mjera ekonomske politike (porezi, takse, naknade) koje su povoljnije za investitore i građane u odnosu na velike centre.

II.1.3.3. Prosječne plaće

Prosječna neto plaća ostvarena u Gradu Goraždu u 2023. godini iznosi 1226 KM i u donosu na 2017. godinu u kojoj je iznosila 760 KM, veća je za 39,01%. Uočava se trend rasta neto plaće kao pozitivni efekat ekonomskih kretanja i ista istovremeno predstavlja prosjek BPK-a. U odnosu na prosječnu neto plaću FBiH ista je na nivou 97,9% prosjeka FBiH i reflektira strukturu zaposlenosti, privrede, produktivnost, nivo obrazovanja i ukupnih radnih vještina.

Grafikon 9. Neto plaće Grad Goražde u komparaciji sa BPK-a i FBiH 2017-2023. god.

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2017-2023. godine

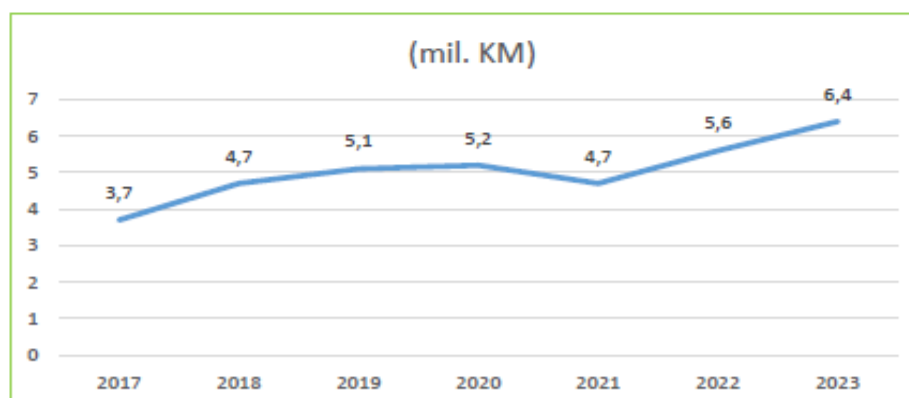
U periodu 2017-2023. godina i u apsolutnim i relativnim pokazateljima ostvarena su poboljšanja ili catch up efekat.

Grad Goražde u značajnom obimu plaće ostvaruje u okviru realnog sektora u okviru čega je najveći uticaj na rast prosječnih plaća ostvaren u oblasti namjenske industrije. Uočava se i porast obima ostvarenih plaća u okviru javnog sektora rastom broja zaposlenih ali i rastom plaća. Cijeneći sve veći značaj radne snage uposlene u privredi nameće se generalna potreba povećanja saradnje sa privrednom zajednicom i utjecaja na više nivoe vlasti u kontekstu usvajanja i provođenja mjera koje doprinose smanjenju opterećenja poslodavaca i stvaranja osnova za povećanje cijene rada.

II.1.3.4. Poreski prihodi

U analiziranom periodu 2017-2023. godina, poreski prihodi Grada Goražda iskazuju konstantan rast koji se iskazuje u procentu od 42,57 % što u ovom segmentu predstavlja značajan podatak i pokazatelj aktivnosti zasnovane na oporezivanju istovremeno uzimajući u obzir inflatorna kretanja uzrokovanih globalnim krizama.

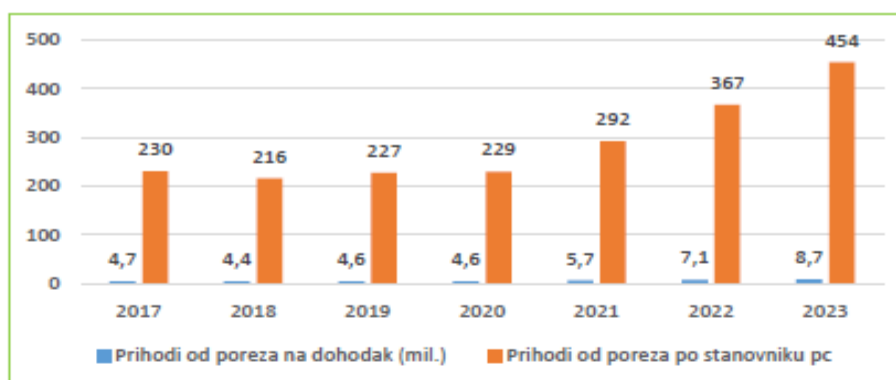
Grafikon 10. Poreski prihodi Grada Goražda 2017-2023. god.

Izvor: Podaci Grada Goražda, 2024. godina

U odnosu na razmatranje prihoda od poreza na dohodak Goražde karakteriše rast u posmatranom periodu (2017-2023) u procentu 85,1%, dok je prihod od poreza po stanovniku po porastao za 97,3%. Poreski prihodi po stanovniku Grada u analiziranom periodu su ostvarili rast u apsolutnom izrazu.

Grafikon 11. Rast poreskih prihoda na dohodak Grad Goražde 2017-2023.god.

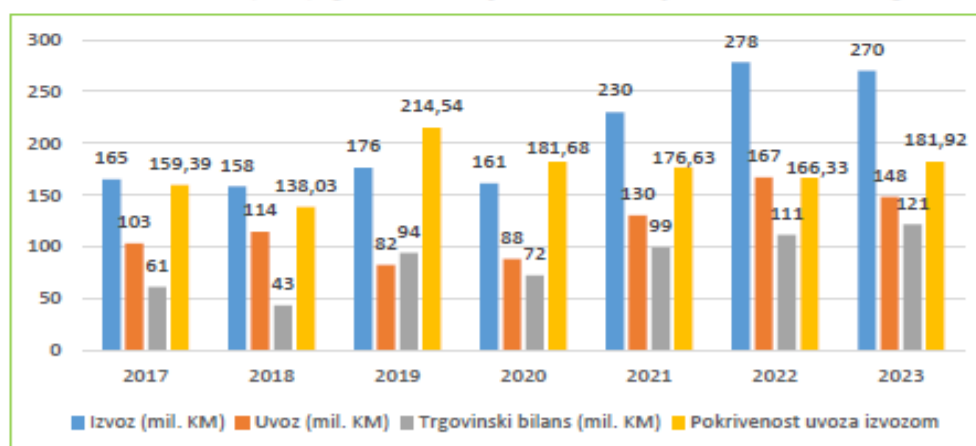
Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2017-2023. godine

Razmatranje pomenutih podataka navodi na zaključak da u osnovi istih stoje pozitivni efekti ekonomske djelatnosti na području Goražda. Uključujući u obzir sve pozitivne i negativne faktore koji utiču na prikazani rezultat u kontekstu strateškog promišljanja u prvi plan se nameće potreba zadržavanja trendova i daljnji iskorak. U tom kontekstu potrebno je kreirati i uticati iz okvira nadležnosti JLS na daljnje unaprijeđenje povoljnog poslovanja uz pojačan fokus na održavanje i unaprijeđenje baze stručne radne snage, razvoj vještina za tehnička i tehnološka unaprijeđenja i inovacije kao pravca za ostvarivanje dodatnih vrijednosti, razvoj sopstvenih proizvoda što većeg stepena finalizacije i kreiranja dugoročno stabilnih ekonomskih prilika.

II.1.3.5. Vanjsko-trgovinska razmjena

U analiziranom periodu, 2017-2023. godine, vrijednost izvezenih roba pokazuje rast u procentu od 38,9% dok je rast vrijednosti uvezeni roba u porastu od 20,4%. Trgovinski bilans je pozitivan i u posmatranom periodu najveći je u 2023. godini. Pokrivenost uvoza izvozom je konstantno na pozitivnom nivou i taj parametar je jedan od vodećih u BiH u odnosu na druge općine.

Grafikon 12. Izvoz, uvoz, trgovinski bilans i pokrivenost u razmjeni Goražda 2017-2023.god.

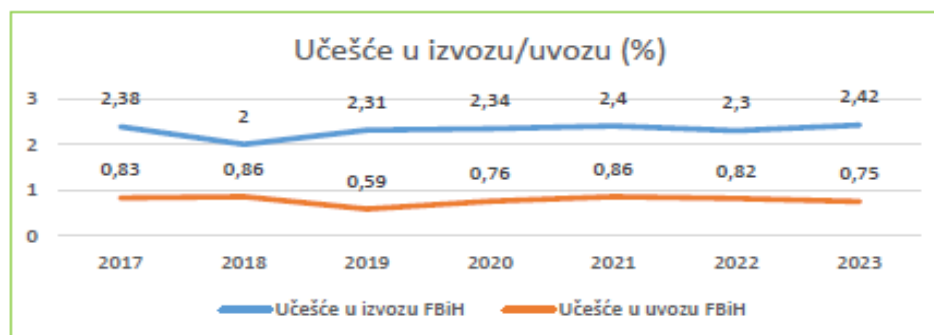

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2017-2023. god.

Sa aspekta učešća u uvozu i izvozu u FBiH, učešće u izvozu se u prosjeku nalazi na 2,30% učešća u izvozu, odnosno 0,78% učešća u uvozu. U odnosu na Bosansko-podrinjski kanton učešće druge dvije općine je zanemarivo. Uzevši u obzir izvozno orijentisanu privredu Goražda jasno se uočavaju globalni

pozitivni i negativni uticaji kao što su krize izazvane COVID-19 pandemijom ili krizom u Ukrajini i inflatornim kretanjima. U strateškom promišljanju nameće se konstantna potreba uzimanja pomenutog faktora u obzir.

Grafikon 13. Učešće u uvozu i izvozu FBiH 2017-2023. god.

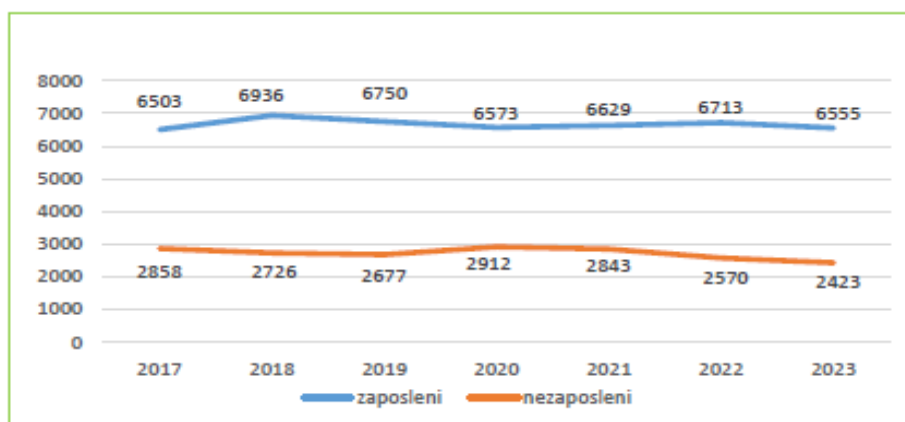
Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Makroekonomski pokazatelji po kantonima 2017-2023. god

Analizirani elementi vanjskotrgovinske razmjene u periodu 2017-2023. godina pokazuju rast obima izvoza i uvoza kao posljedice privrednih aktivnosti. Privredni subjekti sa područja Goražda u smislu izvoza pojavljuju se na stranim tržištima (preko 50 zemalja) i izvoze proizvode namjenske, metalske i autoindustrije i drvne industrije (namještaja), dok se uvoz najviše odnosi na repromaterijal, transportna sredstva, sirovine i proizvodi široke potrošnje.

II.1.3.6. Tržište rada

U analiziranom periodu (2017-2023), stepen stope zaposlenosti je porastao sa 48% na 52,5%, a stepen nezaposlenosti se smanjio sa 30,5% na 27%. Procenat rasta stope zaposlenosti je 4,5% i u slučaju Grada Goražda primjetan je kontinuirani trend rasta. Posmatrano u odnosu na 2017. godinu ukupan broj novozaposlenih prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja je 52, pad nezaposlenih je na nivou 435 lica, dok su prema podacima poreske uprave brojevi još izražajniiji. U odnosu na trendove smanjenja nezaposlenosti u obzir se moraju uzeti i naprijed navedene činjenice vezane za migracione trendove. Ako uzmemo u obzir ukupne podatke za posmatrani period, rezultate privrednih aktivnosti i trend povećanja broja uposlenih u javnom sektoru, može se doći do zaključka o povećanju produktivnosti radne snage u privredi i izražene fluktuacije radne snage.

Grafikon 14. Broj zaposlenih i nezaposlenih Grad Goražde 2015-2023. god.

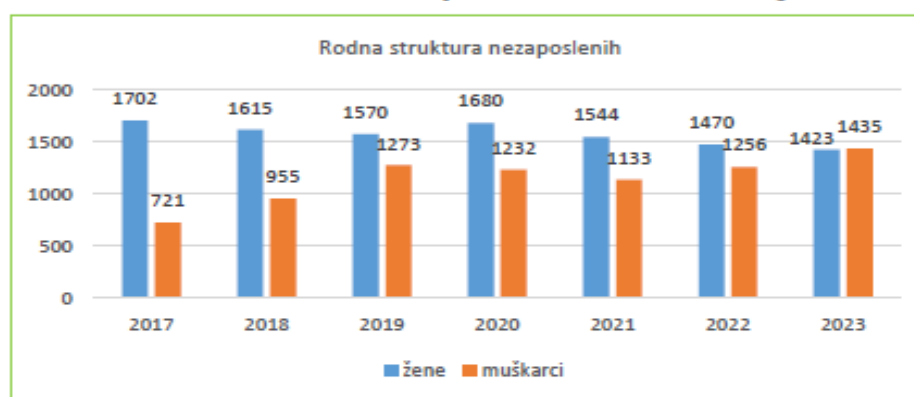
Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2015-2021. god.

Struktura tržišta rada u odnosu na Federaciju BiH je specifična obzirom da je udio radnika u proizvodnim sektorima 2,3 puta ima veći broj zaposlenih, a skoro duplo manje zaposlenih u uslužnim sektorima. Industrijska baza zapošljava više od 49% ukupnog broja zaposlenih. Uposleni u javnom sektoru u nekoliko zadnjih godina su dosegli broj koji je proporcionalan udjelu zaposlenih u javnoj upravi i javnom sektoru u Federaciji BiH. Jasno se uočava da dva osnovna faktora u posmatranom periodu negativno utiču na tržište rada, odnosno uticaj pandemije COVID-19 i negativni migracioni trendovi što je sveukupno veliki izazov u narednom periodu.

Potražnja za osposobljenim proizvodnim radnicima uticala je da je prosječna plaća u rastućoj industriji skoro dostigla prosječnu plaću svih zaposlenih u kantonu. Uzevši u obzir te trendove i globalne trendove za potražnjom radne snage u narednom periodu se može očekivati povećana potražnja za radnicima u proizvodnim sektorima što će zahtijevati dodatni napor.

Analiza rodne strukture nezaposlenih u periodu 2017-2023.g. pokazuje da su žene više pogođene nezaposlenošću. Drugim riječima, na tržištu rada u kategoriji nezaposleni postoji rodni debalans na štetu žena koji je najizraženiji u posljednje dvije godine posmatranog perioda. U 2023. godini omjer je 57,74% (žene) i 42,36% (muškarci).

Grafikon 15. Rodna struktura nezaposlenih Grada Goražda 2017-2023. god.

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2017-2023. godine

Analiza nezaposlenih po rodu i stručnoj spremi (obrazovanju, kvalifikaciji) koja je rađena za mjesec april 2023. godine pokazala je da preko 31,37% nezaposlenih koji traže posao imaju manje od srednje stručne spreme, od čega je veći broj žena. Nezaposleni sa stručnom spremom KV su u strukturi nezaposlenih zastupljeni sa preko 30% od kojih je veći broj muškaraca. Nezaposlenih sa srednjom školom je preko 27%, dok je nezaposlenih sa VŠS i VSS preko 7% pri čemu je veći broj nezaposlenih žena.

Tabela 9. Obrazovna struktura nezaposlenih lica u 2023. god.

Ukupno		NK		PK		KV		VK		NSS		SSS		VŠS		VSS	
Svega	žena	Sv.	ž.	Sv.	ž.	Sv.	ž.	Sv.	ž.	Sv.	ž.	Sv.	ž.	Sv.	ž.	Sv.	ž.
2.384	1397	748	483	12	10	741	346	5	1	2	2	690	426	9	6	177	123

Izvor: Lokalni akcioni plan za zapošljavanje Grada Goražda 2024-2026.g.

U odnosu na tržište rada Grad Goražde je u proteklom periodu izradio Lokalni akcioni plan zapošljavanja Grada Goražde za period 2024-2026 (LAPZ) koji je urađen je u skladu sa Smjernicama za razvoj rodno osjetljivih lokalnih akcionih planova zapošljavanja koji je pripremljen u okviru implementacije projekta EU-ILO "Podrška lokalnim partnerstvima zapošljavanja u Bosni i Hercegovini - Faza II". Pomenutim dokumentom Grad je već utvrdio fokuse djelovanja u ovom segmentu zasnovane na nadležnostima JLS. Na bazi ove analize i nalaza iz LAPZ ključni pravci djelovanja koji mogu

unaprijediti stanje tržišta rada se odnose na: unapređenje kompetencije radne snage, privlačenja stranih i domaćih investicija s akcentom na dijasporu, promovisanje i sufinansiranje poduzetništva. Može se zaključiti da ovi nalazi u potpunosti odgovaraju naprijed pomenutim preporukama Svjetske banke za jedinice lokalne samouprave. Posebno se značajnim nameće potreba doprinosa kreiranju politika usmjerenih na tržište rada koje su odgovor na pojavu nedostatka radne snage za privredne aktivnosti. Sve izražajni je trend postojanja radne snage na evidenciji nezaposlenih koji nisu zainteresirani za potrebe poslodavaca za radnom snagom. Istovremeno pored činjenice ograničenosti nadležnosti JLS nužno je djelovanje u smjeru poboljšanja radno-pravnog statusa uposlenika.

Prema⁴ „Istraživanju o potrebama budućeg tržišta rada i radnom snagom (IPRS) 2022-2025“ koje je urađeno u okviru projekta "Novi pristup kreiranju radnih mjesta: Inovacijama ka prosperitetnom tržištu rada", svega jedna trećina poslodavaca ima uspostavljenu saradnju sa školama, koja se prvenstveno ogleda u obezbjeđenju uvjeta za izvođenje stručne obuke učenika. Dvije trećine poslodavaca je zainteresovano za saradnju sa školama u oblasti razvoja kadrova. Također, istraživanje je pokazalo da postoje značajne mogućnosti za povećanje kapaciteta za razvoj vještina radne snage.

II.1.3.7. Poslovne zone

U Goraždu je uspostavljeno⁵ pet poslovnih i industrijskih zona: Industrijska zona Vitkovići, Industrijska zona Bekto Precisa, Industrijska zona Pobjeda, Industrijska zona Haldište i Poslovna zona Rasadnik.

Tabela 10. Aktivne poslovne zone Grad Goražde

Br.	Vrsta informacije	Informacija
1.	Da li je donesena općinska Odluka o uspostavi zone? Datum Odluke.	Da, odluka o osnivanju poslovnih i industrijskih zona na području općine Goražde, br.: 01-02-1-1595 od 31. 3. 2014. g.
2.	Naziv zone	Industrijska zona Vitkovići
3.	Vrsta ulaganja (greenfield, brownfield)	Brownfield (postojeća)
4.	Površina	20,9 ha
5.	Vlasništvo	Privatno
6.	Opis lokacije zone u odnosu na transportne koridore	105 km udaljena od Sarajeva, na putu M20
7.	Poslovna mogućnost: kupovina zemljišta, najam zemljišta u zoni	U dogovoru s vlasnikom
8.	Cijena prodaje ili najma zemljišta u zoni	Tržišna (u dogovoru sa vlasnikom)
9.	Opremljenost infrastrukturom	Da, kompletna infrastruktura postoji
10.	Prioritetni sektori za investiranje u zonu	Prerađivačka industrija
11.	Postojeći privredni subjekti u zoni	Prevent Safety, Prevent Goražde, Prevent components, Emka Bosnia, AC-unity d.o.o, Janjina d.o.o, Tanjo-trans d.o.o., TVC d.o.o.
12.	Dokumentacija potrebna za investiranje u zonu i ko je izdaje	Gradska uprava izdaje: urbanističku i građevinsku dozvolu
Br.	Vrsta informacije	Informacija
1.	Da li je donesena općinska Odluka o uspostavi zone? Datum Odluke.	Da, odluka o osnivanju poslovnih i industrijskih zona na području općine Goražde, br.: 01-02-1-1595 od 31. 3. 2014. g.

⁴ Lokalni akcioni plan zapošljavanja Grada Goražde za period 2024-2026, Grad Goražde 2023.god.

⁵ Odluka o osnivanju poslovnih i industrijskih zona na području Općine Goražde („Sl. Novine Grada Goražda, broj. 3/14)

2.	Naziv zone	Industrijska zona Bekto Precisa
3.	Vrsta ulaganja (greenfield, brownfield)	Brownfield (postojeća)
4.	Površina	10,5 ha
5.	Vlasništvo	Privatno
6.	Opis lokacije zone u odnosu na transportne koridore	100 km udaljena od Sarajeva, 1 km udaljena od magistralnog puta M20
7.	Poslovna mogućnost: kupovina zemljišta, najam zemljišta u zoni	U dogovoru s vlasnikom
8.	Cijena prodaje ili najma zemljišta u zoni	Tržišna (u dogovoru sa vlasnikom)
9.	Opremljenost infrastrukturom	Da, kompletna infrastruktura postoji
10.	Prioritetni sektori za investiranje u zonu	Prerađivačka industrija
11.	Postojeći privredni subjekti u zoni	Bekto Precisa d.o.o., EBI d.o.o.
12.	Dokumentacija potrebna za investiranje u zonu i ko je izdaje	Gradska uprave izdaje: urbanističku i građevinsku dozvolu
Br.	Vrsta informacije	Informacija
1.	Da li je donesena općinska Odluka o uspostavi zone? Datum Odluke.	Da, odluka o osnivanju poslovnih i industrijskih zona na području općine Goražde, br.01-02-1-1595 od 31. 3. 2014. g.
2.	Naziv zone	Industrijska zona Pobjeda
3.	Vrsta ulaganja (greenfield, brownfield)	Brownfield (postojeća)
4.	Površina	23,9 ha
5.	Vlasništvo	Privatno
6.	Opis lokacije zone u odnosu na transportne koridore	100 km udaljena od Sarajeva, 1,5 km udaljena od magistralnog puta M20
7.	Poslovna mogućnost: kupovina zemljišta, najam zemljišta u zoni	U dogovoru sa vlasnikom
8.	Cijena prodaje ili najma zemljišta u zoni	Tržišna (u dogovoru sa vlasnikom)
9.	Opremljenost infrastrukturom	Da, kompletna infrastruktura postoji
10.	Prioritetni sektori za investiranje u zonu	Namjenska industrija
11.	Postojeći privredni subjekti u zoni	GINEX d.d., Pobjeda Rudet d.d., Pobjeda Tehnology d.d, Tvornica alata d.d., Pobjeda Sigurnost d.o.o. , BTF d.o.o.
12.	Dokumentacija potrebna za investiranje u zonu i ko je izdaje	Gradska uprave izdaje: urbanističku i građevinsku dozvolu
Br.	Vrsta informacije	Informacija
1.	Da li je donesena općinska Odluka o uspostavi zone? Datum Odluke.	Da, odluka o osnivanju poslovnih i industrijskih zona na području općine Goražde, br.01-02-1-1595 od 31. 3. 2014. g.
2.	Naziv zone	Industrijska zona Haldište
3.	Vrsta ulaganja (greenfield, brownfield)	Brownfield
4.	Površina	16,8 ha

5.	Vlasništvo	Javno-Privatno
6.	Opis lokacije zone u odnosu na transportne koridore	106 km udaljena od Sarajeva, na putu M20
7.	Poslovna mogućnost: kupovina zemljišta, najam zemljišta u zoni	U dogovoru s vlasnikom
8.	Cijena prodaje ili najma zemljišta u zoni	Tržišna (u dogovoru sa vlasnikom)
9.	Opremljenost infrastrukturom	Ne, nema infrastrukture
10.	Prioritetni sektori za investiranje u zonu	Prerađivačka industrija
11.	Postojeći privredni subjekti u zoni	-
12.	Dokumentacija potrebna za investiranje u zonu i ko je izdaje	Gradska uprava izdaje: urbanističku i građevinsku dozvolu
Br.	Vrsta informacije	Informacija
1.	Da li je donesena općinska Odluka o uspostavi zone? Datum Odluke.	Da, odluka o osnivanju poslovnih i industrijskih zona na području općine Goražde, br.01-02-1-1595 od 31. 3. 2014. g.
2.	Naziv zone	Poslovna zona Rasadnik
3.	Vrsta ulaganja (greenfield, brownfield)	Brownfield
4.	Površina	2,3 ha
5.	Vlasništvo	Gradsko
6.	Opis lokacije zone u odnosu na transportne koridore	105 km udaljena od Sarajeva, na putu M 20
7.	Broj i površina parcela koje su slobodne i raspoložive su za investiranje	4 parcele
8.	Poslovna mogućnost: kupovina zemljišta, najam zemljišta u zoni	Kupovina zemljišta, najam zemljišta u zoni
9.	Cijena prodaje ili najma zemljišta u zoni	Tržišna, prodaja se vrši putem javnog oglasa
10.	Opremljenost infrastrukturom	Da, kompletna infrastruktura postoji
11.	Prioritetni sektori za investiranje u zonu	Poslovno-trgovačko-obrtnički objekti
12.	Postojeći privredni subjekti u zoni	Bingo Tuzla, Cronix(u izgradnji objekat), Hubjer d.o.o
13.	Dokumentacija potrebna za investiranje u zonu i ko je izdaje	Gradska uprave izdaje: urbanističku i građevinsku dozvolu

Izvor: Investirajte u Bosansko-podrinjski kanton Goražde-Investicijski profil, 2016.god.

Na području grada Goražde prema prostorno planskoj dokumentaciji postoji Industrijska zona „Haldište“ (16,8 ha u naselju Lug-Goražde). Područje ove industrijske zone je neizgrađeno građevinsko zemljište, te otvara široke mogućnosti potencijalnim investitorima. Studija ekonomske opravdanosti je pokazala da je zemljište ove industrijske zone prekriveno šljakom i nestabilno, te da u sadašnjem stanju nije pogodno za izgradnju industrijskih i poslovnih objekata. Za stabilizaciju terena bi bila potreba velika ulaganja. Takođe, jedan od problema je nepostojanje adekvatne lokacije za odlaganje šljake.

Kao potencijalni novi lokaliteti za poslovne zone su: lokacija bivše kasarne Šišeta i kasarne Goražde 1, površine oko 30 aćunuma, udaljene par stotina metara od grada. Ove lokacije su kategorisane kao neperspektivni vojni objekti i u državnom su vlasništvu, odnosno datu su od strane Vlade FBiH i Vlade

BPK na privremno korišćenje pojedinim privrednim subjektima. U 2023. godini su poduzete aktivnosti na uređenju osnovne infrastrukture na lokalitetu Vojni logor (ul. Višegradska) sa namjenom korištenja za privredne aktivnosti i poduzetništvo.

Prostornim planom Grada Goražda u kontekstu razvoja malog i srednjeg preduzetništva prostorno su prepoznata potencijalni lokaliteti za poslovne zone u kojima je cilj formirati prostorne uvjete za lociranje malih i srednjih proizvodnih i uslužnih kapaciteta i privlačenje stranih investitora. Proizvodne zone su prostorno pozicionirane u naseljenim mjestima: Zupčići-Lug, Goražde, Berič, Ilovača.

Analizirajući stanje poslovnih zona dva osnovana zaključka padaju u prvi plan, a to je da su postojeće privredne zone u smislu kapaciteta značajno iskorištene. Potencijalni lokaliteti nisu u potpunosti u formalno-pravnom smislu određeni i osnovna infrastruktura nije postavljena. Nameće se zaključak da je potrebno definisati dodatnu poslovnu zonu i iskoristiti sve mogućnosti saradnje za uspostavu iste u formalno-pravnom i infrastrukturnom smislu uzevši u obzir činjenicu trase buduće brze ceste sa Tunelom „Hranjen“.

II.1.3.8. Poljoprivreda

Područje Grada Goražde prema podacima iz katastra obuhvata površinu od 24 880 ha (248,80 km²) sa različitim strukturama zemljišta od čega poljoprivredno zemljište pokriva 9.312 ha, šumsko zemljište 14.414 ha i nepolodno zemljište 1.154 ha. U odnosu na katastarske podatke stanje na terenu ukazuje na sve veće površine zaraslog neobrađenog zemljišta što na određeni način daje i sliku stanja poljoprivredne proizvodnje. U strukturi poljoprivrednog zemljišta najveću površinu pokrivaju livade dok je najmanje voćnjaka.

Tabela 11. Pregled ukupnih površina po kategorijama

r.b.	Kategorija zemljišta	Površina (ha)
1.	Oranice/njive	2.415
2.	Voćnjaci	1.349
3.	Livade	4.073
4.	Pašnjaci	1.475
	UKUPNO POLJOPRIVREDNO ZEMLJIŠTE	9.312
5.	Šumsko zemljište	14.414
6.	Nepolodno zemljište	1.154
	UKUPNA POVRŠINA	24.880

Izvor: Strategija ruralnog razvoja Grada Goražda 2023-2027.god.

Udio kvalitetnog zemljišta u ukupnom poljoprivrednom zemljištu je mali, sa najvećim udjelom V i VI bonitetne kategorije zemljište. Kvalitetno poljoprivredno zemljište se najvećim dijelom nalazi u dolinama rijeka koja su pogodna za intenzivnu proizvodnju svih biljnih vrsta (ratarske, voćarske, povrtnje). Na području Grada Goražda, utvrđeno je osam tipova zemljišta koja po svom sastavu omogućavaju uzgoj žitarica, krompira, voća, ratarske i povrtnje kulture.

Strategijom ruralnog razvoja Grada Goražda 2023-2027 utvrđeno je da je 94,6% poljoprivrednog zemljišta na području Grada Goražda nalazi pod prirodnim ograničenjima za poljoprivrednu proizvodnju što na određeni način daje percepciju razvoja poljoprivredne djelatnosti.

Što se tiče šumskog zemljišta zastupljeno je na svim nadmorskim visinama. U šumama su uglavnom zastupljene sljedeće vrste: bukva, hrast, cer, grab. U sklopu šumskih područja prisutne su različite vrste ljekovitog bilja, šumskih plodova i gljiva. Najzastupljenije vrste su: kamilica, kadulja, jagorčevina, imela, drienjak, borovnica, šumska jagoda i kupina, a od gljiva najzastupljenije su vrganj, smrčak, lisičarka i dr.

Prema dostupnim podacima registrovano je 1201. poljoprivredno gazdinstvo sa ukupno 106 uposlenih. Struktura poljoprivrednih gazdinstava ukazuje na usitnjenost poljoprivredne proizvodnje obzirom da 74,77% u strukturi spada u gazdinstva na površini do 1 ha, odnosno 26,89% na gazdinstva do 3 ha.

Tabela 12. Podaci o registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima i struktura

Broj aktivnih gazdinstava	Površina koju obrađuju registrovana gazdinstva		Privatna gazinstva	Pravni subjekti- SPP, d.o.o. i dr.	Broj članova gazdinstava	Broj uposlenih
1.201	1.296 ha		1.113	88	2.247	106
Struktura poljoprivrednih gazdinstava						
Površina	0 – 1 ha	1 – 3 ha	3 – 5 ha	5 – 10 ha	10 – 50 ha	UKUPNO
Broj gazdinstava	898	323	72	23	3	1201
Površina (ha)	296	552	262	150	35	1296

Izvor: Strategija ruralnog razvoja Grada Goražda 2023-2027.god.

Na području Goražda zastupljena je proizvodnja različitih poljoprivrednih kultura u okviru poljoprivrednih gazdinstava ali i kućanstava kod kojih pretežno preovladavaju povrtarske kulture. Opće je zapažanje da su u odnosu na većinu poljoprivrednih kultura koje se uzgajaju prisutni trendovi smanjenja što odgovara i trendu smanjenja obradivog poljoprivrednog zemljišta. U odnosu na ratarske kulture dominantan je uzgoj pšenice, kod krmnog bilja lucerke a u odnosu na povrtarske kulture najzastupljeniji su krompir, paradajz, paprika i kupus. Uočava se značajan problem plasmana proizvoda na tržištu. Problem je djelimično ublažen činjenicom da je ponovo započela sa radom pijaca u Rasadniku, ali isto tako se uočava nesređeno stanje svakodnevne prodaje proizvoda koje se trenutno neplanski obavlja na brojnim lokacijama izvan svih sanitarnih i drugih uvjeta.

Tabela 13. Zasijane površine najznačajnijih poljoprivrednih kultura u periodu 2017-2022. godine

Kultura u ha	Godina					
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Pšenica	44	25	22	23	28	29
Ječam	8	6	5	6	6	8
Kukuruz	38	30	30	30	32	30
Raž	1	1	1	1	1	2
Djetelina	54	54	54	54	50	50
Lucerka	840	840	840	840	830	810
Kukuruz silažni	16	16	18	20	16	18
DTS	20	20	20	20	18	18
Stočna repa	6	6	6	6	5	5
Krompir	315	310	312	320	310	300
Grah	23	22	22	22	20	22
Luk c.	12	12	12	14	12	12
Kupus	34	30	32	30	32	30
Paradajz	28	26	27	30	32	30
Paprika	28	26	27	30	30	30

Izvor: Strategija ruralnog razvoja Grada Goražda 2023-2027.god.

Područje Goražda ima dugu tradiciju voćarskog uzgoja. Primjera radi, poljoprivredna uprava austrougarske je odabrala Goražde kao jedan od dva veća izvozna centra za jabuku i krušku na području

BiH, te je u tu svrhu 1903. godine na ovoj lokaciji organizovala i prvi rasadnik voćaka. Na području Grada Goražda prisutne su različite sorte autohtonih voćaka što predstavlja vrijedan genetski materijal, drugim riječima bogatstvo kao izvor gena kvalitetnih pomoloških svojstava. Međutim, podaci ukazuju da je trenutno stanje u ovoj oblasti ima loše trendove, zasadi voća nisu kontinuirano obnavljani, broj rasadnika je u padu i ukupni prinosi padaju uključujući i činjenicu nesređenog plasmata proizvoda. Značajana plantaža jabuke na području Grada Goražda (naselje Rasadnik) je napušten od strane investitora i o istom lokalitetu je nužno povesti računa. Pored svih navedenih negativnih trendova pravac djelovanja zasigurno može biti usmjeren u iskorištavanju ovog potencijala u narednom periodu. Značaj voćarstva i pojedinih vrsta voća, kao što je jabuka, je prepoznat i kroz organizovanje sajamske manifestacije „Sajam Jabuke“ koja je postala prepoznatljiva i oko koje je moguće dalje razvijati ukupan ambijent za razvoj voćarstva i poljoprivrede na ovom području. Također se može zaključiti da su u padu i stočarstvo i druge grane poljoprivrede.

Tabela 14. Ukupni prinosi pojedinih vrsta voća (t) u periodu 2017-2022 godina

Kultura u (t)	Godina					
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Trešnja	34	5	301	302	23,2	292
Višnja	5	1	65	65	5,5	60
Jabuka	16	163	1451	2726	3579,6	847
Kruška	-	22	291	490	506	152
Šljiva	-	69	431	1758	331	399
Breskva	-	-	-	2	1,6	-
Orasi	-	51	83	156	245	68

Izvor: Strategija ruralnog razvoja Grada Goražda 2023-2027. god.

Na stanje u poljoprivredi Grada Goražde pokušava odgovoriti sistemskim pristupom započetim izradom i usvajanjem Strategije ruralnog razvoja Grada Goražda za period 2023–2027. godine što zasigurno predstavlja alat koji može dovesti do pozitivnih rezultata. Sa aspekta izrade integralne strategije razvoja značajno je uzeti u obzir i složeni sistem nadležnosti u oblasti poljoprivrede. Na nivou BPK-a je usvojen Zakon o poljoprivredi kojim je regulisana ova oblast i kreiran okvir za poticanje koje se realizuje putem resornog ministarstva. To znači da se oblast poljoprivrede kvalitetno može unaprijediti jedino kroz intenzivnu saradnju svih nivoa vlasti. Cjeneći navedeno u kontekstu ove analize u prvi plan se nameću aktivnosti koje prije svega utiču na doprinos razvoju ambijenta za poljoprivrednu djelatnost. Sa aspekta nadležnosti Grada Goražda prioritetan prostor za djelovanje se može usmjeriti na omogućavanja svakodnevnog plasmata poljoprivrednih proizvoda kroz organizovanje dnevene-zelene pijace po uzoru na uspješne modele u BiH i šire. Kako je naprijed opisano Goražde ima dugogodišnju-historijsku tradiciju institucionalnog bavljenja poljoprivredom i sa tog aspekta nameće se mogućnost pokretanja agro-inkubatora na lokalitetu Rasadnika-Kolijevke kao oživljavanja institucionalnog bavljenja i uvezivanja sa svim akterima uključujući i prisutnu poljoprivrednu školu. To naravno može podrazumjevati i podizanje rasadnika i plantaža autohtonih i drugih sorti voća. Budući da je goraždanska jabuka prepoznatljiva nameće se potreba da se u tom kontekstu doprinese jačanju “Sajam jabuke” i aktivnostima pojačane promocije ili čak brendiranja Grada Goražda kroz tu prizmu što podrazumjeva i infrastrukturno djelovanje (brendiranje kroz ključne objekte infrastrukture-saobraćanice, raskrsnice, fasade i sl.). Konačno, cijeneći strukturu zemljišta i vrste poljoprivredne proizvodnje kao i sve veći potencijala u oblasti turizma podrška organskoj proizvodnji i agro turizmu može biti jedan od značajnijih pravaca djelovanja.

II.1.3.9. Turizam

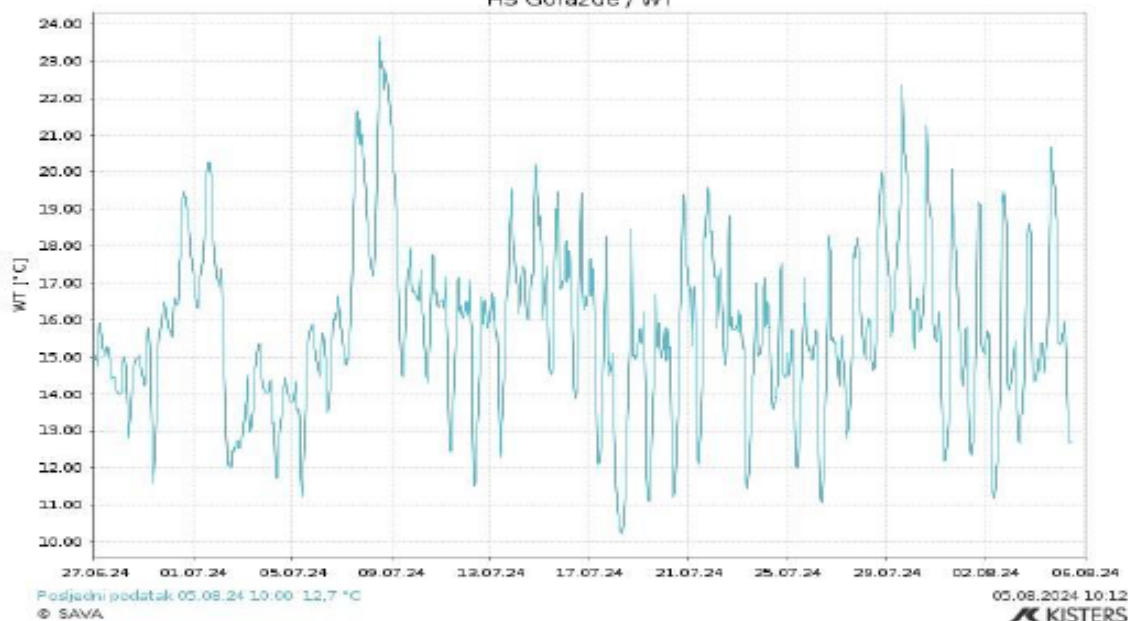
Grad Goražde posjeduje značajne potencijale za razvoj riječnog, planinskog i seoskog turizma. Povoljni klimatski uvjeti i geografski položaj pored rijeke Drine, plodno tlo, šumsko bogatstvo i druga prirodna bogatstva, pružaju mnoge mogućnosti za razvoj turizma. Uz rijeku Drinu se mogu iskoristiti prostori za

postoje plaže i mjesta za kampiranje, a tu su i brdsko-planinska uzvišenja i festivali koji se tradicionalno održavaju u Goraždu.

Najčešće kada se govori o razvoju turizma u prvi plan se stavlja rijeka Drina u kontekstu turističkih sadržaja kao što je rafting, splavarenja, kupanje, ribolov, gastronomija i sl. Međutim u kontekstu izrade ove Strategije razvoja Grada Goražda nužnim se nameće potreba razmatranja činjenice da je dio rijeke Drine koji protiče kroz Goražde prostorno smješten između dvije akumulacije (Mratinje u CG i HE Višegrad) koje značajno utiču na vodostaj i temperaturu vode.

Uvidom u mjerenja temperature vode uočavaju se svakodnevna osciliranja što je u kontekstu ljetnog turizma izuzetno nepovoljno, odnosno temperature vode su uslijed svakodnevne promjene vodostaja i ispuštanja iz akumulacije Mratinje u periodu juli-august jako niske (do 16°C) i nisu adekvatne za kupanje i druge turističke sadržaje. Uočava se da temperatura vode najveće vrijednosti doseže u večernjim satima dok u najtoplijem dijelu dana temperatura nije prelazila 16°C. Samo jedan put (08.07.2024) je u toku najtoplijeg dijela dana temperatura vode dosegla 23°C u 12:56 što je temperatura podesna za kupanje i druge ljetne sadržaje.

Grafikon 16. Temperatura vode rijeke Drine juni-august 2024. god
HS Goražde / WT

Izvor: Podaci Agencije za slivove rijeke Save (mjerna stanica Goražde)

Na sličan način se može pratiti i nivo vodostaja rijeke Drine koji je gotovo identičan trendovima promjena temperature vode, odnosno pomenuti parametri podjednako su rezultat uticaja akumulacija. Stalne promjene vodostaja uz promjene temperatura negativno utiču na floru i faunu uz istovremenu eroziju tla u priobalju. Očigledno je da turistički kapacitet rijeke Drine uveliko zavisi od stabilnog vodostaja koji osigurava prihvatljivu temperaturu rijeke Drine pogodnu za kupanje i druge sadržaje u vodi, naročito u ljetnom periodu. Ovaj podatak istovremeno ukazuje na moguće pravce djelovanja koji osiguravaju pomenute uvjete, odnosno djelovanje usmjereno na regulaciju vodotoka kako u političkom tako i operativnom smislu. Istovremeno nužnim se nameće potreba djelovanja u kontekstu osiguranja kupanja kroz bazene za kupanje ili druge oblike prepoznate u okruženju.

Ako se uzmu u obzir sve potencijalne namjene korištenja rijeke Drine (održivi izvori energije, rekreacija, poljoprivreda) kao i nastali problemi sa projektima vodozaštite i negativnim klimatskim promjenama i uticajima, nameće se potreba izrade sveobuhvatne studije korištenja rijeke Drine kao studijskog i sistematičnog oblika definisanja namjene i dugoročnih održivih projekata vezanih za rijeku Drinu kao ključni prirodni resurs Goražda.

Grad Goražde, pored rijeke Drine, raspolaže i sa nizom drugih turističkih potencijala iz kojih se mogu kreirati turistički proizvodi. Tako u u segmentu zimskog turizma akcenat se može staviti na planinski dom „Ruda Glava“ i šire područje obronaka Jahorine. Kompletan uređen dom sa izuzetno lijepim pejzažima i trim stazama za šetnje, ali i ljubitelje planinarenja predstavlja izuzetan potencijal za razvoj turizma. Također se uočava pojačan interes za gradnjom vikend kuća i sličnih objekata na visinskim dijelovima što je ujedno putokaz za planiranje prostora za gradnju.

Grad Goražde posebno ima bogate kulturno-historijske sadržaje koji mogu biti stavljeni u namjenu turističkih sadržaja. Nekropole stečaka iz Srednjeg vijeka koje imaju izuzetnu historijsku i kulturnu važnost. Ovom prilikom, izdvaja se nekropola stečaka Goršić-polje s obzirom na to da se nalazi na UNESCO listi Svjetske baštine. Značajni su također: Neolitsko naselje Lug, ostaci starog mosta u Gradu Goraždu, vjerski objekti, stradanja Drinskih mučenika, Memorijalna šuma Posestra, Rorovi, spomenici, objekti i događaji iz ratne historije Goražda sa posebnim naglaskom na period 1992-1995 u kome je Goražde imalo status zaštićene zone UN-a, i drugi objekti iz dalje i bliže historije Grada Goražda.

Značajan potencijalni turistički sadržaj čine i kulturne manifestacije od kojih se kao najznačajniji izdvaja „Internacionalni festival prijateljstva“, događaj koji se održava u toku ljeta i koji okuplja veliki broj učesnika. Ovaj festival je ključna kulturna manifestacija koja svakako u organizacionom smislu mora konstantno biti inovirana i koja na određeni način treba biti razvijana u kontekstu sadržaja, promocije ali i infrastrukturno.

Pored pomenutog Sajma Jabuke značajne manifestacije koje imaju potencijal turističkog proizvoda su: Književno kulturna manifestacija „Dani Isaka Samokovlije – Sunce nad Drinom; Aprilski dani kulture - Goraždansko proljeće; Internacionalni festival dječije pjesme „Šta se pjesmom sanja“ i druge manifestacije.

Cjeneci činjenicu da značajan dio područja Goražda spada u ruralne dijelove u kontekstu turizma se mogu razvijati proizvodi ruralnog turizma i agroturizma koji podrazumjeva proizvodnju i degustaciju zdrave organske hrane.

Od smještajnih kapaciteta, u Goraždu egzistira hotel „Behar“ sa tri zvjezdice. Na području grada su smješteni i sljedeći smještajni kapaciteti: Hotel „Cazablanka“ u Mravinju, Motel „Fejzić“, Pansion „Drinska bašta“, Pansion „Somun“, Mig d.o.o., Amaro. Prema zvaničnim podacima Federalnog zavoda za statistiku broj smještajnih kapaciteta-ležaja u Gradu Goražde je 233. Restoransku ponudu osim pomenutih čine i restoran „River side“, Konoba „Bosanka“, i nekoliko objekata svrstanih u burekdžinice, čevapdžinice i objekte brze hrane.

Što se tiče broja dolazaka u Grad Goražde i broja noćenja ne postoje izdvojeni podaci za Goražde već samo za kanton ali isti ukazuju na određene trendove. Osnovni trend je da postoji rast dolazaka i noćenja i iako još uvijek nije toliko uočljivo prisustvo turističkih posjeta ipak jasno se može prepoznati potencijal naručito u širem kontekstu regije i najbližeg centra-Sarajeva.

Tabela 15. Dolasci i noćenja turista 2017-2023.

Godina	Dolaci turista	Noćenja turista
2017.	2.474	5.330
2018.	2.523	5.213
2019.	2.335	4.733
2020.	881	4.205
2021.	1.935	6.265
2022.	2.783	7.809
2023.	2.626	7.740

Izvor: Federalni zavod za statistiku, Bosansko-podrinjski kanton u brojkama 2023.god

U institucionalnom smislu na nivou Grada Goražda nije osnovana turistička zajednica. Na nivou Bosansko-podrinjskog kantona Goražde je osnovana Turistička zajednica BPK-a i usvojena Strategija razvoja turizma 2023-2027 na koji način se može tvrditi da postoji institucionalni i planski okvir za

unaprijeđenje turizma na području Kantona što naravno uključuje i Grad Goražde. Ovo zapravo znači da razvoj turizma mora predstavljati sinergijsko djelovanje JLS i kantona kao nosilaca procesa.

Prostornim planom Grada Goražda u formiranju turističkog asortimana Grada projicirano je aktiviranje i razvijanje sledećih vidova turizma: izletničko – rekreativnog turizma, lovni i ribolovni turizam, manifestacioni i kulturno-istorijski, seoskog turizma uz tendenciju uvezivanja sa turističkim proizvodima u okruženju. Nameće se i zaključak da razvoj infrastrukture i uređenja Grada na indirektan način može značajno doprinjeti unaprijeđenju turizma.

II.1.3.10. Ključni ekonomski izazovi

- Kreiranje političkog okruženja koje omogućava sinergijsko djelovanje relevantnih učesnika ekonomskih i društvenih tokova u cilju osiguranja što efikasnijih i produktivnijih privrednih tokova sa naglaskom na uspostavljanje što efikasnije saradnje Grada i Kantona na tom zadatku.
- Uticaj na zadržavanje pozitivnih ekonomskih tokova poduzimanjem mjera i aktivnosti kao i kreiranja preduvjeta za povećanjem ekonomske aktivnosti (povoljno okruženje, kvalitetna i dostupna javna administracija, privlačenje novih investicije, poslovna infrastruktura, osposobljena, kvalifikovana i adekvatno plaćena radna snaga sa uspostavljenim psiho-fizičkim sposobnostima, podrška privrednim aktivnostima, pristup finansijskim sredstvima, iskorištenje komparativnih prednosti).
- Doprinos i kreiranje pretpostavki za osiguranje otpornosti ključnih grana privrede uvođenjem tehnologija i inovacija, zelenom tranzicijom i informatizacijom.
- Definisanje dugoročno održivog korištenja resursa i poduzimanje ključnih aktivnosti zaštite istih.
- Objedinjavanje ključnih aktera poljoprivredne djelatnosti u cilju uspostave institucionalnog i organizovanog bavljenja poljoprivredom na održiv način uz dostupnost plasmana u odnosu na poljoprivredne kulture koje su specifične za područje Goražda.
- Izgradnja stabilnih i održivih turističkih proizvoda umreženih sa okolinom koje istovremeno prati očuvanje kulturno-istorijskih znamenitosti i opći razvoj infrastrukture.
- Osiguravanje svake vrste sigurnosti, otpornosti i održivosti lokalne zajednice.

II.1.4. Društveni razvoj

Društveni razvoj podrazumjeva procese usmjerene na poboljšanje kvalitete života ljudi uključujući unaprijeđenje društvenih institucija kao pružalaca usluga. U podlozi unaprijeđenja se pojavljuje zahtjev za ostvarivanje socijalne pravde, demokratskog upravljanja i društva jednakih mogućnosti. U oblasti društvenog razvoja razlikujemo materijalna dostignuća što obuhvata zdravlje i obrazovanje, pristup dobrima i uslugama neophodnim za pristojno življenje, ali i socijalna, politička i kulturološka kao što su osjećaj sigurnosti, dostojanstvo, te mogućnost da se bude dijelom zajednice kroz društveno i kulturološko djelovanje, osnaživanje i političku zastupljenost⁶.

U skladu sa zakonskim okvirom jedinica lokalne samouprave Grada Goražde je direktni isporučilac usluga građanima ali istovremeno ima problem na nivou nadležnosti za postupanje u pojedinim oblastima društvenih komponenti. Ustav BPK-a u nadležnosti Kantona propisuje oblasti obrazovanja, kulture i sporta, zdravstvene zaštite, socijalne zaštite, pravnog statusa javne uprave, sigurnosti građana, transportne infrastrukture višeg ranga, javnog prometa, komunalne djelatnosti. Razmatrajući nadležnosti JLS istovremeno je uspostavljena nadležnost Grada Goražda u oblastima: uređenja prostora i zaštite okoline; upravljanja, finansiranja i unapređenja djelatnosti i objekata lokalne komunalne infrastrukture; utvrđivanja politike predškolskog obrazovanja, unapređenja mreže ustanova, te upravljanje i finansiranje javnih ustanova predškolskog obrazovanja; osnivanja, upravljanja, finansiranja i

⁶ www.unrisd.org

unapređenja ustanova osnovnog obrazovanja; osnivanja, upravljanja, unapređenja i finansiranja ustanova i izgradnja objekata za zadovoljavanje potreba stanovništva u oblasti kulture i sporta; ocjenjivanja rada ustanova i kvaliteta usluga u djelatnosti zdravstva, socijalne zaštite, obrazovanja, kulture i sporta, te osiguranja finansijskih sredstava za unapređenje njihovog rada i kvaliteta usluga u skladu sa potrebama stanovništva i mogućnostima jedinice lokalne samouprave. Na opisanoj podlozi nadležnosti JLS i viših nivoa vlasti potrebno je ostvariti što veću saradnju i na taj osnovi unaprijediti segment društvenog razvoja za koji se slobodno može reći da je nadogradnja i preduvjet kvalitete življenja. Logičnim se pojavljuje potreba međusobnog nadopunjavanja pomenuta dva nivoa vlasti u cilju postizanja ciljeva. Ako uzmemo u obzir da se najveći obim prava iz socijalne zaštite, oblast bavljenja sportom, kulturom i ostalim finansira na osnovu utvrđenih kantonalnih propisa, zadatak za Grad Goražde je da u svojim kapacitetima nadopuni i podrži pojedine segmente koji su bitni i multipliciraju pozitivne efekte.

Oblast društvenog razvoja direktno se odražava na kvalitetu života što je naručito izazovno u vremenu migracionih kretanja zbog čega je potrebno posvetiti značajnu pažnju ovom segmentu. U okviru projekta USAID Local Governance Assistance Activity (LGAA) provedena je anketa zadovoljstva/nezadovoljstva građana i ista je pokazala da su građani najmanje zadovoljni stanjem u segmentu društvenog razvoja (infrastruktura, komunalije i čistoća, uređenje grada, javna rasvjeta, psi lualice). Pomenuto ujedno predstavlja osnov za određivanje ciljeva i prioriteta djelovanja u kontekstu naprijed pomenutih specifičnosti.

II.1.4.1. Obrazovanje

Predškolsko obrazovanje se institucionalno provodi u Javnoj ustanovi za predškolski odgoj i obrazovanje Goražde koja je smještena na tri lokacije: u ulici Maršala Tita br.6. gdje egzistira vrtić „Sunce“ koji je ujedno i sjedište ove ustanove, u ulici Ibrahima Čelika bb- vrtić „Zvezdice“, ulici Prvi maj 34 A – park Plavi cvijet. Pored pomenute javne ustanove na području Grada jasličke usluge (djeca do 3, odnosno 6 godina starosti) se pružaju u okviru Odjela za brak i porodicu (Ajlin) Medžlisa Islamske zajednice Goražde na lokacijama Baćci i Obarak.

Predškolskim obrazovanjem (javna ustanova) u 2022/23.godini obuhvaćeno je 198 djece, uz kontinuirano prisutan trend povećanja po godinama. U 2017. godini je bilo upisano 102 djece, što ukazuje na rast broja djece u predškolskim ustanovama za 48,5%. Ako uzmemo u obzir da je prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u periodu 2017-2019. godina rođeno 631 djeteta, uočavamo da je obuhvat te djece predškolskim obrazovanjem u 2022/23 na nivou od 31,4%. Od broja upisane djece u 2022/23 ukupno 12 djece je udaljeno više od 4 kilometra, a jedno djeteta je sa posebnim potrebama. U okviru pomenutih jasličkih aktivnosti u prosjeku se radi o 20 djece mjesečno, uz pojačani interes za ovom vrstom usluga.

Broj nastavnog osoblja u javnoj ustanovi je u 2022/23. godini je 16 nastavnika/odgajatelja. U sklopu obrazovnog sistema uspostavljen je cjeloviti besplatni razvojni program, odnosno program pripreme djece u godini pred polazak u školu koji obuhvata svu djecu.

Tabela 16. Broj djece, spolna struktura, nastavno osoblje i broj učionica u javnim predškolskim ustanovama na području Grada Goražda 2018-2023. god.

Godina	Broj djece	Dječaci	Djevojčice	Odgajatelji	Broj učionica u funkciji
2018/19.	114	56	46	-	8
2019/20.	108	69	52	-	8
2020/21.	119	96	73	-	8
2021/22.	90	96	81	-	8
2022/23.	144	111	87	16	8

Izvor: Podaci Grada Goražda, 2024. godine

Cjeneći činjenicu da je predškolsko obrazovanje u nadležnosti grada fokus djelovanja je usmjeren u tom pravcu u cilju osiguranja uvjeta i podrške roditeljima u kontekstu osiguranja uvjeta odgoja za sve veći broj zaposlenih na području Grada. Ako se uzme u obzir da ove usluge uglavnom koriste roditelji koji se bliže ustanovama, to može biti i dio segmenta prema kome treba djelovati. Interes je prisutan za korištenjem ovih usluga (lista čekanja) i osnovni pravac djelovanja je usmjeren na osiguranje dostupnosti, uvjeta i kvalitete pružene usluge.

Posebno se pojavljuje potreba podrške jaslčkom uzrastu za koji se sve više iskazuje interesa. U 2023. godini podrška Grada iz budžeta je bila na nivou od 550.100,00 KM i uočava se rast u odnosu na 2017. godinu stim što treba uzeti u obzir da je ranije SOS Kinderdorf prešao u u okvire javne ustanove.

Tabela 17. Podrška iz Budžeta predškolskom obrazovanju 2018-2022. god.

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
	Godišnji ostvareni iznos	Godišnji ostvareni iznos	Godišnji ostvareni iznos	Godišnji ostvareni iznos	Godišnji ostvareni iznos
Iznos u KM	290.000	320.500	619.000	550.100	550.100

Izvor: Podaci Javne ustanovi za predškolski odgoj i obrazovanje Goražde, 2023. godine

Jasno se uočava potreba za djelovanjem u pravcu većeg uključivanja djece u predškolsko obrazovanje povećanjem kapaciteta i kadrovske osposobljenosti, podrške jaslčkim uslugama i uključivanjem djece iz ruralnih naselja.

Osnovno i srednje obrazovanje je u kontekstu nadležnosti pozicionirano na nivou resornog kantonalnog ministarstva putem kojeg se institucionalno organizuje i finansira. Škole na području Grada Goražda su statusno također organizovane na kantonalnom nivou na koji način se investiciono i tekuće održavaju.

U školskoj 2023/24 broj učenika u osnovnim školama je 1849 i u odnosu na 2017/18, kada je bilo upisano 1692 učenika, broj učenika je veći za 8,50%. Broj nastavnog osoblja ukazuje na blagi pad dok sa druge strane se uočava rast broja odjeljenja. Podaci ukazuju na određene trendove u pojedinim dekadama i ujedno ako se u obzir uzmu podaci o prirodnom priraštaju i negativnim migracionim trendovima u narednom periodu u kontekstu obrazovanja isto se mora uzeti u obzir.

Tabela 18. Osnovni podaci za osnovno obrazovanje na području Grada Goraža 2017-2023. god.

Godina	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika
2023.	10	112	1843	160
2022.	10	110	1841	165
2021.	10	108	1815	154
2020.	10	113	1761	164
2019.	10	103	1697	163
2018.	10	81	1674	154
2017.	10	106	1692	170

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2017-2023. godine

U odnosu na osnovno obrazovanje na nivou srednjoškolskog obrazovanja uočava se pad broja učenika u 2023. godinu za 29% u odnosu na 2017. godinu što je izuzetno negativan trend budući da srednje obrazovanje predstavlja bazu radno-angažovanog stanovništva. U okviru sličnih trendova prisutan je pad broja odjeljenja i i broja nastavnika.

Tabela 19. Osnovni podaci za srednje obrazovanje na području Grada Goražda 2017-2023. god.

Godina	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika
2023.	3	34	685	89
2022.	3	46	706	100
2021.	3	33	748	96
2020.	3	37	788	102
2019.	3	38	832	112
2018.	3	41	903	118
2017.	3	45	964	113

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2017-2023. godine

Na području Grada Goražda ukupno usluge obrazovanja pruža 10 osnovnih i 3 srednje škole koje su u infrastrukturnom smislu značajno obnovljene i opremljene i koje su u u tom kontekstu uglavnom finansiraju od strane BPK-a i vanjskih izvora što je u okviru raspodjele nadležnosti između kantona i JLS. Broj učenika je znatno više zastupljen u matičnim u odnosu na područne škole što ukazuje na trend urbanizacije stanovništva što je svakako izazov u narednom periodu. U kontekstu opremanja nastavnih sredstava konstantno imaju potrebu za obnavljanjem i osavremenjivanjem kako u osnovnim tako i sa posebnim fokusom u srednjim školama kao bazom za radno angažovano stanovništvo.

Tabela 20. Spisak škola na području Grada Goražda

r.b.	Naziv škole	Osnovna/srednja
1.	OŠ „Husein ef. Dozo“	osnovna
2.	OŠ „Fahrudin Fahro Baščelija“	osnovna
3.	OŠ „Mehmedalija Mak Dizdar“	osnovna
4.	- Područna škola Berič	osnovna
5.	- Područna škola Sadba	osnovna
6.	- Područna škola Bogušići	osnovna
7.	OŠ „Hasan Turčalo Brzi“ Ilovača	osnovna
8.	- Područna škola Osanica	osnovna
9.	- Područna škola Rešetnica	osnovna
10.	Osnovna muzička škola „Avdo Smajlović“	osnovna
11.	Mješovita srednja škola „Enver Pozderović“	srednja
12.	Srednja tehnička škola „Hasib Hadžović“	srednja
13.	Srednja stručna škola „Džemal Bjedić“	srednja

Izvor: Podaci Grada Goražda

Stručna zanimanja na nivou srednjeg obrazovanja su: opća gimnazija, ekonomski struka, poljoprivredna struka, informatička gimnazija, mašinska struka (mašinski tehničar za CNC tehnologije), hemijska struka (hemijski tehničar), saobraćajna struka (tehničar PTT saobraćaja - komunikacione tehnologije, elektro struka (elektrotehničar računarstva i informatike), građevinska struka (građevinska tehničar), medicinska struka (medicinska sestra), mašinska struka-zanati III stepen, ugostiteljska struka, uslužne djelatnosti-frizer, tekstilana struka, elektro struka III stepen. U posmatranom periodu uočava se pojačani interes za tehnička usmjerenja dok je primjetan pad interesa za društvene smjerova što odgovara potražnji tržišta rada. Sa aspekta stipendiranja Grad Goražde je uspostavio oblik praćenja talenata putem stipendiranja pored činjenice da BPK vrši stipendiranje studenata.

Razmatrajući stanje u oblasti obrazovanja i uspostavljeni sistem nadležnosti prioriteta područja prema kojima se može usmjeriti djelovanje Grada Goražda se odnose na predškolsko obrazovanje, podršku školama za poboljšanje i osavremenjivanje uvjeta i djelovanje u području van nastavnih aktivnosti. Grad Goražde može doprinijeti unaprijeđenju kulturnih, sportskih i drugih sadržaja vezanih za školsku populaciju. Također ukazuje se potreba za veće uvezivanje obrazovanja sa drugim privrednim, školskim i kulturnim sadržajima uključujući i stručna osposobljavanja i obrazovanje odraslih.

II.1.4.2. Kultura i sport

Djelatnost kulture obuhvata kulturne institucije i organizacije koje svoju aktivnost izražavaju kroz animiranje i očuvanje kulturnog naslijeđa, književnog i likovnog stvaralaštva, te kroz razne manifestacije izvođačkih i scenskih umjetnosti. Kultura osim uloge javnog dobra čini i važnu ekonomsku kategoriju.

Kulturni život u gradu Goražde odvija se uglavnom u okviru Javne ustanove Centar za kulturu, čiji je osnivač Grad. Centar raspolaže unutarnjim prostorom ukupne površine 3.000 m², odnosno 10.000 m² ukupnog prostora, zajedno sa parkom koji okružuje objekat. U sklopu centra je organizovana Gradska biblioteka, Omladinski centar izgrađen u sklopu GAP projekta koji još uvijek nije aktiviran u punom kapacitetu, Zavičajni muzej kojim se nastoji očuvati bogato kulturno-historijsko naslijeđe kao i pozorišna i kino sala. Prostorije centra koristi RTV BPK-a i Radio Goražde kao i List „Glas Goražda“. Objekat je izgrađen 1957. godine i stanje istog u značajnom obimu odgovara periodu korištenja i amortizacije. Objekat je potrebno rekonstruisati, eventualno dodatno unaprijediti u smislu osavremenjivanja i građevinskog proširivanja i povećanja korisne površine za upotrebu.

Pored Centra za kulturu egzistira i Gradska Art Galerija, koja osim primarne namjene u zadnjim godinama vrši funkciju edukativnog centra kroz projekat GUN – GOR Goražde i Likovnu Koloniju. Zgrada u kojoj se nalazi Gradska Art Galerija po godini izgradnje predstavlja značajan kulturno-historijski objekat koja je u građevinskom smislu također zahtjeva rekonstrukciju i obnovu uključujući i pripadajuće dijelove infrastrukture.

Pored toga, Centar tradicionalno organizira sljedeće manifestacije: „Festival prijateljstva“, „Dani Isaka Samokovlije“, „Dječiji festival“, obilježavanje državnih praznika i bitnih datuma za lokalnu zajednicu, itd. U okviru Javne ustanove Likovna gradska ART galerija, djeluje i Udruženje umjetnika grada Goražde, koje u saradnji sa Gradskom upravom i Centrom za kulturu organizira izložbe i druženja likovnih stvaralaca. „Glas Goražda“ koji je jedini štampani lokalni medij također je smješten u Centru za kulturu, kao i Javno preduzeće Radio televizija Bosansko-podrinjskog kantona (JP RTV BPK).

Kada je riječ o kulturnim događajima najbitnija manifestacija je „Internacionalni festival prijateljstva“. Navedeni festival je dio ljetnih aktivnosti i okuplja veliki broj posjetilaca i predstavlja centralni ljetni događaj u Gradu Goraždu. Ova manifestacija je vezivni događaj za brojna kulturna i sportsko-rekreativna dešavanja i kao takva zasluhuje punu pažnju u cilju produženja trajanja, sadržajnog unaprijeđenja i infrastrukturnog i komercijalnog osnaživanja.

Sajam „Dani jabuke“ je privredno-kulturna manifestacija koja se održava u jesen (oktobar) svake godine i okuplja veliki broj domaćih izlagača, ali i onih koji dolaze iz drugih gradova države i susjednih zemalja. Ranije je već napomenuto da jabuka može imati obilježja brendiranja Grada Goražda uključujući i elemente infrastrukture.

Pored spomenutih manifestacija u Goraždu se još održavaju i sljedeće manifestacije: Književno kulturna manifestacija „Dani Isaka Samokovlije – Sunce nad Drinom“, Aprilski dani kulture - Goraždansko proljeće, Manifestacija u povodu 2. aprila Međunarodnog dana dječije knjige i dječije književnosti, Internacionalni festival dječije pjesme „Šta se pjesmom sanja“ Goražde i niz drugih manifestacija i događaja koji se uglavnom organizuju u sklopu Centra za kulturu. U nakoliko zadnjih godina organizuje se i niz događaja organizovanih u okviru Islamske zajednice u Goraždu (Dani Huseina ef. Doze, promocije knjiga, Ramazanski koncert i drugi sadržaji). Centar za kulturu nastoji obogatiti kulturni sadržaj u toku zime (pozorišne predstave, kino projekcije, izložbe, promocije knjiga) ali može se tvrditi da generalno postoji potreba za razvojem kulturnih događaja i u periodima izvan ljeta, odnosno pomenutog festivala.

Područje Grada Goražda ima značajnu historiju kroz sve periode civilizacije (neolitsko naselje Lug, srednjovjekovni spomenici i značajne ličnosti, osmanski period, austrougarski period, narodno oslobodilačka borba u Drugom svjetskom ratu i period agresije na BiH u kome je Goražde steklo epitet Grada Heroja. Iz pomenutih perioda postoji nekoliko izuzeno značajnih eksponata i spomenika oko kojih se mogu razvijati značajne aktivnosti razvoja kulturne baštine čak i na širem evropskom nivou (ženska figurina vinčanskog perioda, nekropole stećaka, Kosače i dr). Posebno se čini značajnim dokumentovanje i adekvatno komuniciranje perioda kada je Goražde bilo zaštićena zona UN-a.

Spomen obilježja i memorijalno-spomenički kompleksi (Centralno spomen obilježje braniocima, Memorijalno-spomenički kompleks Rorovi, Partizanska spomenici, „Drinske mučenice“, Memorijalna šuma Posestra i dr.) su značajna kulturno-historijska ostavština koju je potrebno adekvatno održavati, unaprijeđivati i postizati višestruke efekte uključujući i turističke. Tokom godine prema kalendaru održavaju se brojni događaji vezani za period 1992-1995. god kao što su Dani otpora, 18 septembar-Dan oslobođenja, Dan ljljana, Grebak-put života i drugi sadržaji.

Prateći savremene trendove oblasti kulture, koja obuhvata kulturni kreativni rad nazvan kreativne industrije, nije značajno zastupljen i Grad Goražde može tražiti prostor za stimulisanje i stvaranje baze za ove vrste djelatnosti. Također dolazi se do zaključka da Grad Goražde može biti nosilac svakodnevnih manjih događaja i aktivnosti koje pozitivno utiču na kulturna dešavanja na području Grada Goražda (razne radionice, svakodnevna kvartovska okupljanja svih uzrasta, mini gastro događaji, kulturne sekcije, folklorni i muzički događaji, sportsko-kulturni događaji i sl.). Također u određivanju pravaca kretanja nameće se potreba uvezivanja sa većim centrima u kontekstu saradnje i obogaćivanja kulturnih dešavanja i podrške kulturnim radnicima.

Na području Grada Goražde sportske aktivnosti su u najvećem obimu zastupljene kroz rad sportskih organizacija i klubova. Okvir finansiranja sportskih klubova je najvećim obimom regulisan kantonalnim propisima putem kojih se sportske organizacije u najvećem obimu i finansiraju uključujući naravno i sponzore. U kontekstu sportske infrastrukture dolazimo do nadležnosti Grada Goražda koji je nosilac imovinskih i drugih prava na većini sportskih terena i objekata.

U okviru Javne ustanove „Sportski centar“ Goražde nalazi se Gradska dvorana „Mirsad Hurić“ Goražde površine od oko 3.500 m², koja je funkciji svakim danom od 8 h do 23 h, s tim da radnim danom od 8 h do 15,30 h istu koriste srednje škole za izvođenje nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja (oko 1.100 učenika JUMŠŠ „Enver Pozderović“ Goražde i JUSTŠ „Hasib Hadžović“ Goražde jer iste nemaju školsku sportsku salu). U radnim danima Gradsku dvoranu „Mirsad Hurić“ Goražde u večernjim satima koriste sportski klubovi za izvođenje trenažnog procesa, dok istu koriste vikendom od 8 h do 15,30 h. Pored trenažnog procesa, u večernjim satima Gradsku dvoranu „Mirsad Hurić“ Goražde koriste sportski klubovi i za održavanje takmičenja. Gradska dvorana „Mirsad Hurić“ Goražde je na raspolaganju svojim korisnicima i u dane praznika, kada se organizuju turniri u raznim sportovima. U Gradskoj dvorani „Mirsad Hurić“ Goražde se održavaju međunarodni i memorijalni turniri u raznim sportskim granama, kao i razne kulturno-privredne i muzičke manifestacije. U objektu Gradske dvorane pojedini klubovi i savezi koriste kancelarijski prostor na osnovu zakupa. Gradska dvorana „Mirsad Hurić“ Goražde sastoji se od: ulaznog hola sa pratećim sadržajima, velike sale sa tribinama, dvije male sale, kancelarijskog prostora, magacina i svlačionica. Tokom ratnog perioda, Gradska dvorana „Mirsad Hurić“ Goražde je pretrpjela veća oštećenja koja su sanirana u fazama i ista je dovedena u funkcionalno stanje. Iz razloga starosti objekta, velike površine, kao i velikog broja korisnika objektu je potrebno kontinuirano održavanje i potpuna rekonstrukcija. Zagrijavanju Gradske dvorane u zimskim mjesecima višegodišnji je veliki problem uzrokovan obezbjeđenjem nedovoljne količine goriva za zagrijavanje dvorane, cijene lož-ulja kao energenta za zagrijavanje na tržištu, te same količine potrošnje zbog ne ekonomičnog sistema grijanja.

Osim Gradske dvorane „Mirsad Hurić“ Goražde, Javna ustanova „Sportski centar“ Goražde upravlja i sportskim centrom 1. maj, površine od oko 50.000 m². Sportski centar 1. maj obuhvata veliki stadion sa atletskom stazom, dva teniska terena, pratećim objektom za stručna lica i tribinama, pomoćni stadion, objekat sa svlačionicama, betonski teren za rukomet i mali nogomet sa tribinama. Navedeni sadržaj je omeđen betonskom i metalnom ogradom. Na glavnom fudbalskom/nogometnom terenu stadiona se odigravaju utakmice fudbalskih/nogometnih sportskih klubova višeg ranga takmičenja, dok na pomoćnom terenu se izvode treninzi fudbalskih / nogometnih škola. Atletsku stazu na glavnom fudbalskom stadionu koristi Atletski klub „Goražde“ Goražde, polaznici Škole trčanja te učenici, pripadnici vojske i policije. Van ovog ograđenog prostora nalaze se i dva odbojkaška terena sa betonskom podlogom, između kojih se nalazi manja tribina, teren za odbojku na pijesku, jedan košarkaški teren sa betonskom podlogom, veći iskop predviđen za izgradnju bazena, te devastirani objekat nekadašnje streljane. Male terene koriste građani za rekreaciju i sportski klubovi. JU „Sportski centar“ Goražde upravlja i sa šest sportskih igrališta po mjesnim zajednicama u Gradu Goraždu.

Pored Javne ustanove „Sportski centar“ Goražde, otvorenim sportskim terenima upravlja Sportski fudbalski klub „Libero“, te fudbalski klubovi u Vitkovićima.

Tabela 21. Pregled sportskih objekata i njihovih površina

TIP SPORTSKIH OBJEKATA	KORISNA POVRŠINA (m ²)
ZATVORENI SPORTSKI OBJEKTI (sportske sale i dvorane)	5834,15
OTVORENI SPORTSKI OBJEKTI (sportski centar, školska igrališta, dječija igrališta)	52405,96
UKUPNO	58240,11

Izvor: Prostorni plan Grada Goražda 2017-2037.god

Urbanistički parametri za utvrđivanje potrebnih površina za sport i rekreaciju za korisnu površinu objekta je 2,5 m²/stanovniku, a za otvorene sportsko-rekreativne površine je 0,5 m²/stanovniku. Uzevši u obzir da se najveći broj sportskih objekata odnosi na školske sale jasno se uočava da prije svega nedostaje zastvorenih sportskih objekata.

Cjeneći pomenute podatke i stanje objekata u prvi plan se nameće potreba ozbiljne rekonstrukcije postojeće gradske dvorane i izgradnja dodatnog sportskog objekata za zadovoljenje dvoranskih takmičarskih i rekreativnih aktivnosti.

Sportovi koji su najzastupljeniji, obuhvataju najveći broj članova i sportista, u kojima se ostvaruju najveći rezultati su rukomet, odbojka, košarka, nogomet, karate, šah i sportovi na vodi (kajak). Grad Goražde nosi nezvanični epitet Grada rukometa obzirom da se rukometom stanovnici i sportisti organizovano bave još od 1957. godine. Klubovi koji egzistiraju već dugi niz godina su: Muški i ženski rukometni klub „Goražde“, Košarkaški klub „Radnički“, Fudbalski klub „Goražde“, Karate klub „Holiday“, Karate klub „Goražde“, Nogometni klub „Drina“, Fudbalski klub „Azot“ Vitkovići, Fudbalski klub „Gradac“ Vranići, Fudbalski klub „BKB“ Beroč, Nogometni klub „Kolina“, Muški i ženski odbojkaški klub „Goražde“, Biciklistički klub „Goražde“, Šahovski klub „Goražde“, Šahovski klub „Azot“, Bošnjačko planinarsko društvo „Maglič“ Goražde, Kajakaški klub „Buk“, Sportsko ribolovno društvo „Goražde“ i drugi.

Kao što je već ranije navedeno finansiranje sportskih organizacija se najvećim dijelom finasira kroz uspostavljeni kantonalni nivo finansiranja sporta. Grada Goražde na nivou godine u određenom novčanom iznosu sufinansira rad pojedinih sportskih klubova.

Tabela 22. Pregled podrške Grada Goražda sportskim organizacijama 2018-2022. god

Naziv organizacije	Iznos sufinansiranja iz budžeta JLS				
	2018	2019	2020	2021	2022
Biciklistički klub „Goražde“	1.000,00	1.000,00	500,00	1.000,00	0,00
Ženski rukometni klub „Goražde“	8.000,00	9.000,00	15.000,00	4.000,00	3.000,00
Šahovski klub "Goražde"	1.000,00	3.500,00	1.000,00	2.000,00	3.000,00
Rukometni klub "Radnički" Goražde	1.500,00	3.000,00	3.000,00	2.500,00	3.000,00
SFK "Libero" Ženska fudbalska sekcija	2.000,00	5.000,00	5.000,00	3.500,00	5.000,00
Auto klub "ELITE" Goražde	0,00	1.000,00	500,00	1.000,00	0,00
KK "Specijal" Goražde	800,00	1.500,00	0,00	1.000,00	4.500,00
NK "Azot" Vitkovići	4.000,00	5.000,00	4.000,00	3.000,00	3.000,00
FK "Goražde"	8.000,00	9.000,00	20.000,00	5.000,00	7.000,00
NK Berič-Kiseljak	800,00	1.000,00	500,00	500,00	0,00
Planinarski klub Goražde-Maglić	1.500,00	1.500,00	0,00	1.000,00	0,00
Atletski klub "Goražde"		2.000,00	2.000,00	2.000,00	3.000,00
Kajakaški klub "BUK"			0,00	1.000,00	3.000,00
KK "Radnički" Goražde	1.500,00		4.000,00	2.000,00	0,00
MRK "Goražde" Goražde	8.000,00		8.500,00	3.000,00	5.500,00
Malonogometni klub "Drina" Goražde			500,00	1.000,00	0,00
Ženski odbojkaški klub "Goražde"	3.000,00		15.000,00	4.000,00	5.500,00
Fudbalski klub "Drina" Goražde			500,00	500,00	0,00
Karate klub "Goražde" Goražde	800,00				
UKUPNO	41.900,00	42.500,00	80.000,00	38.000,00	45.500,00

Izvor: Podaci Grada Goražda

Što se tiče rekreativnih aktivnosti u nekoliko zadnjih godina prepoznatljive su aktivnosti „Škole trčanja“, školska takmičenja, mekatebska takmičenja i samostalno bavljenje rekreativnim aktivnostima grupa građana.

Ukupno analizirajući oblast sporta i postavljene nadležnosti JLS i viših nivoa vlasti, nalazi upućuju na potrebu djelovanja u pravcu obnove i proširivanja sportske infrastrukture. Zaključak koji se nameće jeste djelovanje u pravcu proširenja i unaprijeđivanja uvjeta za dvoranske sportove sa fokusom na gradsku dvoranu i terene Sportskog centra sa tendencijom izgradnje dodatnog dvoranskog prostora i unaprijeđenja postojećeg dostignutog nivoa izgrađenosti (tribine, rasvjeta). Također cijeneći raniji period kvalitetnog sportskog rada u naselju Vitkovići (svlačionice, rasvjeta, pomoćni tereni) što sveukupno može doprinijeti izgradnji centra za trenažne i sportske aktivnosti i klubova izvan Goražda, potrebno je raditi na povećanju uvjeta kroz izgradnju prateće infrastrukture. Ukazuje se i prostor za pružanje podrške za proširivanje vrste sportova (npr. tenis, veslanje i sl.) Zastupljenost sportova i način finansiranja ostavljaju prostor da se Grad Goražde fokusira na dva segmenta, strateško opredjeljenje za razvoj pojedinih sportova (npr. rukomet-„Goražde Grad rukometa“), odnosno na programsku podršku klubovima u odnosu na mlađe kategorije (junire, kadete) i i podršku osposobljavanju trenerskog kadra za te kategorije. Istovremeno potrebno je uspostaviti sistem podrške uključujući i praćenje talenata. Kao nadogradnja pomenutog kroz proces poboljšanja infrastrukture mogu se iskoristiti stečeni epiteti iz oblasti sporta i organizovati godišnja sportska takmičenja (kupove) za mlađe kategorije u toku ljetnjih

dana u kome se mogu popuniti sadržaji izvan festivala prijateljstva a koji mogu privući značajan broj takmičara čak i na internacionalnom nivou što može imati i pozitivne finansijske efekte.

Što se tiče rekreativnog sporta moguće je djelovati u pravcu podrške organizovanju ferijalnih zimskih i ljetnih takmičenja škola kao i uz saradnju sa poslodavcima organizovanje radničkih sportskih igara na području Grada Goražda.

II.1.4.3. Socijalna zaštita

Ova oblast uređena je kroz federalne i kantonalne propise o socijalnoj zaštiti, dječijoj zaštiti i porodičnim zakonima a provodi se prvenstveno putem centra za socijalni rad i ustanova socijalne zaštite čiji je osnivač BPK-a Goražde. Broj korisnika prava JU Centar za socijalni rad BPK-a Goražde prema dostupnom statističkom izvještaju je 3583 korisnika, dok je broj korisnika usluga 7500, što predstavlja izuzetno visok procenat u odnosu na ukupan broj stanovnika. Uočava se rast broja korisnika (za 483 korisnika), što prouzrokuje i povećanje broja usluga pruženih u Centru.

Tabela 23. Pregled vrsta pomoći i novčanih izdvajanja Centra za socijalni rad BPK 2017-2023.god

Broj korisnika po godinama i vrstama prava, oblika i mjera socijalne zaštite	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
SOCIJALNA ZAŠTITA –PRESTACIJE (DAVANJA)							
Stalna novčana pomoć	168	174	154	138	128	131	121
Dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica (po Kantonalnom propisu)	322	299	197	164	147	71	71
Novčana naknada za vrijeme čekanja na zaposlenje	13	13	13	13	13	13	10
Lična invalidnina-neratni invalidi	611	593	660	587	598	651	698
Dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica (po Federalnom propisu)	495	455	415	410	422	552	597
Ortopedski dodatak	229	219	210	209	217	226	230
SOCIJALNA ZAŠTITA PORODICE SA DJECOM							
Dječiji dodatak	566	504	448	418	328	363	619
Pravo na novčanu pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene-majke koja nije u radnom odnosu	131	83	91	90	64	64	73
Pravo na naknadu umjesto plate ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta	118	150	132	109	109	110	183
Pravo na izuzetnu novčanu pomoć ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta						96	101
Pravo na novčanu naknadu za novorođeno treće, četvrto i peto novorođeno dijete	348	378	403	429	429	462	474
Pravo na prehranu djeteta do šest mjeseci	30	22	24	29	15	7	33
Pravo na jednokratnu pomoć za opremu novorođenog djeteta	30	22	24	29	15	7	33
CIVILNE ŽRTVE RATA							
Pravo na ličnu invalidninu	101	100	95	92	89	88	82
Pravo na porodičnu invalidninu	157	152	144	132	125	117	116

dana u kome se mogu popuniti sadržaji izvan festivala prijateljstva a koji mogu privući značajan broj takmičara čak i na internacionalnom nivou što može imati i pozitivne finansijske efekte.

Što se tiče rekreativnog sporta moguće je djelovati u pravcu podrške organizovanju ferijalnih zimskih i ljetnih takmičenja škola kao i uz saradnju sa poslodavcima organizovanje radničkih sportskih igara na području Grada Goražda.

II.1.4.3. Socijalna zaštita

Ova oblast uređena je kroz federalne i kantonalne propise o socijalnoj zaštiti, dječijoj zaštiti i porodičnim zakonima a provodi se prvenstveno putem centra za socijalni rad i ustanova socijalne zaštite čiji je osnivač BPK-a Goražde. Broj korisnika prava JU Centar za socijalni rad BPK-a Goražde prema dostupnom statističkom izvještaju je 3583 korisnika, dok je broj korisnika usluga 7500, što predstavlja izuzetno visok procenat u odnosu na ukupan broj stanovnika. Uočava se rast broja korisnika (za 483 korisnika), što prouzrokuje i povećanje broja usluga pruženih u Centru.

Tabela 23. Pregled vrsta pomoći i novčanih izdvajanja Centra za socijalni rad BPK 2017-2023.god

Broj korisnika po godinama i vrstama prava, oblika i mjera socijalne zaštite	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
SOCIJALNA ZAŠTITA –PRESTACIJE (DAVANJA)							
Stalna novčana pomoć	168	174	154	138	128	131	121
Dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica (po Kantonalnom propisu)	322	299	197	164	147	71	71
Novčana naknada za vrijeme čekanja na zaposlenje	13	13	13	13	13	13	10
Lična invalidnina-neratni invalidi	611	593	660	587	598	651	698
Dodatak za njegu i pomoć od strane drugog lica (po Federalnom propisu)	495	455	415	410	422	552	597
Ortopedski dodatak	229	219	210	209	217	226	230
SOCIJALNA ZAŠTITA PORODICE SA DJECOM							
Dječiji dodatak	566	504	448	418	328	363	619
Pravo na novčanu pomoć za vrijeme trudnoće i porođaja žene-majke koja nije u radnom odnosu	131	83	91	90	64	64	73
Pravo na naknadu umjesto plate ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta	118	150	132	109	109	110	183
Pravo na izuzetnu novčanu pomoć ženi-majci u radnom odnosu za vrijeme dok odsustvuje s posla radi trudnoće, porođaja i njege djeteta						96	101
Pravo na novčanu naknadu za novorođeno treće, četvrto i peto novorođeno dijete	348	378	403	429	429	462	474
Pravo na prehranu djeteta do šest mjeseci	30	22	24	29	15	7	33
Pravo na jednokratnu pomoć za opremu novorođenog djeteta	30	22	24	29	15	7	33
CIVILNE ŽRTVE RATA							
Pravo na ličnu invalidninu	101	100	95	92	89	88	82
Pravo na porodičnu invalidninu	157	152	144	132	125	117	116

socijalne zaštite, Grad može djelovati u pravcima dodatne podrške pojedinim kategorijama ili slučajevima, kroz podršku socijalnom stanovanju, socijalnoj uključenosti, poduzetništvu i podršci ranjivim kategorijama kao što je usluga kućne njege i pomoći u kući. Naravno institucionalno Grad djeluje putem Služba za boračku i invalidsku zaštitu.

Značajno je napomenuti da je Grad Goražde u saradnji sa višim nivoima vlasti kroz CEP projekta uspješno osigurao značajan broj stambenih jedinica za socijalno stanovanje. U tom kontekstu potrebno je dodatno organizovati i nadzirati sistem socijalnog stanovanja u cilju zaštite imovine i standarda stanovanja.

Na području grada primjenjuje se Zakon o ravnopravnosti spolova BiH, kojim je ženama formalno-pravno osigurana ravnopravnost i mogućnost da biraju i budu birane bez diskriminacije putem izbora, da ravnopravno učestvuju u raspodjeli funkcija vlasti i na mjestima odlučivanja, u svim javnim tijelima i odborima putem imenovanja, postavljenja, delegiranja što je vidljivo u procesima upravljanja i implementiranja javnih politika.

Na području Grada Goražda u 2023. godini registrovano je 5.524 penzionera, što je gotovo identičano broju penzionera u odnosu na 2017. godinu, kada je bilo registrovano 5.556 penzionera. U periodu 2017.-2023. godina iznos prosječne penzije je konstantno rastao, pa je tako ukupna prosječna penzija na području Grada u 2023. godini iznosila 647,41 KM, dok je u 2017. godini iznosila 389,61 KM.

Tabela 26. Broj penzionera i visina ukupne prosječne penzije 2017-2023. god.

Godina	Broj penzionera	Prosječna penzija
2017	5556	389,61
2018	5602	419,70
2019	5574	444,76
2020	5506	463,72
2021	5441	466,76
2022	5448	533,66
2023	5524	647,41

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja, Socioekonomski pokazatelji po općinama 2017-2023.

Na području Grada Goražda djeluje Udruženje penzionera/umirovljenika koji su na nivou godine podržani iz Budžeta Grada Goražda. Udruženje raspolaže sa prostorijama za rad u samom centru Grada što su prostorije u lošem stanju i ne mogu osigurati savremene sadržaje. Udruženje raspolaže sa imovinom-zemljištem za izgradnju višenamjenskog objekta blizu Kantonalne bolnice koju planira građevinski izgraditi, opremiti i organizovati savremene sadržaje za zdravo starenje, što svavako podrazumjeva podršku Grada Goražda i poslovne zajednice. Dakle, kada govorimo o ovoj populaciji djelovanje Grada je potrebno usmjeravati na poboljšanje statusa i omogućavanje uvjeta za zdravo starenje i sadržaje za ovu populaciju koja u odnosu na ukupan broj stanovnika čini značajnu kategoriju populacije.

II.1.4.4. Zdravstvo

U oblasti zdravstva na području grada rade dvije javne ustanove čiji je osnivač Grad Goražde: Dom zdravlja „dr.Isak Samokovlija“ (DZ) i JU Apoteka „9.maj“. JU Dom zdravlja je javna ustanova osnovana za obavljanje zdravstvene djelatnosti u oblasti primarne zdravstvene zaštite dok je Apoteka „9. maj“ registrovana u oblasti farmacije i trgovine lijekovima. Pored primarne zdravstvene zaštite na prostoru Grada Goražda BPK-a je osnivač Kantonalne bolnice koja pruža sekundarnu zdravstvenu zaštitu. Također registrovano je nekoliko privatni stomatoloških ordinacija i apoteka.

Dom zdravlja pruža zdravstvene usluge u sjedištu i putem ambulanti porodične medicine i timova. Djelatnosti se porodične medicine, djelatnost zdravstvene zaštite djece, djelatnost polivalentnih patronažnih sestara u zajednici, zaštita reproduktivnog zdravlja žena, zdravstvena zaštita kod nespecifičnih i specifičnih plućnih oboljenja, fizikalna i mentalna rehabilitacija u zajednici, specifična zdravstvena zaštita radnika kao dio medicine rada, zubozdravstvena zaštita i labatatorijske usluge

Tabela 27. Broj ustanova primarne zdravstvene zaštite

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Dom zdravlja	1	1	1	1	1
Područne ambulate	8	8	8	8	8
Timovi obiteljske medicine	9	9	9	9	9

Izvor: Podaci JU Dom zdravlja Goražde, 2023. godine

Raspored pružanja primarne zdravstvene zaštite podrazumijeva gradska i ruralna područja uključujući i ambulate za specifične usluge. Opće stanje objekata je zadovoljavajuće stim što je prioritetno prisutna potreba za provedbom mjera energijske efikasnosti na centralnom objektu u ulici Ferida Dizdrevića.

Tabela 28. Prostorni kapaciteti

Objekti zdravstvene ustanove	Lokacija	Namjena	Površina (m ²)	Godina Izgradnje/Obnove
Centralni objekat	Ul. Ferida Dizdarevića	Zdravstvene službe i uprava	1880,00	1973. 2004. 2005. 2007. 2009.
Ambulanta porodične medicine I	Ul. Višegradska bb.	Zdravstvena služba	151,62	1999.
Ambulanta porodične medicine II	Ul. 1 Maj bb.	Zdravstvena služba	229,15	2003.
Ambulanta porodične medicine V	Mujkovići Polje	Zdravstvena služba	218,71	2008.
Ambulanta Vitkovići	Vitkovići	Zdravstvena služba	161,34	2009./ 2010.
Ambulanta Berič	Berič	Zdravstvena služba	136,14	1981. 2006.
Ambulanta Osanica	Osanica	Zdravstvena služba	156	2003. 2007.
Ambulanta Ilovača	Ilovača	Zdravstvena služba	104,4	2007.
Ambulanta Bogušići	Bogušići	Zdravstvena služba	96	2010.
Ambulanta Vranići	Vranići	Zdravstvena služba	44	2014.
Centar za men. zdravlje	43. DUB	Zdravstvena služba	158	2008.
Centar za fizikalnu rehabilitaciju	43. DUB	Zdravstvena služba	120	
Ambulanta Orahovice	Orahovice	Zdravstvena služba	30	
Ambulanta Rešetnica /prostorije škole/	Rešetnica	Zdravstvena služba		

Izvor: JU Dom zdravlja "dr Isak Samokovlija"

Što se tiče kadrovske strukture, ukupan broj uposlenih u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u 2022. godini je 102 i taj broj se u posmatranih 5 godina kreće na istom nivou. U strukturi uposlenih najmanji broj je ljekara opće prakse i specijalista (22).

Tabela 29. Struktura uposlenih u primarnoj zdravstvenoj zaštiti u 2022.god.

	2022		
	M	Ž	UKUPNO
Ukupno zdravstvenih radnika	19	82	101
Liječnici opće prakse	5	11	16

Ukupno specijalista	1	5	6
Ginekolozi	1		1
Stomatolozi	5+1 spec		5+1
Medicinski tehničari	8	54	62
Ostalo osoblje	6	20	26
Viši medicinski tehničar	2	4	6
Zdravstveni saradnici	1	2	3
UKUPNO			102

Izvor: JU Dom zdravlja "dr Isak Samokovlija"

U pogledu finasiranja primarne zdravstvene zaštite ista se na godišnjem nivou ostvaruje u obimu od 4,4 mil KM.

Tabela 30. Finansiranje primarne zdravstvene zaštite na području Grada Goražda 2017-2021. god.

izvori financiranja	2018	2019	2020	2021	2022
Ostvareni budžet	3.581.449.81	3.796.780.00	3.985.368.82	4.231.821.53	4.410.163.35
Iznos dotacije iz općinskog budžeta					
% učešća Zavoda za zdravstveno osiguranje	86,77	87,67	84,82	81,89	86,29
% učešća Kantona	0,38	0,00	0,00	0,33	0,68
% učešća Grada	0,54	0,29	0,14	0,36	0,00
% učešća korisnika zdrav. zaštite u pokriću dijela ili ukupnih izdataka	8,95	8,92	8,69	9,89	9,39
% učešća drugih izvora	3,36	3,12	6,35	7,53	3,64

Izvor: JU Dom zdravlja "dr Isak Samokovlija"

Pojava pandemije COVID-19 proizvela je teškoće u ostvarivanju zdravstvene zaštite i ukazala na slabosti u postupanju sa krizama. Poučeni iskustvom potrebno je razvijati Programe djelovanja u kriznim zdravstvenim situacijama (elementarne nepogode, epidemije zaraznih oboljenja). Uzevši u obzir izvore finasiranja primarne zdravstvene zaštite prostor za djelovanje JLS se prije svega odnosi na infrastrukturu i uvjete što je i pravac mogućeg djelovanja uključujući i aktivnosti podrške prevenciji i podizanju svijesti građana o zdravim navikama života.

II.1.4.5. Civilna zaštita i sigurnost građana

Najveće opasnosti za građane na području Goražda su: poplave, odronjavanje i klizanje zemljišta, požari, oluja i grad, suša i druge vrste prepoznatih opasnosti.

Tabela 31. Prirodne i druge nesreće koje mogu nastati na području Grada Goražda

R.b	Vrsta opasnosti – prirodne i druge nesreće	Ugroženo područje – mjesna zajednica
1.	Zemljotresi (potresi)	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 – 5. Grad Goražde spada u zonu umjerenog seizmičkog intenziteta, tj. može doći do pojave srednje jakih zemljotresa, koji se javljaju u razmaku od nekoliko desetaka godina. Područje Grada Goražda se većim dijelom nalazi u zoni od 7,0° Merkalijeve skale, dok se dio područja BPK Goražde nalaze dijelom i u zoni od 8,0° Merkalijeve skale.

2.	Odronjavanje i klizanje tla	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 – 5, 9, 13, 14, 15, 17. Aktiviranje klizišta u Gradu Goraždu, najčešće se dešava usljed povećane količine podzemnih voda u proljetnim i jesenjim periodima, ali nerijetko je uzrokovano nezakonitom i neplanskom građnjom.
3.	Poplava	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 -9, 12, 13, 15 i 17. Na osnovu svih dosadašnjih poplava, koje su se desile na području Grada, vidljivo je da je od 20 MZ-a njih 18 bilo zahvaćeno poplavama i bujičnim vodama.
4.	Visoki snijeg i snježni nanosi	Cjelokupno područje, posebno MZ: 10, 11, 12, 14 – 20. Nema strogo postavljenih graničnih vrijednosti koje određuju jake padavine snijega s posljedicama po saobraćaj, dalekovode i sl. Može se uzeti sa sigurnošću da će 50 cm snijega predstavljati elementarnu nepogodu, Odluka o komunalnom redu Goražde.
5.	Suša	Cjelokupno područje. Intenzivnija suša na području Grada Goražda prisutna je posljednjih godina.
6.	Oluja i grad	Cjelokupno područje. Na cijelom području Grada Goražda moguća je pojava lokalnog karaktera vjetrova i grada.
7.	Mraz	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 - 10, 12, 13, 15 i 17. Na području Grada Goražda imamo povremenu pojavu mraza u zimskim mjesecima, imamo kasni (proljetni) i rani (jesenji) mraz koji mogu prouzrokovati veće štete na poljoprivrednim kulturama (voćnjacima, ratarskim kulturama i djelimično u plastenicima) i šumi.
8.	Epidemije	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 -10, 12, 13, 15 i 17. Na području Grada Goražda moguća je pojava epidemija: zarazne žutice, gripe, ptičije gripe, dizenterija, salmoneloza, enterokolitis, rubeola, varicela, parotit epidemika, scarlatina, skabijesa, streptokoknih angina, AIDS-a, Q-groznice, kravlje ludilo, i dr.
9.	Epizootije	Cjelokupno područje, posebno MZ: 6 - 20. Na području Grada Goražda mogu se javiti u manjem obimu, veoma opasne zarazne bolesti životinja i to: atipična kuga peradi, bedrenica, bjesnilo, infektivna anemija konja, kuga konja, kuga pčelinjeg legla, plućna zaraza goveda, slimavka i šap, svinjska kuga, tuberkuloza, aktivna metiljavost ovaca i goveda, enterotoksemija ovaca i dizenterija jagnjadi, šušakavac i drugi anaerobi, zarazna šepavost ovaca, šuga ovaca, trihinelozna svinja, trihomonijaza i vibriza goveda, groznica i bruceloza papkara i dr.
10.	Kalamiteti biljnih bolesti i štetočina	Cjelokupno područje, posebno MZ: 6 - 20. Najčešće biljne bolesti i štetočine, koje su se do sada javljale na području Grada su: trulež plodova na voćkama, plamenjača krompira, plamenjača šljive, hrđa šljive, viroza krompira, šarka šljive. Biljne štetočine koje se javljaju su: krompirova zlatica, lisna uš, jabučni cvjetojed, žilogriz, šljivin savijač, buhvači, jabučni moljac, kupusar, lisna buba, voćna pipa i dr.
11.	Veliki požari	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 - 5. Požari su česta pojava na području Grada, postoji stalni rizik za njihovu pojavu, a osnovni razlog su zapuštena imanja i nepažnja građana prilikom čišćenja tih imanja.
12.	Rušenje ili prelijevanje brana na akumulacijama	Područja MZ: 1 - 8, 12, 13 i 15. Najveća opasnost za područje Grada Goražda od poplava, nastala bi rušenjem, ili prelijevanjem preko brane HE "Piva", u kom bi slučaju u potpunosti bila preplavljena naselja: Osanica, Gunjevići-Sadba, Hodska polje-Perjani, Podvranići-Džindići, Potrkuša, Mravinjac, Čovčiči-Vitkovići, Kodžaga polje, Hubjeri

Izvor: Procjena ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća na području Grada Goražda

U analiziranom periodu najfrekventnija ugrožavanja građana i sredstava se odnose na poplave bujičnog karaktera, klizišta nastala kao posljedica složene geomorfološke strukture i naglog povećanja oborinskih i podzemnih voda i požari. Značajno je pomenuti da se u ovom periodu Grad Goražde suočio sa globalnom pandemijom COVID-19 koja ukazuje na sve slabosti i probleme sistema zaštite i spašavanja kada su u pitanju epidemije. Odgovor na pomenute frekventne opasnosti se može pronaći u aktivnostima koje podrazumjevaju regulaciju oborinskih voda i vodotoka, izradu katastra klizišta i sanaciju istih i kvalitetnu opremljenost i spremnost vatrogasnih jedinica.

Područje Goražda je značajno bilo izloženo ratnim aktivnostima u periodu 1992-1995. godine što je uticalo na veliku prisutnost mina i NUS-a. Od 1999. godine, tj. dvadeset pet godina kako je počelo deminiranje na području Grada Goražda ukupno je do sada očišćeno 4.673.644,66 m² (ili 4.673,6 dunuma) i pronađeno 667 mina i 363 neeksplozivnih ubojitih sredstava (granate, bombe i druga eksplozivna sredstva) u minskim poljima, kao i preko hiljadu neeksplozivnih ubojitih sredstava izvan minskih polja. Ukupna sumljiva površina od postojanja mina i minskih polja na području Grada Goražda iznosi oko 18.374.000 m². Za područje Grada Goražda ima urađeno 20 projekata za deminiranje površine 2.183.483,00 miliona kvadratnih metara, ali zbog nedostatka sredstava oni čekaju na realizaciju i svi ovi projekti su urađeni od strane BHMIC Regionalni ured Sarajevo gdje se i nalaze. U toku 2019. godine je rađena izrada opšte minske situacije za BiH a samim tim i za Grad Goražde koju su provodili BHMIC, Oružane snage BiH kao i Norveška Nevladina organizacija „Narodna pomoć“ kako bi se ubrzalo deminiranje u BiH, a sve u skladu sa Strategijom BiH bez mina 2019/ 2025. godine, pošto prva Strategija 2009/2019 nije ispunjena isključivo zbog nedostatka sredstava odnosno političke volje. U 2019. godini BHMIC u saradnji sa službom za CZ i MZ Grada Goražda kao i informatorima (predložio) osam (8) MSP (minska sumljiva površina) projekata za cijelo područje Grada Goražda koji i narednom periodu trebaju da se reizvide i kako bi se pristupili njihovoj realizaciji a sve u skladu sa finansijskim mogućnostima samih donatora i sufinansiranju lokalne zajednice u skladu sa njenim mogućnostima. Ukupna površina predloženih MSP projekata iznosi 18.374.000 m² što u konačnici može iznositi i više ali i manje m² zavisno od samog reizviđanja i izrade projekata na terenu. Trenutno se radi na izradi projekta MSP (minska sumljiva površina) „Gornja Kolijevka“

Zemljište kontaminirano minama se svrstava u tri kategorije (lokaliteti koji su u svakodnevnoj civilnoj upotrebi, lokacije repatrijacije izbjeglica i raseljenih osoba, lokacije za obnovu i rekonstrukciju infrastrukture i ekonomije; lokaliteti koji su povremeno u upotrebi ili su u kontakt-zoni sa lokacijom iz I kategorije, ekonomski resursi; periferni lokaliteti) a većina lokaliteta na području Goražda spada u treću kategoriju (periferni lokaliteti), odnosno većinom šumske površine na kojima su se nalazile borbene linije. Ta područja se obično koriste za eksploataciju šume, sakupljanje bilja, lov i stočarstvo.

II.1.4.5.1. Kriminalitet i javni red i mir

Stanje kriminaliteta na području grada ukazuje na pojedine trendove po godinama. Osnovni pokazatelj ukazuje na trend smanjenja kriminaliteta za 24,38% i blagi pad rasvjetljenosti krivičnih djela sa 90% u 2018. godine na 89,65% rasvjetljenosti počinjenih krivičnih djela. Ohrabruje činjenica da nema registrovanih maloljetnih počinilaca krivičnih djela. Broj prijavljenih prekršaja je u padu za 28,69%.

Tabela 32. Struktura kriminaliteta na području grada u periodu 2018-2022. god.

	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Ukupan broj krivičnih djela	118	101	84	81	87
Ukupan broj prijavljenih počinilaca	113	93	81	67	64
Broj krivičnih djela po poznatom počinocu	84	83	68	56	69
Broj krivičnih djela po nepoznatom počinocu	34	18	16	25	18

Procenat ukupne rasvijetljenosti	90%	90,09%	82,02%	80,25%	89,65%
Broj počinilaca maloljetnika	-	-	-	-	-
Ukupan broj prijavljenih prekršaja	122	104	124	84	87

Izvor: Podaci Ministarstva unutrašnjih poslova BPK-a

U strukturi krivičnih djela najveći obim se odnosi na krivična djela narkomanije. Uočava se trend pada broja krivičnih djela iz oblasti krvnih delikata i imovinskih delikata, dok je prisutan rast krivičnih djela narkomanije. Povećanje društvenog problema narkomanije je podatak na osnovu čega je potrebno pojačati aktivnosti javnih kampanja unutar školskog sistema i putem civilnog društva. Na području Grada desilo se teško ubistvo u užoj gradskoj jezgri koje je do danas nerazriješeno što je također zabrinjavajući podatak koji upućuje na podršku preventivnim sistemima (video-nadzor) i razvoj javne infrastrukture.

Tabela 33. Krivična djela po vrsti na području grada u periodu 2017-2021. god.

	2017.		2018.		2019.		2020.		2021.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Krvni delikti	17	14,44	11	10,8	7	0,83	5	0,61	5	0,5
Organizirani i privredni kriminal	0	0	4	0,39	6	0,71	4	0,49	3	0,3
Imovinski delikti	34	28,8	23	22,7	8	21,4	31	38,2	19	21,8
Narkomanija	39	33,05	47	46,5	28	33,3	14	17,2	40	45,9
Trgovina ljudima-prostitucija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostala krivična djela	28	23,7	28	27,7	25	0,29	27	33,3	20	22,9
Maloljetnička delikvencija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Izvor: Podaci Ministarstva unutrašnjih poslova BPK-a

II.1.4.5.2. Službe zaštite i spašavanja

Na nivou Grada Goražda u institucionalnom obliku uspostavljena je Službe civilne zaštite i Profesionalna vatrogasna jedinica kao dijela gradskog organa uprave. Civilna zaštita obavlja poslove iz okvira nadležnosti iz oblasti zaštite i spašavanja. Zaštita i spašavanje na području grada podrazumijeva organizovanje i angažovanje više jedinica i oblika organizovanja koji čine sistem zaštite i spašavanja.

Tabela 34. Subjekti od značaja za ZiS

Subjekti od značaja za ZiS	Broj zaposlenih/volontera
Profesionalna vatrogasna jedinica	17
Služba medicinske pomoći, u J.U. Dom zdravlja „dr. Isak Samokovlija“, Goražde,	12
Služba za veterinarske poslove (Veterinarska služba), u JP Veterinarska stanica d.o.o., Goražde,	-
Služba za vodosnadbijevanje, u JKP “6. mart“, Goražde,	18
Služba za čistoću, u JKP “6. mart“, Goražde,	14
Služba za asanaciju, u JKP “6. mart“, Goražde,	28
Služba za spašavanje na vodi i pod vodom, u UG Kajakaški klub „Buk“, Goražde,	10
Gorska služba spašavanja, u UG Gorska služba spašavanja-Stanica Goražde,	24
Služba „Crveni križ“ Grada Goražde	9
Služba za radiološko-hemijsko-biološku (RHB) zaštitu u JU“ Zavodu za javno zdravstvo BPK-a“ Goražde,	9
Služba radio amatera, u UG “Radio klub Drina.“	10
Služba za zaštitu od požara u Udruženju Dobrovoljno vatrogasno društvo“ Goražde“ Goražde.	-

Izvor: Podaci Službe civilne zaštite Grada Goražda

Što se tiče broja intervencija registrovane su intervencije vatrogasne jedinice koja je u 2023. godini imala 143 intervencija što je pad od 32% u odnosu na 210 intervencija koje je imala u 2017. godini. Profesionalna vatrogasna jedinica je popunjena sa 17 pripadnika od ukupno 22- sistematizovana po Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta jedinstvenog gradskog organa uprave Grada Goražda. Vozila (11) koja se nalaze u Profesionalnoj vatrogasnoj jedinici Grada Goražda su pretežno proizvedena sedamdesetih i osamdesetih godina. Dva vozila koja posjeduje pomenuta jedinica su novije proizvodnje Putničko vozilo LADA-NIVA godina proizvodnje 2019 i specijalno vatrogasno vozilo Mahindra, godina proizvodnje 2015.godište, dok je putem Grada Goražda u 2024. godini opremljena sa novim vatrogasnim vozilom.

Tabela 35. Broj intervencija, broj uposlenih i vatrogasnih vozila 2017-2023.god

Godina	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Broj intervencija VJ	210	109	134	131	145	146	143
Broj uposlenih	14	18	18	18	17	17	17
Broj vatrogasnih vozila	9	9	10	10	10	11	11

Izvor: Podaci Službe civilne zaštite Grada Goražda

Klizišta kao prirodna pojava kojom su ugroženi građani i imovina su zbog geološko-morfološkog sastava tla i nagiba terena konstantna na području grada Goražde. U zadnjoj deceniji na području Grada realizovano je niz projekata u saradnji sa drugim organizacijama i u značajnom obimu sanirana kritična područja. Kao pojava klizišta predstavljaju stalnu i kontinuiranu pretnju i na nivou godine se izdvajaju sredstva u sanaciju pri čemu je u periodu 2020-2023. godina iz iz namjenskih sredstava civilne zaštite sredstava izdvojeno oko 70.000 KM.

Klimatske promjene koje dovode do visokih temperatura, otapanje snijega, jakih kiša kao i ispuštanja vode iz Hidro-elektreane Piva izazvaju nagli porast vodostaja rijeke Drine kao i drugih vodotoka na području Grada Goražda što predstavlja najveću opasnost. Pored navedenog u posmatranom periodu je primjetna pojava naglih bujičnih voda koje stvaraju karatkotrajne poplave u užem gradskom jezgru. Regulacija vodotoka, odvodnja oborinskih voda i kontinuirano čišćenje odvodnih kanala je imperativ u ovom segmentu.

Usvojena planska dokumentacija iz oblasti zaštite i spašavanja na području Grada Goražda daje dovoljno studijsko-analitičkih podloga i mjera za djelovanje i nameće se potreba implementacije i kontinuirani razvoj i ažuriranja planske dokumentacije. U skladu sa planskom dokumentacijom iz koje proilazi „Organizovani sistem zaštite i spašavanja na području Grada Goražda evidentirane su potrebe za opremom.

Tabela 36. Pregled planskih dokumenata i potreba za opremom u oblasti zaštite i spašavanja

R.b	Usvojena planska dokumentacija
1.	Procjena ugroženosti općine Goražde od prirodnih i drugih nesreća
2.	Dopuna procjene ugroženosti sa prioritetima na ranjive kategorije
3.	Plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Općine Goražde
4.	Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća Grada Goražda za period 2020.-2024.
5.	Procjena ugroženosti od požara za Općinu Goražde
6.	Plan zaštite od požara Općine Goražde
7.	Procjena ugroženosti i Plan zaštite od požara za zgradu općine Goražde ul: Maršala Tita br: 2.
8.	Plan protivminskog djelovanja za općinu ugroženu minama, Općina Goražde
	Potrebe za opremom
1.	Poljska šatorska bolnica sa pretećom opremom (medicinska oprema)
2.	Vozila za prevoz povrijeđenih i unesrećenih
3.	Šatori za smještaj sa pratećom opremom (agregat za struju, kuhinja, kreveti, ćebadi deke i druga prateća oprema)

4.	Mašine za spašavanje iz ruševina (buldožeri i skip mašine sa priključcima)
5.	Motorni čamci sa opremom (motor, vesla, prsluci, prikolica za prevoz)
6.	Sisteme za prevoz vode i pranje ulica
7.	Smetljare za odvoz smeća
8.	Terenska vozila
9.	Vozila za prevoz pripadnika civilne zaštite
10.	Dronovi za snimanje terena kao i lociranje pronalazak povrijeđenih
11.	Oprema za RHB zaštitu.

Izvor: Podaci Službe civilne zaštite Grada Goražda

II.1.4.6. Analiza stanja mladih

Briga o mladima, omladinsko udruživanje i učestvovanje mladih u donošenju odluka zasniva se na poštivanju ljudskih prava, ustavnog poretka, zakona i uvažavanje međunarodnih standarda i prakse u radu sa mladima. Ove odredbe precizirane su Zakonom o mladima u FBiH koji uređuje pitanja koja se odnose na mlade tj. osobe u životnoj dobi od navršених 15 do 35 godina starosti.

Na prostoru Grada Goražda registrovano je 8 udruženja mladih: Udruženje "Vijeće mladih Grada Goražda", Udruženje studenata „Indeks“, Udruženje "Forum za inovacije mladih – Youth Innovation Forum", Udruženje „Volonterski servis mladih“, Udruženje "Vijeće za inicijativu i razvoj-VIR", Kulturno udruženje mladih BPK Goražde, Udruženje "Puls mladih" i Omladinsko udruženje za promociju univerzalnih vrijednosti "Izvor – Goražde".

Prisustvo mladih osoba je jedna od najznačajnijih kontigenata stanovništva i u nekoliko zadnjih godina društvo se suočava sa negativnim migracionim trendovima koji obuhvataju ovu kategoriju. Na podlozi pomenutog od strane Grada Goražda je izrađena Strategija za mlade za period 2024-2028 godina kroz koju su prepoznati najznačajniji izazovi u ovoj oblasti. Prepoznati su izazovi zapošljavanja i stupanja na tržište rada uključujući i izazove odsustva poduzetničkog interesa ove kategorije građana. Obrazovni sistem ne pruža u svim slučajevima dovoljno stečenih znanja i vještina, odnosno ukazuje se potreba za programe praktičnih osposobljavanja. Mladi su kategorija koja je najviše zainteresovana za elemente društvenog razvoja što u tom kontekstu ukazuje na pravac kretanja kreiranja politika. Konačno analiza je pokazala da postoji inertnost mladih u društvenom aktivizmu i društvenim djelatnostima.

Na podlozi uočenih problema utvrđeni su fokusi i pravci potrebnog djelovanja što u kontekstu ove strategije znači da je potrebno naglasiti implementaciju ovih politika uz posebno referiranje na integralni pristup u svim razvojnim pravcima koji na direktan ili indirektan način kreiraju ukupan ambijent. Razmatrajući sve navedeno ovim putem se može posebno naglasiti podrška razvoju poduzetništva mladih u prepoznatim djelatnostima ali i savremenim oblastima privređivanja uključujući i uspostavu HUB-a obzirom da je srednjoškolski sistem u BPK-a pokrenuo pojedine smjerove usmjerene na informacione i digitalne tehnologije. Sa aspekta egzistencijalnih pitanja za ovu kategoriju se i dalje trebaju podržavati povoljno stambeno zbrinjavanje ali i stvoriti povoljne pretpostavke za individualnu stambenu izgradnju.

II.1.4.7. Civilno društvo

Civilno društvo je zasnovano na dobrovoljnom, nevladinom i neprofitnom organizovanju zasnovanom na slobodi udruživanja više fizičkih ili pravnih lica radi ostvarivanja i unapređivanja određenog zajedničkog cilja ili opšteg cilja i interesa koji nisu zabranjeni Ustavom i Zakonom. Ciljevi su uvijek neprofitabilnog karaktera. U razvoju društva i servisiranju potreba građana udruženja i lokalna uprava imaju različite ali dopunjavajuće uloge: lokalni organi uprave razvijaju koncept kvalitetnog servisa građana a udruženja promovišu razvoj građanskog društva.

Prema podacima iz Registra udruženja⁷ na području Grada Goražda registrovano je 160 udruženja iz oblasti socijalne zaštite članova, sportskih udruženja, boračkih udruženja, udruženja mladih, udruženja žena, ekoloških udruženja, privrednih organizacija (udruženje poslodavaca) i dr. Značajno je izdvojiti da postoji organizovana na osnovu zakonskog okvira Privredna komora i Obrtnička komora. Također na postoru Goražda djeluje Fondacija „Istina za Goražde“.

Što se tiče vjerskih zajednica prisutna je Islamska zajednica kroz organizacione oblike Muftijstvo goraždansko i Medžlis Islamske zajednice Goražde, katolička župa i pravoslavna crkva sa sjedištem u Novom Goraždu. Vjerske zajednice, prije svih Islamska zajednica je u analiziranom periodu izgradila nekoliko novih vjerskih objekata, pokrenula usluge ranog odgoja i organizovala niz kulturno vjerskih događaja. Katolička crkve trenutno gradi vjerski objekat istovremeno naglašavajući status „Drinskih mučenica“.

Grad Goražde iz budžeta kroz pozicionirana budžetska konta direktno podržava rad civilnog društva i projektne aktivnosti pri čemu se uočava rast podrške u 2022. godini za preko 300% u odnosu na 2018. godinu sa posebnim naglaskom na projekte civilnog društva. Podrške se ostvaruju kroz „LOD“ metodologiju i specifičnu podršku udruženjima ranjivih kategorija i ostalim kategorijama.

Tabela 37. Finansiranje civilnog društva iz Budžeta Grada Goražda 2018-2022. god.

Vrsta rashoda/Godina	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Crveni križ	6.500	13.250	8.400	9.600	10.800
Mehamet	5.500	12.500	9.500	9.600	9.600
Vjerske zajednice	16.948	21.940	21.565	7.304	14.739
Boračka udruženja	-	-	24.148	14.900	39.952
Udruženja građana (mladi, penzioneri, socijalne kategorije i dr.	50.507	83.958	60.604	53.550	62.061
Ostale neprofitne organizacije i projekti	6.810	9.810	9.180	8.500	137.636
UKUPNO	86.265	141.458	133.397	103.454	274.788

Izvor: Budžet Grada Goražda 2018-2022. god.

II.1.4.8. Ključni izazovi društvenog razvoja

- Odsustvo nadležnosti lokalnih zajednica u pogledu značajnog broja oblasti društvenog razvoja i postizanje sinergijskog djelovanja sa kantonalnim organima.
- Doprinos Grada Goražda razvoju obrazovnog sistema sa posebnim fokusom na predškolsko obrazovanje, podršku talentima, podršku školama za poboljšanje i osavremenjivanje uvjeta i djelovanje u području van nastavnih aktivnosti školske populacije u oblasti kulture, sporta, privrednih aktivnosti.
- Unaprijeđenje kulturnih sadržaja fokusiranjem na ključne kulturne manifestacije, razvoj novih po obimu manjih ali kontinuiranih kulturnih događaja, korištenje i obnovu kulturno-historijskog naslijeđa iz svih evidentiranih historijskih perioda sa prioritetom na neolitski period i period u kome je Goražde bilo zaštićena zona UN-a, direktnu podršku razvoju kreativnih djelatnosti.
- Unaprijeđenje sportske infrastrukture sa naglaskom na dvoranske sportove, infrastrukturu stadiona i podršku školama sporta uključujući talente i trenerski kadar, organizovanje i podršku rekreativnom bavljenju sportom odraslih i djece.
- Osiguranje socijalne pomoći (dodatnih oblika) i obezbjeđenja socijalne uključenosti ranjivim licima (maloljetnici, stare osobe-penzioneri).
- Unaprijeđenje infrastrukture i opremljenosti sistema zdravstvenih ustanova i zdravstvene zaštite, podrška provođenju zdravstvenih programa na promociji i zaštiti zdravlja, izrada planova borbe protiv zdravstvenih kriza.

⁷ Dostupno na <https://bpkg.gov.ba/>

- Opremanje i osnaživanje službi zaštite i spašavanja i poduzimanje preventivnih aktivnosti i mjera.
- Suočavanje i poduzimanje adekvatnih mjera koje pozitivno utiču na smanjenje kriminaliteta sa posebnim naglaskom na narkomaniju.
- Aktivno djelovanje prema mladima (tržište rada, statusna pitanja, aktivizam, poduzetništvo, kreativne i savremene informacione djelatnosti i dr).
- Podrška organizacijama civilnog društva i razvoj uspostavljenih sistema podrške u cilju postizanja partnerskog odnosa, javnih interesa Grada, ciljeva civilnog društva i većih efekata u radu organizacija civilnog društva.

II.1.5. Javna infrastruktura i javne usluge

Polazeći od najopćijih razvojnih ciljeva utvrđenih Okvirom za ciljeve održivog razvoja za BiH (SDG) i ciljeva utvrđenih strateškim dokumentima u FBiH javna infrastruktura i javne usluge predstavljaju jedne od ključnih akceleratora razvoja koje doprinose ukupnom poboljšanju stanja u društvu. Grada Goražde je preživio veliki stepen razaranja javne infrastrukture u periodu teških ratnih razaranja, značajan dio javne infrastrukture Goražda je po dužini perioda upotrebe i eksploatacije prilično oštećen i zastario, obnavljanje pojedinih dijelova infrastrukture je bilo nepotpuno, a što sve ukupno upućuje na zaključak da kvalitetna i savremena javna infrastruktura predstavlja jedan od ključnih fokusa Grada Goražda koji ima tendenciju da bude lider i prepoznatljiv na ovom području države BiH i šire. Svi drugi elementi razvoja u oblasti ekonomije, društva i okoliša u osnovi leže na razvijenoj javnoj infrastrukturi prema kojoj ovaj dokument nastoji pristupiti na sistematičan, usmjeren i potpun način sa dugoročnom projekcijom djelovanja. Kvalitetne javne usluge su nadogradnja naprijed pomenutog i sveukupno mogu kreirati prepoznatljivost Grada Goražda. Kao pozitivan input za postizanje većeg nivoa razvijenosti infrastrukture i javnih usluga jeste činjenica da na relativno malom prostoru ustavnim uređenjem djeluju dva nivoa vlasti koji sinergijskim i planskim djelovanjem mogu postići višestruke efekte.

II.1.5.1. Saobraćajna infrastruktura

U pogledu stanja cestovne mreže najvećim dijelom je ocjenjena kao dobra uz konstataciju da su brojni lokaliteti, naročito u užem gradskom jezgri u stanju koje nije zadovoljavajuće a koje je posljedica višestrukog popravljana uslijed radova na drugim dijelovima infrastrukture (vodovod, kanalizacija i dr.) i dotrajalosti. Posmatrajući pomenutu saobraćajnu infrastrukturu uočava se dotrajalost pojedinih elemenata kao što su ivičnjaci, trotoari, odvozi za vode i zaštitni elementi. Trendovi koji su prisutni uslijed klimatskih promjena u širem području poboljšavaju rast vegetacije što se negativno odražava na uređenost putnog pojasa cesta svih kategorija.

Tabela 38. Cestovna mreža na području Grada Goražda u 2023. god.

Opis	Dužina (m)	%	Stanje (dobro/loše)
Nekategorizirani	474210	76,6%	Dobro
Lokalni	54430	10,5%	Dobro
Regionalni	61075	9,9%	Dobro
Magistralni	18270	3,0%	Dobro
Autocesta/brza cesta	/	0,0%	Dobro
Ukupno	618820	100,0%	0

Izvor: Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, 2023. godine

Ceste u nadležnosti grada su ranga nekategorisanih i lokalnih cesta. Uočava se pad dužine lokalnih asfaltiranih cesta obzirom da je došlo do prekategoriizacije pojedinih putnih pravaca (Osanica-Ilovača). Nekategorisane i lokalne ceste zahtijevaju konstantno održavanje i rekonstrukciju kroz prijedloge mjesnih zajednica.

Tabela 39. Cestovna mreža u nadležnosti Grada Goražda 2018-2022. god.

Opis	Dužina ukupna (m)				
	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Nekategorisana	474210	474210	474210	474210	474210
- asfaltirano	17840	17840	17840	17840	17840
Lokalna	102360	102360	102360	78435	78435
- asfaltirano	62345	62345	62345	54430	54430

Izvor: Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, 2023. godine

Ulaganje grada u posmatranom periodu u cestovnu mrežu je na nivou sredstava u iznosu od 2.873.254,05 KM. Iznos sredstava za redovno održavanje je u padu dok je prisutan rast izdvajanja sredstava signalizacije. Od ukupnog broja mjesnih zajednica tri mjesna zajednice nije povezana asfaltnom cestom.

Tabela 40. Pregled ulaganja Grada u cestovnu mrežu 2018-2022. god.

Godina	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Iznos finansijskih sredstava iz općinskog budžeta koji je uloženi u redovno održavanje cesta	300.000,00	320.000,00	190.000,00	170.000,00	180.000,00
Iznos finansijskih sredstava iz općinskog budžeta koji je uloženi u izgradnju i održavanje horizontalne i vertikalne signalizacije	0,00	2.900,00	6.000,00	10.000,00	14.000,00
Ukupna finansijska sredstva iz općinskog budžeta uložena u izgradnju i sanaciju saobraćajne infrastrukture	388.362,31	897.042,25	538.104,47	218.582,27	831.162,75
Broj kilometara asfaltiranih cesta na području/nadležnosti grada	80.185,00	80.185,00	80.185,00	72.270,00	72.270,00
Broj kilometara uređenih trotoara na području grada					
Broj MZ-a čiji centri nisu asfaltnom cestom povezani sa centrom grada	4,00	4,00	4,00	3,00	3,00

Izvor: Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, 2023. godine

Potrebe grada u odnosu na ceste nižeg ranga jesu izgradnja i rekonstrukcija i održavanje lokalnih cesta. Ukupnim razmatranjem i činjenicom da je mreža magistralnih, regionalnih i lokalnih cesta izprepletena dolazi se do zaključka da je fokus djelovanja Grada u narednom periodu potrebno usmjeriti sistemskim pristupom ukupnog putnog pojasa cesta iz nadležnosti Grada Goražda i pratećih elementa cesta višeg ranga. To znači da su ciljani elementi saobraćajne infrastrukture ivičnjaci, zaštitne ograde, trotoari, staze za pješake i bicikliste, redovno i pojačano ljetno i zimsko održavanje, hortikulturno uređenje putnog pojasa i elementa infrastrukture namijenjene promociji Grada kao i drugim učesnicima u saobraćaju (pješačima, biciklisti). Zbog činjenice da je Grad Goražde sredina koja se nalazi na rijeci potrebno je dodatno urediti i pješačke i biciklističke elemente uređenim stazama pored rijeke Drine. Ovom analizom uočava se potreba za povećanjem kvalitete ugrađenih materijala u elemente (granitni ivičnjaci, ploče itd).

Na nivou Bosansko-podrinjskog kantona Goražde je usvojena Strategija razvoja regionalnih cesta BPK Goražde što sa aspekta doprinosa razvoju Grada Goražda je prihvatljivo i podržano kako u kontesktu prekategoriizacije tako i proširivanja mreže regionalnih cesta posebno onih koje gravitiraju prema industrijskim i potencijalno industrijskim zonama. Sa aspekta cesta višeg ranga (magistralnih cesta) ključni objekti za koje je zainteresovan Grad Goražde se odnose na izgradnju kružnog toka na spoju ulica Titova i M.M. Munje i izgradnja zaobilaznice prema naselju Hubjeri i dalje spoj na buduću brzu cestu prema Sarajevu.

Izgradnja brze ceste Goražde-Hrenovica i tunela Hranjen otvara brojne perspektive Goražda i u kontekstu predmetne izgradnje nameće se potreba kvalitetnog planiranja prostora dužinom predviđene trase u kontekstu priključaka, pratećih sadržaja, gradnje individualnih, privrednih i javnih objekata koji gravitiraju prema brzom cesti. Naručito se čini potrebnim planiranje korištenja prostora na višim nadmorskim visinama koje gravitiraju prema brzom cesti i koje su atraktivne zbog prirodnog okruženja i odsustva magle koje mogu biti ugodne za život i sadržaje rekreacije, odmaranja i turizma.

Grad Goražde preferira da potvrdi status regionalnog centra i potrebno je nastaviti sa aktivnostima koje u svakom slučaju Grad Goražde pozicioniraju u rasprave o širim saobraćajnim koridorima kao što su ceste Beograd-Sarajevo i brza cesta Sarajevo-Pljevlja-Crnča koje su cestovni objekti za koje se provodi intenzivno zagovaranje.

Broj vozila u Bosansko-podrinjskom kantonu u 2022. godini je na nivou 7710 vozila od čega najveći broj je zastupljen u Gradu Goraždu. Ovaj broj vozila ukazuje na opterećenost saobraćajne infrastrukture, naročito na saobraćaj u mirovanju i ujedno pokazuje pravce djelovanja uticaja na povećanje korištenja prevoznih sredstava kao što su bicikli, romobili i sl.

Tabela 41. Broj registrovanih vozila u 2022. godini u BPK

KANTON	Putnička vozila	Mopedi i motocikli	Autobusi	Teretna vozila	Ostalo	UKUPNO
BPK	7047	55	28	372	208	7710

Izvor: Strategija razvoja regionalnih cesta Bosanskopodrinjskog kantona Goražde za period 2024. – 2034. godina

Na području Grada Goražda je raspoloživo 380 parking mjesta (300 javnih i 80 privatnih) od kojih se u 2022. godini 199 naplaćuje. Broj mjesta koji se naplaćuje u periodu 2018-2022. godine je porastao za 55% obzirom da se u 2018. godini naplaćivalo 90 parking mjesta. U narednom periodu potrebno je pojačano raditi na povećanju broja parking mjesta, uspostaviti održiv sistem naplaćivanja uvođenjem elementa „pametnog grada“. Također u kontekstu korištenja sredstava prevoza kao što su bicikli ili romobili potrebno je razvijati elemente za parkiranje istih prevashodno pred javnim institucijama. Proširenjem parking mjesta, uvođenjem sistema naplaćivanja i stimulisanjem alternativnih ekoloških oblika saobraćaja može se postići poboljšanje u segmentu saobraćaja u mirovanju.

II.1.5.2. Telekomunikaciona infrastruktura

Postojeću telekomunikacionu infrastrukturu čine tri operatera: BH Telecom, mtel i HT Eronet. BH Telecom u organizacijskom smislu ima Direkciju Goražde koja u najvećem obimu po broju priključaka i usluga pokriva područje Goražda. Za pružanje telekomunikacionih usluga registrovan je i privredni subjekt KG1. S obzirom na postojanje pomenutog broja operatera smatra se da je kompletno područje Goražda pokriveno telekomunikacijskim uslugama.

II.1.5.3. Javna rasvjeta i snadbijevnost električnom energijom

Javnu rasvjetu karakteriše kontinuirani broj rasta rasvjetnih tijela prateći trendove ugradnje ekološki i energijski efikasnijih rasvjetnih tijela. Potrebe u ovom segmentu se odnose na daljnju zamjenu rasvjetnih tijela i pokrivanje rasvjetom svih lokacija, prije svega u užem gradskom jezgri (npr. Ispred Islamskog centra, prolazi između zgrada (npr. ul. Višegradska, 43 DUB i dr.). Segment osavremenjivanja javne rasvjete direktno utiče na smanjenje troškova i postizanje većih efekata. Posebno u kontekstu pomenutih ciljeva uređenosti grada i segmenta atraktivnosti turističkih djelatnosti može se pažnja posvetiti dekorativnoj i ambijentalnoj rasvjeti.

Tabela 42. Javna rasvjeta na području Grada Goražda 2018-2022. god.

Godina	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Trošak električne energije za javnu rasvjetu na teritoriji Grada	216.669	225.462	223.103	237.021	238.200	266.601
Iznos finansijskih sredstava iz općinskog budžeta koji je uloženo u izgradnju i održavanje javne rasvjete	55.000	0	0,00	0	0	0
Iznos finansijskih sredstava iz općinskog budžeta koji je uloženo za funkcioniranje javne rasvjete	0,00	10.000	15.000	0	10.000	10.000

Izvor: Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, 2023. godine

Elektroenergetsku infrastrukturu karakterišu naponski nivoi 110kV, 35kV i nedavno instalirani sistem (20)kV mreže. Napajanje potrošača električnom energijom na području Grada vrši se iz transformatorske stanice 110/35/10 (20) kV, 2x20 MVA "Goražde 1" koja je povezana na elektroenergetski sistem JP EP BiH i napaja se dvostrano, prenosnom mrežom 110 kV: DV 110 kV HE Višegrad - TS Goražde 2 - TS Goražde 1 (AlFe 240 mm²) i DV 110 kV TS Sarajevo 5 - Pale - TS Goražde 1 (AlFe 150 mm²). Mreža je radialna, razgranata, sa relativno velikim brojem trafo polja. Na prostoru Grada trenutno postoje dvije male hidroelektrane čija ukupna instalisana snaga ima značajnog učešća u podmirivanju potreba za električnom energijom i to: MHE "Osanica 1" i MHE "Osanica 4" na rijeci Osanici i nekoliko manjih FNE na lokalitetima Rešetnica i Deševa-Mirvići.

Najvažniji krak u daljnjem razvoju elektroenergetske mreže jeste rekonstrukcija transformatorske stanice 110/35/10 (20) kV, 2x20 MVA "Goražde 1" kao objekta koji je u nadležnosti Elektroprenosa BiH. Grad Goražde u narednom planskom periodu svoje aktivnosti može usmjeriti na djelovanje u razvoju pomenutih ključnih objekata što može omogućiti stabilnost sistema i razvoj sistema proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora kao doprinosa procesu dekarbonizacije ali i sticanje statusa energetske održive sredine. U prilog navedenom ide i Deklaracija Skupštine BPK-a usmjerena na razvoj elektroenergetskog sistema.

Tabela 43. Stanje elektro-distributivne mreže na području Grada Goražda

Opis	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
1. Dužina elektro mreže					
- Na visokom naponu	162.344	162.350	162.351	162.356	162.357
- Na niskom naponu	484.414	484.441	484.465	484.472	484.481
2. Dužina rekonstruirane elektro mreže					
- Na visokom naponu	1,9		0,5		3
- Na niskom naponu	9,0	10,0	1,5	3,0	1
3. Dužina izgrađene elektro mreže					
- Na visokom naponu	3,9	0,8	5,2	0,4	0,3
- Na niskom naponu	17,9	13,9	5,6	6,0	10,9

Izvor: Podaci Elektrodistribucija Sarajevo

II.1.5.4. Vodosnabdijevanja i odvodnja otpadnih voda

Vodosnabdijevanje Goražda se vrši preko kaptiranog površinskog toka Drine u naselju Vitkovići (uključujući i postrojenje za preradu pitke vode koje je integrirano u vodozahvat) i kaptiranog izvorišta Starac, koje je locirano na samoj entitetskoj granici. Kapacitet postrojenja za proizvodnju pitke vode je 240 l/s, a mjesečna potrošnja vode je 66.000 m³. Kapacitet izvorišta Starac je 20 l/s. Postojeći kapaciteti su trenutno dovoljni za potrebe stanovništva i privrede. Područje snabdijevanja sa izvorišta Vitkovići

obuhvata grad i prigradska naselja izuzev Ilovače, Boriča, Sadbe i Vranića. Područje snabdijevanja sa izvorišta Starac obuhvata naselja Sadba, Osanica, Vranići, Džindići, Mravinjac i Vitkovići. Osim navednog vodosnabdijevanje se vrši sa izvorišta Ilovača i izvorišta Bošinj.

Proširenje vodovoda "Starac" je u zadnjih pet godina igralo značajnu ulogu u generalnom proširenju snabdjevenosti stanovništva Goražda pitkom vodom, jer su u pomenutom periodu priključena naselja: Džindića, Mravinjca, Potkuše, Osanice, Vranića, Kolovarica i MZ Sadba. U zadnjim godinama posmatranog perioda zbog proširenja mreže pojedina naselja se suočavaju sa slabijim prilivom vode tokom ljetnih mjeseci ili su izgrađeni bazenski kapaciteti zbog rasta priključaka smanjeni. Trenutno najveći problem u snabdijevanju vodom je izražen u visinskim dijelovima, prije svih naselju Laleta-Budići.

U posmatranom periodu izraženi su značajni problemi vodosnabdijevanja iz fabrike vode Vitkovići koji su nizom intervencija ublažena što podrazumjeva zamjene cijevi potisnog vodovoda, rasterećenje aktiviranjem vodovodnih objekata na Splavištu i zamjenom pumpi u fabrici vode.

Vodovodna mreža je u užem gradskom jezgru je rekonstruisana ali kvalitet radova nije zadovoljavajući obzirom da se učestali kvarovi na mreži. Veliki problem su predstavljali kvarovi na potisnom cjevovodu koji su u nekoliko zadnjih godina kroz niz projekata ublaženi. Tokom cijele godine javni vodovodni sistem radi, tako da nema redukcija niti obustava u vodosnabdijevanju. Međutim, procjenjuje se da postoje veliki gubici u vodovodnoj mreži što je opći trend prisutan u BiH. Cjeneći klimatske trendove i potrebe za vodom cjelishodnim se čini planiranje dodatnih rezervoara koji omogućavaju veće količine vode, dostupnosti i pokrivenost mreže.

Broj kilometara vodovodne mreže na području Grada Goražda je 98,5 km. Prosječna cijena vode je 1,50 KM i u odnosu na 2019. godinu došlo je do promjena cijena. Što se tiče ulaganja u vodovodnu mrežu uočava se nizak procenata ulaganja u rekonstrukciju, odnosno ulaganje se više odnose na redovno održavanje. Ako uzmemo u obzir da su gubitci vode u mreži na nivou prosjeka unutar JLS jasno se može zaključiti da je prevashodno potrebno investiranje u obnovu i rekonstrukciju. Uočava se porast potreba za vodom što dodatno ukazuje na potrebu investicionog ulaganja. U pogledu naplate usluga vodosnabdijevanja procenat je na nivou 90 % dok dospjeli dug na nivou operatera prelazi 0,5 mil KM. Broj potrošača u posmatranom periodu je porastao za 480 novih korisnika dok je broj domaćinstava koja imaju potrebu za redovnim vodosnabdijevanjem oko 20%.

Tabela 44. Vodovodna mreža, potrošnja vode i projekcija potreba količine vode 2019-2023. god.

Opis	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Br. kilometara vodovodne mreže na području grada	96	98,5	98,5	98,5	98,5
Nivo investicija u rekonstrukciju vodovodne infrastrukture	1%	1%	1%	1%	1%
Nivo investicija u održavanje vodovodne infrastrukture	40%	40%	40%	40%	40%
Br. potrošača vode sa javnog vodovoda	6540	6560	6572	6595	7020
Potrebe l/s	105	110	110	115	120
% domaćinstava u gradu koji imaju kvalitetno regulirano vodosnabdijevanje pitkom vodom	80	80	80	80	80
Prosječna cijena m3 vode	1,00	1,00	1,00	1,00	1,50
% naplate usluga vodoopskrbe	90	90	90	90	90

Izvor: Podaci JKP „6 MART“ doo Goražde

U narednom periodu u oblasti vodosnabdijevanja potrebno je povećanje investicionih ulaganja koja dovode do smanjenja gubitaka vode u mreži, povećanje broja priključaka i kapaciteta vode. Pored ulaganja vezanih za vodosnabdijevanje građana i privrede nameće se potreba i razvoja sistema

hidrantske mreže i uvođenje sistema navodnjavanja zelenih površina i hortikulturnih elemenata u užem gradskom jezgru. Sa aspekta ukupnog razvoja vodnih usluga potrebno je uvoditi sisteme stimulisanja racionalne potrošnje kroz princip „zagađivač plaća“ i jasno razdvajanje vodnih usluga od ostalih usluga u okviru rada operatera. Razvoju sistema vodosnabdijevanja je potrebno integralno pristupiti kroz cjelokupan sistem voda što podrazumjeva aktivnosti svih nivoa vlasti.

Kanalizacioni sistem na području Grada Goražda u 2023. godini je ukupne dužine 61 km sa ostvarenih 6660 priključaka koji konstantno rastu. U posmatranom periodu ulaganje u kanalizacioni sistem se dominantno odnosi na redovno održavanje bez značajnih investicionih ulaganja.

Tabela 45. Vodovodna mreža, potrošnja vode i projekcija potreba količine vode 2019-2023. god.

Godina	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Br. kilometara kanalizacijske mreže na području općine	61	61	61	61	61
Nivo investicija u rekonstrukciju kanalizacione infrastrukture	0%	0%	1%	1%	1%
Nivo investicija u održavanje kanalizacijske infrastrukture	40%	40%	40%	40%	40%
Domaćinstva – priključci	6010	6072	6072	6105	6130
Pravne osobe – priključci	450	500	500	510	530

Izvor: Podaci JKP „6. MART“ doo Goražde

U mnogim djelovima grada postojeći profili kanalizacionih cjevi su nedovoljni za prihvrat otpadnih voda, te se treba tražiti rješenje za rekonstrukciju istih iz razloga što su mnoge površinske vode spojene u fekalni kolektor i prilikom velikih oborinskih padavina dolazi do začepljenja i izljevanja istih, iz razoga što postjeći profili nemogu da prihvate velike količine voda koje su spojene u fekalni kolektor. Primjer svega su naselje Vinarići gdje dolazi do izljevanja fekalnog kolektora jer su površinske vode od naselja Budići i okolnih naselja ukopčane u već postojeći kolektor koji je nedovoljan da prihvati veliki priliv voda, naselje Obarak i naselje Bačci sa istim problemom se susreću radi nedovoljno malog profila cjevi postojećeg fekalnog kolektora nemože da prihvati površinske vode koje su ukopčane u isti i samim tim dolazi do izljevanja istog. Prisutan je dugogodišnji problema ne funkcionisanja fekalnog kolektora u naselju Vitkovići i ulici Alije Hodžića. Također uočen je problema u ulici Višegradska dok je posebno izražen problema začepljenja u ulici Titova jer postoji problema sa odvodnjom iz iste.

U dijelu odvodnje otpadnih voda podaci ukazuju na pojačanu potrebu investicionog ulaganja, intervenisanja na kritičnim dijelovima mreže, povećanja obuhvata mreže. Pored navedenog nameće se potreba uvođenja stalnog preventivnog pročišćavanja mreže. Što se tiče sistema prečišćavanja otpadnih voda taj sistem nikada nije dovršen kroz projekat izgradnje HE Višegrad i potrebno je nastaviti sa aktivnostima koje su usmjerene na izgradnju kolektora

Operater za pružanje usluga vodosnabdijevanja je JKP „6. MART“ doo koje pruža i druge komunalne usluge na području Grada Goražda. Prateći ukupne trendove i probleme na nivou operatera u FBiH nameće se potreba osiguranja operativne i finansijsku samoodrživost operatera (računovodstvena pravila, cijena vode, branchmarking).

II.1.5.5. Groblja i pogrebna djelatnost

Pogrebnu djelatnost na području Goražda obavlja JKP „6 Mart“ i preduzeće MIG doo osnovano u okviru Medžilsa Islamske zajednice Goražde. Prostor za grobna mjesta kojima upravlja JKP „6. mart“ se nalazi na lokalitetu Kolijevke i ukupan broj grobnih mjesta se kontinuirano smanjuje što ukazuje na potrebu kupovine zemljišta za tu namjenu prevashodno na lokalitetu Kolijevki. Ostala groblja/mezarja koja su u smislu upravljanja u okvirima vjerskih zajednica također se smanjuju, odnosno postoji potreba za proširenjem. Sa spekta ulaganja u infrastrukturu na lokalitetu Kolijevke nije bilo značajnijeg ulaganja

iako se može tvrditi da postoji potreba za ulaganjem u pristupne puteve i ostalu infrastrukturu uključujući i održavanje.

Tabela 46. Podaci za groblje Kolijevke

Godina	2021.	2022.	2023.
Broj slobodnih ukopnih mjesta na području grada	1900	1640	1500
Prosječna cijena ukupnog mjesta	409,50	409,50	409,50
Iznos finansijskih sredstava koji je uložen u izgradnju i održavanje groblja	0,00KM	0,00KM	0,00KM

Izvor: Podaci JKP „6 MART“ d.o.o. Goražde

II.1.5.6. Stanovanje

Prema popisu stanovništva iz 2013. godine broj stanova je bio 11.177 uključujući objekte individualnog i kolektivnog stanovanja u kojima boravi 7564 domaćinstva.

Stanovi na tržištu postižu cijene koje velikom broju građana predstavljaju problem, naročito kada su u pitanju mladi i druge ranjive grupe. Nameće se potreba razvoja politika koje omogućavaju povoljnije načine obezbjeđivanja stanova i stanovanja.

Objekti kolektivnog stanovanja su prošli fazu tranzicije i privatizacije što u vidu prava i obaveza etažnih vlasnika i socijalnog statusa značajnog broja vlasnika što otežava održavanje zajedničkih dijelova objekata. Ovakva situacija često dovodi do nemogućnosti obnove i rekonstrukcije dijelova objekata (krovovi, liftovi, stubišta, pripadajuća infrastruktura izvan objekata) što narušava kvalitet života i opći ambijent življenja i uređenosti u Gradu, naročito u užoj gradskoj jezgri i naselju Vitkovići. Istovremeno u cilju razvoja vidljiva je i potreba izgradnje novih parking mjesta, fizičke blokade pješačkih zona, izgradnja rasvjete, hortikulturno uređenje i obnova osnovne urbane infrastrukture (zaštitne ograde, staze za pješake, objekti rekreacije, pristupi objektima, cvjetnaci i travnjaci i dr.) Ulaganje u osnovnu infrastrukturu istovremeno mora pratiti i usvajanje novog propisa o komunalnom redu prilagođenog stanju, trendovima i zahtjevima razvoja u društvu.

Na području Grada djeluju dva upravitelja stambenim objektima i jasno se uočava potreba standardizacije pružanja usluga i ugradnje kvaliteta materijala.

Cjeneći potrebu uređenja i povećanja atraktivnosti življenja u Goraždu potrebno je razmotriti potencijalne lokalitete na kojima se može vršiti planska individualna gradnja sa tendencijom da to bude povoljno za građane. Pod planskom gradnjom podrazumjeva se unaprijed definisana kvadratura, izgled i uređenost objekta i okruženja. Ovo ujedno može imati i značajne ekonomske efekte investicijskih ciklusa.

Također u ovom segmentu se nameće potreba predhodnog prostorno planskog definisanje i uređenja lokaliteta koji grafitiraju prema cestovnim koridorima i visinskim zonama koje u zadnje vrijeme dobijaju na atraktivnosti obzirom da se radi o lokalitetima izvan uticaja magle.

II.1.5.7. Javne administrativne usluge

Organizacija gradskog organa uprave pored Gradonačelnika i Gradskog vijeća obuhvata 11 gradskih službi i Pravobranilaštvo koje su organizovane po srodnim oblastima iz djelokruga nadležnosti utvrđenih zakonskim odredbama iz oblasti statusa lokalne samouprave ili prenešenim nadležnostima sa ukupno angažovana 126 zaposlenih državnih službenika i namještenika od kojih je 50 sa VSS. Broj uposlenih osoba ženskog spola je 57 ili 45,2%.

Tabela 47. Organizacija uprave Grad Goražde

r.b	Služba	Oblasti djelovanja
1.	Služba za poslove kabineta gradonačelnika	Poslovi kabineta i protokolarni poslovi
2.	Služba za društvene djelatnosti i opću upravu	Društvene djelatnosti (obrazovanje, sport, civilno društvo, socijalna zaštita, zdravstvo, uprava, matične knjige, ovjera potpisa, protokol, pravna pomoć)
3.	Služba za investicije, lokalni ekonomski razvoj i upravljanje imovinom	Investicije, upravljanje ekonomskim razvojem, upravljanje imovinom
4.	Služba za privredu i finansije	Privreda i budžet
5.	Služba za geodetske, imovinsko – pravne poslove i katastar nekretnina	Geodetska i imovinsko-pravna pitanja
6.	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove	Uređenje prostora, komunalije
7.	Služba za boračko-invalidsku zaštitu, socijalno-stambena pitanja, izbjeglice i raseljena lica	Boračka zaštita, socijalno stanovanje, raseljeni
8.	Služba za inspekcijske poslove	Inspekcijski nadzor
9.	Služba za internu reviziju	
10.	Služba za civilnu zaštitu i mjesne zajednice	Zaštita ljudi i imovine, ostali poslovi civilne zaštite
11.	Služba za stručne poslove gradskog vijeća	Stručni poslovi vijeća

Izvor: Podaci Služba za društvene djelatnosti i opću upravu, 2024. godine

Broj predmeta u radu u 2022. godini je 10.101 i u odnosu na 2018. godinu (14.554) radi se o padu od 30,6% što ukazuje na trend smanjenja obraćanja građana prema javnoj upravi Grada Goražda. Postotak riješenih predmeta u 2022. godini je 99% i taj trend efikasnosti se održava, odnosno broj riješenih predmeta. Što se tiče digitalizacije usluga uprave izrađena je dostupnos obrazaca putem zvanične web stranice i uošte informisanje građana putem pomenute platforme. Posmatrajući trendove i razvijene sve elektronske servise uočava se potreba za prioritarnim djelovanjem u pravcu povećanja digitalizacije uprave Grada Goražda što podrazumjeva osavremenjivanje opreme, uvođenje digitalnih servisa i kontinuiranu obuku uposlenika u tom segmentu.

Tabela 48. Pregled usluga i opremljenosti Grad Goražde 2018-2022. god.

Godina	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Iznos finansijskih ulaganja u tehničko opremanje (informatizacija i sl.)	0	0	0	0	0
Broj predmeta	14554	15505	12442	12983	10101
postotak (%) riješenih predmeta	99%	99%	99%	99%	99%
postotak (%) prenesenih predmeta	1%	1%	1%	1%	1%
Broj uspostavljenih informacionih sistema i usluga građanima	1	1	1	1	1

Izvor: Podaci Služba za društvene djelatnosti i opću upravu, 2024. godine

Razmatrajući strukturu i organizaciju gradske uprave, kvantitativne izlazne rezultate, obim korištenja savremenih alata dolazi se do zaključka koji upućuje na nekoliko mogućih pravaca djelovanja. Prije svega savremeni trendovi sa kojim se suočava društvo kreiraju potrebu da se u strukturi gradskog organa uprave pozicioniraju poslovi koji se sistematično i organizovano bave pitanjima demografije, migracija, porodice, nataliteta, upravljanja kvalitetom javne uprave i procesima uspostave digitalizovanih servisa.

Ključ postizanja rezultata zavisi od kvaliteta gradske uprave što se može unaprijediti uvođenjem elementa sistema upravljanja kvalitetom prevashodno u oblasti planiranja i implementacije planova,

obučenosti ljudskih potencijala, digitalizacijom uprave i javnih servisa i kontinuiranom provjerom kroz ocjenu zadovoljstva korisnika. Dakle, kvalitetna uprava se može postići kroz organizacijsko unaprijeđenje, kadrovske osnaživanje, opremanje i obučenost ljudskih resursa što su i elementi postizanja kvaliteta u radu.

Pored gradskog organa uprave javne usluge Grad pruža i putem osnovanih ustanova i javnih preduzeća iz oblasti predškolskog obrazovanja, sporta, kulture, zdravstva i komunalija.

Tabela 49. Lista javnih ustanova i preduzeća čiji je osnivač Grad Goražde

Naziv	Godišnjih budžet/finasijski plan	Broj uposlenih	Oblast djelovanja
Javna ustanova za Predškolski odgoj i obrazovanje Goražde	1.396.610,00	38	Obrazovanje
JU „Centar za kulturu“ Goražde	989.460,00 KM	19	Kultura
JU Sportski centar Goražde	422.280,00	11	Sport
JZU APOTEKA „9.MAJ“ GORAŽDE	3.162.094,00	9	Zdravstvo
JU Dom zdravlja“ dr Isak Samokovlija“ Goražde	4.410.163,00	126	Zdravstvo
JP Veterinarska stanica Goražde	196.164,00	4	Zdravstvena zaštita životinja
JKP „6 MART“ doo	2.569.987,00	71	Komunalije

Izvor: Podaci Služba za društvene djelatnosti i opću upravu, 2024. godine

Na području Grada je uspostavljeno 20 mjesnih zajednica sa ukupno aktivnih 126 članova savjeta, od koga broja su samo dvije žene. Uloga mjesnih zajednica je pozicionirana u skladu sa normativnim okvirom i pretpostavlja aktivno djelovanje i doprinos u razvoja politika i implementacije projekata.

Opremljenost prostorija i postojanje opreme za rad je kvalitetnije pozicionirano u gradskim MZ u odnosu na ruralne. Što se tiče infrastrukture za organizovanje društvenih sadržaja, mjesne zajednice na području Goražda u većini slučajeva raspolazu određenim kapacitetima.

Tabela 50. Lista mjesnih zajednica Grad Goražde u 2023. godini

Naziv mjesne zajednice	m ² kancelarijskog prostora u funkciji	Broj aktivnih članova savjeta	Broj žena aktivno uključenih u rad savjeta	Posjedovanje kancelarijske opreme (telefon, fax, kompjuter, itd) – Da ili Ne	Zatvoreni prostor za organiziranje javnih i kulturnih sadržaja
Goražde I	20	7	0	Da	Da
Goražde II	18	5	1	Da	Ne
Goražde III	38	9	0	Da	Da
Goražde VI	80	9	0	Da	Da
Vitkovići	120	9	1	Da	Da
Mravinjac	80	5	0	Da	Da
Sadba	20	5	0	Da	Ne
Vranići	133	9	0	Da	Da
Posestra	25	5	0	Da	Da
Bogušići	90	5	0	Da	Da
Berič	132	7	0	Da	Da
Osanica	80	5	0	Da	Da
Rešetnica	98	7	0	Da	Da
Ilovača	126	7	0	Da	Da
Faočići	0	5	0	Da	Ne
Orahovica	137	7	0	Da	Ne
Kraboriš	300 (20)	5	0	Da	Da
Osječani	280	5	0	Ne	Da

Hubjeri	120	3	0	Da	Da
Zupčići	90	7	0	Da	Da

Izvor: Podaci Služba za društvene djelatnosti i opću upravu, 2024. godine

Grad Goražde na međunarodnom nivou je uspostavio niz prijateljskih saradnji sa drugim jedinicama lokalne samouprave prije svega u zemljama EU i Turskoj što je oblast koju treba dalje razvijati obzirom da je period COVID-19 pandemije negativno uticao na ove aktivnosti uključujući saradnju sa JLS u BiH.

Projektom USAID Local Governance Assistance Activity (LGAA) provedeno je istraživanje zadovoljstva građana pruženim javnim uslugama i pomenuto istraživanje je ukazalo na usluge kojima su građani najlošije ocijenili, odnosno koje su prioritizali za poboljšanje. Istraživanje ujedno predstavlja osnov za utvrđivanje pravaca djelovanja i razvoj mjera i aktivnosti kao odgovor na ocjenu korisnika usluga a iste se u najvećem obimu vezuju za javnu infrastrukturu i javne usluge.

Tabela 51. Istraživanje zadovoljstva građana Grada Goražda (LGAA)

Najlošije ocjenjene usluge Goražde	Usluge koje su ispitanici prioritizirali za poboljšanje Goražde
Azil za pse (briga o napuštenim životinjama)	Ulična rasvjeta
Ulična rasvjeta	Snabdjevanje vodom
Čišćenje ulica i grada	Čišćenje ulica i grada
Održavanje lokalnih puteva	Sakupljanje otpada
Održavanje javnih parkova i igrališta	Održavanje lokalnih puteva

Izvor: Podaci Grada Goražda

II.1.5.7.1. Javne komunalne usluge

Pravni okvir za pružanje komunalnih djelatnosti je uspostavljen kantonalnim zakonom iz oblasti komunalnih djelatnosti kojim su propisane komunalne djelatnosti individualne komunalne potrošnje (snabdjevanje vodom, odvođenje i pročišćavanje otpadnih voda, komunalni otpad, toplifikacija, održavanje parking prostora, održavanje tržnice i pijace, pogrebni poslovi i ostalo) i komunalne djelatnosti zajedničke komunalne (održavanje gradske čistoće, obavljanje kafilerijskih poslova, održavanje javne rasvjete, usluge dekoracije, održavanje uređaja javne urbane opreme, održavanje grobalja i ostalo).

Na području Goražda nisu stečeni uvjeti za pružanje komunalnih usluga za sve propisane komunalne djelatnosti (usluge toplifikacije, dostave plina). Grad Goražde usluge iz okvira komunalnih djelatnosti uglavnom pruža putem osnovanog komunalnog preduzeća JKP „6 Mart“ doo.

Trenutno stanje u kontekstu prisutnosti pasa litalica na području grada prema provedenoj ocjeni zadovoljstva građana nije u potpunosti na zadovoljavajućem nivou. Na području grada djeluje ARB udruženje za zaštitu životinja i izgrađenog azila za pse u bivšoj kasarni Šišeta koje pozitivno doprinosi stanju u ovoj oblasti. Pomenuto udruženje se bavi zaštitom životinja i azilom za pse.

Vatrogasna jedinica je sporadično angažovana na interventnom djelovanju u odnosu na potrebe za čišćenjem i pranjem pojedinih dijelova infrastrukture.

Sve ostale usluge iz okvira komunalnih djelatnosti na području Grada pruža komunalno preduzeće. JKP dijeli trendove tranzicijskih procesa što se izuzetno negativno održava na ekonomsko stanje preduzeća u ovoj oblasti. U analiziranom periodu JKP je uglavnom ostvarivalo negativne rezultate poslovanja prevashodno zbog niskih cijena usluga sa jedne strane i obima troškova sa druge strane. Specifičnost

jeste da je upravljanje vodozahvatom i fabricom vode u Vitkovićima povjereno na upravljanje JKP-u što iziskuje velike troškove na nivou godine. JKP prevashodno pruža usluge vodnih usluga, odvoza i odlaganja otpada; proizvodnje, dezinfekcije i kontrole vode za piće; odvoza i odlaganja komunalnog otpada; pogrebnih djelatnosti; zajedničke komunalne potrošnje (čišćenje, košenje i ostalo).

Tabela 52. Osnovni parametri poslovanja JKP „6. mart“ doo za period 2021-2023. god

		2021.	2022.	2023.
1.	Ostvareni prihodi	1.985.359,00	2.063.614,00	2.569.987,00
2.	Prihod iz Budžeta Grada	5.000,00	15.000,00	20.000,00
3.	Prihod iz komunalne zajedničke potrošnje	145.285,00	153.846,00	154.950,00
4.	Ostvareni rashodi	2.082.566,00	2.311.544,00	2.542.976,00
5.	Najveće učešće u troškovima (el.energija)	363.578,00	411.037,00	412.000,00
6.	Najveće učešće u troškovima (plaće)	1.099.737,00	1.195.802,00	1.300.000,00
7.	Poslovni rezultat	-97.207	-247.930	27.011
8.	Investiciono ulaganje	37.291,00	40.520,00	41.000,00

Izvor: Podaci JKP „6 Mart“ doo

Prihodi i rashodi JKP u posmatranom periodu kontinuirano rastu uz važnu činjenicu da je nakon niza godina u 2023. godini ostvaren pozitivan poslovni rezultat, prije svega kao rezultat povećanja cijena usluga odnosno približavanje istim ekonomski opravdanim parametrima. Uočava se nizak nivo prihoda direktno iz budžeta Grada i nivo prihoda po osnovu obavljanja poslova komunalne zajedničke potrošnje je relativno nizak što utiče na obim pružene usluge. Uvidom u finansijske izvještaje uočava se nizak nivo investicionog ulaganja što je ključna stavka za unaprijeđenje stanja javnih komunalnih usluga.

Uzevši u obzir navedene finansijske parametre poslovanja JKP, opisano stanje javne infrastrukture i javnih usluga, ocijenjeno zadovoljstvo građana i izazove savremenog društva može se zaključiti da JKP predstavlja središnji alat za unaprijeđenje elementa javne infrastrukture i javnih usluga. Nužnim se pojavljuje strateško, sistematično, plansko i sveobuhvatno djelovanje u pravcu organizacijskog, kadrovskog i materijalnog osnaživanja JKP.

Usluge iz djelatnosti upravljanja i održavanja pijaca (Gradska pijaca) je preneseno na nivo novoosnovanog kantonalnog Javnog preduzeća „18 Septembar“. Značajno je prisutna neorganizovana, izvan svih standarda, prodaja poljoprivrednih proizvoda na ulicama što je područje koje treba urediti i u kontekstu male-zelene pijace povjeriti na upravljanje JKP.

II.1.5.7. Uređenje (prostorno planiranje) prostora

Prostorno-plansku dokumentaciju na području Grada Goražde čini planovi prema priloženoj tabeli:

Tabela 53. Pregled prostorno-planske dokumentacije Grada Goražda

PODACI ZA PROSTORNO PLANSKU DOKUMENTACIJU GRADA GORAŽDA		
Važeća prostorno-planska dokumentaciju		
1.	Prostorni planovi	Prostorni plan Grada Goražda 2017-2037
2.	Ostali planovi	- Izmjene regulacionog plana Vitkovići (Službene novine Grada Goražda br. 07-23), - Izmjene regulacionog plana Splavište (Službene novine Grada Goražda br. 05-23), - Izmjene regulacionog plana Poda (Službene novine Grada Goražda br. 05-19), - Izmjene regulacionog plana Kuti (Službene novine Grada Goražda br. 10-18), - Izmjene regulacionog plana Centar (Službene novine Grada Goražda br. 03-18),

		- Izmjene regulacionog plana Rasadnik (Službene novine Grada Goražda br. 01-18), - Izmjene regulacionog plana Gornje Bare (Službene novine Općine Goražde br. 03-17), - Izmjene regulacionog plana Obarak (Službene novine Općine Goražde br. 03-17), - Izmjene regulacionog plana Biserna (Službene novine Općine Goražde 02-15), - Izmjene regulacionog plana Ilovača (Službene novine Općine Goražde br. 14-10), - Izmjena i dopuna regulacionog plana Biserna (Službene novine Općine Goražde br. 13-9), - Urbanistički plan Goražde (2000 godina), - Regulacioni plan Biserna - izmjene i dopune dijela prostora uz obalu Drine (Službene novine BPK br. 19-98), - Regulacioni plan Biserna (Novelacija-MSG Sarajevo br. 11-87), - Regulacioni plan ravna površina ("MSG Sarajevo" broj 26-86).
Prostorno-plansku dokumentaciju u fazi izrade i usvajanja		
1.	Ostali planovi	- Izmjene Regulacionog plana "Biserna" - (faza nacrti - stručna rasprava, zatim usvajanje) - Izmjene Regulacionog plana "Rasadnik" - (faza nacrti - ponovna javna rasprava - stručna rasprava, zatim usvajanje) - Izmjene dijela Regulacionog plana "Centar" - (faza prednacrti)

Izvor: Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, 2023. godine

Nakon usvajanja Prostornog plana Grada Goražde planira se pokrenje izrade Urbanističkog plana urbanog područja Grada Goražde, čije su granice definisane Prostornim planom Grada Goražde. A to iz razloga što je zadnji Urbanistički plan usvojen 2000 godine i iz realne potrebe da se odrede urbanističko-tehnički uvjeti za područja koja nisu obuhvaćena postojećim Regulacionim planovima, kako bi se na tom području radili niži dokumenti prostornog uređenja (Regulacioni planovi). Do sada su samo rađene Izmjene Regulacionih planova.

Također, nakon usvajanja Izmjena Regulacionog plana Biserna nameće se potreba izrade Urbanističkog projekta u predmetnom obuhvatu, a iz razloga regulisanja nelegalne gradnje i stvarnja boljeg ambijenta za život naših građana na području ulice Zaima Imamovića prema gradskoj dvorani. Također prostornim planiranjem je potrebno reagovati u kontekstu naprijed navedenih izazova vezanih za prostor Brze ceste i lokaliteta za plansku individualnu stambenu izgradnju.

Veliki problem predstavlja ilegalna gradnja objekata na području Grada Goražde. Tako da prilikom izmjena nekih od Regulacionih planova veliki problem predstavljaju pojedini objekti koji uzurpiraju cestovne, vodne i druge pojase.

II.1.5.8. Ključni izazovi u oblasti javne infrastrukture i usluga

- Stanje javne infrastrukture i javnih usluga ukazuje na potrebu fokusiranja Grada Goražda na ovu oblast u cilju povećanja zadovoljstva građana i multipliciranog doprinosa svim oblastima razvoja,
- Adekvatno pozicioniranje Grada Goražda u šire cestovne koridore i sistematičan odgovor Grada na izgrađenost i uređenost putnih cestovnih pojaseva za sve korisnike sa obnovom i izgradnjom ključne infrastrukturom. Ujedno u oblasti saobraćaja uočava se potreba unaprijeđenja i regulisanja saobraćaja u mirovanju,
- Savremeni izazovi osiguranja preduvjeta za korištenje obnovljivih izvora energije, osiguranja energetske održive i energijski efikasne sredine nameću potrebu djelovanja u odnosu na ključne elemente elektro-energetske infrastrukture,
- Vodne usluge treba da osiguraju stalno, kontinuirano snabdijevanje vode uz minimalne gubitke što upućuje na prioritetno djelovanja obezbjeđenja dovoljnih kapaciteta vode, koji su kontinuirano dostupni putem kvalitetno izgrađene mreže. Odvodnja otpadnih voda zahtjeva infrastrukturu koja je nesmetano osigurava protok i odvodnju što podrazumijeva djelovanje na

elemente infrastrukture i osiguranje pročišćenosti protoka i izlaznih produkata kanalizacionog sistema.

- Proširenje zemljišta za obavljanje pogrebne djelatnosti je ključni izazov u ovom segmentu uz potrebu unaprijeđenja prateće infrastrukture.
- Kvalitet stanovanja izuzetno zavisi od prateće infrastrukture i rasporeda gradskih funkcija prije svega urbanih naselja što je područje prema kome se treba usmjeriti u narednom periodu. Istovremeno potrebno je kreirati uvjete za intenziviranja i dostupnost prihvatljive gradnje kolektivnog i individualnog stanovanja.
- Javna uprava treba da odgovori savremenim trendovima i zahtjevima korisnika prije svega bitnom transformacija i stalnom adaptacija procesa i promjena paradigme od sektorske i silos orijentirane organizacije do procesno orijentirane i servisno integrisane organizacije javne uprave formirane prema životnim događajima korisnika. To podrazumjeva prilagođavanje potrebama za djelovanje, poboljšanjem kvaliteta usluga, reduciranjem troškova tih usluga, automatizaciju i digitalizaciju procesa koje obavlja uprava što ukupno obuhvata i ocjenu zadovoljstva korisnika kao kontinuiranog indikatora.
- Javne komunalne usluge najviše zavise od operatera koji servisira komunalne nadležnosti Grada Goražda a što kreira zahtjev za strateško pristupanje povećanju organiziranosti, kadrovske i materijalne osposobljenosti pružaoca komunalnih usluga.
- Izrada nedostajuće, savremeno prilagođene prostorno-planske dokumentacije koja omogućava održivo upravljanje i korištenje resursa, prostora i infrastrukture u Gradu Goraždu. Ujedno izrada prostorno-planske dokumentacije treba da bude u funkciji održivog razvoja i zadovoljenja potreba svih korisnika prostora.

II.1.6. Okolišni razvoj

Zaštita okoliša smatra se značajnim socijalnim i ekonomskim problemom kojem se treba pristupati u cilju očuvanja kvalitete života za sadašnje i buduće generacije. Obim rada, kao i nadležnosti JLS, regulirani su Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH prema kojem se u člamu 8. ovog Zakona navodi da se formulacija i implementacija politika prostornog uređenja i okoliša, upravljanje vodama, upravljanje otpadom i upravljanje prirodnim resursima na nivou JLS kao neke od samoupravnih nadležnosti ne mogu ograničiti ili uskratiti federalne ili kantonalne vlasti, osim u slučajevima i u obimu koji je određen zakonom. Bitan segment okoliša predstavlja energijska efikasnost koja zahtjeva posebnu pažnju grada.

II.1.6.1. Zrak

Zagađenje zraka uglavnom je uzrokovano sagorijevanjem konvencionalnih goriva u ložištima individualnih i privrednih objekata, te emisijom štetnih gasova iz motornih vozila što je posebno izraženo u urbanim područjima grada ili u okolini magistralnih puteva sa većim opterećenjem. Na području grada nema privrednih subjekata sa postrojenjima i pogonima koji ozbiljno zagađuju zrak. Grad Goražde nema izgrađenu gradsku kotlovnicu. Podaci o broju domaćinstava i postrojenja i pogona koji koriste eko-goriva (plin i dr.) nisu dostupni. Domaćinstva uglavnom koriste drvo, uglj, el. energiju i pelet.

Na području grada Goražde postoji jedna mjerna stanica (MS) za praćenje kvalitete zraka koja je u nadležnosti Federalnog hidrometeorološkog zavoda (FHZ). Uvidom u podatke FHZ primjetno je da po pojedinim godinama stanica ne postiže validne rezultate a u 2023. godini nije bila obzirom da nije remontovana. Na području grada nisu do sada vršena mjerenja putem mobilnih mjernih stanica koja bi dala trenutne vrijednosti aero-polutanata i bar okvirnu sliku kvalitete zraka. Prema podacima iz FHZ,

automatska MS instalirana je na lokaciji „Rasadnik“ i opremljena je uređajima za praćenje sljedećih parametara: koncentracije sumpor dioksida (SO₂); koncentracije ozona (O₃); koncentracije azotnih oksida (NO_x); koncentracije ugljičnog monoksida (CO); koncentracije lebdećih čestica (PM₁₀ i PM_{2,5}) i osnovnih meteoroloških parametara.

Dostupna mjerenja pokazuju su da su koncentracije lebdećih čestica PM₁₀ i PM_{2,5} relativno visoke i da su u više navrata prekoračivale granične dnevne vrijednosti, dok su koncentracije SO₂ nešto niže, ali i one su u danima sa najvišim zagađenjem tokom mjeseca januara prekoračivale granične vrijednosti. Do sada nisu zabilježena prekoračenja graničnih vrijednosti za ostale izmjerene aero-polutante. Raspoloživi podaci ukazuju da je 64,16% od ukupnog broja stanovnika potencijalno izloženo povišenim koncentracijama aero-polutanata, prvenstveno PM₁₀ i PM_{2,5} i SO₂ za koje su već zabilježena prekoračenja graničnih dnevnih vrijednosti u urbanim naseljima. Za područje grada Goražde trenutno ne postoje podaci o emisijama kiselih gasova prekursora ozona, primarnih suspendovanih čestica PM_{2,5} i PM₁₀ i sekundarnih prekursora čestica, te stakleničkih gasova. Za područje grada ne postoje podaci o kiselosti padavina, te o sadržaju teških metala u ukupnim lebdećim česticama.

Pozitivne efekte na kvalitetu zraka može stvoriti uspostava sistema toplifikacije koji se već niz godina tretira kao izuzetno važan projekat Grada Goražda.

II.1.6.2. Vodni resursi

U hidrološkom smislu područje grada Goražde pripada slivu rijeke Drine. Osnovu hidrografske mreže na području grada čini tok rijeke Drine, koja od većih pritoka sa desne strane prima Oglečevsku rijeku i Biočku, a sa lijeve strane rijeku Osanica, rječicu Ocka i Podhranjenski potok. Sve pritoke sa oboda kotline imaju veliki pad i bujične su. Rijeka Drina protiče teritorijom Goražda u dužini od oko 22 km. Od toga samo je u užem gradskom području korito uređeno.

Nadležnost nad cijelim tokom rijeke Drine je Agencija za vodno područje rijeke Save koja je u sklopu Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Manje rijeke koje se ulijevaju u Drinu su u nadležnosti Ministarstva za privredu BPK Goražde, a u nadležnosti Grada Goražde su samo lokalna manja izvorišta i potoci. Iz tog razloga je Gradu veoma teško raditi bilo kakve zahvate kako na rijeci Drini tako i na njenim pritokama, jer zahtjeva niz saglasnosti i dozvola od viših nivoa vlasti.

Rijeka Drina, osim za vodosnabdijevanje iz fabrike vode Vitkovići, koristi se i za navodnjavanje poljoprivrednih površina. U predhodnom periodu je pokrenut i djelimično realizovan projekat izgradnja sistema za navodnjavanje na lokacijama Ahmovići, Kodžaga polje i Hubijeri, kojim je planira upravljanje putem Udruženja korisnika vode. Trenutno nisu dostupni podaci o nivou realizacije ovog projekta.

Kada je u pitanju korištenje vode u industriji, veće industrije u općini Goražde, smještene unutar ili u blizini industrijskog kompleksa Pobjeda, vodom se snabdijevaju iz Podhranjenskog potoka (Pobjeda Technology, Pobjeda Rudet, Unis Ginex, Bekto Precisa) ili iz vlastitih izvora u blizini pomenutog potoka. Ostale industrije su priključene na sistem javnog vodosnabdijevanja.

Kada je u pitanju korištenje voda u energetici, na području općine Goražde ima nekoliko MHE, koje se nalaze na rijeci Osanici i to: (i) MHE Osanica 1 instalisane snage 1260 kW, i (ii) MHE Osanica 4, instalisane snage 630 kW.

U analiziranom periodu putem finasiranja Svjetske banke na području Grada Goražda (lokalitet ispod mosta Žrtava Srebrenice) djelimično je realizovan projekat izgradnje obale utvrde koji je zbog protesta grupe građana obustavljen. Radi se o objektima koji su trenutno nedovršeni i nad kojima ne postoji

formalno-pravno utvrđen upravitelj. U narednom periodu ovaj problem mora biti u fokusu djelovanja u kontekstu uređenja prostora, regulisanja vodotoka i općeg zadovoljstva građana.

II.1.6.2.1. Kvaliteta voda

Kanalizacionom mrežom mješovitog tipa, pokriveno je urbano područje Goražda. Broj stanovnika koji je priključen na javnu kanalizaciju je oko 12.000, odnosno 42% od ukupnog stanovništva. Otpadne vode se bez prečišćavanja ispuštaju direktno u Podhranjenski potok u centru grada i tako dopijevaju u rijeku Drinu. Jedan dio kanalizacionih kolektora se direktno ispušta u rijeku Drinu. Kanalizacionom mrežom nisu pokriveni: dio Zupčica, Dubište, Hubjeri, Grabovik, Pargani. U prigradskim i ruralnim dijelovima grada otpadne vode završavaju u septičkim jamama, potocima i putnim jarcima, što negativno utiče na stanje okoliša.

Industrije koje su smještene u industrijskom kompleksu "Pobjeda" Goražde: UNIS "GINEX" d.d., Pobjeda - Rudet d.d. i Pobjeda-Tehnology d.d. Goražde, posjeduju uredno izdate dozvole za ispuštanje otpadnih voda. U analiziranom periodu izgrađeno je i pušteno u upotrebu postrojenja za tretman otpadnih voda kompleksa "Pobjeda", odnosno cjelokupnog industrijskog kompleksa što je kontinuiran proces u podlozi kojeg stoji potreba odsustva zagađenja voda.

Procjenjuje se da najveći teret zagađenja organskim materijama dolazi od otpadnih voda porijeklom od stanovništva, dok je opterećenje koje dopijeva od industrijskog zagađenja i procijednih voda deponija značajno manje. Izgradnja kolektora za otpadne vode je projekat koji je vezan za sve aktere koji upravljaju Rijekom Drinom uključujući i HE Višegrad kao korisnika vode za proizvodnju el. energije i koja je u postupku izgradnje pozicionirana kao značajan nosilac aktivnosti izgradnje kolektora. Ovo pitanje je ključno za Goražde i širu okolinu i također mora biti u fokusu djelovanja.

Provjeru kvaliteta površinskih voda vrši laboratorija Agencije za vodno područje rijeke Save (AVPS). Na području FBiH se provode tri vrste monitoringa površinskih voda: nadzorni, operativni i istraživački monitoring.

Podaci o kvalitetu podzemnih voda ne postoje, s obzirom da se ne obavlja sistematsko praćenje na području grada Goražde. Postoje podaci o kvaliteti podzemnih voda koje se koriste za vodosnabdijevanje, a za koje zakonska regulativa nalaže kontrolu higijenske ispravnosti vode za piće.

Prateći trendove vezane za kvalitet vode u odnosu na osnovne izvore zagađivanja (ispuštanje otpadnih voda) kroz definisanje cijena moguće je djelovati stimulativno na smanjenje korištenja voda i ispuštanje istih odnosno povećati cijene prema korisnicima koji koriste i ispuštaju veće količine voda (princip zagađivač plaća).

II.1.6.3. Zemljište

Na području grada izdvojeno je 26 pedosistematskih jedinica i to 23 iz razdjela Automorfnih i 3 iz razdjela Hidromorfnih zemljišta. U razdjelu Automorfnih zemljišta preovlađuju tipovi iz klase Kambičnih i Humusno akumulativnih a u razdjelu Hidromorfnih zemljišta iz klase Fluvijalnih zemljišta. U okviru poljoprivrednog zemljišta zastupljene su kategorije oranice koje obuhvataju 2.328 ha, voćnjaci sa površinom od 1.349 ha, pašnjaci 1.475 ha, i livade sa 4.173 ha. Najviše zastupljena kategorija je kultivisano zemljište, dok najmanje ima oranica.

Na području grada nedostaje precizan i redovan monitoring stanja i korištenja zemljišta, ne postoje podaci o emisijama u zemljište, kao ni o nivou kontaminacije zemljišta teškim metalima i ostalim hemijskim agensima. Nedostaju i podaci o zdravstvenom stanju zemljišta, tj. o količini pesticida,

organskih i anorganskih đubriva, te drugih hemikalija koje dopijevaju u tlo na godišnjem nivou. Ne postoje podaci o problemu zbijenosti tla, o fizičkom gubitku zemljišta, te fizičkom gubitku poljoprivrednog zemljišta na teritoriji grada Goražde.

Kada je riječ o kvalitetu zemljišta, kiselost zemljišta i visok udio V i VI kategorije zemljišta pokazuje da je neophodno provođenje agrotehničkih i hidrotehničkih mjera kako bi se povećala njegova proizvodna sposobnost.

Na teritoriji Grada Goražde izražena je bespravna gradnja. Najveći problem stvaraju neplanska naselja koja zbog nestabilnosti terena izazivaju pojave klizišta, odnosno trajni gubitak zemljišta.

II.1.6.4. Šume

Teritorija grada Goražde je uglavnom prekrivena šumom. Najveći značaj, u privrednom i ekološkom pogledu za grad Goražde, imaju šumski ekosistemi, sa sljedećim zajednicama:

- U nižim predjelima preovladavaju hrastove fitocenoze – šume sladuna i cera (*Quercetum confertae – cerris*), iznad njih su šume kitnjaka i cera (*Quercetum petraeae – cerris*), odnosno šume kitnjaka (*Quercetum petraeae montanum*) na toplijim ekspozicijama, dok su na hladnijim položajima zastupljene šume bukve (*Fagetum montanum*). Takođe fragmentarno egzistiraju rijetko zaostale enklave šume bukve i jele sa smrčom (*Piceo – Abieti – Fagetum*).
- U kanjonima rijeka i na litičastim padinama zastupljene su termofilne fitocenoze – šume crnog graba (*Orno – Ostryetum*) i šume bukve i crnog graba (*Ostryo – Fagetum*).
- Veliko je učešće površina pod brezom i jasikom kao sukcesivni vegetacijski stadij, što je direktna posljedica nekontrolisane sječe u prošlosti.

U dolini Drine i njenih pritoka, na vlažnijim supstratima, nalaze se manje šume crne johe (*Alnus glutinosa*), a u vrlo uskim i isprekidanim pojasevima kraj rijeka i vrbe (*Salix sp.*) i poljski jasen (*Fraxinus angustifolia*). U spratu grmlja dominiraju: Drijen (*Cornus sp.*), Ljeska (*Coryllus avellana*), Glog (*Crataegus sp.*), Udika (*Viburnum lanatana*), Crvena bazga (*Sambucus racemosa*), Žestika (*Acer tataricum*) i Kleka (*Juniperus communis*). Na mjestima sa izraženom zamočvarenošću razvile su se klasične barske biljke: močvama, bročika, sitinac, sita, preslica, rogoz, i dr.

Šumsko zemljište pokriva najveći dio ukupne površine grada i to njenih 70%. Ukupna površina šuma i šumskog zemljišta iznosi oko 17.414 ha, od čega u državnoj svojini oko 70%, odnosno u privatnoj svojini oko 30%. Ukupna raspoloživa drvena masa iznosi 1.881.000 m³ odnosno 108 m³/ha. Najrasprostranjenije su izdaničke šume hrasta kitnjaka, visoke šume bukve, te izdaničke brdske šume bukve.

Gazdovanje šumama u državnom vlasništvu vrši KŠPD "Bosanskopodrinjske šume", a šumama u privatnom vlasništvu Kantonalna direkcija za šumarstvo. Ukupna nesporna površina šuma i šumskih zemljišta u KŠGP "Bosanskopodrinjske šume" iznosi 24.947,4 ha, od čega je minirano 4.150,7 ha ili 16,62%.

II.1.6.5. Biljni i životinjski svijet

Za područje Bosansko-podrinjskog kantona Goražde ne postoji dovoljno podataka o biološkoj raznolikosti, te su se postojeći planski i strateški dokumenti, kada je u pitanju biološka raznolikost, uglavnom oslanjali na dokumente višeg reda (BiH i FBiH) preuzimajući literaturne podatke vezane za grad Goražde. Iako se u akcionim planovima dokumenata koji tretiraju oblast biološke raznolikosti u BPK Goražde planira i izrada baze podataka o biološkoj raznolikosti, do danas nisu provedene

aktivnosti na dostizanju ovog cilja. Na području grada Goražde nisu dostupni podaci o površini močvarnog zemljišta, broju ugroženih i ranjivih biljnih i životinjskih vrsta. Na teritoriji općine nema „ramsarskih“ niti zaštićenih staništa.

Salmonidna vrsta ribe Mladica (*Hucho hucho*) je najugroženija vrsta u Goraždu.

II.1.6.6. Upravljanje otpadom

Područje grada Goražde prema procjenama, ima prosječno nastajanje komunalnog otpada od 0,70 kg/st/dan. Godišnji nastanak komunalnog otpada po stanovniku iznosi 2256 kg/st/god.

Aktivnosti JKP „6. Mart“ u oblasti upravljanja otpadom su svedene na tri osnovne aktivnosti: prikupljanje otpada, njegov transport i odlaganje na deponije. Pokrivenost uslugom prikupljanja komunalnog otpada iznosi 76% područja općine (11 MZ je pokriveno uslugom prikupljanja i odvoznje otpada). Na području koje pokriva JKP, usluga odvoza otpada je osigurana za oko 90% za domaćinstva i 95% za pravna lica. Jedan od najvećih problema predstavlja nedovoljan broj i starost vozila za odvoz komunalnog otpada. Komunalni i tehnološki otpad iz privrede preuzima se po pozivu/potrebi putem velikih kontejnera.

Ukupna količina prikupljenog komunalnog otpada je oko 8000 T godišnje uz trend godišnjeg rasta, pri čemu mala količina otpada sortira za dalju obradu i recikliranje. Selektivno prikupljanje otpada se radi u manjem obimu unutar obrazovnih institucija, a odvoz tog otpada vrši ovlašteni operater.

Na području grada službeno je registrovana jedna lokalna deponija Šišeta koja je otvorenog tipa i trenutno ne zadovoljavaju načela sanitarnog odlaganja otpada, pa je potrebno sanirati. Deponija „Šišeta“, površine 15.000 m², nalazi se u udolini ispod brda Sjenokos, a od najbližeg naseljenog mjesta Površnica udaljena je 2 km. Deponija nije ograđena, ne posjeduje sistem za prikupljanje procjednih voda, kao ni sistem za otplinjavanje. Deponija je često izložena zapaljivanju što ovaj problem podiže na značajno veći nivo. Na području grada nalazi se i deponija „Halđište“, koja je bila lokalna deponija do 2010. godine, kada je Odlukom Općinskog vijeća prestala sa radom i kojom je određena nova privremena lokacija za odlaganje čvrstog komunalnog otpada na lokalitetu "Šišeta". Deponija „Halđište“ ima površinu od 40.269 m², a procjenjuje se da je ukupno odloženo cca 80.000 m³ otpada. Deponija je nesanitarnog tipa i po karakteru spada u "divlje deponije" koju je također potrebno sanirati. Na području grada kontinuirano postoje nelegalne "divljih" deponija. Na divljim deponijama se nekontrolisano odlaže komunalni otpad, a često i ostale vrste otpada kao što su životinjski otpad, građevinski otpad ili opasni otpad. Svake godine se ukloni određeni broj nelegalnih deponija, ali se stalno formiraju nove.

Treba spomenuti i staru deponiju industrijskog otpadnog materijala „Azot Vitkovići“ u naselju Vitkovići, gdje se nekontrolisano deponovao industrijski otpad a koju je potrebno sanirati.

U BPK Goražde, kojem pripada grad Goražde, trenutno ne postoji regionalna sanitarna deponija. Planirana je izgradnja Regionalne sanitarne deponije (RD) „Trešnjica“ za odlaganje otpada. Realizacija ovog projekta je u fazi obezbjeđivanja sredstava za izradu prve kasete. Logičnim se nameće i potreba razvoja sistema pre selekcije i korištenja otpada kao resursa.

II.1.6.7. Zelene površine

Kolektivna stambena izgradnja karakteristična je za uže gradsko jezgro, dok je u prigradskim kao i ruralnim mjesnim zajednicama izražena individualna stambena izgradnja. Broj javnih zelenih površina pokrivenih prirodno ili vještački podignutim zasadima drvećem, šibljem, cvijećem i travom, a koje su

organizovane kao jedna cjelina sa mrežom staza, puteva i platoa, specijalnim objektima i vrtno-parkovskim elementima namijenjene odmoru i rekreaciji stanovnika iznosi ukupno 6 u gradu Goražde, i to: (i) Omladinska sa izgrađenim parkom poginuloj djeci u proteklom ratu sa područja grada Goražde, sa površinom oko 7.000 m², (ii) GUNGOR park urađen od strane turskih bratskih općina, površine oko 1.000 m², (iii) park sa dječjim igralištem oko kajseri džamije, površine oko 2.000 m², (iv) uređene parkovske površine u naselju „1. Maj“ sa šetalištem pored Drine, oko 30.000 m², te (v) historijski park „Rorovi“ iznad grada, površine oko 10.000 m². Također na lokalitetu Poseste se nalazi memorijalno-spomenički komplekst „Memorijalna šuma 8732“ sa pratećim sadržajima. U toku je izgradnja spomen obilježja „Legendarnom komandantu Zaimu Imamoviću“ u ulici Zaima Imamovića koji o svom sadržaju povećava i površinu uređenih zelenih površina.

Opća ocjena je da se zelene površine značajno moraju obnoviti i urediti. Prateći savremene trendove u razvoju i održavanju zelenih površina moraju se uključiti klimatske promjene što podrazumjeva prilagođavanje prirodnih vrsta i izgradnju sistema za navodnjavanje. Nužno je i obnoviti prateće objekte infrastrukture koji su sastavni dio zelenih površina (staze, ivičnjaci, klupe za sjedenje). Konačno upravljanje zelenim površinama se mora podići na viši institucionalni nivo što obuhvata sistemsko planiranje, praćenje i održavanje (katastar zelenih površina, popis stabala i biljnih sadnica, veći nivo sredstava za održavanje, sisteme navodnjavanja i prihrane biljaka i dr.) od strane gradskih službi i zaduženog operatora (JKP).

II. 1.6.8. Energijska efikasnost

Na području grada Goražde zajedničkim ulaganjima Vlade BPK, Federalnog ministarstva nauke i obrazovanja, Federalnog ministarstva prostornog uređenja i Fonda za zaštitu okoliša F BiH, na svim objektima osnovnih i srednjih škola izvršeno je utopljanje: JU OŠ „Husein ef Đozo“, JU OŠ „Fahrudin Baščelija“, JU OŠ „Mak Dizdar“ u Vitkovićima, SSS „Džemal Bijedić“ (trenutno se vrši utopljanje), STŠ „Hasib Hadžović“, SMS „Enver Pozderović“. Ostale su još tri područne škole na kojima su vršeni neki zahvati ali kompletno utopljanje nije završeno.

Takođe, zajedničkim ulaganjem Vlade BPK Goražde, Općine Goražde, firme „Goraždestan“ i samih stanara izvršeno je utopljanje 5 ulaza u stambenom bloku Gradina, a realizovano je utopljanje potkrovnih stanova u ul. Jusufa Duhovića i Maršala Tita kroz CEB Projekat. U odnosu na ovaj zahtjev nameće se pronalazak modela za izradu fasada na svim objektima na kojima je djelimično provedeno utopljanje i mjere energijske efikasnosti. Generalno obnova ovojnica objekata u gradu Goraždu, sa naglaskom na urbane cjeline, se pojavljuje kao imperativ što treba da prati i inovirani propis o komunalnom redu koji stimulise te aktivnosti. Ujedno pojedini dijelovi fasadnih zidova na objektima mogu poslužiti u svrhu isticanja historijskih i drugih znamenitosti Grada Goražda kroz muralne i promotivne aktivnosti.

U kontekstu pitanja energijske efikasnosti i savremenih izazova korištenja energije iz obnovljivih izvora nameće se impetiv razvoja politika i djelovanja u tom pravcu. Jedan od odgovara u tom kontekstu može biti izgradnja FNE na podesnim lokacijama (Hranjen) na zemljištu u vlasništvu Grada Goražda a kao izvor energije za potrebe javnih usluga ili umanjenja troškova električne energije (npr. javna rasvjeta, fabrika vode i dr.).

II.1.6.9. Ključni okolišni izazovi

- Kreiranje mjera i aktivnosti zelenih politika zasnovanih na energijskoj efikasnosti, obnovljivim izvorima energije, stimulativnim mjerama odnosno destimulativnim mjerama zagađivača,

- Poboljšanje kvalitete zraka i vode i praćenja okolišnih komponenti poduzimanjem mjera usmjerenih na prihvatljive oblike zagrijavanja,
- Regulisanje uređivanja vodotoka na području Grada Goražda,
- Dugoročno rješavanje pitanja odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda,
- Dugoročno rješavanje deponovanja komunalnog otpada,
- Upravljanje zelenim površinama i objektima na istim kao bitne komponente pružanja javnih usluga i unaprijeđenja javne infrastrukture.

II.1.7. Analiza budžeta Grada Goražda

Analiza Budžeta Grada Goražda u periodu 2017-2023. godine ukazuje na rast prihoda u procentu od 33% i pad rashoda u istom procentu pri čemu je primjetan uticaj COVID-19 u 2021. godine.

Tabela 54. Prihodi Budžeta Grada Goražda 2017-2023. godina

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Porezni prihodi	3.706.650	4.770.400	5.098.720	5.283.230	4.697.900	5.646.070	6.453.630
Neporezni prihodi	3.051.900	2.826.400	2.857.780	3.181.770	3.087.750	3.365.830	3.311.510
Prihodi zaostale obaveze	100	100	100	100	50	0	100
Tekući transferi	646.600	577.100	506.380	644.400	636.300	760.100	782.560
Kapitalni transferi	1.795.500	1605.500	1.589.850	1.187.500	1.167.000	1.964.200	3.055.000
Kapitalni primici	0	0	6.170	0	35.000	90.000	130.000
UKUPNO	9.200.750	9.779.500	10.056.000	10.297.000	9.624.000	11.826.200	13.735.800

Izvor: Podaci Služba za privredu i finansije, 2023. god.

Strukturu prihoda u posmatranom periodu u najvećem obimu čine porezni prihodi u procentu od 46,9 % u 2023. godini. Učešće porezni prihoda u 2017. godini je bilo na nivou učešća u ukupnim prihodima u procentu 40,28%. Strukturu prihoda dalje čine neporezni prihodi 24,1% u kojim dominantno učestvuju naknade po koncesijama, prihodi od imovine, takse i drugo.

Tabela 55. Rashodi Budžeta Grada Goražda 2017-2023. godina

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
Tekući rashodi	6.335.850	6.865.600	8.135.442	7.931.000	6.838.600	8.193.900	9.400.300
Tekući transferi	759.000	875.000	800.470	688.000	392.500	744.900	1.080.700
Kapitalni trans.	702.000	735.000	16.000	135.000	0	130.000	105.000
Tekuća rezerva	10.000	20.000	2.000	10.000	5.000	5.000	5.000
Kapitalni izdaci	993.900	983.900	894.500	1.333.000	2.277.900	2.652.400	3.041.500
Pokriće deficita	400.000	300.000	207.608	200.000	110.000	100.000	100.000
UKUPNO	9.200.750	9.779.500	10.056.000	10.297.000	9.624.000	11.862.200	13.732.800

Izvor: Podaci Služba za privredu i finansije, 2023. god

Analizirajući rashode budžeta u analiziranom periodu tekući rashodi zauzimaju najveću strukturu rashoda u 2023. godinu i procentualno su učestvovali u ukupnim rashodima u procentu od 68,4%. Generalno se uočava rast ukupnih rashoda u poređenju sa 2017. godinom. Uočava se uticaj i poremećaji prouzrokovani pandemijom COVID-19 u 2021. godini i potreba da se odgovori na izazove prevashodno kroz tekuće transfere.

Analiza pokazuje da kapitalni izdaci i kapitalni transferi ukupno u 2023. godini čine 3.146 mil. KM. U strukturi rashoda u 2023. godini u procentu zauzimaju 21,9%. Analiza visine rashoda po osnovu kapitalnih transfera i izdataka daje indikativni okvir za realizaciju strateških mjera iz budžetskih izvora.

Tabela 56. Struktura kapitalnih izdataka i transfera iz Budžeta Grada Goražda 2017-2023. godina

Godina	Tekući transferi	Kapitalni transferi	Tekući rashodi	Kapitalni izdaci	UKUPNO
2017.	759.000	702.000	380.000	993.900	2.834.900
2018.	875.000	735.000	380.000	983.900	2.973.900
2019.	800.470	16.000	500.000	894.500	2.210.970
2020.	688.800	135.000	500.000	1.333.000	2.656.800
2021.	392.000	0	500.000	2.277.900	3.169.900
2022.	744.900	130.000	500.000	2.652.400	4.027.300
2023.	1.080.700	105.000	500.000	3.041.500	4.727.200

Izvor: Podaci Služba za privredu i finansije, 2023. god

Ukoliko uzmemo u obzir period 2020-2023 (4 budžetske godine) sredstva čija alokacija je povezna ili može biti povezana sa implementacijom strateških ciljeva i mjera, možemo tvrditi da se radi o iznosu od 14.581.200. Ukoliko uzmemo u obzir trend rasta budžeta u zadnje 4 godine (25%) i procenat neizvršenja godišnjeg budžeta do 10%, može se kao osnov finansijske procjene implementacije revidirane strategije iz budžeta uzeti iznos od 15.000.000 KM za implementaciju projekata.

Na postavljeni iznos realno je očekivati vanjske izvore sredstava što povećava procjenu a što će jasnije biti uočljivo iz osnova implementacije (projekata).

Najveći rizik u implementaciji predstavlja kreditno zaduženje koje negativno utiče na vlastite izvore za implementaciju strategije i kreiranje mjera i projekata.

II.2. SWOT analiza, strateški fokusi, vizija i ciljevi

SWOT analiza je najčešće korišteni alat za identifikaciju snaga (Strengths) i slabosti (Weaknesses), te prilika (Opportunities) i prijetnji (Threats) značajnih za razvoj jedne lokalne zajednice, u cjelini i po pojedinim područjima razvoja (ekonomski, društveni, okolinski). Prema početnim slovima engleskih riječi koristi se skraćenica za ovu vrstu analize: SWOT analiza.

Snage predstavljaju područja, resurse i sposobnosti unutar grada na koje se može osloniti u svom budućem razvoju, sa navedenim mogućnostima za uspjeh. Slabosti ukazuju koja područja, resursi i stanja unutar grada ograničavaju ili onemogućuju njegov razvoj. Prilike su područja, resursi i sposobnosti iz okruženja koje bi grad mogao iskoristiti za svoj razvoj (povećati snage i/ili smanjiti slabosti). Prijetnje su područja, resursi i sposobnosti iz okruženja koje mogu ugroziti razvoj grada (smanjiti snage i/ili povećati slabosti).

Koristeći SWOT analizu u strateškom planiranju razvoja, odnosno identifikujući interne i eksterne faktore koji utiču na razvoj grada nastojat će se što bolje:

- iskoristiti unutrašnje snage
- realizirati mogućnosti
- smanjiti uticaj prijetnji
- eliminirati slabosti

SWOT analiza Grada Goražda je izrađena na osnovu podataka iz Situacione analize koja uključuje baze podataka i ocjenu stanja po područjima – ekonomija, društvo, okoliš. SWOT analiza uključuje

definisane interne snage i slabosti u domenu resursa, organizacije i postignutih rezultata na kojima bi se mogao temeljiti budući razvoj grada, odnosno koji ograničavaju ili onemogućuju njegov razvoj. Ovaj koncept nam daje sistematsku analizu prijetnji i prilika kao i njihovo usaglašavanje sa jakim i slabim stranama grada. SWOT analiza obezbjeđuje informacije korisne za usklađivanje kapaciteta i sposobnosti sa okruženjem u kojem grad djeluje.

U Tabeli ispod data je SWOT matrica Grada Goražda čime su predstavljene one snage, slabosti, prilike i prijetnji koje su identificirane kao „ključne“, tj. najbolje odražavaju stanje ili dominantne trendove koji se mogu reflektovati u domenu privrede, društvenog razvoja i okoliša.

Tabela 57. SWOT analiza Grada Goražda

SNAGE	SLABOSTI
-Poduzetnički duh stanovništva -Razvijena prerađivačka industrija -Pozitivan trgovinski bilans -Opremljene industrijske zone -Izvozno orijentisan industrija u strateškim granama FBiH -Grada smješten na rijeci Drini -Izrađena osnove sistemi za navodnjavanje -Značajan udio kvalitetnog obradivog zemljišta -Aktivno djelovanje Odjela za lokalni ekonomski razvoj -Dobra saradnja mjesnih zajednica i lokalne uprave -Snaga stanovništva u dijaspori -Obrazovni, zdravstveni, kulturni i sportski centar Kantona -Internacionalni festival prijateljstva -Kulturno-historijsko naslijeđe -Vjerska i kulturna baština -Prepoznatljivost u sportu -Kapaciteti za aktivno učešće građana u javnom životu zajednice (MZ i udruženja građana) i uspostavljeni mehanizmi međusobne saradnje javnog, civilnog i privatnog sektora -Potencijal za organizovanje sportskih i kulturnih manifestacija -Usvojen Prostorni plan -100% pokrivenost uslugom vodosnabdijevanja u urbanom području -dostupnost zemljišta za gradnju -Koncentracija privrednih i servisnih usluga (banke, osiguravajuća društva) -Izrađen strateški okvir (mladi, zapošljavanje, zaštita i spašavanje	-Smanjivanje broja stanovnika uslijed niske stope prirodnog priraštaja i migracija -Slaba saobraćajna povezanost Goražde i BPK Goražde sa glavnim gradom -Nedovoljno razvijena lokalna saobraćajna Infrastruktura -Neuređenost i neobnovljenost javne i urbane infrastrukture -Nedostatak poslovnih zona i prostora za poduzetništvo -Nedovoljno razvijeni turistički proizvodi, aranžmani i turistička infrastruktura -Niska temperatura rijeke Drine i stalna promjena vodostaja -Nizak stepen prerade poljoprivrednih proizvoda -Usitnjenost poljoprivrednih posjeda -Nedostatak kapaciteta za predškolsko obrazovanje -Diskontinuitet provođenja obrazovnih programa usklađenih sa potrebama tržišta rada; -Manjak programa za stručno usavršavanje prema potrebama tržišta i razvoju tehnologija i inovacija -Manjkavosti u pristupu talentiranoj djeci -Niska svijest o mentalnom i fizičkom zdravlju i nedovoljna zastupljenost preventivnih programa u sistemu zdravstvene zaštite -Nedostatak sadržaja za mlade i porodice sa djecom -Nedovoljno iskorišteni postojeći kapaciteti ustanova kulture i sporta uslijed manjka broja stručnih kadrova i nedovoljno finansijskih ulaganja u dalji razvoj ovih oblasti. -Nizak procenat stanovništva pokrivenog kanalizacionom mrežom -Vodovodna i kanalizaciona infrastruktura zastarjela, često pucanje vodovodnih cijevi -Gubici u vodovodnoj mreži -Neadekvatna koordinacija između nivoa vlasti i službi nadležnih za problematiku voda -Nema prečišćavanja komunalnih otpadnih voda -Starost mehanizacije za odvoz komunalnog otpada -Postojeće deponije nisu sanitarne i premalog su kapaciteta -Divlje deponije -Slaba organiziranost i opremljenost komunalnog predzeća

	-Ne vrši se selekcija otpada i nema reciklaže -Nedovoljno razvijena svijest građana o zaštiti okoliša -Nepostojanje podataka o kvaliteti zemljišta -Povećana aerozagađenost u zimskom periodu u gradskom području -Nedovoljna energetska efikasnost u oblasti zgradarstva
PRILIKE	PRIJETNJE
-Izgradnja cestovnih koridora višeg ranga (brze ceste- Tunel Hranjen) -Povoljni klimatski uvjeti -Ključne grane industrije -Nove tehnologije i inovacije -Prirodni uvjeti za razvoj turizma -Postojanje fondova za zemlje pristupnice i kandidate za pristup EU -Postojeći federalni i kantonalni zakonodavni, strateški okvir (Kantonalna strategija održivog razvoja, kantonalna strategija razvoja sporta, kantonalna strategija razvoja turizma,...) -Sinergijsko djelovanje i usklađivanje ciljeva sa kantomom -Postojanje dobrog zakonodavstva iz oblasti zaštite okoliša -Postojanje Fonda za zaštitu okoliša FBiH -Izgradnja sanitarne deponije -Obnovljivi izvori energije	-Štetno djelovanje voda i štetnih emisija na području grada -Klimatske promjene -Nedostatak nadležnosti i adekvatnih zakonskih rešenja u oblastima od značaja za društveni razvoj -Poljoprivredno i šumsko zemljište kontaminirano minama (oko 10% površine općine) -“Zavisnost od viših nivoa vlasti” - prevelika zavisnost od kantonalnih nadležnosti u oblastima društvenog razvoja (socijalne zaštite, obrazovanja, zdravstva, kulture, sporta) -Pojave klizišta kao posljedica djelovanja oborinskih voda, bespravne gradnje i bespravne sječe šume (u ranijem, ratnom, periodu) -Nestabilna politička situacija -Inflatorna kretanja

II.2.1. Strateški fokusi

Strateški fokusi razvoja Grada Goražda su utemeljeni na analizi stanja te na analizi unutrašnjih i vanjskih faktora koji mogu uticati na razvoj u narednom periodu. Na osnovu ovih analiza izdvojili su se sljedeći pravci razvoja:

1. Unaprijediti poslovni ambijent i povoljnost poslovnog okruženja za razvoj privrednih djelatnosti zasnovanih na komparativnim prednostima Grada Goražda

Grad Goražde karakterišu pozitivni statistički izlazni rezultati poslovnih djelatnosti i logičnim se čini potreba za zadržavanjem pozitivnih trendova uz djelovanje koje podrazumjeva unaprijeđenje poslovnog ambijenta za postojeće privredne kapacitete ali i proširenje i nove investicijske cikluse. Na toj podlozi niz je pravaca prema kojima se potrebno fokusirati. Prije svega na nivou saradnje potrebno je uspostaviti redovne prihvatljive i institucionalno prepoznate sinergijske načine saradnje koji na brži i efikasniji način reaguju na potrebe privrede, kako velikih kapaciteta tako i manjih poslovnih aktivnosti uključujući i potrebu osnaživanja novih poduzetničkih inicijativa sa naglaskom na mlade. Sa strane javne uprave kao doprinos postizanju zadovoljstva privrede potrebno je osnažiti kvalitet administrativnog djelovanja i uvesti jednostavnije i ekonomičnije digitalizovane sisteme koje ostvaruju bržu i efikasniju uslugu. Bitan segment podrške jeste koncept korištenja domaćih proizvoda i sirovina u kontekstu razvoja lokalne infrastrukture što ujedno predstavlja elemente održivosti i pojačanog korištenja lokalnih sirovina i proizvoda. Prostorni kapaciteti za bavljenje privrednim aktivnostima u kontekst ovog fokusa nameću potrebu definisanja nove poslovne zone kao pretpostavke proširenja i privlačenja novih investicija, dok

sa aspekta manjih privrednih aktivnosti treba raditi na unaprijeđenju poduzetničke inicijative i stimuliranja stavljanja poslovnih prostora u upotrebu sa tendencijom da se pored prisutnosti i podrške tradicionalnim djelatnostima podstiču i nove savremene djelatnosti (IT, kreativne industrije) kroz organiziranje zajedničkog uvezanog djelovanja. Polazeći od činjenice i iskustva da se dugoročno održivi privredni projekti zasnivaju na tehnologijama i procesima koji nisu jednostavni, nameće se ideja institucionalizovanog doprinosa razvoju tehnologija i podršci inovacijama kao garanta dugoročnih uspješnih privrednih projekata. U tom kontekstu je moguće razvijati ideju podrške/osnivanja oblika instituta koji na pomenutim osnovama može podržati procese razvoja tehnologija i inovacije potrebne goraždanskoj privredi i ujedno biti osnova za razvoj kvalitetne radne snage, odnosno biti mjesto povezivanja privrede, radne snage i obrazovnog sistema. U odnosu na bitan segment privrednog razvoja baziranog na radnoj snazi fokus djelovanja u narednom periodu je potrebno usmjeriti na doprinos sticanju znanja i vještina ali i daljnju nadogradnju koja podrazumjeva mjere koje doprinose ukupnom psiho-fizičkom stanju radnika kao određeni oblik nadogradnja koje u osnovi doprinose zadovoljstvu i kvaliteti života. Na političko-pravnoj osnovi fokus djelovanja je potrebno usmjeriti na kreiranje elementa slobodne zone cijeneći položaj Grada Goražda u FBiH i sve rezultate i potencijale ovog područja i šire.

2. Podržavati sektore turizma i poljoprivrede

Turizam kao privredna grana nema izlazne rezultate kakvi se postižu u privrednim granama koje su odrednica Grada Goražda, ali cijeneći činjenicu da se radi o najbrže rastućoj privrednoj grani u BiH nameće se potreba poduzimanja aktivnosti u tom segmentu. Prije svega, fokusiranje aktivnosti grada je potrebno usmjeriti na kreiranje općeg ambijenta i unaprijeđenje infrastrukture kao osnove za bavljenje turizmom. Značajno pitanje prema kojem se treba fokusirati se odnosi na najznačajniji resurs i njegovo korištenje, odnosno rijeku Drinu. To podrazumjeva poduzimanje aktivnosti na političkoj, operativnoj, studijsko-analitičkoj i podsticajnoj podlozi, uključujući i privlačenje investicija u ovaj segment. Kulturno-historijsku baštinu je potrebno u što većoj mjeri staviti u kontekst turističkih proizvoda i kreiranje turističkog sadržaja. Organizacija sportsko-kulturnih događaja je potencijal prema kojem se treba fokusirati. Stečene epite Grada Heroja, Grada rukometa, Grada jabuke, Otvorenog grada je potrebno u što većoj mjeri infrastrukturno i organizacijski podržati što također može biti značajan turistički sadržaj i oko čega se mogu kreirati kvalitetni turistički proizvodi. Neizostavno je potrebno raditi na pozicioniranju turističkih sadržaja u širi turistički proizvod i uvezivati sa većim centrima.

Poljoprivreda kao privredna grana je u značajnom obimu pozicionirana i podržana od strane viših nivoa vlasti. U kontekstu nadležnosti Grada Goražda osnovni fokus treba usmjeriti na poboljšanje uvjeta plasmana poljoprivrednih proizvoda. Uzevši u obzir da je kroz historiju Grad Goražde imao institucionalizovane i na struci zasnovane oblike bavljenja poljoprivredom, nameće se potreba fokusiranja u pravcu podrške i organizovanja osnovnih oblika poput inkubatora i slično što može na kvalitetan način usmjeriti aktivnosti i uvezati javni sektor, proizvođače, struku i obrazovni sistem kao predispoziciju za iskorak.

3. Povećati zadovoljstvo građana uvjetima života i društvenih sadržaja

Trend iseljavanja koji se događa sve intenzivnije u Goraždu i drugim sredinama, fokusiranje razvoja usmjerava prema kreiranju boljih uvjeta za život. Ovo podrazumijeva razmatranje institucionalne izgrađenosti za suočavanje sa negativnim tendencijama u društvu i uticaj na ključne segmente kao što je porodica, mladi i dijaspora. Kvaliteta društvenih sadržaja prevashodno usmjerava fokusiranje na djelovanje u okviru nadležnosti JLS uz istovremenu potrebu produbljivanja saradnje prije svega sa BPK Goražde. Savremeni servisi javnih usluga moraju biti dostupni svim zainteresovanim građanima i u tom

kontekstu fokuse je potrebno usmjeriti na proširenje dostupnosti predškolskog obrazovanja, daljnje unaprijeđenje kulturnih manifestacija ali i kreiranje novih koje organizacijski i vremenski pokrivaju čitavu godinu, sportske sadržaje je potrebno, pored takmičarskog organiziranog bavljenja sportom, razvijati na nivou podrške mlađim kategorijama i stručnom kadru kao i organizaciji rekreativnog sporta. To podrazumjeva razvoj sportske infrastrukture i programsku podršku u odnosu na navedene fokuse.

Sa aspekta zdravstvenih, socijalnih i sigurnosnih pitanja fokus se usmjerava na doprinos razvoju infrastrukturnih, planskih i mjera dodatne podrške. Bitan segment je obezbjeđenja socijalne uključenosti ranjivim licima (maloljetnici, stare osobe-penzioneri) i doprinos suočavanju sa negativnim pojavama kao što je narkomanija.

Opremanje službi zaštite i spašavanja se pojavljuje kao imperativ u narednom periodu u cilju povećavanja kapaciteta za odgovor na opasnosti karakteristične za područje Goražda.

4. Unaprijediti javnu infrastrukturu i javne usluge kao preduvjet ukupnog razvoja i poboljšanja stanja u ostalim sektorima

Jedan od najznačajnijih fokusa po ukupno analiziranim parametrima i ocjeni stanja jeste unaprijeđenje javne infrastrukture. To podrazumjeva aktivno i sistematično djelovanje na područjima koja se mogu podijeliti na vodni pojas i prateću infrastrukturu, putni pojas i prateću infrastrukturu i zone građevinskog zemljišta i stanovanja sa naglaskom na urbana područja grada Goražda. Fokusiranje je istovremeno odgovor na uočene probleme u segmentu dostupnosti javne infrastrukture i komunalnih usluga u pogledu nedostatka grobnih mjesta, parkinga, upotrebe bicikala, signalizacije, uređenih javnih površina i osnovnih objekata infrastrukture (šetališta, rukohvati, ivičnjaci, parkovi i zelene površine, javna rasvjeta, estetsko uređenje objekata u gradu i dr.). U konceptu ovog fokusa jeste i stimulisanje korištenja infrastrukture na održiv način, svakodnevno uz kreiranje sadržaja za porodicu, mlade i djecu. Kao alati za unaprijeđenje javne infrastrukture prepoznaje se prostorno-plansko planiranje, izrada studijsko-investicione dokumentacije, razvoj normativnog okvira standarda kvalitete i održivog korišćenja i implemetacija projekata održavanja, obnove, rekonstrukcije i izgradnje.

Razvoj infrastrukture pored pomenutog ovaj fokus usmjerava na elektro-energetsku, infrastrukturu vodnih usluga, cestovnu i infrastrukturu saobraćaja u mirovanju, infrastrukturu podesnu i potrebnu za kvalitetno stanovanje i drugu infrastrukturu neophodnu za pružanje javnih i komunalnih usluga.

Bitan segment ovog fokusa je usmjeren na sistem kvalitete javne uprave i čitavog seta mjera, alata i aktivnosti koje u krajnjem ishodištu imaju zadovoljstvo građana i privredne zajednice pruženim uslugama. Savremeni trendovi podrazumjevaju veću uključenost privredne zajednice i građana u procese kreiranja okruženja što je jedan od imperativa. U ovom segmentu strateškim se pojavljuje pitanja osnaživanja operatora za pružanje komunalnih usluga kao osnovnog alata za postizanje veće uređenosti grada.

Daljnji razvoj grada u kontekstu prostora i sadržaja prilagođenog potrebama, savremenim zahtjevima i očekivanjima građana u značajnom obimu ovaj fokus usmjerava na izradu detaljnije prostorno-planske dokumentacije sa naglaskom na urbana područja i zone koje su najfrekventnije i prostorno najopterećenije. U ovom kontekstu bitno je pozicionirati Grad Goražde u odnosu na cestovne koridore, prateće sadržaje i potrebe gradnje i stanovanja.

5. Doprinosi povećanju okolišnih standarda

U osnovi ovog fokusa je usmjeravanje na implementaciju definisanih mjera i aktivnosti koje tretiraju pitanja suočavanja sa uticajima klimatskih promjena, zaštite zraka i vode prevashodno unaprijeđenim

okruženja toplifikacije i sistema pročišćavanja, adekvatnog i dugoročnog odlaganja otpada i njegovog prikupljanja.

Specifičnost ovog fokusa je potreba iskorištavanja obnovljivih izvora energije u svrhu proizvodnje električne energije i doprinosa energetske tranziciji na ovom području. To podrazumjeva istovremeno i provedbu mjera energijske efikasnosti i implementaciju aktivnosti u tom segmentu. Na ovaj način Grad Goražde će nastojati spojiti ekonomsku aktivnost sa zahtjevima održivog razvoja.

Ovaj zadnji segment ujedno doprinosi i estetikom izgledu grada što se može dodatno iskoristiti i u kontekstu brendiranja i drugih aktivnosti.

II.2.2. Vizija, strateški ciljevi i indikatori

Vizija oslikava težnju Grada Goražda da potvrdi kreirani stav i postane prepoznatljiv u razvojnim procesima, nastojeći u konačnici unaprijediti životni standard i generalno kvalitet života građana koji žive na području grada reagujući na najizraženije probleme. Polazeći od aktuelne vizije i nalaza ove strateške platforme u procesu revidiranja dolazi se do revidirane vizije kao odgovora na uočene izazove:

GORAŽDE – Uređen grad, poduzetnih i zadovoljnih ljudi

Na temelju ranije opisanih strateških fokusa i vizije razvoja grada, definirana su tri strateška cilja (pogledati tabelu ispod). Iako navedeni ciljevi imaju prepoznatljiva sektorska težišta, oni su istovremeno integrirajući, tj. osiguravaju sinergijske efekte između ekonomije, društvenog života i okoliša.

Cjeneći činjenicu preostalog perioda implementacije Strategije razvoja Grada Goražda 2024-2027. godina, usklađenog sa širim vremenskim okvirom planiranja, implementacija strateških ciljeva, prioriteta i mjera definisani u procesu revidiranja i usklađivanja podrazumjeva projiciranje i izvan obuhvaćenog perioda. To praktično znači da pojedine mjere i aktivnosti imaju djelove i faze unutar projiciranog perioda ali i izvan istog što istovremeno predstavlja elemente za razvojno planiranje u okviru narednog okvira razvojnog planiranja usklađenog sa širim okvirom planiranja.

Ključna pretpostavka ostvarivanja vizije i implementacije ciljeva je zasnovana na usklađenim kantonalnim i gradskih politikama u cilju fokusiranja na ključne izazove čije rješavanje dovodi do pozitivnih efekata za poslovnu zajednicu i građane kantona i grada.

Stepen realizacije definisanih strateških ciljeva će se pratiti kroz nekoliko ključnih indikatora/pokazatelja uticaja, na osnovu kojih će se moći ocijeniti stepen promjena u preostalom planskom razdoblju obuhvaćenom ovom strategijom, ali ujedno sa tendencijom i dugoročnijih projekcija.

Tabela 58. Strateški ciljevi i indikatori uticaja

Strateški cilj	Pokazatelj uticaja	Početna vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
Razvijen ekonomski sektor usmjeren na ključne privredne grane, komparativne i prirodne prednosti grada koji omogućava rast poslovne aktivnosti i zadovoljstvo radne snage	Index razvijenosti	1,14	> 1,14
	Prosječna neto plaća	1.226 KM	1.350 KM
	Broj zaposlenih	6.555	6.700

Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života	Zadovoljstvo anketiranih građana (%)	n/d	75
	Vrijednost migracionog salda	-168	0
	Učešće kapitalnih izdataka u strukturi budžeta (%)	22,14	29
Unaprijeđena uređenost grada zasnovana na održivosti, ekološkim tranzicijskim zahtjevima i savremenom primjenljivom prostornom planiranju	Uspostavljen adekvatan sistem odlaganja otpada (deponija)	Ne	Da
	Budžetska podrška za komunalne usluge uređenja grada	300.000	500.000
	Urbano područje Grada Goražda pokriveno inoviranim urbanističkim planom	Ne	Da

III. PRIORITETI I MJERE ZA OSTVARENJE STRATEŠKIH CILJEVA

Prioriteti predstavljaju ključna polja i smjerove djelovanja za ostvarenje vizije i strateških ciljeva i kao takvi imaju najveći uticaj na razvoj, odnosno ostvarenje strateških indikatora. Prioriteti svoju osnovanost pronalaze u utvrđenim rezultatima strateške platforme i grupisani su prema strateškim ciljevima (pogledati tabelu ispod).

Tabela 59. Pregled prioriteta po strateškim ciljevima

Strateški cilj 1: Razvijen ekonomski sektor baziran na komparativnim prednostima u oblastima proizvodnje, poljoprivrede i turizma
Prioritet 1.1. Unaprijediti poslovno okruženje za proizvodnju i poduzetništvo, poljoprivredu i turizam
Strateški cilj 2: Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života
Prioritet 2.1. Osigurati uključenost građana i kvalitetu života građana svih generacija
Prioritet 2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana
Prioritet 2.3. Razvijati javnu infrastrukturu
Strateški cilj 3: Unaprijeđena uređenost grada zasnovana na održivosti, ekološkim tranzicijskim zahtjevima i savremenom primjenljivom prostornom planiranju
Prioritet 3.1. Poboľjšati ostvarivanje okolišnih kriterija i uređenost grada
Prioritet 3.2. Osigurati zeleni rast zasnovan na čistim energijama i održivom upravljanju prostorom

Kao što se može vidjeti iz tabele, u cilju operacionalizacije tri strateška cilja, definisano je ukupno osam prioriteta. Dva prioriteta će doprinijeti ostvarenju prvog strateškog cilja, četiri prioriteta ostvarenju drugog strateškog cilja i dva prioriteta ostvarenju trećeg strateškog cilja.

III.1. Pregled prioriteta i mjera za Strateški cilj 1: Razvijen ekonomski sektor baziran na komparativnim prednostima u oblastima proizvodnje, poljoprivrede i turizma

Strateški cilj 1. doprinosi ostvarivanju vizije razvoja u periodu do 2027. godine uključujući i dugoročniju projekciju. U cilju njegove operacionalizacije definisana su dva prioriteta.

Tabela 60. Pregled prioriteta sa indikatorima

Prioriteti	Indikatori	Početna vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
1.1. Unaprijediti poslovno okruženje za proizvodnju i poduzetništvo, poljoprivredu i turizam	Broj privrednih subjekata	1.309	1.330
	Visina poreskih prihoda Grada Goražda (mil)	6,1	6,5
	Stepen nezaposlenosti (%)	27	24

Prioritet *Unaprijediti poslovno okruženje za proizvodnju i poduzetništvo, poljoprivredu i turizam* uključuje usmjerenost na djelovanje iz okvira naležnosti jedinice lokalne samouprave zasnovano na kreiranju povoljnijeg poslovnog okruženja i podrške privrednim aktivnostima. Prioritet je usmjeren na pozitivan uticaj na proizvodnju putem unaprijeđenja poslovne i javne infrastrukture i kreiranja podrške u vidu povoljnih finasijskih sredstava. Iako su poljoprivreda i turizam sekundarne privredne garane obzirom da industrijska proizvodnja zauzima najveći značaj, prioritet je usmjeren na kreiranje pretpostavki sa povećanje rezultata u ovom segmentu uzevši u obzir sve potencijale koji su prisutni i evidentirani. Prioritet je dijelom fokusiran i na doprinos razvoju tržišta rada i prisustva kvalitetne i zadovoljne radne snage.

Iz definisanog prioriteta izvodene su mjere, i to tri mjera za ostvarivanje prioriteta.

Tabela 61. Pregled mjera po prioritetima za Strateški cilj 1.

Prioritet	Mjera
1.1. Unaprijediti poslovno okruženje za proizvodnju i poduzetništvo, poljoprivredu i turizam	1.1.1. Podrška poslovanju, razvoju privredne infrastrukture i novim tehnologijama
	1.1.2. Osiguranje saradnje i podrške poslovnoj zajednici
	1.1.3. Osiguranje pretpostavki za razvoj turizma i poljoprivredne proizvodnje

III.1.1. Pregled mjera za prioritet 1.1. Unaprijediti poslovno okruženje za proizvodnju i poduzetništvo, poljoprivredu i turizam

U okviru prioriteta definisane su tri mjere, i to: Podrška poslovanju, razvoju privredne infrastrukture i novim tehnologijama; Osiguranje saradnje i podrške poslovnoj zajednici; Osiguranje pretpostavki za razvoj turizma i poljoprivredne proizvodnje.

Tabela 62. Mjere sa indikatorima u okviru Prioriteta 1.1. Unaprijediti poslovno okruženje za proizvodnju i poduzetništvo, poljoprivredu i turizam

Mjera	Indikatori za praćenje rezultata mjere	Početna vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
-------	--	---------------------------	---------------------------

1.1.1. Podrška poslovanju, razvoju privredne infrastrukture i novim tehnologijama	Broj uspostavljenih industrijskih zona	5	6
	Broj podržanih privrednih subjekata povoljnim kreditnim sredstvima i direktnom podrškom	0	30
	Izrađen eleborat o opravdanosti uspostave/korišćenja usluga institucije za razvoj tehnologija i inovacije	Ne	Da
	Pružena konstantna podrška sajamskim aktivnostima i promociji privrede	n/a	Da
1.1.2. Osiguranje saradnje i podrške poslovnoj zajednici	Izrađen Vodič za investitore	Ne	Da
	Uspostavljen kontinuiran rad Privrednog savjeta	Ne	Da
	Broj novih investicija iz dijaspor	n/a	1
	Broj godišnje organizovanih društvenih sadržaja za radnike	0	1-2
1.1.3. Unaprijediti uvjete za turizam i poljoprivredu	Izrađena Studija korištenja potencijala Rijeke Drine	Ne	Da
	Broj novih turističkih proizvoda	0	2
	Broj implemetiranih projekata/programa u turizmu	0	5
	Broj implementiranih projekata Strategije ruralnog razvoja	0	10
	Uspostavljena zelena pijaca	Ne	Da

Cilj mjere 1.1.1. *Podrška poslovanju, razvoju privredne infrastrukture i novim tehnologijama* polazi od pozitivnih trendovi u oblasti privrednih aktivnosti i postignutih rezultata, prije svega u oblasti industrijske proizvodnje i poduzetništva i ovu mjeru usmjeravaju na potrebu zadržavanja pozitivnih trendova ali i kreiranje preduvjeta za daljnji razvoj i rast. Jedinice lokalne samouprave su nadležne da kreiranju i utiču na povoljno privredno okruženje. Mjera prije svega obuhvata investiranje u poduzetničku industrijsku infrastrukturu. Odgovor je na uočenu popunjenost kapaciteta za nove investicije i novu proizvodnju, kao i potrebu za konstantnom podrškom infrastrukturi postojećih proizvodnih kapaciteta. To upućuje na potrebu definisanja i izgradnje nove privredne zone koja može generisati potencijal grada i privući nove investicije. Značajan dio mjere u sebi sadrži potrebu za odgovorom na savremene izazove tehnološkog razvitka i inovacija putem sinergijskog institucionalizovanog djelovanja svih aktera na kreiranju okvira djelovanja u tom segmentu. Specifičnost Goražda i Kantona u čijem je sastavu stvara osnovanost za dugoročno djelovanje putem poduzimanja političkih i operativnih aktivnosti kreiranja ambijenta slobodne ekonomske zone kao modela rasta u svakom segmentu uključujući i demografske uticaje. Segment mjere predstavlja potreba osiguravanja povoljnih finansijskih sredstava za privredne aktivnosti putem kreiranja/redefinisana kreditnih proizvoda sa minimalnim troškovima po osnovu kamata. Povoljno okruženje u osnovi podrazumjeva i podršku grantovskim sredstvima usmjerenim na ostvarenje ciljeva strategije i šireg razvojnog konteksta. Mjere je usmjeren na segment koji uključuje podršku promociji goraždanske privrede u cilju povećanja obima aktivnosti i prezentovanje svih potencijala za buduće investitore.

Cilj mjere 1.1.2. *Osiguranje saradnje i podrške poslovnoj zajednici* ishodište ima u kvalitetnoj upravi koja u osnovi podrazumjeva uspostavljenju saradnju i pružanje brzih, efikasnih i međusobno usaglašenih usluga privrednoj zajednici i građanima. To sveukupno doprinosi ostvarenju uloge JLS u osiguranju povoljnog poslovnog okruženja čiji krajnji ishod jesu povoljni rezultati koji ostvaruju višestruke pozitivne efekte. Na podlozi navedenog ova mjera je usmjerena na stvaranje društvenih alata za

usaglašavanje sa privrednom zajednicom kroz formiranje zajedničkih tijela. Mjera dalje podrazumjeva izradu kvalitetnih registara i alata putem kojih su dostupne potrebne i ažurne informacije bitne za poslovnu zajednicu. Značajan segment ove mjere predstavlja potreba fokusiranja na dijasporu u kontekstu sveukupne saradnje i privlačenja novih investicija i znanja. Konačno, pitanje radne snage je veoma bitan segment ekonomskog razvoja pri čemu je mjera fokusirana na implementaciju usvojenog plana zapošljavanja i podizanje psihofizičkih sposobnosti i zadovoljstva radne snage kroz aktivnosti organizovanja društvenih aktivnosti rekreacije i sporta.

Cilj mjere 1.1.3. *Unaprijediti uvjete za turizam i poljoprivredu* polazi od činjenice da strukturu privrednih aktivnosti prije svega karakteriše industrijska proizvodnja i poduzetništvo u okviru čega je angažovan najveći broj kapaciteta i radne snage. Također, tokom dužeg niza godina na području Goražda turizam nije nikada zauzimao preveliki značaj u kontekstu ostvarivanja rezultata i razvoja turističkih proizvoda na organizovan i sistematičan način. Cilje mjera je usmjeren na predhodna pitanja utvrđivanja potencijala ključnih resursa kroz analitičke podloge, izradu studijsko-investicione dokumentacije za potrebe ljetnog turizma (kupanje), sistematičan pristup ukupnog razvoja turizma kroz projekat nazvan „Goražde 2035“ koji podrazumjeva analitičke, studijske, investicione i promotivne aktivnosti. Naravno mjera je usmjerena i na podršku sadržajima kao što je „Planinarski dom Ruda Glava“, „Drinske mučenice“ i drugi uključujući i društvene sadržaje vremenski pozicionire u sva godišnja doba kao što su kulturne manifestacije, gastro manifestacije, zimski sadržaji, vjerske manifestacije, doček Nove godine i drugo uključujući i prateću infrastrukturu. Što se tiče poljoprivrede kao privredne grane ista je imala različitu zastupljenost u pojedinim periodima razvoja Goražda iz kojih se povlači određeno znanje u oblasti poljoprivredne proizvodnje, koja je u ovom trenutku također podređena industrijskoj proizvodnji i u kontekstu nadležnosti u većem obimu je propraćena od strane kantonalnog nivoa vlasti. Cjeneći činjenicu da je kroz historiju u jednom periodu na području Goražda institucionalno razvijana proizvodnja voća a koja ostvaruje određene efekte i danas, nameće se potreba osiguranja određenog oblika početnog organizovanog bavljenja kroz poljoprivredni inkubator kao mjesto spajanja proizvodnje, struke i obrazovanja. Pomenuto odgovara obimu nadležnosti Grada Goražda i predstavlja osnov za daljnje unaprijeđenje poljoprivredne proizvodnje zasnovane na naučnim znanjima, savremenim trendovima i integracijskim procesima koji pretstoje. U segmentu poljoprivrede mjera nastoji doprinijeti osiguranju plasmana proizvoda i uopšte je naslonjena na usvojeni strateški dokument ruralnog razvoja. Konačno u jednoj fazi je moguće približiti poljoprivrednu proizvodnju, gastro ponudu, poljoprivredne sajamske manifestacije i turizam.

III.2. Pregled prioriteta i mjera za Strateški cilj 2: Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života

Strateški cilj 2. doprinosi ostvarivanju vizije razvoja u periodu do 2027. godine uključujući i dugoročniju projekciju. U cilju njegove operacionalizacije definisana su tri prioriteta.

Tabela 63. Pregled prioriteta sa indikatorima

Prioriteti	Indikatori	Početna vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
2.1. Osigurati uključenost građana i kvalitetu života građana svih generacija	Obuhvaćenost djece predškolskim odgojem (%)	31,4	40
	Korisna površina sportskih terena (m2)	58.240	59.500
	Godišnji broj krivičnih dijela narkomanije	40	10

2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana	Zadovoljstvo korisnika pruženim uslugama administracije (%)	n/a	90%
	Broj korisnika socijalne zaštite	7.500	7.400
	Postotak godišnje riješenih predmeta u radu uprave (%)	99	99,5
2.3. Razvijati javnu infrastrukturu	Zadovoljstvo korisnika javne infrastrukture (%)	n/a	80%

Prioritet *Osigurati uključenost građana i kvalitetu života građana svih generacija* u osnovi postavlja uticaj na oblast društvenog razvoja iz okvira nadležnosti jedinica lokalne samouprave. To podrazumjeva djelovanje u pravcu daljnjeg razvoja predškolskog obrazovanja, uticaja na društvene djelatnosti sporta i kulture kao alata nadogradnje društva i postizanje zadovoljstva građana koji se opredjeljuju na stalan boravak i život u Gradu Goraždu u kome je sve manje devijativnih ponašanja.

Prioritet *Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana* je usmjeren na postizanje nivoa javnih usluga i upravljanja lokalnom zajednicom i lokalnim razvojem koje omogućava ostvarivanje pozitivnih efekata koji su ogledaju u ostvarivanju pozitivnih trendova, zadovoljstva građana i poslovne zajednice. To podrazumjeva efikasno i ekonomično pružanje usluga u čije kreiranje su uključeni svi relevantni segmenti unutar društvene zajednice. Istovremeno prioritet podrazumjeva djelovanje usmjereno prema ranjivim kategorijama i njihovoj zaštiti. Generalno prioritet podrazumjeva povećanje zaštite i sigurnosti građana sa aspekta nadležnosti jedinice lokalne samouprave.

Prioritet *Razvijati javnu infrastrukturu* je fokusiran na dijelove infrastrukture nužne lokalnoj zajednici i prepoznate kroz uočene izazove sa naglaskom na potrebu uređenja grada i dostizanju standarda ostvarenih u razvijenim društvima.

Iz definisanog prioriteta izvodene su mjere, i to jedna mjera za ostvarivanje prvog prioriteta, tri mjere za ostvarivanje drugog prioriteta i jedna mjera za ostvarivanje trećeg prioriteta

Tabela 64. Pregled mjera po prioritetima za Strateški cilj 2.

Prioritet	Mjera
2.1. Osigurati uključenost građana i kvalitetu života građana svih generacija	2.1.1. Unaprijeđenje društvenih djelatnosti obrazovanja, sporta i kulture
2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana	2.2.1. Unaprijeđenje rada javne uprave usmjerene na poslovnu zajednicu i građane 2.2.2. Podrška mladim i ranjivim kategorijama 2.2.3. Unaprijeđenje sistema zaštite i spašavanja i uvjeta ostvarivanja zdravstvene zaštite
2.3. Razvijati javnu infrastrukturu	2.3.1. Unaprijeđenje javne infrastrukture

III.2.1. Pregled mjera za prioritet 2.1. Osigurati uključenost građana i kvalitetu života građana svih generacija

U okviru prioriteta definisana je jedna mjera, i to: Unaprijeđenje društvenih djelatnosti obrazovanje, sporta i kulture.

Tabela 65. Mjere sa indikatorima u okviru Prioriteta 2.1. Osigurati uključenost građana i kvalitetu života građana svih generacija

Mjera	Indikatori za praćenje rezultata mjere	Početna vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
2.1.1. Unaprijeđenje društvenih djelatnosti obrazovanje, sporta i kulture	Broj izgrađenih/obnovljenih objekata sportske infrastrukture	0	3
	Procenat povećanja budžetske podrške sportu od strane Grada(%)	n/a	50%
	Porast broja posjetilaca Internacionalnog festivala prijateljstva	n/a	50%
	Uspostavljeni sadržaji „Dana porodice“ u Goraždu	Ne	Da

Cilj mjere 2.1.1. *Unaprijeđenje društvenih djelatnosti obrazovanje, sporta i kulture* je odgovor na uočene izazove u podlozi kojih stoji sve veći zahtjev za obogaćivanjem društvenih sadržaja kao preduvjeta kvalitetnog življenja na području grada Goražda. Pored oblasti ekonomskog razvoja nadogradnja se u zadnje vrijeme pojavljuje kao imperativ. Mjera u oblasti obrazovanja u kontekstu obima nadležnosti JLS je usmjerena na proširenje kapaciteta predškolskog obrazovanja i doprinosa opremljenosti i osposobljenosti škola uključujući podršku talentima i sticanju znanja i vještina. Mjera postavlja sporta kao osnove psihofizičkog zdravlja stanovništva i predstavljanja grada u kontekstu takmičarskog sporta pri čemu su pravci djelovanja usmjereni na razvoj sportske infrastrukture fokusirajući se jednim dijelom na uvjete za održavanje dvoranskih takmičenja i trenažnog procesa ali i rekreativnih i kulturnih sadržaja. Bitan segment mjere je direktna podrška organizovanom i rekreativnom sportu, klubovima i stvaranju uticaja na razvoj kadrova unutar sportske djelatnosti. Mjera pokušava implementirati dobre prakse prije svega zapadnih zemalja apostrofirajući pojedine vrste sportova u cilju povećanja kvalitete i prepoznatljivosti sredine u širim okvirima. Drugi aspekt mjere, usko povezan sa naprijed opisanim, je djelovanje u oblasti kulture koja je prema ukupnom potencijalu grada Goražda bitna u kontekstu višedimenzionalnog uticaja na ključne sektore. Mjera podrazumjeva unaprijeđenje prepoznatljivih kulturnih događaja i manifestacija i podizanje na viši nivo organizovanja i implementiranja uključujući i podršku nosiocima kulturnog rada i djelovanja. Potencijali Goražda u segmentu kulturno-historijskih sadržaja su ogromni uslijed čega je ova mjera usmjerena u tom pravcu u cilju doprinosa razvoju društva ali istovremeno obuhvatajući ekonomske efekte prije svega u oblasti rastućih privrednih grana kao što je turizam. Kulturni i sportski sadržaji vezani za ovu mjeru istovremeno postavljaju temelje za kvalitetnu obradu i stvaranje osnova za brendiranje sadržaja grada.

III.2.2. Pregled mjera za prioritet 2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana

U okviru prioriteta definisane su tri mjere, i to: Unaprijeđenje rada javne uprave usmjerene na poslovnu zajednicu i građane; Podrška mladim i ranjivim kategorijama; Unaprijeđenje sistema zaštite i spašavanja i uvjeta ostvarivanja zdravstvene zaštite.

Tabela 66. Mjere sa indikatorima u okviru Prioriteta 2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana

Mjera	Indikatori za praćenje rezultata mjere	Početna vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
2.2.1. Unaprijeđenje rada javne uprave usmjerene na poslovnu zajednicu i građane	Broj uvedenih digitalnih sistema u radu uprave	0	4
	Usvojen novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji	Ne	Da
	Izrađen plan upravljanja imovinom	Ne	Da
	Godišnji broj projektnih aplikacija na dostupne fondove i programe	n/a	>5
2.2.2. Podrška mladim i ranjivim kategorijama	Broj implementiranih projekata omladinske politike	0	20
	Broj mladih koji je riješio stambeno pitanje	0	10
	Broj novih mladih poduzetnika	0	6
	Omogućeni uvjeti za izgradnju Centra za zdravo starenje	Ne	Da
	Osigurana kontinuirana novčana podrška Grada za socijalne programe uz godišnji rast do 2%	Ne	Da
2.2.3. Unaprijeđenje sistema zaštite i spašavanja i uvjeta ostvarivanja zdravstvene zaštite	Podržano unaprijeđenje opremljenosti doma zdravlja	Ne	Da
	Broj provedenih javnih nabavki opremanja službi iz oblasti zaštite i spašavanja	0	3
	Broj saniranih klizišta	0	3
	Procenat smanjenja površina pod minama	n/a	2%

Cilj mjere 2.2.1. *Unaprijeđenje rada javne uprave usmjerene na poslovnu zajednicu i građane* je usmjeren na unaprijeđenje rada javne uprave u cilju pružanja usluga na zadovoljstvo građana i poslovne zajednice. Mjera sadrži nekoliko segmenata koji su tretirani u kontekstu nadležnosti i okvira djelovanja javne uprave na nivou jedinice lokalne samouprave. Osavremenjivanje procesa rada u podlozi zahtjeva fokusiranje na upravljanje kvalitetom rada koja podrazumjeva niz aktivnosti od digitalizacije, obučavanja, mjerenja rezultata i niza drugih inputa zahtjevanih kroz primjenljive modele upravljanja kvalitetom. To podrazumjeva i određenu promjenu organizacije poslova sa tendencijom odgovora na izazove vezane za demografiju-dijasporu, kvalitet rada, digitalizaciju i kvalitet kadrova. Isto je značajno u kontekstu integrativnih procesa i pripremljenost na taj segment u standardima, privlačenju i implementaciji projekata. Odgovorna javna uprava podrazumjeva i plansko upravljanje imovinom na ekonomskim modelima uz adekvatnu zastupljenost socijalne osjetljivosti što je obuhvaćeno ovom mjerom. Zaseban istaknut segment mjere se odnosi na procese digitalizacije uprave i uvođenje savremenih digitalnih alata usmjerenih prema poslovnoj zajednici i građanima korisnicima usluga. Konačno mjera u sebi sadrži i bitan segment u radu uprave koji se ogleda u saradnji sa nevladinim sektorom što u značajnom obimu podrazumjeva uključivanje u kreiranje i implementiranje politika i direktnu finansijsku potporu radu civilnog društva uključujući i vjerske zajednice.

Cilj mjere 2.2.2. *Podrška mladim i ranjivim kategorijama* je usmjeren na dvije kategorije stanovništva sa efektima koji imaju različite ishode. Mladi spadaju u kategoriju populacije koja je osnova budućeg

razvoja i njen značaj je naručito aktuelan u kontekstu društvenih okolnosti depopulacije stanovništva. Ova mjera nastoji odgovoriti na postojeće izazove kroz implementaciju strateških usmjerenja, kreiranja i uticaj na društvene sadržaje privlačne za mlade kao i djelovanje u pravcu olakšavanja rješavanja egzistencijalnih i pitanja zasnivanja porodice. Polazeći od činjenice promjene interesovanja mladih i savremenih oblika djelovanja u društvu mjerom se nastoji podržati poduzetništvo mladih u kontekstu razvoja i implementiranja poslovnih ideja. Drugi segment mjere je usmjeren na ranjive kategorije putem uspostavljanja novih i unaprijeđenja postojećih mjera i usluga socijalne zaštite za osjetljive društvene grupe sa aspekta nadležnosti JLS. Mjera na adekvatan način pozicionira značaj udruženja koja djeluju u ovoj oblasti usmjeravajući aktivnosti na status i rad istih u pogledu socijalnih pitanja uključujući i oblike socijalnog poduzetništva i rasta standarda ranjivih kategorija. Mjera podržava populaciju penzionera uključujući i podršku usmjerenu na zdravo starenje i savremene sadržaje u tom pogledu. Naravno mjerom je projicirana i podrška aktivnostima uspostavljanju održive usluge pomoći u kući za lica koja nisu u stanju da budu uključene u organizovane oblike zdravog starenja.

Cilj mjere 2.2.3. *Unaprijeđenje sistema zaštite i spašavanja i uvjeta ostvarivanja zdravstvene zaštite* polazi od izazova u osiguranja sigurnosti građana i ovu mjeru upućuju na segmente koji doprinose povećanju sigurnosti i razvoja sistema zaštite i spašavanja. U tom kontekstu ova mjera je usmjerena na utvrđivanje i implementaciju programa zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, opremanje službi civilne zaštite i djelovanje u ključne elemente infrastrukture namijenjene sprečavanju ugrožavanja stanovništva kao što je sanacija klizišta, unaprijeđenje hidrantske mreže i drugi segmenti. Sigurnost građana jedne društvene zajednice značajno zavisi i od dostupnih usluga zdravstvene zaštite što ovu mjeru usmjerava na pružanje podrške tom segmentu u kontekstu nadležnosti JLS, odnosno podrške za unaprijeđenje infrastrukture, objekata i opreme zdravstvenih ustanova.

III.2.3. Pregled mjera za prioritet 2.3. Razvijati javnu infrastrukturu

U okviru prioriteta definisana je jedna mjere, i to: Unaprijeđenje javne infrastrukture.

Tabela 67. Mjere sa indikatorima u okviru Prioriteta 2.3. Razvijati javnu infrastrukturu

Mjera	Indikatori za praćenje rezultata mjere	Početna vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
2.3.1. Unaprijeđenje javne infrastrukture	Obezbjedeći uvjeti iz okvira gradske nadležnosti za izgradnju i proširenje cesta višeg ranga	n/a	Da
	Broj novih uređenih parking mjesta	n/a	➤100
	Broj novih/rekonstruisanih objekata javne infrastrukture	0	➤3
	Broj slobodnih ukopnih mjesta	1.500	➤5.000

Cilj mjere 2.3.1. *Unaprijeđenje javne infrastrukture* je usmjeren na ključne elemente javne infrastrukture počevši od saobraćajne infrastrukture što prioritetno podrazumjeva saobraćajnu infrastrukturu svih rangova cesta pri čemu je uloga Grada Goražda različita u odnosu na nadležnosti. Brza cesta prateći saobraćajni objekti su od strateškog značaja za Goražde i postizanje razvojnih tendencija u svakom segmentu. Unaprijeđenje magistralnih cesta i regionalnih, koje je u sistemu nadležnosti izvan Grada, je veoma bitno i ovom mjerom se nastoji podstaći, inicirati i doprinijeti realizaciji ključnih projekata kao što je projekat zaobilaznice, ključnih raskrsnica, regionalne ceste koje sve ukupno pozicioniraju Goražde u šire razvojne koridore. Naravno lokalne ceste su osnov nadležnosti Grada i dio su direktnog ulaganja od strane Grada i partnerskih projekata. Značajan segment mjere podrazumjeva pojačane aktivnosti na razvoju sistema saobraćaja u mirovanju koji podrazumjeva

uređenje, proširenje i stavljanje pod nadzor i upravljanje saobraćaja u mirovanju. Poseban izazov za Grad Goražde čini suočavanje sa oštećenom i dotrajalom javnom infrastrukturom koja direktno utiče na loše stanje uređenosti što ovu mjeru usmjerava na kreiranje projektnih aktivnosti koje u segmentima sistematično tretiraju pojaseve uz rijeku Drinu, putni pojas i zone stanovanja sa kompletnom infrastrukturom stanovanja (staze, zelene površine, mobilijar, šetnice i dr). Posebno se izdvaja potreba suočavanja sa obnovom središnjih dijelova kao što su trgovske površine ili proširenje dostupnih površina kroz natkrivanje Podhranjenskog potoka i sl. Neizostavno ova mjera uvodi i neke nove objekte infrastrukture koje imaju društvenu ali i ekonomsku ulogu. Konačno mjera je odgovor Grada na potrebe proširenja infrastrukture za pogrebnu djelatnost kao i razvoj infrastrukture u ruralnim sredinama.

III.3. Pregled prioriteta i mjera za Strateški cilj 3: Unaprijeđena uređenost grada zasnovana na održivosti, ekološkim tranzicijskim zahtjevima i savremenom primjenljivom prostornom planiranju

Strateški cilj 3. doprinosi ostvarivanju vizije razvoja u periodu do 2027. godine uključujući i dugoročniju projekciju. U cilju njegove operacionalizacije definisana su dva prioriteta.

Tabela 68. Pregled prioriteta sa indikatorima

Prioriteti	Indikatori	Početna vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
3.1. Poboljšati ostvarivanje okolišnih kriterija i uređenost grada	Pozitivno poslovanje komunalne privrede	n/a	Da
	Količina otpada prikupljenog tokom godine – koji je adekvatno pohranjen (t)	0	8.000
	Smanjeni gubitci vode	0	30%
3.2. Osigurati zeleni rast zasnovan na čistim energijama i održivom upravljanju prostorom	Godišnja vrijednost proizvedene energije iz OIE (mil. kwh)	0,3	5,2
	Povećan obim energijske efikasnosti na području grada Goražda kao rezultat poduzetih aktivnosti Grada	Ne	Da
	Troškovi javne rasvjete (KM)	266.601	230.000

Prioritet *Poboljšati ostvarivanje okolišnih kriterija i uređenost grada* je fokusiran na okolišna pitanja sa naglaskom na javno komunalno preduzeće, vodne usluge i adekvatno odlaganje otpada. Ovaj prioritet je usko povezan sa širim okvirom planiranja i njegovo ostvarivanje dovodi do multipliciranih efekata na sve oblasti društvenog razvoja. U okviru pomenutih fokusa komunalnom preduzeću se daje strateški značaj obzirom da je direktan alat za postizanje strateških ciljeva i vizije Grada Goražda.

Prioritet *Osigurati zeleni rast zasnovan na čistim energijama i održivom upravljanju prostorom* je iskorak Grada Goražda u doprinosu širim razvojnim pravcima i uključuje mjera koje stvaraju pretpostavke koje doprinose kvaliteti zraka na području grada, smanjenju potrošnje energije, veću energijsku efikasnost i veću prisutnost korišćenja zelenih energija.

Iz definisanog prioriteta izvodene su mjere, i to tri mjera za ostvarivanje prvog prioriteta i dvije mjera za ostvarivanje drugog prioriteta

Tabela 69. Pregled mjera po prioritetima za Strateški cilj 3.

Prioritet	Mjera
3.1. Poboľjšati ostvarivanje okolišnih kriterija i uređenost grada	3.1.1. Poboľjšanje komunalnih usluga i čistoće 3.1.2. Unaprijeđenje vodnih usluga 3.1.3. Osiguranje adekvatnog odlaganje otpada
3.2. Osigurati zeleni rast zasnovan na čistim energijama i održivom upravljanju prostorom	3.2.1. Osiguranje i doprinos energijskoj efikasnost i energetske tranziciji 3.2.2. Razvoj prostorno planske dokumentacije usklađene sa zahtjevima u prostoru i zaštitom prirodnog kapitala

III.3.1. Pregled mjera za prioritet 3.1. Poboľjšati ostvarivanje okolišnih kriterija i uređenost grada

U okviru prioriteta definisane su tri mjere, i to: Poboľjšanje komunalnih usluga i čistoće; Unaprijeđenje vodnih usluga; Osiguranje adekvatnog odlaganje otpada.

Tabela 70. Mjere sa indikatorima u okviru Prioriteta 3.1. Poboľjšati ostvarivanje okolišnih kriterija i uređenost grada

Mjera	Indikatori za praćenje rezultata mjere	Početna vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
3.1.1. Poboľjšanje komunalnih usluga i čistoće	Broj nabavljanje mehanizacije i priključaka za rad komunalnog preduzeća	0	10
	Godišnji rast prihoda komunalnog preduzeća (%)	0	5
	Usvojena nova Odluka o komunalnom redu	Ne	Da
	Izvršeno godišnje pročišćavanje rešetki i kanala za odvodnju oborinskih voda	Ne	Da
3.1.2. Unaprijeđenje vodnih usluga	Broj instaliranih uređaja daljinskog očitavanja utroška	0	➤1.000
	Povećani kapaciteti rezervoara za vodu	Ne	Da
	Broj realizovanih projekata rekonstrukcije/proširenja vodovoda	0	3
3.1.3. Osiguranje adekvatnog odlaganje otpada	Izrađen plan upravljanja otpada	Ne	Da
	Izgrađena kaseta sanitarne deponije	Ne	Da
	Sanirana deponija Šišeta	Ne	Da

Cilj mjere 3.1.1. *Poboľjšanje komunalnih usluga i čistoće* nastoji odgovoriti na izazove na koje ukazuju građani a najvećim dijelom se odnosi na uređenost grada kao i pitanje održavanja gradske čistoći i osnovnih elementa infrastrukture. Mjera kao osnovni alat postizanja rezultata pronalazi u osnaživanju komunalnog preduzeća koje je nosilac aktivnosti koje rezultiraju postizanjem traženih standarda. Prateći segment ove mjere su aktivnosti donošenje propisa vezanih za savremene standarde komunalnog reda i standardizacije ugradnje materijala u javnu infrastrukturu. Ova mjera je ujedno blisko povezana za

predhodnom mjerom vezanom za javnu infrastrukturu stim što se ista pored navedenog fokusira na segmente održavanja sistema odvodnje oborinskih voda i nadzora odnosno redovnog održavanja riječnih korita. Ovim segmentom mjera je ujedno doprinos odgovoru na sve veće izazove uzrokovane klimatskim promjenama i pojavom bujičnih voda koje u zadnjem periodu stvaraju značajne probleme.

Cilj mjere 3.1.2. *Unaprijeđenje vodnih usluga* u najvećem obimu obuhvata aktivnosti vezane za vodosnabdijevanje u segmentima smanjenja gubitaka vode i kvarova na loše izvršenoj rekonstrukciji sekundarne vodovodne mreže. U smislu pružanja kvalitetnog i stalnog snabdijevanja mjera prepoznaje potrebu povećanjem kapaciteta rezervoara u sistemu. Što se tiče odvodnje i prečišćavanje otpadnih voda prioritetno se pojavljuje potreba daljnjih aktivnosti na izgradnja kolektora otpadnih voda kao i unaprijeđenju i proširenju kanalizacionog sistema. Istovremeno mjera projecira aktivnosti uvođenja sistema plaćanja korištenja vodnih usluga po principu „zagađivač plaća“ i „korisnik plaća“, što znači da subjekti sa većim ispuštanjem zagađivanja plaćaju veću cijenu na koji način zagađivanje djeluje distimulativno i u konačnici doprinosi manjem zagađenju voda. Projecira se i obavezno uvođenje daljinskog sistema očitovanja utroška vode. Zbog ukupne kompleksnosti mjerom su obuhvaćene i studijsko-analitičke aktivnosti evidentiranja infrastrukture i razvoja investicione dokumentacije u svim segmentima vodnih usluga uključujući i oborinske vode.

Cilj mjere 3.1.3. *Osiguranje adekvatnog odlaganje otpada* je usmjeren na unapređenje sistema prikupljanja otpada i odlaganja otpada. To podrazumjeva da je mjerom projecirano zatvaranje i sanacija postojećeg lokaliteta za odlaganje otpada, izgradnja i puštanje u upotrebu kasete sanitarne doponije i započinjanje uvođenja sistema predselekcije otpada. Na nivou studijsko-dokumentacionih aktivnosti mjerom se planira izrada Plana upravljanja otpadom. Mjera je značajnim obimom povezana sa mjerom koja podrazumjeva osnaživanje komunalnog preduzeća.

III.3.2. Pregled mjera za prioritet 3.2. Osigurati zeleni rast zasnovan na čistim energijama i održivom upravljanju prostorom

U okviru prioriteta definisane su dvije mjere, i to: Osiguranje i doprinos energijskoj efikasnosti i energetske tranziciji; Razvoj prostorno planske dokumentacije usklađene sa zahtjevima u prostoru i zaštiti prirodnog kapitala.

Tabela 71. Mjere sa indikatorima u okviru Prioriteta 3.2. Osigurati zeleni rast zasnovan na čistim energijama i održivom upravljanju prostorom

Mjera	Indikatori za praćenje rezultata mjere	Početna vrijednost (2023)	Ciljana vrijednost (2027)
3.2.1. Osiguranje i doprinos energijskoj efikasnosti i energetske tranziciji	Zamjenjena vanjska stolarija na objektu Doma zdravlja	Ne	Da
	Broj novih LED rasvjetnih tijela korištenih za javnu rasvjetu	0	100
	Instalirani kapaciteti proizvodnje električne energije (solari) privrednih subjekata registrovanih u Gradu Goražde (MW)	0,4	4
	Zaključen memorandum o saradnji o formiranju fonda podrške građanima	Ne	Da

3.2.2. Razvoj prostorno planske dokumentacije usklađene sa zahtjevima u prostoru i zaštitom prirodnog kapitala	Izrađen urbanistički plan užeg gradskog područja	Ne	Da
	Izrađen projektni zadatak izrade regulacionog plana	Ne	Da
	Broj novih zona individualne izgradnje	0	1

Cilj mjere 3.2.1. *Osiguranje i doprinos energetske efikasnosti i energetske tranzicije* je usmjeren na doprinos Grada Goražda u procesima zelene tranzicije u čijoj osnovi između ostalog stoji povećanje energetske efikasnosti, korišćenje savremenih tehnologija koje omogućavaju čistu energiju i korišćenje energenata koji imaju manje štetnih emisija (pelet, sječka, toplotne pumpe). Mjera podrazumjeva kontinuirano poduzimanje aktivnosti na utopljanju javnih objekata, korišćenje energijski štedljive i prihvatljive opreme, zagrijavanje energentima koji imaju manje štetne emisije. Cjeneći potrebu korišćenja zelene energije posebno u odnosu na procese dekarbonizacije, mjera obuhvata postupke zagoravanja prema višim nivoima vlasti usmjereno na izgrađenost i razvoj infrastrukture za proizvodnju i distribuciju energije iz obnovljivih izvora. Pored toga mjera pretpostavlja izgradnju solarne elektrane i povećano korišćenje FNE opreme na javnim objektima. Ujedno mjera je usmjerena na sinergijsko djelovanje svih aktera unutar BPK-a u cilju kreiranja fonda za energetske efikasnosti iz koga se pruža podrška građanima u postupcima utopljanja objekata, prelaska na prihvatljive izvore zagrijavanja i korišćenja obnovljivih izvora energije (presumeri). Ujedno mjera podrazumjeva instaliranje stalne mjerne stanice za praćenje parametara stanja zraka.

Cilj mjere 3.2.2. *Razvoj prostorno planske dokumentacije usklađene sa zahtjevima u prostoru i zaštitom prirodnog kapitala* je odgovor na potrebu infrastrukturnog razvoja i rasta grada usklađenog sa savremenim standardima izgradnje i uređenja prostora na principima održivog razvoja. Ova mjera u fokus stavlja potrebu izrade i usvajanja niza ključnih prostorno-planskih dokumenata od kojih se ključnim pojavljuje potreba urbanističkog i planskog planiranja užeg gradskog područja što predstavlja osnov za daljnje aktivnosti koje su čak povezane i sa nizom naprijed definisanih mjera. Cjeneći perspektivu izgradnje ceste tunela Hranjen i saobraćajnice mjera je usmjerena na izradu regulacionog plana područja koje grafitira prema trasi planirane ceste, n koji način se planski i sistemski uređuje prostor koji je geografski obuhvata visinske i nizijske zone terena koji može imati različite namjene. Konačno razmatrajući pitanja gradnje, kategorije stanovništva koja je zainteresovana za izgradnju (mladi) ovom mjerom se nastoje prepoznati lokaliteti podesni za individualnu izgradnju što može imati i elemente stimulisanja izgradnje. To naravno podrazumjeva određivanje lokacija, prostorno plansko planiranje i uvjete izgradnje.

IV. KLJUČNI STRATEŠKI PROJEKTI

U funkciji realizacije mjera/prioriteta iz okvira strateških ciljeva identificirano je ukupno 12 ključnih strateških projekata. Navedeni projekti su specificirani kroz opise mjera. U nastavku u osnovnom dijelu su naznačeni projekti za koje se očekuje da će dati ključni doprinos, odnosno biti neka vrsta akcelaratora u kontekstu realizacije ciljeva. Navedeni projekti ilustruju napore Grada Goražda na planu unapređenja lokalnog razvoja.

„Uspostavljanje i izgradnja nove poslovne-poduzetničke zone“ je projekat od strateškog značaja koji je usmjeren na poboljšavanje uvjeta za obavljanje poslovne djelatnosti. Kapaciteti postojećih poslovnih zona su značajno iscrpljene u smislu novih investicija i ovim projektom se povećava potencijal za nove investicije i rast proizvodnje. Projekat obuhvata više segmenata počevši od prostorno-planskog pozicioniranja i pronalaska najadekvatnije lokacije, imovinsko-pravnih pitanja, uređenja zemljišta do izgradnje osnovne infrastrukture što omogućava daljnji rast i razvoj poslovne zone.

Okvirna vrijednost projekta je 1 mil. KM, od čega se 200.000,00 KM planira obezbjediti iz budžeta Grada a 800.000,00 KM iz drugih izvora (projekti, viši nivoi vlasti, privreda).

„Goražde grad sporta-Grad Rukometa“ polazi od toga da sport ima dugogodišnju tradiciju na prostoru Grada Goražda. Oranizacija sporta na području Grada Goražda podrazumjeva organizovanje klubova u okviru različitih sportova (rukomet, fudbal, košarka, odbojaka, karate, šah, sportovi na vodi i dr.) što na broj stanovnika i razvoj sportske infrastrukture kreira izuzetno složenu organizaciju bez specijalističkog pristupa strateškim granama sporta. Uočava se velika opterećenost na sportsku infrastrukturu, prije svega dvoransku (Sportska dvorana i školske sale) i u zadnje vrijeme je značajno prisutan problem ostvarivanja sistemskih trenažnih i takmičarskih aktivnosti sa potrebnim brojem sati u procesu treniranja. Opisano stanje negativno utiče na stepen razvijenosti sporta u Goraždu Gradu rukometa i ukupno psihofizičko stanje stanovništva koje pored svega navedenog ima potrebu za kvalitetnim društvenim sadržajima, koje u zadnje vrijeme traži i odlaskom u druge sredine. Pored višestruke usmjerenost na sport projekat specificira jednu granu sporta na način kako je to primjenjeno u razvijenim sredinama evropskih zemalja. Uspješni modeli organizacije sporta u lokalnim zajednicama pojedinih državama Evrope polaze od određivanja strateških grana sporta i ukupnih mogućnosti za postizanje što boljih rezultata. Osnovni kriterij koji se uzima jeste broj stanovnika neke sredine. Analize pokazuju da sredine sa manjom gustoćom naseljenosti (ispod 250 st/m²) postižu bolje rezultate u dvoranskim sportovima kao što je rukomet. Polazeći od činjenicu da je Goražde relativno mala sredina sa niskom gustoćom naseljenosti (77,4 st/km² u 2023. godini), da rukomet na ovom nivou organizovanja i razvijenosti ima relativno dobre rezultate i da postoji svorena tradicija (Grad Rukometa) ovaj projekat je prevashodno usmjeren na fokusiranje ka rukometu uključujući i pozitivne efekte koji se postižu i na druge grane sporta. Ovaj projekat rješenje problema pronalazi prije svega u fokusiranju na rukomet kao stratešku granu sporta Grada Goražda-Grad rukometa u okviru čega je potrebno poduzeti niz aktivnosti na nivou političkog odlučivanja, organizovanja treniranja i rada klubova, podrške radu, razvoja infrastrukture i uključivanja svih relevantnih aktera kroz naglašeni pristup rada sa mladim kategorijama prema starijim dobima rukometaša. Aktivnosti projekta polaznu aktivnost pronalaze u formiranju Savjeta za razvoj rukometa na nivou Grada Goražda, dalje projekat na nivou godine podrazumjeva izrađivanje planova i programe treniranja mlađih kategorija (uzrast-„treniranje radi treniranja“ i „treniranje radi takmičenja“ koji nužno obuhvataju sve potrebne segmente zasnovane na savremenim pristupima rada sa mladim rukometašima podrazumjevajući uključenoost i nastavu tjelesnog i zdravstvenog odgoja. Bitan segment projektnih aktivnosti čini izgradnja višenamjenskog objekta „sportske sale“ koji djelom može biti izgrađen i za potrebe predškolskog obrazovanja. Okvirna vrijednost projekta je 1.5 mil. KM, od čega se 150.000,00 KM planira obezbjediti iz budžeta Grada a 1.350.000,00 KM iz drugih izvora (projekti, viši nivoi vlasti, privreda).

„Internacionalni festival prijateljstva“ je projekat u oblasti kulturnih sadržaja Grada koji je već uveliko prepoznatljiv i koji kao takav pozitivno utiče na razvoj društvenih sadržaja i čini Goražde prepoznatljivim na mapi festivalskih aktivnosti u BiH i šire. Projekat kao takav doprinosi i turističkim sadržajima što mu sveukupno daje status najznačajnije godišnje manifestacije. Festival se održava tradicionalno u toku ljetnjeg perioda sa brojnim događajima i sadržajima. Kao prepoznatljiv ovim projektom se procenira daljni razvoj organizacije festivala u kontekstu razvoja infrastrukture, uvođenje komercijalnih segmenta usmjerenih na održivost i potencijal za daljnji rast, osavremenjivanje sadržaja i podrška nosiocu organizacije i implementacije festivalskih sadržaja. Promocija i uvrštavanje u značajne festivalske kalendare je također imperativ ovog projekta. Okvirna vrijednost projekta je 600.000,00 KM, od čega se 200.000,00 KM planira obezbjediti iz budžeta Grada a 400.000,00 KM iz drugih izvora (projekti, viši nivoi vlasti, privreda).

„Dani porodice“ je projekat kojim Grad Goražde nastoji odgovoriti na negativne pojave i izazove sa kojim se suočava društvo fokusiranjem na porodicu i kreiranjem sadržaja koji podstiču i promovišu značaj porodice. Projekat je proceniran na nivou čitave godine i u osnovi uključuje kreiranje sadržaja, radionica, društveni događaja koji samo po sebi nisu prezahtjevni, ne iziskuju veliku i skupu

organizaciju ali stimulištu tradicionalne vrijednosti porodice, druženja i na određeni način pod jedan okvir organizovano stavljaju prepoznatljive, ponekad zanemarene društvene aktivnosti u koje su uključene porodice ili članovi porodica. Kao živa materija projekat je moguće konstantno nadograđivati a sve sa ciljem pozitivnog uticaja i obogaćivanje društvenog sadržaja u čijoj osnovi stoji međusobna komunikacija članova društva i njihovih porodica. Okvirna vrijednost projekta u ovoj fazi razvoja je 100.000,00 KM.

„Goražde grad heroj“ je fazni projekat koji na organizovan način sistematizuje narativ vezan za blisku tešku prošlost Goražda kao „Grada heroja“. Projekat podrazumjeva prikupljanje historijskih činjenica iz tog perioda na određen način materijalizovanje istih i prezentovanje javnosti kao stalne postavke ali i pojedinačnih događaja. Segment projekta je zasigurno stavljanje svih izgrađenih objekata infrastrukture vezanih za ove činjenice (Rorovi, Posestra i dr.) pod jednog upravitelja kao i izgradnja novih sadržaja na adekvatnim mjestima, kvalitetno promoviranje i na određeni način brendiranje. Na ovaj način Grad Goražde svoju kulturno-historijsku baštinu sistematizuje, na jasan način prezentuje javnosti i postiže i druge efekte uključujući i ekonomske u kontesktu turizma. Okvirna vrijednost projekta u projeciranom vremenskom okviru je 200.000,00 KM, i sredstva se planiraju obezbjediti iz budžeta Grada u iznosu od 100.000,00 KM, a ostali dio iz vanjskih izvora.

„Digitalizacija javne uprave“ je projekat koji sadrži veći broj projektnih aktivnosti sa krajnjim ciljem povećanja osposobljenosti javne uprave, kvalitetnije i efikasnije usluge prilagođene savremenim procesima. Projekat podrazumjeva uvođenje savremene informacijsko-komunikacijske tehnologije kao oblika prilagođavanja javne uprave novonastalom trendu informatizacije. U pravcu uspostave većeg obima digitalizacije i servisa e-uprave projekat pretpostavlja i nabavku adekvatne opreme i povećanje osposobljenosti javnih službenika. Okvirna vrijednost projekta u projeciranom vremenskom okviru je 200.000,00 KM, i sredstva se planiraju obezbjediti iz budžeta Grada u iznosu od 100.000,00 KM, a ostali dio iz vanjskih izvora.

„Projekat unaprijeđenja saobraćaja u mirovanju sa sistemom naplate“ je projekat kojim se Grad Goražde suočava sa sve većim problemom saobraćaja u mirovanju i zakrčenosti osnovne javne infrastrukture u gradu. Komponente projekta su uređenje postojećih parking mjesta za sve učesnike u saobraćaju, izgradnja dodatnih parking mjesta, uvođenje sistema naplate i korištenja privatnih parking mjesta i određivanje upravitelja sistemom uključujući i digitalizaciju ovog procesa i sistema. Okvirna vrijednost projekta je 500.000,00 KM, i sredstva se planiraju obezbjediti iz budžeta Grada u iznosu od 250.000,00 KM, a ostali dio iz vanjskih izvora.

„Goražde-uređen grad-3x“ je projekat koji je usmjeren na sistematično i fokusirano djelovanje u odnosu na zapuštenu, oštećenu i dotrajalu javnu infrastrukturu u urbanim područjima grada. Projekat podrazumjeva pristup kroz tri segmenta ili pojasa. Pojas koncentrisan uz rijeku Drinu podrazumjeva aktivnosti kontinuiranog čišćenja, uređivanja i obnove (šetnice, zelene površine, drvoredi-npr. „Aleja Lipa“). Drugi pojas je vezan za putni pojas što podrazumjeva djelovanje u pravcu pojačanog održavanja, izgradnje i uređenja prateće infrastrukture (zelene površine, obilježene pješačke i biciklističke staze, parking mjesta). Treći pojas je vezan za lokacije izgrađenog građevinskog zemljišta u pravcu održavanja i obnove osnovnih elementa infrastrukture kao što su zelene površine, katastar stabala, ivičnjaci, staze, klupe, rukohvati, sistem košenja trave, kante za otpad, signalizacija, javni prostori, izazov sa ogrijevnim drvetom, standardi za ugostiteljstvo i privređivanje). Komponenta projekta jeste i izrada regulative koja kreira standarde izgradnje i ugradnje materijala, boja i sl. Okvirna vrijednost projekta u projeciranom vremenskom okviru je 3 mil. KM, i sredstva se planiraju obezbjediti iz budžeta Grada u iznosu od 1.8 mil. KM, a ostali dio 1.2 mil. KM iz vanjskih izvora.

„Osnaživanje komunalnog preduzeća 6 Mart“ je projekat koji je usmjeren na osnovni alat za ostvarivanje vizije Grada Goražda kao uređene sredine. Projekat podrazumjeva osnaživanje komunalnog preduzeća u smislu unaprijeđenja organizacije poslovanja, povećanja standarda u radu i standarda za uposlenike, opremanje savremenom modernom opremom i stvaranje preduvjeta za

proširenje usluga komunalnog preduzeća što sve ukupno dovodi do pozitivnih efekata po društvo i preduzeće. Okvirna vrijednost projekta u procijenom vremenskom okviru je 1.45 mil. KM, i sredstva se planiraju obezbjediti iz budžeta Grada u iznosu od 450.000,00 KM, a ostali dio iz vanjskih izvora.

„Razvoj vodosnabdijevanja povećanjem kapaciteta u sistemu i poboljšanje kvalitete sekundarne mreže“ je strateški projekat koji na kvalitetan način doprinosi kvaliteti vodnih usluga i pruža kvalitetnije vodosnabdijevanje za značajan broj građana. Ovim projektom će se stvoriti uvjeti za nesmetano vodosnabdijevanje proširenjem kapaciteta rezervoara i količina vode u sistemu i povećanjem kvalitete sekundarne vodovodne mreže sa namjerom da se broj kvarova smanji a što sveukupno pozitivno utiče i na smanjenje ukupnih gubitaka u mreži. Okvirna vrijednost projekta je 2 mil. KM, i sredstva se planiraju obezbjediti iz budžeta Grada u iznosu od 500.000,00 KM, a ostali dio iz vanjskih izvora.

„Izgradnja i puštanje u upotrebu kasete sanitarne deponije (Faza I)“ je projekat kojim se odgovara na akutni problem odlaganja otpada u gradu Goražde na način da se pristupi i implementira izgradnja prve faze sanitarne deponije putem izgradnje prve kasete za adekvatno odlaganje otpada. Okvirna vrijednost projekta u procijenom vremenskom okviru je 2.5 mil. KM, i sredstva se planiraju obezbjediti iz budžeta Grada u iznosu od 500.000,00 KM, a ostali dio iz vanjskih izvora.

„Urbanistički plan užeg gradskog područja“ je jedan od najznačajnijih projekata vezanih za prostorno planiranje sadržaja i procijenje razvoja infrastrukture i uređenosti u kontekstu zadovoljavanja tradicijskih i savremenih standarda. Projekat podrazumjeva kvalitetno određivanje projektnog zadatka sa korišćenjem ekspertize i daljnje praćenje procesa izrade i usvajanja sa poštivanjem ključnih standarda uređenja prostora. Ujedno projektom se odgovara na izazove kvalitetnijeg korišćenja postojeće infrastrukture i kvalitetnije stavljanje u upotrebu. Okvirna vrijednost projekta u procijenom vremenskom okviru je 120.000,00 KM, i sredstva se planiraju obezbjediti iz budžeta Grada.

V. PROVJERA USKLAĐENOSTI SA DRUGIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA

Uredba o izradi strateških dokumenata u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH”, broj: 74/19 i 2/21) u članu 16. propisuje obavezu međusobne provjere strateških dokumenata, odnosno potrebu provjere usklađenosti razvojnih pravaca i strateških ciljeva sa drugim relevantnim strateškim dokumentima.

Proces izrade Strategije razvoja Grada Goražda 2024-2027. godina (revidirana i usklađena) u svim fazama je usmjeravan i obezbjedio je usklađenost sa drugim relevantnim strateškim dokumentima, prije svega Strategijom razvoja Federacije Bosne i Hercegovine 2021-2027. godina i Strategijom razvoja Bosansko-podrinjskog kantona Goražde 2021-2027. godina. Pored koordinacije i usaglašavanja razvojnih prioriteta i politika u odnosu na pomenuti strateški okvir, Strategija razvoja Grada Goražda istovremeno značajno odražava i globalno prihvaćene ciljeve održivog razvoja utvrđene kroz Okvir za implementaciju ciljeva održivog razvoja za BiH.

Tabela 72. Elementi usklađenosti Strategije razvoja Grada Goražda

Strateški dokument višeg nivoa	Vezani strateški cilj, prioritet i/ili mjera i strategije razvoja
OKVIR CILJEVA ODRŽIVOG RAZVOJA ZA BIH-(SDG)	
Razvojni pravac: Dobra uprava i upravljanje javnim sektorom Akcelerator 1.1. Efikasan, otvoren, inkluzivan i odgovoran javni sektor	Strateški cilj 2: Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života

Akcelerator 1.2. Vladavina prava, sigurnost i osnovna prava	Prioritet 2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana
Razvojni pravac: Pametan rast Akcelerator 2.1. Povoljno okruženje za poduzetništvo i inovacije Akcelerator 2.2. Povećanje investicija u infrastrukturu Akcelerator 2.3. Unaprijeđenje pristupa i kvalitete obrazovanja i obuke Akcelerator 2.4. Zeleni rast i čista energija Akcelerator 2.5. Pametno upravljanje prirodnim resursima i okolišem	Strateški cilj 1: Razvijen ekonomski sektor usmjeren na ključne privredne grane, komparativne i prirodne prednosti grada koji omogućava rast poslovne aktivnosti i zadovoljsvo radne snage Prioritet 1.1. Unaprijediti poslovno okruženje za proizvodnju i poduzetništvo, poljoprivredu i turizam Strateški cilj 2: Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života Prioritet 2.1. Osigurati uključenost građana i kvalitetu života građana svih generacija Prioritet 2.3. Razvijati javnu infrastrukturu Strateški cilj 3: Unaprijeđena uređenost grada zasnovana na održivosti, ekološkim tranzicijskim zahtjevima i savremenom primjenljivom prostornom planiranju Prioritet 3.1. Poboľjšati ostvarivanje okolišnih kriterija i uređenost grada Prioritet 3.2. Osigurati zeleni rast zasnovan na čistim energijama i održivom upravljanju prostorom
Razvojni pravac: Društvo jednakih mogućnosti Akcelerator 3.1. Unaprijeđenje politike socijalne zaštite Akcelerator 3.3. Efektivna zdravstvena zaštita za sve	Strateški cilj 2: Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života Prioritet 2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana
STRATEGIJA RAZVOJA FEDERACIJE BIH 2021-2017	
Strateški cilj 1: Ubrzan ekonomski razvoj Prioritet 1.1. Povećavati digitaliziranost ekonomije Prioritet 1.2. Podržavati transfer i razvoj tehnologija Prioritet 1.3 Podržavati razvoj poslovnog privatnog sektora Prioritet 1.4. Podržavati izvoz i stvaranje proizvoda više dodane vrijednosti	Strateški cilj 1: Razvijen ekonomski sektor usmjeren na ključne privredne grane, komparativne i prirodne prednosti grada koji omogućava rast poslovne aktivnosti i zadovoljsvo radne snage Prioritet 1.1. Unaprijediti poslovno okruženje za proizvodnju i poduzetništvo, poljoprivredu i turizam Strateški cilj 2: Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života Prioritet 2.3. Razvijati javnu infrastrukturu

Strateški cilj 2: Prosperitetan i inkluzivan društveni razvoj Prioritet 2.1. Unaprijeđivati obrazovni sistem Prioritet 2.2. Poboljšavati ishode zdravstvenog sistema Prioritet 2.3. Ublažiti trend demografskog starenja stanovništva, poboljšati stabilnost obitelji i položaj mladih Prioritet 2.5. Smanjivati siromaštvo i socijalnu isključenost	Strateški cilj 2: Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života Prioritet 2.1. Osigurati uključenost građana i kvalitetu života građana svih generacija Prioritet 2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana
Strateški cilj 3: Resursno efikasan i održiv razvoj Prioritet 3.1. Unaprijeđivati zaštitu i korištenje prirodnih resursa Prioritet 3.2. Unaprijeđivati kvalitet zraka Prioritet 3.3. Povećati energetske efikasnost Prioritet 3.6. Povećati otpornost na krize	Strateški cilj 3: Unaprijeđena uređenost grada zasnovana na održivosti, ekološkim tranzicijskim zahtjevima i savremenom primjenljivom prostornom planiranju Prioritet 3.1. Poboljšati ostvarivanje okolišnih kriterija i uređenost grada Prioritet 3.2. Osigurati zeleni rast zasnovan na čistim energijama i održivom upravljanju prostorom Strateški cilj 2: Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života Prioritet 2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana
Strateški cilj 4: Efikasan, transparentan i odgovoran javni sektor Prioritet 4.1. Unaprijeđivati vladavinu prava Prioritet 4.2. Staviti javnu upravu u službu građana	Strateški cilj 2: Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života Prioritet 2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana
STRATEGIJA RAZVOJA BOSANSKO-PODRINJKOG KANTONA 2021-2027	
Strateški cilj 1: Uspostaviti održiv ekonomski rast Prioritet 1.1. Poticati industrijsku proizvodnju, posebno izvozno orijentisanu sa finalizacijom proizvoda za višu dodanu vrijednost i zapošljavanje Prioritet 1.2. Razviti ruralne sredine koristeći poljoprivredne i šumske resurse Prioritet 1.3. Razviti turističku ponudu i infrastrukturu za održivi turizam	Strateški cilj 1: Razvijen ekonomski sektor baziran na komparativnim prednostima u oblastima proizvodnje, poljoprivrede i turizma Prioritet 1.1. Unaprijediti ambijent poslovanja ključnih privrednih djelatnosti Strateški cilj 2: Unapređen inkluzivan, prosperitetan i sadržajan život građana podržan od savremene i efikasne javne uprave Prioritet 2.1. Osigurati kvalitetu i dostupnost javnih usluga i sadržaja za sve generacije Prioritet 2.3. Razvijati javnu infrastrukturu

Strateški cilj 2: Učiniti BPK Goražde mjestom kvalitetnog življenja Prioritet 2.1. Unaprijediti pristup kvalitetnom i inkluzivnom obrazovanju i obukama Prioritet 2.2. Podržati razvoj kulturnih i sportskih sadržaja za sve grupe Prioritet 2.3. Osigurati pravedan i efikasan sistem zdravstvene i socijalne zaštite Prioritet 2.4. Unaprijediti efikasnost rada javnih institucija i sigurnost	Strateški cilj 2: Unapređen inkluzivan, prosperitetan i sadržajan život građana podržan od savremene i efikasne javne uprave Prioritet 2.1. Osigurati kvalitetu i dostupnost javnih usluga i sadržaja za sve generacije Prioritet 2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana Prioritet 2.3. Razvijati javnu infrastrukturu
Strateški cilj 3: Osigurati održivo upravljanje okolišem i jačati infrastrukturne kapacitete Prioritet 3.1. Osigurati pametno upravljanje prirodnim resursima i održivo prostorno planiranje Prioritet 3.2. Povećati investicije u javnu infrastrukturu i usluge	Strateški cilj 2: Unapređen inkluzivan, prosperitetan i sadržajan život građana podržan od savremene i efikasne javne uprave Prioritet 2.3. Razvijati javnu infrastrukturu Strateški cilj 3: Unaprijeđena uređenost grada zasnovana na održivosti, ekološkim tranzicijskim zahtjevima i savremenom primjenljivom prostornom planiranju Prioritet 3.1. Poboljšati ostvarivanje okolišnih kriterija i uređenost grada Prioritet 3.2. Osigurati zeleni rast zasnovan na čistim energijama i održivom upravljanju prostorom

Analizom opisa/sadržaja strateških ciljeva u navedena tri strateška dokumenta jasno se uočava povezanost i usklađenost strateških ciljeva Strategije razvoja Grada Goražda 2024-2027. godina sa Okvirom ciljeva održivog razvoja u BiH, strateškim ciljevima Strategije razvoja BPK-a 2021–2027. godina i Strategije razvoja Federacije BiH u periodu 2021–2027. godina. Usklađenost je u značajnom obuhvatu osigurana po obimu, obuhvatu, sadržaju i odgovornostima.

VI. INDIKATIVNI FINANSIJSKI OKVIR

U ovom poglavlju prezentiran je indikativni finansijski okvir, odnosno pregled potrebnih finansijskih sredstava za implementaciju mjera i projekata predviđenih Strategijom uz napomenu da dio implementacije mjera zbog kompleksnosti izlazi preko vremenskog procjerenja. Pored toga, dat je i pregled potencijalnih izvora sredstava (budžet Grada i drugi izvori).

Tabela 73. Indikativni finansijski okvir za period važenja strateškog dokumenta

Strateški cilj / prioritet	Planirana sredstva KM	Struktura finansiranja (%)	Izvor finansiranja		Naziv potencijalnog izvora
			Budžet Grada KM	Ostali izvori KM	
Strateški cilj 1.	3.281.500	5,28	1.125.500	2.179.000	
Prioritet 1.1.	3.281.500	5,28	1.125.500	2.179.000	Viši nivoi vlasti, projekti, preduzeća

Strateški cilj 2.	33.369.000	53,71	9.373.000	23.996.000	
Prioritet 2.1.	10.781.000	17,35	3.781.000	7.000.000	Viši nivoi vlasti, projekti, JU
Prioritet 2.2.	2.988.000	4,81	2.082.000	906.000	Viši nivoi vlasti, projekti, JU
Prioritet 2.3.	19.600.000	31,55	3.510.000	16.090.000	Viši nivoi vlasti, projekti, JU
Strateški cilj 3.	25.470.000	41,01	3.710.000	21.760.000	
Prioritet 3.1.	22.910.000	36,88	3.050.000	19.860.000	Viši nivoi vlasti, projekti, finansijske institucije i dr.
Prioritet 3.2.	2.560.000	4,12	660.000	1.900.000	Viši nivoi vlasti, projekti
UKUPNO	62.120.000		14.208.500	47.935.000	

Strategijom razvoja Grada Goražda 2024-2027. godine predviđena je implementacija mjera/projekata/aktivnosti i podaktivnosti, od čega oblast društvenog razvoja i infrastrukture čini oko 53,71% projiciranog indikativnog finansijskog okvira, oblast ekonomskog razvoja je zastupljena sa 5,28%, dok je unaprijeđenje okoliša zastupljeno sa 41,01% identificiranog potencijala za realizaciju projekata. Što se tiče izvora finansiranja, dio iz budžeta odnosi se na 23 %, a drugi izvori sredstava su viši nivoi vlasti, finansijskih institucija, zatim sredstva različitih fondova i međunarodnih donatora i organizacija koja se realizuju putem projekta. Rizik implementacija projekta je izražen u obimu osiguranja sredstava vanjskih izvora.

VII. OKVIR ZA PROVOĐENJE, PRAĆENJE, IZVJEŠTAVANJE I EVALUACIJU

Zakonskim i podzakonskim normativnim okvirom u FBiH propisani su kao obavezni elementi strateškog planiranja i strateških dokumenata, provođenje, praćenje, izvještavanje i evaluacija. U okviru pomenutih procesa ključno je izvršiti opis odgovornih institucija, opis postupaka i postupanja odgovornih institucija, dinamiku postupanja i okvir rokova.

Provođenje Strategije razvoja Grada Goražda provodi se alatima uspostavljenim pomenutim normativnim okvirom. Alati za provođenje podrazumjevaju strateško-programske dokumente koji se usklađeno sa procesom izrade i usvajanja smjernica izrađuju svake planske godine po principu 1+2; trogodišnji plan rada koji je implementacijski dokument koji operacionalizira strateške ciljeve, prioritete i mjere iz Strategije razvoja Grada Goražda; godišnji plan rada koji je implementacijski dokument koji sadrži, pored redovnih aktivnosti, i aktivnosti na godišnjem nivou koje će se preduzimati kako bi se implementirali strateški ciljevi, prioritete i mjere, a priprema se na osnovu usvojenih trogodišnjih planova.

Praćenje Strategije razvoja Grada Goražda je sistematično i kontinuirano prikupljanje, analiziranje i korištenje podataka i indikatora radi mjerenja napretka realizacije Strategije razvoja, u svrhu preduzimanja odgovarajućih mjera radi eventualnih korekcija i izvještavanja o ostvarenim rezultatima. Naprijed pomenuto u oblasti izvještavanja propisuje obavezu izrade godišnjih izvještaja o radu i Izvještaj o razvoju.

Godišnji izvještaj o radu priprema se sa namjerom praćenja provođenja planiranih aktivnosti i ocjene doprinosa u ostvarivanju programa (mjera) na nivou JLS. Izvještaj o razvoju je implementacioni dokument kojim se na godišnjem nivou sagledavaju stepen implementacije, opći razvojni trendovi kao i napredak u ostvarenju strateških ciljeva iz strateških dokumenata.

Nosioci naprijed pomenutih aktivnosti u Gradu Goraždu su Gradonačelnik/Kabineta Gradonačelnika, Služba za investicije, lokalni ekonomski razvoj i upravljanje imovinom - JURA (jedinica za upravljanje razvojem), Razvojni tim (RT) i druge službe i tijela uspostavljena na nivou gradske administracije.

Osnovne aktivnosti i odgovornosti za provođenje, praćenje, izvještavanje i evaluaciju strategije razvoja	
Aktivnosti	Nadležnost (ko?)
Priprema/ažuriranje Kalendara aktivnosti Jedinice za upravljanje razvojnim aktivnostima (JURA)	Nosilac procesa: Šef službe nadležne za lokalni razvoj Učesnici procesa: Ostali uposlenici službe
Priprema mehanizama i alata za praćenje i izvještavanje o ostvarenju strategije razvoja (uključujući lokalizirane ciljeve održivog razvoja BIH)	Nosilac procesa: Šef službe nadležne za lokalni razvoj Učesnici procesa: Ostali uposlenici službe
Definisanje prioriteta na osnovu strateško-programskih dokumenata za naredni 1+2 planski ciklus	Nosilac procesa: Služba nadležna za lokalni razvoj i Služba Kabineta Gradonačelnika Učesnici u procesu: Šefovi gradskih službi
Priprema trogodišnjih i godišnjih planova rada službi, uključujući projekte iz strategije razvoja i vezane redovne aktivnosti	Nosilac procesa: Gradonačelnik/ Služba Kabineta Gradonačelnika/ Služba nadležna za lokalni razvoj Učesnici procesa: Ključni službenici/pomoćnici gradskih službi
Izrada Trogodišnjeg i Godišnjeg plana rada JLS (za narednu godinu)	Nosilac procesa: Gradonačelnik/ Služba Kabineta Gradonačelnika/ Služba nadležna za lokalni razvoj Učesnici procesa: pomoćnici i ostali službenici svih gradskih službi
Uključivanje ključnih strateških projekata i aktivnosti u plan Budžeta (za narednu godinu)	Nosilac procesa: Gradonačelnik/ Službe Učesnici procesa: Pomoćnik službe nadležne za finansije
Usklađivanje godišnjih planova rada službi/odjeljenja i Godišnjeg plana rada JLS sa usvojenim Budžetom (za narednu godinu)	Nosilac procesa: Gradonačelnik/ Službe Učesnici procesa: Pomoćnici gradonačelnika i ključni službenici u službama
Usvajanje Godišnjeg plana rada JLS (za narednu godinu)	Nosilac procesa: Gradonačelnik / Službe Učesnici procesa: Općinsko vijeće
Razrada projekata iz Godišnjeg plana rada JLS	Nosilac procesa: Pomoćnici Gradonačelnika (službe) Učesnici procesa: Ostali službenici gradskih službi
Praćenje i privlačenje eksternih izvora finansiranja projekata	Nosilac procesa: Služba nadležna za lokalni razvoj Učesnici procesa: Pomoćnici i ostali službenici gradskih službi
Praćenje provođenja Godišnjeg plana rada JLS i ostvarenja strateških ciljeva	Nosilac procesa: Služba nadležna za lokalni razvoj Učesnici procesa: Ključni službenici/ pomoćnicima svih gradskih službi
Izrada godišnjih izvještaja o radu službi/odjeljenja	Nosilac procesa: Gradonačelnik

	Učesnici procesa: Služba nadležna za lokalni razvoj sa ostalim ključnim službenicima/ pomoćnicima gradskih službi i ostalim uposlenicima
Uključivanje javnosti u praćenje provođenja strategije razvoja	Nosilac procesa: Služba nadležna za lokalni razvoj Učesnici procesa: zaduženi službenici
Priprema i razmatranje Izvještaja o razvoju (za prethodnu godinu)	Nosilac procesa: Služba nadležna za lokalni razvoj Učesnici procesa: Podrška ključnih službenika svih gradskih službi
Priprema i razmatranje Godišnjeg izvještaja o radu JLS (za prethodnu godinu)	Nosilac procesa: Gradonačelnik/ Služba Kabineta Gradonačelnika/ Služba nadležna za lokalni razvoj Učesnici procesa: Sve gradske službe
Usvajanje i objavljivanje Izvještaja o razvoju (za prethodnu godinu)	Nosilac Inicijator i vlasnik procesa: Gradonačelnik Učesnici procesa: Općinsko vijeće
Usvajanje i objavljivanje Godišnjeg izvještaja o radu JLS (za prethodnu godinu)	Nosilac procesa: Gradonačelnik i službe Učesnici procesa: Općinsko vijeće
Ostale važne aktivnosti: ▪ Uspostavljanje i unapređenje međuopćinske saradnje ▪ Pokretanje procesa evaluacije strategije razvoja	Nosilac procesa: Pomoćnici gradonačelnika, Učesnici procesa: Službenici Službe nadležne za lokalni razvoj

VIII. PRILOZI

VIII.1. DETALJAN PREGLED MJERA

Veza sa strateškim ciljem	1. Razvijen ekonomski sektor usmjeren na ključne privredne grane, komparativne i prirodne prednosti grada koji omogućava rast poslovne aktivnosti i zadovoljstvo radne snage
Prioritet	1.1. Unaprijediti poslovno okruženje za proizvodnju i poduzetništvo, poljoprivredu i turizam
Naziv mjere	1.1.1. Podrška poslovanju, razvoju privredne infrastrukture i novim tehnologijama
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Pozitivni trendovi u oblasti privrednih aktivnosti i postignuti rezultati, prije svega u oblasti industrijske proizvodnje i poduzetništva, ovu mjeru usmjeravaju na potrebu zadržavanja pozitivnih trendova ali i kreiranje preduvjeta za daljnji razvoj i rast. Jedinice lokalne samouprave su nadležne da kreiranju i utiču na povoljno privrednog okruženje. Mjera prije svega obuhvata investiranje u poduzetničku industrijsku infrastrukturu. Odgovor je na uočenu popunjenost kapaciteta za nove investicije i novu proizvodnju, kao i potrebu za konstantnom podrškom infrastrukturi postojećih proizvodnih kapaciteta. To upućuje na potrebu definisanja i izgradnje nove privredne zone koja može generisati potencijal grada i privući nove investicije. Značajan dio mjere u sebi sadrži potrebu za odgovorom na savremene izazove tehnološkog razvitka i inovacija putem sinergijskog institucionalizovanog djelovanja svih aktera na kreiranju okvira djelovanja u tom segmentu. Specifičnost Goražda i Kantona u čijem je sastavu stvara osnovanost za dugoročno djelovanje putem poduzimanja političkih i operativnih aktivnosti kreiranja ambijenta slobodne ekonomske zone kao modela rasta u svakom segmentu uključujući i demografske uticaje. Segment mjere predstavlja potreba osiguravanja povoljnih finansijskih sredstava za privredne aktivnosti putem kreiranja/redefinisana kreditnih proizvoda sa minimalnim troškovima po osnovu kamata. Povoljno okruženje u osnovi podrazumjeva i podršku grantovskim sredstvima usmjerenim na ostvarenje ciljeva strategije i šireg razvojnog konteksta. Mjera je usmjeren na segment koji uključuje podršku promociji goraždanske privrede u cilju povećanja obima aktivnosti i prezentovanje svih potencijala za buduće investitore. <i>Ključna područja djelovanja su:</i> - <i>Industrijske zone</i> - <i>Razvoj znanja i tehnologija</i> - <i>Povoljno poslovanje</i> - <i>Povoljna finansijska sredstva</i> - <i>Podrška poduzetništvu i obrtu</i> - <i>Promotivne i sajamske aktivnosti</i> - <i>Privredne organizacije</i>

Ključni strateški projekti	1.1.1.1. S.P. Uspostavljanje i izgradnja nove poslovne-poduzetničke zone	Očekivani izlazni rezultat – Definisana nova poslovna zona i izgrađeni osnovni objekti infrastrukture Očekivani krajni rezultat – do 2027 povećan interes za nova ulaganja privrednih subjekata	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Broj uspostavljenih industrijskih zona	5	6
	Broj podržanih privrednih subjekata povoljnim kreditnim sredstvima i direktnom podrškom	0	30
	Izrađen eleborat o opravdanosti uspostave/korišćenja usluga institucije za razvoj tehnologija i inovacije	Ne	Da
	Pružena konstantna podrška sajamskim aktivnostima i promociji privrede	n/a	Da
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera će doprinjeti unapređenju preduzetničkog okruženja, osigurati uvjete za održavanje i rast privredne aktivnosti i omogućiti nova zapošljavanja zasnovana na potrebama tržišta i savremenim izazovima tehnološkog razvoja.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	1.746.000 KM Izvor: Budžet 436.000 KM , ostali izvori 1.310.000 KM		
Period implementacije mjere	2024-2027 (<i>dio aktivnosti/podaktivnosti je izvan planskog perioda implementacije</i>)		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za privredu i finansije		
Nosioci mjere	Služba za privredu i finansije, Služba za investicije, lokalni ekonomski razvoj i upravljanje imovinom, Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, privredni subjekti, privredna udruženja, Ministarstvo privrede BPK-a		
Ciljne grupe	Poslovna zajednica, zaposleni, nezaposleni		

Veza sa strateškim ciljem	1. Razvijen ekonomski sektor usmjeren na ključne privredne grane, komparativne i prirodne prednosti grada koji omogućava rast poslovne aktivnosti i zadovoljstvo radne snage		
Prioritet	1.1. Unaprijediti poslovno okruženje za proizvodnju i poduzetništvo, poljoprivredu i turizam		
Naziv mjere	1.1.2. Osiguranje saradnje i podrške poslovnoj zajednici		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Kvalitet uprave u odnosu prema poslovnoj zajednici u osnovi podrazumjeva uspostavljenu saradnju i pružanje brzih, efikasnih i međusobno usaglašenih usluga. To sveukupno doprinosi ostvarenju uloge JLS u osiguranju povoljnog poslovnog okruženja čiji krajnji ishod jesu povoljni rezultati koji ostvaruju višestruke pozitivne efekte. Na podlozi navedenog ova mjera je usmjerena na stvaranje društvenih alata za usaglašavanje sa privrednom zajednicom kroz formiranje zajedničkih tijela. Mjera dalje podrazumjeva izradu kvalitetnih registara i alata putem kojih su dostupne potrebne i ažurne informacije bitne za poslovnu zajednicu. Značajan segment ove mjere predstavlja potreba fokusiranja na dijasporu u kontekstu sveukupne saradnje i privlačenja novih investicija i znanja. Konačno, pitanje radne snage je veoma bitan segment ekonomskog razvoja pri čemu je mjera fokusirana na implementaciju usvojenog plana zapošljavanja i podizanje psihofizičkih sposobnosti i zadovoljstva radne snage kroz aktivnosti organizovanja društvenih aktivnosti rekreacije i sporta. <i>Ključna područja djelovanja su:</i> - Privredni savjet - Informisanje poslovne zajednice i registri - Saradnja sa dijasporom - Doprinos politici zapošljavanja - Društvene aktivnosti za radnu snagu		
Ključni strateški projekti	n/a		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Izrađen Vodič za investitore	Ne	Da
	Uspostavljen kontinuiran rad Privrednog savjeta	Ne	Da
	Broj novih investicija iz dijaspore	n/a	1
	Broj godišnje organizovanih društvenih sadržaja za radnike	0	1-2
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera će doprinijeti rastu privredne aktivnosti u povoljnom okruženju i zadovoljnoj radnoj snazi kao bitnom generatoru proizvodnje.		

Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	530.500 KM Izvor: Budžet 266.500 KM, ostali izvori 264.000 KM
Period implementacije mjere	2024-2027 (<i>dio aktivnosti/podaktivnosti je izvan planskog perioda implementacije</i>)
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za investicije, lokalni ekonomski razvoj i upravljanje imovinom
Nosioci mjere	Služba za investicije, lokalni ekonomski razvoj i upravljanje imovinom, Služba za privredu i finansije, Služba za društvene djelatnosti i opću upravu, Udruženje poslodavaca, Privredna komora, privredni subjekti
Ciljne grupe	Poslovna zajednica, zaposleni, građani

Veza sa strateškim ciljem	1. Razvijen ekonomski sektor usmjeren na ključne privredne grane, komparativne i prirodne prednosti grada koji omogućava rast poslovne aktivnosti i zadovoljstvo radne snage
Prioritet	1.1. Unaprijediti poslovno okruženje za proizvodnju i poduzetništvo, poljoprivredu i turizam
Naziv mjere	1.1.3. Osiguranje pretpostavki za razvoj turizma i poljoprivredne proizvodnje
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Goražde u kontekstu strukture privrednih aktivnosti prije svega karakteriše industrijska proizvodnja i poduzetništvo u okviru čega je angažovan najveći broj kapaciteta i radne snage. Tokom dužeg niza godina na području Goražda turizam nije nikada zauzimao preveliki značaj u kontekstu ostvarivanja rezultata i razvoja turističkih proizvoda na organizovan i sistematičan način. Mjera je usmjerena na predhodna pitanja utvrđivanja potencijala ključnih resursa kroz analitičke podloge, izradu studijsko-investicione dokumentacije za potrebe ljetnog turizma (kupanje), sistematičan pristup ukupnog razvoja turizma kroz projekat nazvan „Goražde 2035“ koji podrazumjeva analitičke, studijske, investicione i promotivne aktivnosti. Naravno mjera je usmjerena i na podršku sadržajima kao što je „Planinarski dom Ruda Glava“, „Drinske mučenice“ i drugi uključujući i društvene sadržaje vremenski pozicionire u sva godišnja doba kao što su kulturne manifestacije, gastro manifestacije, zimski sadržaji, vjerske manifestacije, doček Nove godine i drugo uključujući i prateću infrastrukturu koja doprinosi turizmu. Što se tiče poljoprivrede kao privredne grane ista je imala različitu zastupljenost u pojedinim periodima razvoja Goražda iz kojih se povlači određeno znanje u oblasti poljoprivredne proizvodnje, koja je u ovom trenutku također podređena industrijskoj proizvodnji i u kontekstu nadležnosti u većem obimu je praćena od strane kantonalnog nivoa vlasti. Cjeneći činjenicu da je kroz historiju u jednom periodu na području Goražda institucionalno razvijana proizvodnja voća a koja ostvaruje određene efekte i danas, nameće se potreba osiguranja određenog oblika početnog

	organizovanog bavljenja kroz poljoprivredni inkubator kao mjesto spajanja proizvodnje, struke i obrazovanja. Pomenuto odgovara obimu nadležnosti Grada Goražda i predstavlja osnov za daljnje unaprijeđenje poljoprivredne proizvodnje zasnovane na naučnim znanjima, savremenim trendovima i integracijskim procesima koji prethode. U segmentu poljoprivrede mjera nastoji doprinijeti osiguranju plasmana proizvoda i uopšte je naslonjena na usvojeni strateški dokument ruralnog razvoja. Konačno u jednoj fazi je moguće približiti poljoprivrednu proizvodnju, gastro ponudu, poljoprivredne sajamske manifestacije i turizam. Ključna područja djelovanja su: - Studija korištenja potencijala Rijeke Drine (DRINA i BIODIVERZITET) - Iskorištavanje vode za kupanje i rekreativne aktivnosti - Katalog kulturno-historijskih znamenitosti - Kreiranje turističkih pretpostavki, proizvoda i sadržaja - Osnježivanje Planinarskog doma „Ruda Glava“ - Poljoprivredni inkubator - Programi unapređenja i povećanja poljoprivredne proizvodnje (Strategija ruralnog razvoja) - Zelena-mala pijaca		
Ključni strateški projekti	n/a		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Izrađena Studija korištenja potencijala Rijeke Drine	Ne	Da
	Broj novih turističkih proizvoda	n/a	2
	Broj implemetiranih projekata/programa u turizmu	0	5
	Broj implementiranih projekata Strategije ruralnog razvoja	0	10
	Uspostavljena zelena pijaca	Ne	Da
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera će doprinijeti povećanju poljoprivredne proizvodnje i turističke ponude i ostvarenih rezultata izraženih u obimu proizvodnje, uvođenju znanja i posjećenosti broja turista i ostvarenih prihoda što ukupno doprinosi povoljnijem ekonomskom ambijentu Grada Goražda.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	1.005.000 KM Izvor: Budžet 400.000 KM, ostali izvori 605.000 KM		
Period implementacije mjere	2024-2027 (dio aktivnosti/podaktivnosti je izvan planskog perioda implementacije)		

Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za privredu i finansije
Nosioci mjere	Služba za investicije, lokalni ekonomski razvoj i upravljanje imovinom, Služba za privredu i finansije, Služba za društvene djelatnosti i opću upravu, poljoprivredni proizvođači i udruženja, Ministarstvo privrede BPK-a, obrazovne institucije
Ciljne grupe	Turisti, privredni subjekti, poljoprivredni proizvođači, škole

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života
Prioritet	2.1. Osigurati uključenost građana i kvalitetu života građana svih generacija
Naziv mjere	2.1.1. Unaprijeđenje društvenih djelatnosti obrazovanje, sporta i kulture
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je odgovor na uočene izazove u podlozi kojih stoji sve veći zahtjev za obogaćivanjem društvenih sadržaja kao preduvjeta kvalitetnog življenja na području grada Goražda. Pored oblasti ekonomskog razvoja nadogradnja se u zadnje vrijeme pojavljuje kao imperativ. Mjera u oblasti obrazovanja u kontekstu obima nadležnosti JLS je usmjerena na proširenje kapaciteta predškolskog obrazovanja i doprinosa opremljenosti i osposobljenosti škola uključujući podršku talentima i sticanju znanja i vještina. Mjera postavlja sporta kao osnove psihofizičkog zdravlja stanovništva i predstavljanja grada u kontekstu takmičarskog sporta pri čemu su pravci djelovanja usmjereni na razvoj sportske infrastrukture fokusirajući se jednim dijelom na uvjete za održavanje dvoranskih takmičenja i trenažnog procesa ali i rekreativnih i kulturnih sadržaja. Bitan segment mjere je direktna podrška organizovanom i rekreativnom sportu, klubovima i stvaranju uticaja na razvoj kadrova unutar sportske djelatnosti. Mjera pokušava implementirati dobre prakse prije svega zapadnih zemalja apostrofirajući pojedine vrste sportova u cilju povećanja kvalitete i prepoznatljivosti sredine u širim okvirima. Drugi aspekt mjere, usko povezan sa naprijed opisanim, je djelovanje u oblasti kulture koja je prema ukupnom potencijalu grada Goražda bitna u kontekstu višedimenzionalnog uticaja na ključne sektore. Mjera podrazumjeva unaprijeđenje prepoznatljivih kulturnih događaja i manifestacija i podizanje na viši nivo organizovanja i implementiranja uključujući i podršku nosiocima kulturnog rada i djelovanja. Potencijali Goražda u segmentu kulturno-historijskih sadržaja su ogromni uslijed čega je ova mjera usmjerena u tom pravcu u cilju doprinosa razvoju društva ali istovremeno obuhvatajući ekonomske efekte prije svega u oblasti rastućih privrednih grana kao što je turizam. Kulturni i sportski sadržaji vezani za ovu mjeru istovremeno postavljaju temelje za kvalitetnu obradu i stvaranje osnova za brendiranje sadržaja grada. <i>Ključna područja djelovanja su:</i> - Predškolsko obrazovanje/obrazovne ustanove - Stipendiranje studenata i učenika - Sticanju stručnih znanja i vještina

	- <i>Strateški sportovi</i> - <i>Izgradnja i rekonstrukcija sportske infrastrukture</i> - <i>Sportski radnici i talenti</i> - <i>Podrška razvoju sporta i rekreacije</i> - <i>Internacionalni festival prijateljstva</i> - <i>Podrška ustanovama kulture i kulturnim sadržajima</i> - <i>Kulturno-historijsko naslijeđe</i> - <i>Multidisciplinarnе društvene aktivnosti za porodicu</i>		
Ključni strateški projekti	2.1.1.5. S.P Goražde grad sporta-Grad Rukometa 2.1.1.13. S.P. Internacionalni festival prijateljstva 2.1.1.16. S.P “Dani porodice” 2.1.1.20. S.P. Goražde grad heroj	Očekivani izlazni rezultat – -Izgrađena dodatna dvoranska infrastruktura za trenažni i takmičarski sport i povećana organiziranost; -Povećana kvaliteta sadržaja i infrastruktura Internacionalnog festivala prijateljstva -Uspostavljeni sadržaji koji prate epitet „Grad heroj“ i „Dani porodice Očekivani krajnji rezultat – Veći broj sportista i kvalitetniji rezultati takmičenja - Veći broj posjetilaca u Gradu Goraždu i povećana prepoznatljivost Goražda - Smanjenje devijativnih pojava u društvu	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Broj izgrađenih/obnovljenih objekata sportske infrastrukture	0	3
	Procenat povećanja budžetske podrške sportu od strane Grada(%)	n/a	50%
	Porast broja posjetilaca Internacionalnog festivala prijateljstva	n/a	15%
	Uspostavljeni sadržaji „Dana porodice“ u Goraždu	Ne	Da
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Očekuje se da mjera poveća kapacitete sa sistem obrazovanja. Ishodi za oblasti sporta i kulture podrazumjevaju veći nivo organizovanosti, opremljenosti, rezultata i psihofozičkog zdravlja stanovništva projecirano na duži vremenski period		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	10.781.000 KM Izvor: Budžet 3.781.000 KM, ostali izvori 7.000.000 KM		

Period implementacije mjere	2024-2027. godine (<i>dio aktivnosti/podaktivnosti je izvan planskog perioda implementacije</i>)
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za društvene djelatnosti i opću upravu /Kabinet Gradonačelnika
Nosioci mjere	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, Služba za geodetske, imovinsko – pravne poslove i katastar nekretnina, Služba za investicije, lokalni ekonomski razvoj i upravljanje imovinom. javne ustanove, sportski klubovi, kantonalna ministarstva
Ciljne grupe	Djeca, mladi, škole, roditelji, građani, poslodavci

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života
Prioritet	2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenom na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana
Naziv mjere	2.2.1. Unaprijeđenje rada javne uprave usmjerene na poslovnu zajednicu i građane
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Ova mjera je usmjerena na unaprijeđenje rada javne uprave u cilju pružanja usluga na zadovoljstvo građana i poslovne zajednice. Mjera sadrži nekoliko segmenata koji su tretirani u kontekstu nadležnosti i okvira djelovanja javne uprave na nivou jedinice lokalne samouprave. Osavremenjivanje procesa rada u podlozi zahtjeva fokusiranje na upravljanje kvalitetom rada koja podrazumjeva niz aktivnosti od digitalizacije, obučavanja, mjerenja rezultata i niza drugih inputa zahtjevanih kroz primjenljive modele upravljanja kvalitetom. To podrazumjeva i određenu promjenu organizacije poslova sa tendencijom odgovora na izazove vezane za demografiju-dijasporu, kvalitet rada, digitalizaciju i kvalitet kadrova. Isto je značajno u kontekstu integrativnih procesa i pripremljenost na taj segment u standardima, privlačenju i implementaciji projekata. Odgovorna javna uprava podrazumjeva i plansko upravljanje imovinom na ekonomskim modelima uz adekvatnu zastupljenost socijalne osjetljivosti što je obuhvaćeno ovom mjerom. Zaseban istaknut segment mjere se odnosi na procese digitalizacije uprave i uvođenje savremenih digitalnih alata usmjerenih prema poslovnoj zajednici i građanima korisnicima usluga. Konačno mjera u sebi sadrži i bitan segment u radu uprave koji se ogleda u saradnji sa nevladinim sektorom što u značajnom obimu podrazumjeva uključivanje u kreiranje i implementiranje politika i direktnu finansijsku potporu radu civilnog društva uključujući i vjerske zajednice. Ključna područja djelovanja su: - Digitalizacija javne uprave - Upravljanje kvalitetom rada javne uprave - Upravljanje imovinom - Osnaživanje rada i uključenosti MZ

	- <i>Saradnja sa organizacijama civilnog društva</i>		
Ključni strateški projekti	2.2.1.1. S.P. Digitalizacija javne uprave	Očekivani izlazni rezultat: - -Uspostavljeni digitalni servisi Očekivani krajnji rezultat: - - Povećan kvalitet rada uprave i zadovoljstvo korisnika	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Broj uvedenih digitalnih sistema u radu uprave	0	4
	Usvojen novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji	Ne	Da
	Izrađen plan upravljanja imovinom	Ne	Da
	Godišnji broj projektnih aplikacija na dostupne fondove i programe	n/a	➤5
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Očekuje se da mjera omogući transparentan i odgovoran rad javnih službi, osposobljenost za predstojeće društvene izazove i kvalitetno planiranje kao i ukupan doprinos rastu razvoja na području grada.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	503.000 KM Izvor: Budžet 352.000, ostali izvori 151.000 KM		
Period implementacije mjere	2024-2027. godine		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za društvene djelatnosti i opću upravu/Kabinet Gradonačelnika		
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti i opću upravu, Služba za investicije, lokalni ekonomski razvoj i upravljanje imovinom, Služba za civilnu zaštitu i mjesne zajednice		
Ciljne grupe	Građani, poslovna zajednica, državni službenici i namještenici		
Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života		
Prioritet	2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana		
Naziv mjere	2.2.2. Podrška mladim i ranjivim kategorijama		

Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Ova mjera je usmjerena na dvije kategorije stanovništva sa efektima koji imaju različite ishode. Mladi spadaju u kategoriju populacije koja je osnova budućeg razvoja i njen značaj je naročito aktuelan u kontekstu društvenih okolnosti depopulacije stanovništva. Ova mjera nastoji odgovoriti na postojeće izazove kroz implementaciju strateških usmjerenja, kreiranja i uticaj na društvene sadržaje privlačne za mlade kao i djelovanje u pravcu olakšavanja rješavanja egzistencijalnih i pitanja zasnivanja porodice. Polazeći od činjenice promjene interesovanja mladih i savremenih oblika djelovanja u društvu mjerom se nastoji podržati poduzetništvo mladih u kontekstu razvoja i implementiranja poslovnih ideja. Drugi segment mjere je usmjeren na ranjive kategorije putem uspostavljanja novih i unaprjeđenja postojećih mjera i usluga socijalne zaštite za osjetljive društvene grupe sa aspekta nadležnosti JLS. Mjera na adekvatan način pozicionira značaj udruženja koja djeluju u ovoj oblasti usmjeravajući aktivnosti na status i rad istih u pogledu socijalnih pitanja uključujući i oblike socijalnog poduzetništva i rasta standarda ranjivih kategorija. Mjera podržava populaciju penzionera uključujući i podršku usmjerenu na zdravo starenje i savremene sadržaje u tom pogledu. Naravno mjerom je projicirana i podrška aktivnostima uspostavljanju održive usluge pomoći u kući za lica koja nisu u stanju da budu uključene u organizovane oblike zdravog starenja. <i>Ključna područja djelovanja su:</i> - Strategija prema mladima - Poduzetništvo i razvoju vještina mladih - Rješavanja stambenog pitanja mladih - Omladinske politike - Oblici socijalne zaštite i podrške - Rad udruženja ranjivih kategorija - Zdravo starenje i servis za pomoć u kući		
Ključni strateški projekti	n/a		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Broj implementiranih projekata omladinske politike	0	20
	Broj mladih koji je riješio stambeno pitanje	0	10
	Broj novih mladih poduzetnika	0	6
	Omogućeni uvjeti za izgradnju Centra za zdravo starenje	Ne	Da
	Osigurana kontinuirana novčana podrška Grada za socijalne programe uz godišnji rast do 2%	n/a	Da

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi kvalitetu života mladih, njihovoj uključenosti i opredjeljenju za osnivanje porodice i ostvarenja kvalitete života kao preduvjeta trajnog boravka na području grada. Drugi segment mjere poboljšava socijalnu zaštitu o okviru uspostavljenih sistema socijalne zaštite i istovremeno omogućava veću socijalnu uključenost pojedinih grupa stanovništva u cilju povećanja kvalitete života
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	1.320.000 KM Izvor: Budžet 985.000, ostali izvori 335.000 KM
Period implementacije mjere	2024-2027. godine
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za društvene djelatnosti i opću upravu
Nosioci mjere	Služba za društvene djelatnosti i opću upravu, Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, udruženja, ustanove socijalne zaštite
Ciljne grupe	Mladi, socijalne kategorije lica

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života
Prioritet	2.2. Osigurati kvalitetnu, transparentnu i socijalno osjetljivu javnu upravu usmjerenu na poslovnu zajednicu, prosperitet i sigurnost građana
Naziv mjere	2.2.3. Unaprijeđenje sistema zaštite i spašavanja i uvjeta ostvarivanja zdravstvene zaštite
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Sve veći izazovi u osiguranja sigurnosti građana ovu mjeru upućuju na djelovanje u segmente koji doprinosi povećanju sigurnosti i razvoja sistema zaštite i spašavanja. U tom kontekstu ova mjera je usmjerena na utvrđivanje i implementaciju programa zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, opremanje službi civilne zaštite i djelovanje u ključne elemente infrastrukture namijenjene sprečavanju ugrožavanja stanovništva kao što je sanacija klizišta, unaprijeđenje hidrantske mreže i drugi segmenti. Sigurnost građana jedne društvene zajednice značajno zavisi i od dostupnih usluga zdravstvene zaštite što ovu mjeru usmjerava na pružanje podrške tom segmentu u kontekstu nadležnosti JLS, odnosno podrške za unaprijeđenja infrastrukture, objekata i opreme zdravstvenih ustanova. <i>Ključna područja djelovanja su:</i> - Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara - Opremanje službi zaštite i spašavanja - Hidrantska mreže - Sanacija klizišta - Deminiranje - Unaprijeđenje prostornih kapaciteta službi u Domu zdravlja i nabavka opreme

Ključni strateški projekti	n/a		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Podržano unaprijeđenje opremljenosti doma zdravlja	Ne	Da
	Broj provedenih javnih nabavki opremanja službi iz oblasti zaštite i spašavanja	0	3
	Broj saniranih klizišta	0	3
	Procenat smanjenja površina pod minama	n/a	2%
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Očekuje se da mjera doprinese poboljšanju stanja sigurnosti i zdravlja građana na području grada i poboljša kvalitetu života građana i poslovanja privrednih subjekata.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	1.165.000 KM Izvor: Budžet 745.000 KM, ostali izvori 420.000 KM		
Period implementacije mjere	2024-2027. godine		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za civilnu zaštitu i mjesne zajednice		
Nosioci mjere	Služba za civilnu zaštitu i mjesne zajednice, Služba za društvene djelatnosti i opću upravu		
Ciljne grupe	Građani, poslovni subjekti, pacijenti		

Veza sa strateškim ciljem	2. Unaprijeđene javne usluge, infrastruktura i društveni sadržaji koji povećavaju uključenost građana i kvalitetu života
Prioritet	2.3. Razvijati javnu infrastrukturu
Naziv mjere	2.3.1. Unaprijeđenje javne infrastrukture
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Razvoj javne društvene infrastrukture se pojavljuje kao imperativ stvaranja ukupnog ambijenta razvoja grad. Mjera je usmjerena na ključne elemente javne infrastrukture počevši od saobraćajne infrastrukture što prioritetno podrazumjeva saobraćajnu infrastrukturu svih rangova cesta pri čemu je uloga Grada Goražda različita u odnosu na nadležnosti. Brza cesta prateći saobraćajni objekti su od strateškog značaja za Goražde i postizanje razvojnih tendencija u svakom segmentu. Unaprijeđenje magistralnih cesta i regionalnih, koje je u sistemu nadležnosti izvan Grada, je veoma bitno i ovom mjerom se nastoji podstaći, inicirati i doprinijeti realizaciji ključnih projekata kao što je projekat zaobilaznice.

	ključnih raskrsnica, regionalne ceste koje sve ukupno pozicioniraju Goražde u šire razvojne koridore. Naravno lokalne ceste su osnov nadležnosti Grada i dio su direktnog ulaganja od strane Grada i partnerskih projekata. Značajan segment mjere podrazumjeva pojačane aktivnosti na razvoju sistema saobraćaja u mirovanju koji podrazumjeva uređenje, proširenje i stavljanje pod nadzor i upravljanje saobraćaja u mirovanju. Poseban izazov za Grad Goražde čini suočavanje sa oštećenom i dotrajalom javnom infrastrukturom koja direktno utiče na loše stanje uređenosti što ovu mjeru usmjerava na kreiranje projektnih aktivnosti koje u segmentima sistematično tretiraju pojaseve uz rijeku Drinu, putni pojas i zone stanovanja sa kompletnom infrastrukturom stanovanja (staze, zelene površine, mobilijar, šetnice i dr). Posebno se izdvaja potreba suočavanja sa obnovom središnjih dijelova kao što su trgovske površine ili proširenje dostupnih površina kroz natkrivanje Podhranjenskog potoka i sl. Neizostavno ova mjera uvodi i neke nove objekte infrastrukture koje imaju društvenu ali i ekonomsku ulogu. Konačno mjera je odgovor Grada na potrebe proširenja infrastrukture za pogrebnu djelatnost kao i razvoj infrastrukture u ruralnim sredinama. Ključna područja djelovanja su: - Izgradnja saobraćajne infrastrukture - Saobraćaj u mirovanju - Uređenje urbanih dijelova Grada - Uređenja parkovskih i zelenih površina - Infrastruktura za pogrebnu djelatnost - Proširenje dostupnih površina za izgradnju javne infrastrukture - Izgradnja i rekonstrukcija objekata javne infrastrukture (raskrsnice, kružni tokovi, trgovci, mostovi, parkinzi, dječija igrališta, Đački dom)		
Ključni strateški projekti	2.3.1.3. S.P. Projekat unaprijeđenja saobraćaja u mirovanju sa sistemom naplate 2.3.1.4. S.P. Goražde-uređen grad 3x	Očekivani izlazni rezultat: - Izgrađeni dodatni parkinzi i uspostavljen sistem upravljanja i održavanja - Realizovane aktivnosti uređenja urbanih cjelina Očekivani krajnji rezultat: Povećana uređenost i atraktivnost življenja i ostvareni javni prihodi	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Obezbjedeći uvjeti iz okvira gradske nadležnosti za izgradnju i proširenje cesta višeg ranga	n/a	Da
	Broj novih uređenih parking mjesta	n/a	➤ 100
	Broj novih/rekonstruisanih objekata javne infrastrukture	0	➤ 3
	Broj slobodnih ukopnih mjesta	1500	➤ 5000

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Očekuje se da mjera doprinese povećanju obima kvalitete društvene infrastrukture koja doprinosi povećanju kvalitete života i multiplicira pozitivne efekte u odnosu na sve aspekte razvoja.
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	19.600.000 KM Izvor: Budžet 3.510.000 KM, ostali izvori 16.090.000 KM
Period implementacije mjere	2024-2027. godine (<i>dio aktivnosti/podaktivnosti je izvan planskog perioda implementacije</i>)
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove
Nosioci mjere	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, Služba za investicije, lokalni ekonomski razvoj i upravljanje imovinom, Služba za geodetske, imovinsko – pravne poslove i katastar nekretnina, JKP 6 Mart, javna preduzeća i direkcije FBiH i kantona iz oblasti cestogradnje
Ciljne grupe	Građani, privredna zajednica

Veza sa strateškim ciljem	3. Unaprijeđena uređenost grada zasnovana na održivosti, ekološkim tranzicijskim zahtjevima i savremenom primjenljivom prostornom planiranju
Prioritet	3.1. Poboljšati okolišne kriterije i uređenost grada
Naziv mjere	3.1.1. Poboljšanje komunalnih usluga i čistoće
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Ova mjera nastoji odgovoriti na izazove na koje ukazuju građani a najvećim dijelom se odnosi na uređenost grada kao i pitanje održavanja gradske čistoći i osnovnih elementa infrastrukture. Mjera kao osnovni alat postizanja rezultata pronalazi u osnaživanju komunalnog preduzeća koje je nosilac aktivnosti koje rezultiraju postizanjem traženih standarda. Prateći segment ove mjere su aktivnosti donošenje propisa vezanih za savremene standarde komunalnog reda i standardizacije ugradnje materijala u javnu infrastrukturu. Ova mjera je ujedno blisko povezana za predhodnom mjerom vezanom za javnu infrastrukturu stim što se ista pored navedenog fokusira na segmente održavanja sistema odvodnje oborinskih voda i nadzora odnosno redovnog održavanja riječnih korita. Ovim segmentom mjera je ujedno doprinos odgovoru na sve veće izazove uzrokovane klimatskim promjenama i pojavom bujičnih voda koje u zadnjem periodu stvaraju značajne probleme. Ključna područja djelovanja su: - Komunalno preduzeće - Komunalni red i standardi - Sistemi odvodnje voda - Psi lualice - Upravljanje i uređenje vodotoka

Ključni strateški projekti	3.1.1.1. S.P. Osnaživanje komunalnog preduzeća „6 Mart“	Očekivani izlazni rezultat: - Povećana opremljenost komunalnog preduzeća i godišnji prihodi po osnovu rada Očekivani krajnji rezultat: Povećana uređenost grada i stanja javne infrastrukture i kvalitet komunalnih usluga	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Broj nabavljanje mehanizacije i priključaka za rad komunalnog preduzeća	0	10
	Godišnji rast prihoda komunalnog preduzeća (%)	0	5
	Usvojena nova Odluka o komunalnom redu	Ne	Da
	Izvršeno godišnje pročišćavanje rešetki i kanala za odvodnju oborinskih voda	Ne	Da
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Očekuje se da mjera ostvari efekat povećanja uređenosti grada i održavanje javne infrastrukture koja omogućava kvalitetniji i sigurniji život građana.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	2.900.000 KM Izvor: Budžet 1.200.000 KM, ostali izvori 1.700.000 KM		
Period implementacije mjere	2024-2027. godine (dio aktivnosti/podaktivnosti je izvan planskog perioda implementacije)		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove		
Nosioci mjere	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, Kabinet Gradonačelnika, JKP 6 Mart, kantonalna ministarstva, privredni subjekti		
Ciljne grupe	Građani, privredni subjekti, komunalna privreda		
Veza sa strateškim ciljem	3. Unaprijeđena uređenost grada zasnovana na održivosti, ekološkim tranzicijskim zahtjevima i savremenom primjenljivom prostornom planiranju		
Prioritet	3.1. Poboľjšati okolišne kriterije i uređenost grada		
Naziv mjere	3.1.2. Unaprijeđenje vodnih usluga		

Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere u kontekstu ostvarivanja je zbog kompleksnosti i obima izvora finansiranja dugoročan ali kao takav nužno potreban za razvoj JLS i razvoja šireg konteksta. Mjera u najvećem obimu obuhvata aktivnosti vezane za vodosnabdijevanje u segmentima smanjenja gubitaka vode i kvarova na loše izvršenoj rekonstrukciji sekundarne vodovodne mreže. U smislu pružanja kvalitetnog i stalnog snabdijevanja mjera prepoznaje potrebu povećanjem kapaciteta rezervoara u sistemu. Što se tiče odvodnje i prečišćavanje otpadnih voda prioritetno se pojavljuje potreba daljnjih aktivnosti na izgradnja kolektora otpadnih voda kao i unaprijeđenju i proširenju kanalizacionog sistema. Istovremeno mjera projicira aktivnosti uvođenja sistema plaćanja korištenja vodnih usluga po principu „zagađivač plaća“ i „korisnik plaća“, što znači da subjekti sa većim ispuštanjem zagađivanja plaćaju veću cijenu na koji način zagađivanje djeluje distimulativno i u konačnici doprinosi manjem zagađivanju voda. Projicira se i obavezno uvođenje daljinskog sistema očitovanja utroška vode. Zbog ukupne kompleksnosti mjerom su obuhvaćene i studijsko-analitičke aktivnosti evidentiranja infrastrukture i razvoja investicione dokumentacije u svim segmentima vodnih usluga uključujući i oborinske vode. <i>Ključna područja djelovanja su:</i> - Vodosnabdijevanje povećanjem kapaciteta u sistemu i poboljšanje kvalitete sekundarne mreže - Katastar objekata vodosnabdijevanja - Daljinski sistem očitovanja utroška vode u sistemu - Kolektor za odvodnju otpadnih voda - Izgradnja kanalizacionih uređaja - Oborinske vode		
Ključni strateški projekti	3.1.2.1. S.P. Razvoj vodosnabdijevanja povećanjem kapaciteta rezervoara u sistemu i poboljšanje kvalitete sekundarne mreže	Očekivani izlazni rezultat: Stvoreni preduvjeti za povećanjem kapaciteta vode u sistemu vodosnabdijevanja uz smanjenje gubitaka vode u sistemu Očekivani krajnji rezultat: Građani imaju stalno i kontinuirano vodosnabdijevanje	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Broj instaliranih uređaja daljinskog očitavanja utroška	0	➤1000
	Povećani kapaciteti rezervaora za vodu Broj realizovanih projekata rekonstrukcije/proširenja vodovoda	Ne 0	Da 3
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi povećanju kvalitete vodnih usluga, zaštiti okoliša i zdravlja građana i drugih korisnika vodnih usluga.		

Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	16.960.000 KM Izvor: Budžet 1.320.000 KM, ostali izvori 15.640.000 KM
Period implementacije mjere	2024-2027. godine (<i>dio aktivnosti/podaktivnosti je izvan planskog perioda implementacije</i>)
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove
Nosioci mjere	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, Služba za investicije, lokalni ekonomski razvoj i upravljanje imovinom, Služba za geodetske, imovinsko – pravne poslove i katastar nekretnina, Kabinet Gradonačelnika, JKP 6 Mart, kantonalna ministarstva
Ciljne grupe	Građani, privredni subjekti, komunalna privreda

Veza sa strateškim ciljem	3. Unaprijeđena uređenost grada zasnovana na održivosti, ekološkim tranzicijskim zahtjevima i savremenom primjenljivom prostornom planiranju	
Prioritet	3.1. Poboľjšati okolišne kriterije i uređenost grada	
Naziv mjere	3.1.3. Osiguranje adekvatnog odlaganje otpada	
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Ova mjere je usmjerena na unapređenje sistema prikupljanja otpada i odlaganja otpada. To podrazumjeva da je mjerom projicirano zatvaranje i sanacija postojećeg lokaliteta za odlaganje otpada, izgradnja i puštanje u upotrebu kasete sanitarne deponije i započinjanje uvođenja sistema predselekcije otpada. Na nivou studijsko-dokumentacionih aktivnosti mjerom se planira izrada Plana upravljanja otpadom. Mjera je značajnim obimom povezana sa mjerom koja podrazumjeva osnaživanje komunalnog preduzeća. <i>Ključna područja djelovanja su:</i> - Plan upravljanja otpadom - Sanitarna deponija (Faza I) - Sanacija odlagališta otpada - Predselekcija otpada	
Ključni strateški projekti	3.1.3.3. S.P. Izgradnja i puštanje u upotrebu kasete sanitarne deponije (Faza I)	Očekivani izlazni rezultat: Izgrađena kasete sanitarne deponije Očekivani krajnji rezultat: Ostvareni pozitivni efekti u odnosu na okoliš

Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Izrađen plan upravljanja otpada	Ne	Da
	Izgrađena kaseta sanitarne deponije	Ne	Da
	Sanirana deponija Šišeta	Ne	Da
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Mjera doprinosi smanjenju zagađenja okoliša i rizika za sigurnost i zdravlje stanovništva		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	3.050.000 KM Izvor: Budžet 530.000 KM, ostali izvori 2.520.000 KM		
Period implementacije mjere	2024-2027. godine		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove		
Nosioci mjere	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, Služba za investicije, lokalni ekonomski razvoj i upravljanje imovinom, Služba za geodetske, imovinsko – pravne poslove i katastar nekretnina, Kabinet Gradonačelnika, JKP 6 Mart, kantonalna ministarstva		
Ciljne grupe	Građani, privredni subjekti, komunalna privreda		

Veza sa strateškim ciljem	3. Unaprijeđena uređenost grada zasnovana na održivosti, ekološkim tranzicijskim zahtjevima i savremenom primjenljivom prostornom planiranju
Prioritet	3.2. Osigurati zeleni rast zasnovan na čistim energijama i održivom upravljanju prostorom
Naziv mjere	3.2.1. Osiguranje i doprinos energijskoj efikasnosti i energetske tranziciji
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Cilj ove mjere je usmjeren na doprinos Grada Goražda u procesima zelene tranzicije u čijoj osnovi između ostalog stoji povećanje energetske efikasnosti, korišćenje savremenih tehnologija koje omogućavaju čistu energiju i korišćenje energenata koji imaju manje štetnih emisija (pelet, sječka, toplotne pumpe). Mjera podrazumjeva kontinuirano poduzimanje aktivnosti na utopljanju javnih objekata, korišćenje energijski štedljive i prihvatljive opreme, zagrijavanje energentima koji imaju manje štetne emisije. Cjeneći potrebu korišćenja zelene energije posebno u odnosu na procese dekarbonizacije, mjera obuhvata postupke zagovaranja prema višim nivoima vlasti usmjereno na izgrađenost i razvoj infrastrukture za proizvodnju i distribuciju energije iz obnovljivih izvora. Pored toga mjera pretpostavlja izgradnju solarne javne elektrane i povećano korišćenje FNE opreme na javnim objektima. Ujedno mjera je usmjerena na sinergijsko djelovanje svih aktera unutar BPK-a u cilju kreiranja fonda za energijsku efikasnost iz koga se pruža podrška građanima u postupcima

	utopljavanja objekata, prelaska na prihvatljive izvore zagrijavanja i korišćenja obnovljivih izvora energije (presumeri). Ujedno mjera podrazumjeva instaliranje stalne mjerne stanice za praćenje parametara stanja zraka. Ključna područja djelovanja su: - Povećanje energetske efikasnosti javnih objekata - Utopljavanje i zamjena dotrajale stolarije na objektu Doma zdravlja - Javna rasvjeta - Ugradnja FN panela na javnim objektima - FNE elektrana i infrastruktura - Toplifikacija (pilot projekti) - Podrška građanima u projektima energetske efikasnosti - Kvalitet zraka i mjerenje		
Ključni strateški projekti	n/a		
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Zamjenjena vanjska stolarija na objektu Doma zdravlja	Ne	Da
	Broj novih LED rasvjetnih tijela korištenih za javnu rasvjetu	0	100
	Kapacitet proizvodnje električne energije (solari) privrednih subjekata registrovanih u Gradu Goražde (MW)	0,4	4
	Zaključen memorandum o saradnji o formiranju fonda podrške građanima	Ne	Da
Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Očekuje se da mjera smanji zagađenja okoliša i rizika za sigurnost i zdravlje stanovništva kao i povećanje konkurentnosti privrede.		
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	2.340.000 KM Izvor: Budžet 440.000 KM, ostali izvori 1.900.000 KM		
Period implementacije mjere	2024-2027. godine (dio aktivnosti/podaktivnosti je izvan planskog perioda implementacije)		
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove		
Nosioci mjere	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, Služba za investicije, lokalni ekonomski razvoj i upravljanje imovinom, Služba za društvene djelatnosti i opću upravu, kantonalna ministarstva, stambeni upravitelji, privredni subjekti, javna preduzeća i ustanove		

Ciljne grupe	Građani i privredna zajednica		
Veza sa strateškim ciljem	3. Unaprijeđena uređenost grada zasnovana na održivosti, ekološkim tranzicijskim zahtjevima i savremenom primjenljivom prostornom planiranju		
Prioritet	3.2. Osigurati zeleni rast zasnovan na čistim energijama i održivom upravljanju prostorom		
Naziv mjere	3.2.2. Razvoj prostorno planske dokumentacije usklađene sa zahtjevima u prostoru i zaštitom prirodnog kapitala		
Opis mjere sa okvirnim područjima djelovanja	Ova mjera je odgovor na potrebu infrastrukturnog razvoja i rasta grada usklađenog sa savremenim standardima izgradnje i uređenja prostora na principima održivog razvoja. Ova mjera u fokus stavlja potrebu izrade i usvajanja niza ključnih prostorno-planskih dokumenata od kojih se ključnim pojavljuje potreba urbanističkog i planskog planiranja užeg gradskog područja što predstavlja osnov za daljnje aktivnosti koje su čak povezane i sa nizom naprijed definisanih mjera. Cjeneći perspektivu izgradnje ceste tunela Hranjen i saobraćajnice mjera je usmjerena na izradu regulacionog plana područja koje grafitira prema trasi planirane ceste, n koji način se planski i sistemski uređuje prostor koji je gografski obuhvata visinske i nizijske zone terena koji može imati različite namjene. Konačno razmatrajući pitanja gradnje, kategorije stanovništva koja je zainteresovana za izgradnju (mlađi) ovom mjerom se nastoje prepoznati lokaliteti podesni za individualnu izgradnju što može imati i elemente stimulisanja izgradnje. To naravno podrazumjeva određivanje lokacija, prostorno plansko planiranje i uvjete izgradnje. <i>Ključna područja djelovanja su:</i> - Urbanistički plan užeg gradskog područja - Regulacioni plan područja trase brze ceste (Goražde-Hranjen) - Zona individualne gradnje		
Ključni strateški projekti	3.2.2.1. S.P. Urbanistički plan užeg gradskog područja	Očekivani izlazni rezultat: Izgrađen urbanistički plan Očekivani krajnji rezultat: Uređena sredina pogodna za život svih generacija	
Indikatori za praćenje rezultata mjere	Indikatori (izlaznog rezultata i krajnjeg rezultata)	Polazne vrijednosti**	Ciljne vrijednosti***
	Izrađen urbanistički plan užeg gradskog područja	Ne	Da
	Izrađen projektni zadatak izrade regulacionog plana	Ne	Da
	Broj novih zona individualne izgradnje	0	1

Razvojni efekat i doprinos mjere ostvarenju prioriteta	Efekat mjere doprinosi sistemskom i savremenom pristupu planiranja prostora sa izgrađenom infrastrukturom koja je značajno usaglašena sa principima održivosti i ujedno može doprinositi kvaliteti življenja.
Indikativna finansijska konstrukcija sa izvorima finansiranja	220.000 KM Izvor: Budžet 220.000 KM
Period implementacije mjere	2024-2027. godine (dio aktivnosti/podaktivnosti je izvan planskog perioda implementacije)
Institucija odgovorna za koordinaciju implementacije mjere	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove
Nosioci mjere	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, Služba za geodetske, imovinsko – pravne poslove i katastar nekretnina
Ciljne grupe	Građani i poslovna zajednica

77

Na osnovu člana 17. Statuta Grada Goražde (“Službene novine Grada Goražda”, broj: 5/18) i Člana 115. Poslovnika Gradskog vijeća Grada Goražde (“Službene novine Grada Goražde”, broj: 2/20 i 3/20), Gradsko vijeće Grada Goražde na nastavku 3. redovne sjednice, održane dana 3. 4. 2025. godine, **d o n o s i:**

O D L U K U
O NAKNADAMA ZA RAD U
ORGANIMA JAVNOG KOMUNALNOG
PREDUZEĆA, JAVNOG PREDUZEĆA,
JAVNIH USTANOVA I ZDRAVSTVENIH
USTANOVA ČIJI JE OSNIVAČ
GRAD GORAŽDE

Član 1.

Ovom Odlukom utvrđuje se najviši iznos i način isplate neto naknade za rad u organima javnog komunalnog preduzeća, javnog preduzeća, javnih ustanova i zdravstvenih ustanova čiji je osnivač Grad Goražde, kako slijedi:

- Članovima Skupštine i Nadzornog odbora Javnog preduzeća za komunalne djelatnosti “6. mart”, Goražde određuje se mjesečna neto naknada:
 - predsjedniku do 120,00 KM,
 - članu do 90,00 KM;
- Članovima Odbora za reviziju u Javnom preduzeću za komunalne djelatnosti “6. mart”, Goražde određuje se mjesečno neto naknada:
 - predsjedniku do 50,00 KM,
 - članu do 35,00 KM.
- Članovima Skupštine i Nadzornog odbora Javnog preduzeća “Veterinarska stanica”, Goražde određuje se mjesečna neto naknada:
 - predsjedniku do 75,00 KM,
 - članu do 50,00 KM;
- Članovima Odbora za reviziju u Javnom preduzeću “Veterinarska stanica”, Goražde određuje se mjesečno neto naknada:
 - predsjedniku do 50,00 KM,
 - članu do 35,00 KM.
- Članovima Upravnog odbora Javne ustanove za predškolski odgoj i obrazovanje Goražde određuje se mjesečna neto naknada:
 - predsjedniku do 100,00 KM,

- b) članu do 75,00 KM.
6. Članovima upravnih odbora u ostalim javnim ustanovama (Javna ustanova “Centar za kulturu” Goražde, Javna ustanova “Sportski centar”, Goražde i Javna ustanova Edukacijsko-rehabilitacijski centar za djecu, mlade i odrasle osobe s teškoćama u razvoju “Buđenje”, Goražde) određuje se mjesečna neto naknada:
- a) predsjedniku do 75,00 KM,
 - b) članu do 50,00 KM.
7. Članovima upravnog odbora Javne zdravstvene ustanove Dom zdravlja “Dr. Isak Samokovlija”, Goražde određuje se mjesečna neto naknada:
- a) predsjedniku do 100,00 KM,
 - b) članu do 75,00 KM.
8. Članovima upravnog odbora Javne zdravstvenoj ustanove Apoteka “9. maj” Goražde određuje se mjesečna neto naknada:
- a) predsjedniku do 75,00 KM,
 - b) članu do 50,00 KM.

Iznos i način isplate neto naknade za rad tehničkog lica za potrebe skupština, upravnih odbora, nadzornih odbora i odbora za reviziju utvrdit će direktori.

Član 2.

Mjesečne naknade iz člana 1. ove Odluke mogu se isplatiti za mjesec u kojem je održana najmanje jedna sjednica navedenih organa preduzeća ili ustanove.

Nadležni organ u javnom komunalnom preduzeću, javnom preduzeću, javnoj ustanovi za predškolski odgoj i obrazovanje, javnim ustanovama i zdravstvenim ustanovama čiji je osnivač Grad Goražde mogu utvrditi naknade u manjem, ali ne i u većem iznosu od iznosa utvrđenog u članu 1. ove Odluke.

Naknade iz člana 1. ove Odluke se isplaćuju iz sredstava javnog komunalnog preduzeća, javnog preduzeća, javne ustanove za predškolski odgoj i obrazovanje, javnih ustanova, zdravstvenih ustanove čiji je osnivač Grad Goražde.

Naknada se isplaćuje na osnovu zaključenih pojedinačnih ugovora, u skladu s ovom Odlukom i drugim propisima.

Član 3.

Obavezuju se javno komunalno preduzeće, javno preduzeće, javna ustanova za predškolski odgoj i obrazovanje, javne ustanove i zdravstvene ustanove čiji je osnivač Grad Goražde da svoja akta usklade s ovom Odlukom u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ove Odluke.

Član 4.

Za realizaciju ove Odluke zadužuju se organi rukovođenja u javnom komunalnom preduzeću, javnom preduzeću, javnoj ustanovi za predškolski odgoj i obrazovanje, javnim ustanovama i zdravstvenim ustanovama.

Član 5.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenim novinama Grada Goražda”.

Broj:01-02-1-1193
3. 4. 2025. godine
G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA
Bajro Obuća, s.r.

.....
78

Na osnovu člana 17. i člana 88. Statuta Grada Goražda (“Službene novine Grada Goražda” broj: 05/18 i “Službene novine BPK-a Goražde”, broj:10/18) i člana 12. stav 3. Odluke o jedinstvenom načinu ustupanja, korištenja i zaštite poslovnih prostorija i zgrada u vlasništvu Općine Goražde (“Službene novine Općine Goražde”, broj: 06/12, 03/15) Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. godine, **d o n o s i:**

O D L U K U

o davanju na korištenje poslovne zgrade u vlasništvu Grada Goražda, Javnoj ustanovi Edukacijsko-rahabilitacijski centar za djecu, mlade i odrasle osobe s teškoćama u razvoju Grada Goražda “Buđenje”

Član 1.

Grad Goražde daje na korištenje, na odre-

đeno vrijeme na rok od 5 godina, bez naknade, poslovnu zgradu, površine 324 m², koja se nalazi u Ulici Zaima Imamovića 56 u Goraždu (poslovna zgrada sagrađena na parceli označenoj kao k. č. 820, k. o. Goražde II), **Javnoj ustanovi Edukacijsko-rehabilitacijski centar za djecu, mlade i odrasle osobe s teškoćama u razvoju Grada Goražda “Buđenje”**, za obavljanje registrovane djelatnosti.

Član 2.

Ovlašćuje se Gradonačelnik da zaključi ugovor o korištenju poslovne zgrade iz člana 1. ove Odluke kojim će se regulisati bliža prava i obaveze ugovornih strana.

Član 3.

Ukoliko Grad Goražde s licem iz člana 1. ne zaključi ugovor o korištenju ove poslovne zgrade u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ove Odluke ista prestaje da važi.

Član 4.

Budući korisnik poslovne zgrade iz člana 1. ove Odluke dužan je vršiti redovno održavanje poslovne zgrade, te je održavati u ispravnom stanju o svom trošku, plaćati režijske troškove (struja, voda, kanalizacija i dr.) kao i PDV obračunat u mjesečnom iznosu na osnovicu od 648,00 KM (324 m² x 2,00 KM/m² = 648,00 KM) .

Član 5.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenim novinama Grada Goražda”.

Broj:01-02-1-1194

3. 4. 2025. godine

G o r a ž d e

**PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA**

Bajro Obuća, s.r.

79

Na osnovu člana 17. i člana 88. Statuta Grada Goražda (“Službene novine Grada Goražda” broj: 05/18 i “Službene novine BPK-a Goražde”, broj: 10/18) i člana 26. stav 3. Odluke o jedinstve-

nom načinu ustupanja, korištenja i zaštite poslovnih prostorija i zgrada u vlasništvu Općine Goražde (“Službene novine Općine Goražde”, broj: 06/12, 03/15) Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. godine

d o n o s i:

O D L U K U

o produženju ugovora o zakupu poslovne prostorije u vlasništvu Grada Goražda, Udruženju paraplegičara i oboljelih od dječije paralize Bosansko-podrinjskog kantona Goražde

Član 1.

Grad Goražde produžava ugovor o zakupu poslovne prostorije u vlasništvu Grada Goražda, za poslovnu prostoriju površine 13,14 m² (jedna kancelarija u zgradi bivše pošte) u Ulici Seada Sofovića Sofe 9 u Goraždu, na rok od 5 godina, uz mjesečnu zakupninu od 6,57 KM + PDV (13,14 x 0,50 KM = 6,57 KM x 17% PDV 1,11 KM = 7,68 KM), što ukupno iznosi 7,68 KM, **Udruženju paraplegičara i oboljelih od dječije paralize Bosansko-podrinjskog kantona Goražde**, radi osiguranja njihovog sjedišta.

Član 2.

Ovlašćuje se Gradonačelnik da zaključi ugovor o zakupu poslovne prostorije iz člana 1. ove Odluke kojim će se regulisati bliža prava i obaveze ugovornih strana.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenim novinama Grada Goražda”.

Broj:01-02-1-1195

3. 4. 2025. godine

G o r a ž d e

**PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA**

Bajro Obuća, s.r.

80

Na osnovu člana 17. i člana 88. Statuta Grada Goražda (“Službene novine Grada Goražda”

broj: 05/18 i “Službene novine BPK-a Goražde”, broj:10/18) i člana 26. stav 3. Odluke o jedinstvenom načinu ustupanja, korištenja i zaštite poslovnih prostorija i zgrada u vlasništvu Općine Goražde (“Službene novine Općine Goražde”, broj: 06/12, 03/15), Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. godine
d o n o s i:

O D L U K U
o produženju ugovora o davanju na
korištenje podrumskih prostorija,
JU Dom zdravlja
“Dr. Isak Samokovlija”, Goražde

Član 1.

Grad Goražde produžava ugovor o davanju na korištenje podrumskih prostorija, za podrumске prostorije površine 155,50 m², koje se nalaze u ulici 43. drinske brigade bb u Goraždu, (poslovno-stambena zgrada sagrađena na parceli označenoj kao k. č. 767/1, k. o. Goražde II), na određeno vrijeme na rok od 5 godina, bez naknade, **JU Dom zdravlja “Dr. Isak Samokovlija”, Goražde**, za smještaj kotlovnice i magacin opreme.

Član 2.

Ovlašćuje se Gradonačelnik da zaključi Ugovor o davanju na korištenje podrumskih prostorija iz člana 1. ove Odluke kojim će se regulisati bliža prava i obaveze ugovornih strana.

Član 3.

Korisnik podrumskih prostorija iz člana 1. ove Odluke dužan je vršiti redovno održavanje podrumskih prostorija, te ih održavati u ispravnom stanju o vlastitom trošku, plaćati režijske troškove, kao i ostale obaveze - PDV obračunat u mjesečnom iznosu na osnovicu od 311,00 KM (155,5 m² x 2 KM/m²=311,00 KM).

Član 4.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenim novinama Grada

Goražda”.

Broj:01-02-1-1196
3. 4. 2025. godine
G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA
Bajro Obuća, s.r.

81

Na osnovu člana 17. i člana 88. Statuta Grada Goražda (“Službene novine Grada Goražda” broj: 05/18 i “Službene novine BPK-a Goražde”, broj: 10/18) i člana 12. stav 3. Odluke o jedinstvenom načinu ustupanja, korištenja i zaštite poslovnih prostorija i zgrada u vlasništvu Općine Goražde (“Službene novine Općine Goražde”, broj: 06/12, 03/15) Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. godine
d o n o s i:

O D L U K U
o davanju u zakup poslovnih
prostorija u vlasništvu Grada Goražda,
Socijaldemokratskoj partiji
Bosne i Hercegovine

Član 1.

Grad Goražde neposrednom pogodbom daje u zakup na određeno vrijeme na rok od 5 godina poslovne prostorije površine 88 m², koje se nalaze u Ulici zdravstvenih radnika br. 3 u Goraždu (u prizemlju poslovno-stambene zgrade tzv. Titanik sagrađene na parceli označenoj kao k. č.712/1, k.o. Goražde II), **Socijaldemokratskoj partiji Bosne i Hercegovine**, za potrebe OO Goražde i k. o. SDP BPK-a Goražde.

Član 2.

Visina zakupnine za poslovne prostorije iz člana 1. ove odluke utvrđuje se u iznosu od 5 KM/m² + PDV, što ukupno mjesečno iznosi 514,80 KM (88 m² x 5 KM = 440,00 KM x 17% PDV 74,80 = KM).

Član 3.

Ovlašćuje se Gradonačelnik da zaključi ugovor o zakupu poslovnih prostorija iz člana 1. ove Odluke kojim će se regulisati bliža prava i oba-

veze ugovornih strana po osnovu zakupa.

Član 4.

Ukoliko Grad Goražde s licem iz člana 1. ne zaključi ugovor o zakupu ovih poslovnih prostora u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ove Odluke ista prestaje važiti.

Član 5.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Grada Goražda".

Broj:01-02-1-1197

3. 4. 2025. godine

G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI

GRADSKOG VIJEĆA

Bajro Obuća, s.r.

82

Na osnovu člana 363. stav 3. tačka 5. Zakona o stvarnim pravima Federacije BiH ("Sl. novine Federacije BiH" br. 66/13 i 100/13), člana 4. stav 1. tačka c) Pravilnika o postupku javnog konkursa za raspolaganje nekretninama u vlasništvu Federacije BiH, kantona, općina i gradova ("Službene novine FBiH" broj:17/14), člana 17. i 88. Statuta Grada Goražda ("Službene novine Grada Goražda" broj: 5/18), a po zahtjevu Želimira Stojanovića i Mladenke Stojanović iz Goražda, Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025.godine, **d o n o s i:**

O D L U K U

**o prodaji nekretnine neposrednom pogodbom
Želimiru Stojanoviću i Mladenki Stojanović
radi oblikovanja građevinske čestice**

Član 1.

Ovom Odlukom odobrava se prodaja, neposrednom pogodbom radi oblikovanja građevinske čestice, kupcima Želimiru Stojanoviću i Mladenki Stojanović kao suvlasnicima, nekretnina označena kao:

- k.č. 1334/2 zv. "Gornje polje", po kulturi "Građevinska parcela" u površini od 2 m², koja je upisana u posjedovni list broj 345 k. o. Goražde I, na ime Grad Goražde s 1/1 udjela i

zemljišnoknjižni uložak broj: 8668 k. o. Goražde I, na ime Grad Goražde s 1/1 udjela, oblika i veličine prema skici snimanja lica mjesta vještaka geodetske struke, koja je sastavni dio ove Odluke.

Član 2.

Tržišna cijena građevinskog zemljišta označenog u članu 1. ove odluke iznosi 25,50 KM po 1m², tako da ukupna kupoprodajna cijena za zemljište označeno u članu 1. ove odluke iznosi 51,00 KM (slovima: pedesetjedna konvertibilna marka). Prodajna cijena za predmetnu nekretninu / zemljište utvrđena je od sudskog vještaka građevinske struke.

Član 3.

Građevinska čestica oblikuje se u skladu s Rješenjem o urbanističkoj saglasnosti Službe za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove Grada Goražda broj: 04-4-19-2-1268/24 od 26. 9. 2024. godine i Nalazom i mišljenjem vještaka geodetske struke od 11. 12. 2024. godine i to iz k. č. 1328 i k. č. 1334/2 k. o. Goražde I.

Član 4.

Želimir Stojanović i Mladenka Stojanović kao suvlasnici i Grad Goražde će zaključiti i ovjeriti kod nadležnog organa ugovor o kupoprodaji nekretnina.

Predaja nekretnina izvršit će se u roku od 15 dana, od dana uplate naknade u iznosu od 51,00 KM (slovima: pedesetjedna konvertibilna marka), koju su Želimir Stojanović i Mladenka Stojanović dužni uplatiti na račun Grada Goražda, što će se odrediti ugovorom o kupoprodaji nekretnine.

Član 5.

Ovlašćuje se Gradonačelnik da sa Želimir Stojanovićem i Mladenkom Stojanović, u ime Grada Goražda, zaključi ugovor o kupoprodaji nekretnine kojim će bliže regulisati uvjete i rokove plaćanja, označene u članu 1. ove Odluke, po prethodno pribavljenom mišljenju pravobranioca Grada Goražda.

Član 6.

Troškove izrade obrade ugovora o kupoprodaji nekretnine, te sve ostale troškove, koji se odnose na postupak kupoprodaje, snosi Želimir Stojanović i Mladenka Stojanović.

Član 7.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenim novinama Grada Goražda”, a objavit će se i na oglasnoj tabli Grada Goražda”.

Broj: 01-02-1-1198

3. 4. 2025. godine

G o r a ž d e

**PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA**

Bajro Obuća, s.r.

83

Na osnovu člana 7. Zakona o stvarnim pravima Federacije BiH (“Sl. novine FBiH” br. 66/13, 100/13), člana 10. stav 3. Zakona o cestama Federacije Bosne i Hercegovine (“Sl. novine FBiH” br.12/10 i 16/10), člana 17. i 88. Statuta Grada Goražda (“Službene novine Grada Goražda” broj: 5/18) i zahtjeva Pezo Feriza iz Goražda, Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. god., **d o n o s i:**

O D L U K U

**o gubitku statusa javnog
dobra u općoj upotrebi**

Član 1.

Utvrđuje se da je izgubila status javnog dobra u općoj upotrebi nekretnina označena kao:

- k. č.4087/4, zv. “Drinski put”, po kulturi Nekaategorisani put u površini od 10 m², koja je upisana u p. l. broj: 334 i z. k. uložak broj: 554 k. o. Goražde I, na ime Grad Goražde – Javno putno dobro s 1/1 udjela, oblika i veličine prema Regulacionom planom Kutu – izmjene (“Službene novine Grada Goražda”, broj: 10/18).

Član 2.

Na osnovu ove Odluke Služba za geodetske, imovinsko pravne poslove i katastar nekretni-

nina Grada Goražda će parcelu iz člana 1. ove Odluke izdvojiti iz posjedovnog lista upisanih nekretnina kao javno putno dobro koji se vodi za k. o. Goražde I i upisati u posjedovni list čiji je posjednik Grad Goražde sa 1/1 dijela posjeda.

Zemljišnoknjižni ured Općinskog suda u Goraždu brisat će izvršeni upis nekretnine iz člana 1. ove Odluke kao javno putno dobro i upisati sa pravom vlasništva Grada Goražda s 1/1 udjela.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenim novinama Grada Goražda”, a objavit će se na oglasnoj tabli Grada Goražda.

Broj: 01-02-1-1199

3. 4. 2025. godine

G o r a ž d e

**PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA**

Bajro Obuća, s.r.

84

Na osnovu člana 7. i člana 22. stav. 2 Zakona o stvarnim pravima Federacije BiH (“Sl. novine FBiH” broj: 66/13, 100/13), člana 10. stav 3. Zakona o cestama Federacije Bosne i Hercegovine (“Sl. novine FBiH” broj: 12/10 i 16/10), člana 17. i člana 88. Statuta Grada Goražda (“Službene novine Grada Goražde” broj: 5/18) i zahtjeva Mugdima i Amele Krakonja iz Goražda, Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. godine, **d o n o s i:**

O D L U K U

**o gubitku statusa javnog
dobra u općoj upotrebi**

Član 1.

Utvrđuje se da je izgubila status javnog dobra u općoj upotrebi nekretnina označena kao:

- k. č. 4086/2, zv. “Baćci”, po kulturi Lokalni put u površini od 5 m², koje je upisano u p. l. broj: 334 i z. k. uložak broj: 554 k. o. Goražde I, na ime Grad Goražde-javno putno dobro s 1/1 dijela, oblika i veličine prema skici snimanja lica mjesta od 11. 12. 2024. godine, koja je sastavni dio ove Odluke.

Član 2.

Na osnovu ove odluke Služba za geodetske, imovinsko pravne poslove i katastar nekretnina Grada Goražda će parcelu iz člana 1. ove Odluke izdvojiti iz posjedovnog lista upisanih nekretnina kao javno putno dobro koji se vodi za k. o. Goražde I i upisati u posjedovni list čiji je posjednik Grad Goražde s 1/1 dijela posjeda.

Zemljišnoknjižni ured Općinskog suda u Goraždu brisat će izvršeni upis nekretnine iz člana 1. ove Odluke kao javno putno dobro i upisati pravo vlasništva Grada Goražda s 1/1 dijela.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Grada Goražda“, a objavit će se na oglasnoj tabli Grada Goražda.

Broj: 01-02-1-1200**3. 4. 2025. godine****G o r a ž d e****PREDSJEDAVAJUĆI****GRADSKOG VIJEĆA****Bajro Obuća, s.r.****85**

Na osnovu članova 29, 174. i 184. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH”, broj: 39/03 i 22/06 i 43/10), Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva („Službene novine Federacije BiH”, broj: 64/09), Odluke o uslovima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH”, broj: 04/12, 80/13 i 20/20), i člana 17. Statuta Grada Goražda („Službene novine Grada Goražda”, broj: 05/2018), i Mišljenja GŠCZ-e br: 13-40-1-884/25 od 10. 3. 2025. godine, Gradsko vijeće Grada Goražda, na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. god., **d o n o s i:**

ODLUKU

o donošenju Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Gradu Goražde za razdoblje od 2025. do 2029. godina

Član 1.

Usvaja se Program razvoja zaštite i spaša-

vanja od prirodnih i drugih nesreća u Gradu Goražde za razdoblje od 2025. do 2029. godine.

Član 2.

Ukupna finansijska vrijednost Programa iz člana 1. ove Odluke iznosi: **2.212.500,00 KM.**

Član 3.

Program iz člana 1. ove Odluke sastavni je dio ove Odluke.

Član 4.

Godišnje planove korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje po osnovu ovog Programa donosi Gradonačelnik, na osnovu dobijenog pozitivnog mišljenja Gradskog štaba civilne zaštite Grada Goražda, a na prijedlog Službe za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastva.

Član 5.

Za provedbu ove Odluke zadužuje se Gradonačelnik, Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastva i Služba za finansije, privredu i javne nabavke Grada Goražda.

Član 6.

Godišnji izvještaji o prikupljenim i utrošenim sredstvima podnosi se Gradonačelniku, Gradskom Štabu civilne zaštite Grada Goražda, Kantonalnoj upravi civilne zaštite i Federalnoj upravi civilne zaštite.

Član 7.

O utrošku sredstava iz člana 2. ove Odluke, Gradonačelnik podnosi izvještaj Gradskom vijeću.

Član 8.

Ova Odluka stupa na snagu 8. (osmog) dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Grada Goražda”.

Broj: 01-02-1-1201**3. 4. 2025. godine****G o r a ž d e****PREDSJEDAVAJUĆI****GRADSKOG VIJEĆA****Bajro Obuća, s.r.**

.....

85a)

**PROGRAM RAZVOJA
ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH
I DRUGIH NESREĆA NA PODRUČJU GRADA GORAŽDA ZA PERIOD
2025–2029. GODINA**

Goražde, 3. 4. 2025. godina

S A D R Ž A J

Uvod	1
1. Zaključci iz procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća na području Grada Goražda.....	2
1.1. Prirodne i druge nesreće koje mogu nastati na području Grada Goražda	2
1.2. Područje djelovanja prirodnih i drugih nesreća	2
1.3. Moguće posljedice po ljude i materijalna dobra	5
1.4. Organizacija zaštite i spašavanja u skladu s procjenom stanja	5
1.5. Mjere zaštite i spašavanja koje će provoditi organi uprave Grada Goražda i snage Civilne zaštite.....	6
1.6. Snage Civilne zaštite potrebne za realizaciju predviđenih mjera zaštite i spašavanja.....	11
1.7. Vrsta i količina MTS-a koja su potrebna za sprovođenje predloženih mjera zaštite i spašavanja	18
1.8. Mjere zaštite i spašavanja koje provode privredna društva i druga pravna lica iz člana 32. Zakona o zaštiti i spašavanju	47
1.9. Rokovi za osiguranje nabavke planiranih sredstava i opreme kao i sredstava za edukaciju snaga civilne zaštite Grada Goražda i drugih potreba za realizaciju utvrđenih mjera zaštite i spašavanja	49
1.10. Saradnja na pružanju međusobne pomoći s odgovarajućim snagama civilne zaštite iz Republike Srpske i međunarodnih humanitarnih organizacija	49
1.11. Planiranje angažovanja nevladinih organizacija i udruženja građana čija je djelatnost u funkciji zaštite i spašavanja na pružanju pomoći u zaštiti i spašavanju	49
1.12. Planiranje angažovanja sredstava i opreme privrednih društava i drugih pravnih lica i građana na pružanju pomoći u zaštiti i spašavanju	49
1.13. Situacija kada treba angažovati Oružane snage BiH u zaštiti i spašavanju, način i obim njihovog angažovanja	50
1.14. Način vršenja procjene štete prouzrokovane usljed prirodne i druge nesreće	50
1.15. Način prikupljanja podataka o pojavama prirodnih i drugih nesreća	50
1.16. Način organizovanja sistema osmatranja i uzbunjivanja na području općine	50
1.17. Način informisanja javnosti o problematici prirodnih i drugih nesreća	51
2. Podaci o stanju organizovanosti CZ-a i dostignutom stepenu zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća na području Grada Goražda.....	51
2.1. Na gradskom nivou.....	52
2.2. Na kantonalnom nivou.....	53
2.3. Opremljenost struktura štabova i jedinica civilne zaštite.....	54
2.4. Operativni centar civilne zaštite Grada Goražda.....	55
2.5. Obučenosť i osposobljenost.....	55
2.6. Organizacija i opremljenost vatrogasnih snaga.....	56
3. Preventivne mjere zaštite i spašavanja koje će se provoditi.....	58
3.1. Zaštita od zemljotresa.....	58
3.2. Zaštita od odronjavanja i klizanja tla.....	61
3.3. Zaštita od poplava.....	62
3.4. Zaštita od visokog snijega i snježnih nanosa.....	65
3.5. Zaštita od suše, olujnog vjetrova, grada i mraza.....	67
3.6. Zaštita od epidemije, epizotije i drugih zaraznih bolesti.....	68
3.7. Zaštita od biljnih zaraznih bolesti.....	70
3.8. Zaštita od požara, eksplozije i drugih havarija.....	71
3.9. Zaštita od radioaktivnog zračenja zraka, zemljišta, vode i namirnica biljnog i životinjskog porijekla.....	74
3.10. Zaštita od neeksplozivnih ubojitih sredstava /NUS-a/ i minskoeksplozivnih sredstava /MESA/.....	76
3.11. Zaštita u saobraćaju (drumskom, vodnom i zračnom).....	77

4. Osnovni ciljevi, zadaci i način ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organizovanje snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje.....	79
4.1. Organizovanje, poslovi i zadaci i način rada službi zaštite i spašavanja.....	80
4.2. Način rada i rukovođenja Općinskog štaba civilne zaštite.....	80
4.3. Poslovi povjerenika civilne zaštite i njihov način rada.....	81
4.4. Organizovanje i poslovi i zadaci i način rada jedinica civilne zaštite.....	82
4.5. Poslovi i zadaci službi zaštite i spašavanja.....	83
5. Osnove za izradu programa obučavanja i osposobljavanja u zaštiti i spašavanju.....	90
6. Smjernice za istraživačku i razvojnu djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje.....	92
7. Zadaci i način realizacije zadataka utvrđenih u programu razvoja zaštite i spašavanja Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.....	92
8. Pregled očekivanih troškova, sa izvorima financiranja.....	93

Na osnovu člana 29. stav 1. tačka 2, člana 174. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10), člana 16. stav 1. tačka 4., Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvo („Službene novine Federacije BiH“, broj: 64/09), člana 17. Statuta Grada Goražde („Službene novine Grada Goražda“, broj: 05/18) i prijedloga Gradonačelnika, Gradsko vijeće Grada Goražda, **d o n o s i:**

**PROGRAM RAZVOJA
ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA NA PODRUČJU
GRADA GORAŽDA ZA PERIOD 2025–2029. GODINA**

UVOD

Programom razvoja zaštite i spašavanja na području Grada Goražda određuju se ciljevi, mogućnosti i nosioci razvoja zaštite i spašavanja za period 2025–2029. godina.

Cilj Programa razvoja zaštite i spašavanja na području Grada Goražda za period 2025–2029. godina je da su opasnosti i rizici od prirodnih i drugih nesreća utvrđeni u Procjeni ugroženosti koji mogu na različit način i sa različitim intenzitetom i posljedicama ugroziti ljude i materijalna dobra, programski projektovati u skladu sa finansijskim mogućnostima, a planski kroz Plan zaštite i spašavanja detaljno razraditi kako bi se spriječile opasnosti ili njihov učinak sveo na najmanju moguću mjeru.

Služba za civilnu zaštitu i mjesne zajednice Grada Goražda kao nosilac izrade ovog dokumenta, uz učešće ostalih Službi za upravu Grada, koristila je dosadašnja vlastita iskustva kao i iskustva Službi čija je djelatnost dobrim dijelom u funkciji zaštite ljudi i materijalnih dobara. Na osnovu zadataka utvrđenih ovim Programom, obaveza je Službe za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo uraditi plansku razradu, u skladu sa propisima i kroz Plan zaštite i spašavanja na području Grada, te predložiti Gradonačelniku na usvajanje.

Treba napomenuti, da je potrebno najšire angažovanje svih subjekata društva u cjelini u smislu preuzimanja zadataka iz svoje nadležnosti, kako bi nadležnim organima omogućili razradu zadataka iz ovog Programa razvoja zaštite i spašavanja, čime će se sigurnost građana Grada Goražda podići na veći nivo.

Članom 169. stav 3. i članom 174a. Zakona o zaštiti i spašavanju utvrđeno je da Program razvoja zaštite i spašavanja sadrži:

1. Zaključke iz Procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća na području Grada Goražda,
2. Podatke o stanju organizovanosti civilne zaštite i dostignutom stepenu zaštite i spašavanja,
3. Preventivne mjere zaštite i spašavanja koje će se sprovoditi,
4. Osnovne ciljeve, zadatke i način ostvarivanja zaštite i spašavanja, sa smjernicama za organizovanje snaga i sredstava civilne zaštite, odnosno snaga zaštite i spašavanja,
5. Osnove za izradu programa obučavanja i osposobljavanja u zaštiti i spašavanju,
6. Smjernice za istraživačku i razvojnu djelatnost u oblasti zaštite i spašavanja,
7. Zadatke i način realizacije zadataka utvrđenih u Programu razvoja zaštite i spašavanja Bosansko-podrinjskog kantona Goražde i
8. Pregled očekivanih troškova sa izvorima finansiranja.

Članom 169. stav 4. Zakona o zaštiti i spašavanju, Program razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća donosi se za period od najmanje pet godina.

1. ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA NA PODRUČJU GRADA GORAŽDA

1.1. Prirodne i druge nesreće koje mogu nastati na području Grada Goražda

Na području jedne mjesne zajednice Grada Goražda, i na području više mjesnih zajednica ili na području svih mjesnih zajednica Grada Goražda, odnosno na cijelom području Grada Goražda, mogu nastati prirodne, tehničko-tehnološke i druge nesreće koje mogu ugroziti život i zdravlje većeg broja ljudi i izazvati materijalne štete većeg obima.

- **Prirodne nesreće:** zemljotresi (potresi), odronjavanje i klizanje tla, poplava, visoki snijeg i snježni nanosi, suša, oluja i grad, mraz, pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti;

- **Tehničko-tehnološke nesreće:** veliki požari, rušenje ili prelijevanje brana na akumulacijama, ekspanzije ili eksplozije plinova i opasnih materija, radioaktivno i drugo zagađivanje zraka, vode, zemljišta i namirnica biljnog i životinjskog porijekla;

- **Ostale nesreće:** rizik od mina i neeksplozivnih ubojnih sredstva (NUS), velike nesreće u drumskom, vodnom i zračnom saobraćaju, stanje i refleksije društvenih procesa u Bosni i Hercegovini i okruženju.

1.2. Područje djelovanja prirodnih i drugih nesreća

Redni broj	Vrsta opasnosti – prirodne i druge nesreće	Ugroženo područje – mjesna zajednica
1	2	3
1.	Zemljotresi (potresi)	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 – 5. Grad Goražde spada u zonu umjerenog seizmičkog intenziteta, tj. može doći do pojave srednje jakih zemljotresa, koji se javljaju u razmaku od nekoliko desetaka godina. Područje Grada Goražda se većim dijelom nalazi u zoni od 7,0° Merkalijske skale, dok se dio područja BPK Goražde nalaze dijelom i u zoni od 8,0° Merkalijske skale.
2.	Odronjavanje i klizanje tla	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 – 5, 9, 13, 14, 15, 17. Aktiviranje klizišta u Gradu Goraždu, najčešće se dešava uslijed povećane količine podzemnih voda u proljetnim i jesenjim periodima, ali nerijetko je uzrokovano nezakonitom i neplanskom gradnjom.
3.	Poplava	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 -9, 12, 13, 15 i 17. Na osnovu svih dosadašnjih poplava, koje su se desile na području Grada, vidljivo je da je od 20 MZ-a njih 18 bilo zahvaćeno poplavama i bujičnim vodama.
4.	Visoki snijeg i snježni nanosi	Cjelokupno područje, posebno MZ: 10, 11, 12, 14 – 20. Nema strogo postavljenih graničnih vrijednosti koje određuju jake padavine snijega s posljedicama po saobraćaj, dalekovode i sl. Može se uzeti sa sigurnošću da će 50cm snijega

		predstavljati elementarnu nepogodu, Odluka o komunalnom redu Goražde.
5.	Suša	Cjelokupno područje. Intenzivnija suša na području Grada Goražda prisutna je posljednjih godina.
6.	Oluja i grad	Cjelokupno područje. Na cijelom području Grada Goražda moguća je pojava lokalnog karaktera vjetrova i grada.
7.	Mraz	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 - 10, 12, 13, 15 i 17. Na području Grada Goražda imamo povremenu pojavu mraza u zimskim mjesecima, imamo kasni (proljetni) i rani (jesenji) mraz koji mogu prouzrokovati veće štete na poljoprivrednim kulturama (voćnjacima, ratarskim kulturama i djelimično u plastenicima) i šumi.
8.	Epidemije	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 -10, 12, 13, 15 i 17. Na području Grada Goražda moguća je pojava epidemija: zarazne žutice, gripe, ptičije gripe, dizenterija, salmoneloza, enterokolitis, rubeola, varicela, parotit epidemika, scarlatina, skabijesa, streptokoknih angina, aids-a, Q-groznice, kravljice ludilo, i dr.
9.	Epizootije	Cjelokupno područje, posebno MZ: 6 - 20. Na području Grada Goražda mogu se javiti u manjem obimu, veoma opasne zarazne bolesti životinja i to: atipična kuga peradi, bedrenica, bjesnilo, infektivna anemija konja, kuga konja, kuga pčelinjeg legla, plućna zaraza goveda, slinavka i šap, svinjska kuga, tuberkuloza, aktivna metiljavost ovaca i goveda, enterotoksemija ovaca i dizenterija jagnjadi, šušakavac i drugi anaerobi, zarazna šepavost ovaca, šuga ovaca, trihinelozna svinja, trihomonijaza i vibriza goveda, groznica i bruceloza papkara i dr.
10.	Kalamitete biljnih bolesti i štetočina	Cjelokupno područje, posebno MZ: 6 - 20. Najčešće biljne bolesti i štetočine, koje su se do sada javljale na području Grada su: trulež plodova na voćkama, plamenjača krompira, plamenjača šljive, hrđa šljive, viroza krompira, šarka šljive. Biljne štetočine koje se javljaju su: krompirova zlatica, lisna uš, jabučni cvjetojed, žilogriz, šljivin savijač, buhvači, jabučni moljac, kupusar, lisna buba, voćna pipa i dr.
11.	Veliki požari	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 - 5. Požari su česta pojava na području Grada, postoji stalni rizik za njihovu pojavu a osnovni razlog su zapuštena imanja i nepažnja građana prilikom čišćenja tih imanja.

12.	Rušenje ili prelijevanje brana na akumulacijama	Područja MZ: 1 - 8, 12, 13 i 15. Najveća opasnost za područje Grada Goražda od poplava, nastala bi rušenjem, ili prelijevanjem preko brane HE "Piva", u kom bi slučaju u potpunosti bila preplavljena naselja: Osanica, Gunjevići – Sadba, Hoda Polje – Perjani, Podvranići – Džindići – Potrkuša, Mravinjac, Čovčići – Vitkovići, Kodžaga Polje – Ahmovići, Zupčići – Splavište – Krsnica, Goražde, Kazagići i Hubjeri. Na ovom području živi 80 % stanovništva Grada.
13.	Ekspanzije ili eksplozije plinova i opasnih materija	Posebno MZ: 1 - 5. Na području Grada Goražda nalazi se namjenska industrija. U krugu ovog preduzeća može doći do eksplozija i požara
14.	Biološko-hemijsko i drugo zagađivanje zraka, vode, zemljišta i namirnica biljnog i životinjskog porijekla	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 - 5 Zagađenost vazduha štetnim hemijskim materijama, prisutna je u određenom stepenu, tokom čitave godine, a naročito u zimskom periodu, kao posljedica prisustva zagađujućih materija, iz industrijskih i energetskih postrojenja, zatim izduvnih gasova motornih vozila i iz pojedinačnih ložišta, iz domaćinstava koja se griju na čvrsta goriva.
15.	Rizik od mina i neeksplozivnih ubojnih sredstva (NUS),	Područja MZ: 2 – 7, 11, 12, 15, 17, 19 i 20. Sumljive površine od postojanja mina i minskih polja na području Grada stalna su prijetnja po stanovništvo. Postoji nekoliko grupa koje se izlažu visokim rizicima stradanja od mina. U najveću grupu spadaju interno raseljena lica i povratnici, koji se vraćaju u svoje domove i koji iz ekonomskih razloga svjesno ulaze u rizična područja izlažući opasnostima i sebe i svoje bližnje.
16.	Velike nesreće u drumskom saobraćaju	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 – 8, 12, 13 i 15. Do težih saobraćajnih nezgoda može doći na svim putnim komunikacijama na području Grada, a očekivati je značajnije ljudske gubitke i materijalne štete na putnim komunikacijama na kojima je intenzivnije odvijanje drumskog saobraćaja (magistralni i regionalni putni pravci, kao i na području urbanih naselja).
17.	Stanje i refleksije društvenih procesa u Bosni i Hercegovini i okruženju,	Cjelokupno područje, posebno MZ: 1 – 6, 7, 8, 12, 15.

U fazi spašavanja, za vrijeme rukovođenja akcijama, neophodno je striktno pridržavanje pravila subordinacije i podređenosti nižih štabova civilne zaštite višim štabovima, kako bi se ostvarila maksimalna efikasnost u akcijama zaštite i spašavanja.

U akcijama spašavanja od posebne važnosti je dobra organizacija evakuacija ljudi, domaćih životinja i najnužnijih materijalnih dobara, sa područja pogođenog prirodnom i drugom nesrećom, te zbrinjavanje evakuisanog stanovništva u privremene stambene prostore i obezbjeđenje neophodnih životnih namirnica i drugih neophodnih sredstava za normalan život evakuisanih lica.

Neophodno je ostvariti maksimalnu efikasnost u mobilizaciji ljudi i materijalno-tehničkih sredstava od privrednih društava i drugih pravnih subjekata kao i građana koji raspolažu sa odgovarajućim sredstvima i opremom za zaštitu i spašavanje.

U fazi spašavanja, takođe je važno imati dobro osposobljene i opremljene povjerenike, jedinice civilne zaštite specijalizovane i opšte namjene, kao i odgovarajuće službe i jedinice privrednih preduzeća i drugih pravnih subjekata od značaja za zaštitu i spašavanje, sa odgovarajućim materijalno-tehničkim sredstvima i opremom. Vrlo je važno pravovremeno i potpuno informisanje građana o svim bitnim činjenicama vezanim za prirodnu i drugu nesreću koja se dogodila na određenoj teritoriji, u cilju što boljeg upoznavanja građana o intenzitetu i posljedicama prirodne i druge nesreće, u cilju preduzimanja odgovarajućih mjera samozaštite i uzajamne pomoći, od strane građana.

1.4-c. Faza otklanjanja posljedica

U fazi otklanjanja posljedica djelovanja prirodne i druge nesreće aktivnu ulogu treba da uzmu, osim struktura civilne zaštite, javne službe, javna preduzeća, privredna društva, drugi pravni subjekti i redovne službe i institucije gradske vlasti i državni organi, kantonalne vlasti. Otklanjanje posljedica prirodne i druge nesreće treba da se realizuje na maksimalno efikasan način i u najkraćem mogućem roku, kako bi se na području pogođenom prirodnom i drugom nesrećom uspostavili normalni uvjeti za odvijanje života i rada, za šta je od posebne važnosti neophodno, odmah po prestanku prirodne i druge nesreće, angažovati sve raspoložive ljudske i materijalne snage na sanaciji oštećenih i porušenih stambenih, privrednih, infrastrukturnih objekata i najvažnijih javnih objekata (zdravstvo, školstvo, javne institucije i drugo).

Kao posebno važna aktivnost treba da bude povratak privremeno evakuisanog stanovništva u svoje domove i pomoć stanovništvu u normalizaciji života, na čemu treba da se angažuju, pored struktura civilne zaštite, također, i organi gradske i kantonalne vlasti.

Odmah po prestanku djelovanja prirodne i druge nesreće neophodno je aktivirati gradske stručne komisije za procjenu šteta, i pristupiti procjeni pričinjenih materijalnih i drugih šteta usljed djelovanja prirodne i druge nesreće, u skladu sa odgovarajućim podzakonskim aktom, koji je donesen na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju. Također je važno organizovati dostavljanje pomoći ugroženom stanovništvu od strane svih društvenih subjekata, humanitarnih organizacija i međunarodne zajednice.

1.5. Mjere zaštite i spašavanja koje će provoditi organi uprave Grada Goražda i snage Civilne zaštite

1.5-a. Faza preventivne zaštite

U zavisnosti od vrste prirodne i druge nesreće neophodno je provoditi preventivne mjere opšteg značaja, koje se trebaju realizovati na bazi određenih planova i programa i na dugoročnoj osnovi. To je posebno važno kod preveniranja prirodnih i drugih nesreća koje mogu izazvati katastrofalne posljedice po zdravlje i živote ljudi kao i na materijalna dobra.

Organi uprave Grada Goražda trebaju obezbijediti, u budžetu Grada, na bazi odgovarajućih planova i programa preventivne zaštite zdravlja i života ljudi i materijalnih i drugih dobara, adekvatna finansijaka sredstva za realizaciju navedenih planova i programa.

U ovoj fazi se provode sljedeće mjere:

Sklanjanje ljudi i materijalnih dobara,
 Evakuacija,
 Zbrinjavanje ugroženih i nastradalih,
 Zaštita i spašavanje od RHB sredstava,
 Zaštita i spašavanje od rušenja,
 Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom,
 Zaštita i spašavanje od požara,
 Zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava,
 Prva medicinska pomoć,
 Zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla,
 Asanacija terena,
 Zaštita okoliša,
 Zaštita bilja i biljnih proizvoda.

1.5-b. Faza spašavanja

U ovoj fazi se provode sljedeće mjere:

Sklanjanje ljudi i materijalnih dobara:

Da bi postojale mogućnosti provođenja mjera sklanjanja ljudi i materijalnih dobara, potrebno je planirati izgradnju novih skloništa pojačane i osnovne zaštite, osposobiti postojeća skloništa osnovne i dopunske zaštite, kao i planirati izgradnju rovova za sklanjanje stanovništva.

Za sklanjanje ljudi i materijalnih dobara potrebno je obezbijediti za oko 30 % stanovništva sklonišnih mjesta u skloništima različitog stepena zaštite.

Zaštita materijalnih dobara, stočnog fonda, tehnologije i kulturnih dobara, može se riješiti u skladu sa planovima organizovanja i djelovanja preduzeća i drugih organizacija, čija su materijalna dobra od interesa za zajednicu.

Za realizaciju planova po mjeri sklanjanja ljudi i materijalnih dobara, neposredni izvršioci bili bi:

a) Za planiranje izgradnje skloništa i drugih zaštitnih objekata i njihovo održavanje: Gradska služba za prostorno uređenje, stambeno- komunalne poslove i raseljena lica, Kantonalno ministarstvo za urbanizam, prostorno uređenje i zaštitu okoliša, Kantonalni inspektorat, Vlada Kantona i viši nivoi vlasti.

b) Za uzbunjivanje stanovništva: Kantonalna uprava CZ-e i Gradska služba CZ-e sa Operativnim centrom civilne zaštite i RTV BPK Goražde, PVJ-a Goražde i MUP-a BPK-a Goražde.

c) Za izgradnju rovova: jedinice CZ opće namjene, građevinska preduzeća.

Evakuacija i zbrinjavanje ugroženih i nastradalih:

Prema Procjeni ugroženosti uzeta je u obzir evakuacija određenih kategorija stanovništva iz grada, za što Grad Goražde ima snage i mogućnosti.

a) Postoje uvjeti u manje ugroženim seoskim mjesnim zajednicama za prihvatanje stanovništva, koje treba evakuisati. Prihvatanje i razmještanje evakuisanog stanovništva zavisiće od vrste prirodne nepogode i druge nesreće i dužine njenog trajanja, a vršiti će ga: mjesne zajednice, Gradska dvorana, objekti škola, zgrada «Balkan», Đački dom, Gradski nogometni stadion, Vjerski objekti i dr.

b) Za trudnice, majke sa malom djecom, bolesne, stare i iznemogle, koji se evakušu na veće udaljenosti potrebno je obezbijediti prevoz, a izvršioci bi bio «Centroprevoz» d.d., Živojević-Bus d.o.o. Goražde.

c) Zbog malih kapaciteta, kao i moguće ugroženosti Kantonalne bolnice i «Doma zdravlja», bilo bi potrebno izvršiti evakuaciju jednog dijela teško povrijeđenih i oboljelih, na dalje liječenje, u savremenije i bezbjednije medicinske ustanove u drugim gradovima.

d) Evakuacija cjelokupnog stanovništva naseljenog na području nizvodno od brane hidroakumulacije HE «Mratinje», u ozačenom dijelu vodnog talasa, u slučaju njenog rušenja ili prelijevanja, kada treba planirati evakuaciju i van područja Grada.

Pomoć u ishrani i osiguranju drugih prijeko potrebnih uvjeta za život ugroženih, stradalih, prognanih i izbjeglih ljudi potrebno je planirati od viših nivoa vlasti, vojske i humanitarnih organizacija.

Zaštita i spašavanje od RHB sredstava:

Sadašnji stepen osposobljenosti za RHB zaštitu ne obezbjeđuje efikasnu zaštitu i spašavanje stanovništva i materijalnih dobara. Osnovu RHB zaštite u Gradu predstavlja lična i uzajamna zaštita, dok posebne mjere predstavljaju nadogradnju RHB zaštite, za čiju realizaciju je potrebno organizovati i osposobiti specijalizovanu jedinicu civilne zaštite, kao i druge institucije i organizacije, koje se u redovnoj djelatnosti bave poslovima od interesa za RHB zaštitu. Za RHB osmatranje potrebno je angažovati službe i organizacije koje se bave posmatranjem određenih pojava, od interesa za RHB zaštitu, kao što su službe: hidrometeorološka, zdravstvena, veterinarska, služba iz oblasti šumarstva i poljoprivrede, vodoprivrede, službe i institucije koje se bave izučavanjem i otkrivanjem radioaktivnih, hemijskih i bioloških agenasa, koje postoje na teritoriji Grada.

Zaštita i spašavanje od rušenja:

Za sprovođenje mjera zaštite i spašavanja od rušenja na teritoriji Grada, potrebno je planirati i provoditi, kao preventivnu mjeru, u postupku donošenja prostornih i urbanističkih planova i na način što se predviđaju građevinsko-tehničke i druge potrebne mjere u izgradnji objekata, kojima se može utjecati na sprječavanje i smanjenje štetnih uticaja na mogućnost rušenja.

a) izviđanje ruševina i pronalaženje lica zatrpanih u ruševinama: Građevinska preduzeća i viši nivoi vlasti.

b) osiguranje oštećenih i pomjerenih dijelova konstrukcija zgrada i objekata, radi sprječavanja zarušavanja: GPD „Drina“ d.o.o., „Okac“ d.o.o., „Goražde-putevi“ d.d., „Kaja-company“ d.o.o kao i angažovanje i drugih građevinskih preduzeća i Gorske službe spašavanja.

c) spašavanje zatrpanih i izvlačenje izvan zone rušenja: GPD „Drina“ d.o.o., „Okac“ d.o.o., „Goražde-putevi“ d.d, kao i angažovanje i drugih građevinskih preduzeća, jedinice civilne zaštite opće namjene i pripadnici OS BiH.

d) poduzimanje zdravstvenog i drugih oblika zbrinjavanja: JU Dom zdravlja „Dr. Isak Samokovlija“ Goražde i Služba medicinske pomoći, humanitarne organizacije, Kantonalna bolnica.

e) izvlačenje materijalnih dobara: Vlasnici materijalnih dobara, građevinska preduzeća, jedinice CZ opće namjene.

f) spašavanje stanovništva i materijalnih dobara s visokih zgrada i objekata: Građevinska preduzeća, Profesionalna vatrogasna jedinica, Gorska služba spašavanja-Stanica Goražde.

g) raskrčivanje saobraćajnica i uklanjanje ruševina: jedinice CZ opće namjene, GPD „Drina“ d.o.o., „Okac“ d.o.o., „Goražde-putevi“ d.d, kao i angažovanje i drugih građevinskih preduzeća, pripadnici OS BiH i drugi subjekti.

h) za distribuciju vode, otklanjanje oštećenja, staranje o kvalitetu vode i sanaciji vodnih objekata, sanacija oštećenja kanalizacione mreže i dr. JKP „6. mart“, Zavod za javno zdravstvo BPK-a Goražde i Profesionalna vatrogasna jedinica.

i) za distribuciju električne energije i otklanjanje oštećenja na objektima električne mreže: «Elektrodistribucija» pogon Goražde i «Elektroprenos».

j) za obezbjeđenje sistema telekomunikacionih veza, montažu i opravku TT mreže: JP „BH Telecom“ i JP „BH Pošte“ Goražde.

k) izgradnja objekata nužnog smještaja: GPD „Drina“ d.o.o., „Okac“ doo, „Goražde-putevi“ dd, kao i angažovanje i drugih građevinskih preduzeća.

Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom:

Obzirom na potencijalnu ugroženost teritorije Grada Goražda od prirodnih nepogoda i drugih nesreća (poplave), procjenom je utvrđeno da u Gradu Goraždu imamo opremljena i osposobljena pravna lica i subjekte za provođenje ove mjere, potrebno je u okviru UG „KK Buk“, Goražde tehnički opremiti i obučiti Službu zaštite i spašavanja na vodi i iz vode, jačine odjeljenja.

Za slučaj rušenja ili prelijevanja hidroakumulacije HE «Mratinje», a u cilju provođenja preventivnih mjera, potrebno je:

izgraditi sistem osmatranja i uzbunjivanja,

zanoviti oznake do kojih stiže udarni val,

planirati zbrinjavanje za oko 70 % evakuisanog stanovništva, zašto treba planirati pomoć viših nivoa vlasti i humanitarnih organizacija.

Zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava (u daljem tekstu: NUS-a): pronalaženje, otkrivanje, obilježavanje, iskopavanje, prenošenje, utovar, prevoženje, istovar, privremeno skladištenje, deaktiviranje i uništavanje NUS-a na svim područjima na kojima se nalaze ta sredstva, ove poslove organizuje Federalna uprava i uprave civilne zaštite kantona preko timova za deminiranje koji poslove deminiranja izvršavaju na način utvrđen u Zakonu o deminiranju u Bosni i Hercegovini. Spašavanje nastradalih osoba, usljed aktiviranja zaostalih mina, minsko-eksplozivnih i neeksplozivnih ubojitih sredstava, obavljaju samo stručna i za te poslove ovlaštena lica i institucije, to su prije svega specijalizovani timovi civilne zaštite, osposobljeni, obučeni i opremljeni za izvlačenje stradalih iz područja gdje se desi o tzv. minoincident.

Na području Grada djeluju dva opremljena i osposobljena tima za prikupljanje i uništavanje NUS-a FUCZ-e Sarajevo, koji zadovoljavaju potrebe za provođenje ove mjere zaštite i spašavanja.

Zaštita i spašavanje od požara:

Mogućnost provođenja mjera zaštite i spašavanja od požara za Grad je realna i provodit će ih: Profesionalna vatrogasna jedinica Goražde, Dobrovoljno vatrogasno društvo Goražde, jačine voda preduzeta vatrogasna jedinica UNIS „GINEX“ d.d Goražde, vatrogasna jedinica Kantonalna uprava za šumarstvo BPK-a i JP „Bosansko-podrinjske šume“ i pravna lica i građani.

Prva medicinska pomoć:

Sprovođenje mjera PMP je izvodljivo, uz uvjet kadrovskog i materijalnog jačanja zdravstvenih ustanova, organizacije Crvenog križa, kao i tehničko opremanje i osposobljavanje Službe prve medicinske pomoći.

Za obezbjeđenje zdravstvenih usluga nastradalim i povrijeđenim, za preuzimanje određenih epidemioloških mjera, angažovaće se: Javne ustanove Kantonalna bolnica, Zavod za javno zdravstvo BPK-a i Dom zdravlja sa svojim isturenim objektima, te Crveni križ i druge humanitarne organizacije. Potrebno je osposobiti građane za ukazivanje lične i uzajamne pomoći, odnosno prve pomoći.

Pravna lica, ustanove i institucije, za veći broj povrijeđenih i oboljelih ljudi, posebno kada je riječ o specifičnim povredama i oboljenjima, ne bi mogli pružiti adekvatnu pomoć, pa je iz tog razloga potrebno planirati sanitetske evakuacije i transport do najbližih zdravstvenih ustanova, u drugim gradovima, na dalje liječenje.

Zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla:

Na osnovu pokazatelja iz procjene, može se konstatovati da bi postojeći oblik organizovanja mogao zadovoljiti potrebe provođenja mjera zaštite i spašavanja životinja i namirnica životinjskog porijekla uz materijalno i kadrovsko jačanje JU „Veterinarska stanica“, kao i stručne i druge pomoći viših nivoa vlasti.

Asanacija terena:

Na području Grada imamo opremljene i osposobljene službe za provođenje mjera asanacije terena.

Provođenje radnji uklanjanje, identifikacija i pokop poginulih ljudi vrše JKP „6. mart“, MUP Goražde, Dom zdravlja, vjerske zajednice, jedinice civilne zaštite i građani.

Provođenje radnji uklanjanja leševa uginulih životinja vrši JU „Veterinarska stanica“ i vlasnici uginulih životinja.

Provođenje radnji dezinfekcije, desinsekcije i deratizacije objekata i terena, JU: „Dom zdravlja“, JP „Veterinarska stanica“ d.o.o. za ove aktivnosti potrebno je angažovati i Kantonalnu JU „Zavod za javno zdravstvo“ BPK-a Goražde.

Zaštita okoliša:

U Gradu Goraždu za provođenje pojedinih mjera zaštite okoliša nemamo u potpunosti opremljenih i osposobljenih pravnih lica, kada je u pitanju poduzimanje mjera i aktivnosti za zaštitu i spašavanje od bioloških, radioaktivnih i sličnih opasnih tvari. Zbog toga, za provođenje naprijed navedenih mjera planirati upotrebu Službe CZ-e za RHB zaštitu, uz njeno opremanje i osposobljavanje, kao i traženje pomoći od viših nivoa vlasti.

Za provođenje ostalih mjera zaštite i spašavanja u slučaju zaaštite od snježnih nanosa i mraza, zaštite od vjetra, grada i suše, zaštita od odronjavanja i klizanja tla, zaštite od nesreća u drumskom i zračnom prometu imamo pravna lica opremljena i osposobljena, koja mogu provoditi aktivnosti i mjere na sprječavanju nastajanja štetnih posljedica po okoliš.

Zaštita bilja i biljnih proizvoda:

Na osnovu pokazatelja iz procjene, može se konstatovati da bi postojeći oblik organizovanja mogao zadovoljiti potrebe provođenja mjera zaštite i spašavanja bilja i biljnih proizvoda uz materijalno i kadrovsko jačanje, uz stručnu i druge vrste pomoći viših nivoa vlasti.

Strukture civilne zaštite sve navedene mjere zaštite i spašavanja ljudi i materijalni dobara od prirodnih i drugih nesreća, provode u saradnji sa privrednim društvima, javnim preduzećima i službama, i drugim subjektima čija djelatnost je od značaja za zaštitu i spašavanje, a određene mjere i sa gradskim službama i organima uprave Grada Goražda, kao što su: evakuacija ljudi i materijalnih dobara, zbrinjavanje ugroženih i stradalih, zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom, zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla, zaštita okolice i zaštita bilja i biljnih proizvoda.

1.5-c. Faza otklanjanja posljedica

U zavisnosti od prirodne i druge nesreće koja je zadesila određeno područje, u fazi otklanjanja posljedica prirodne i druge nesreće preduzimaju se sve mjere koje doprinose što bržoj normalizaciji stanja na ugroženom području, odnosno stvaranja osnovne uvjete za normalan život i rad. U ovoj fazi zaštite i spašavanja, organi uprave Grada imaju važan zadatak da iz budžeta Grada obezbijede finansijska sredstva za sanaciju šteta usljed prirodne i druge nesreće, a prije svaga za sanaciju stambenih i najvažnijih infrastrukturnih objekata, od kojih zavisi uspostavljanje normalnog života na nastradalom području.

Također, je, u ovoj fazi, važno zajedničko angažovanje struktura civilne zaštite, organa uprave Grada, javnih i privatnih subjekata, u obezbjeđenju efikasnog i dobro organizovanog prevoza evakuisanih lica u svoje domove, gdje treba angažovati neophodna prevozna sredstva i odgovarajući broj lica osposobljenih za ove poslove.

Angažovanje organa uprave Grada na iniciranju i preduzimanju akcija prikupljanja finansijske i svake druge pomoći od domaćih organizacija i međunarodnih i domaćih humanitarnih organizacija, radi pružanja pomoći nastradalom stanovništvu, kao i radi sanacije oštećenih i uništenih objekata.

U ovoj fazi se, također, vrši procjena pričinjenih materijalnih šteta od strane Gradske Komisije za procjenu šteta, koje ove poslove obavljaju u skladu sa odgovarajućom, Zakonskim propisanom, metodologijom kako bi se procjena uradila na jednoobrazan način.

1.6. Snage civilne zaštite potrebne za realizaciju predviđenih mjera zaštite i spašavanja**1.6.1. Vrsta snaga**

Realizaciju predviđenih mjera zaštite i spašavanja obavljaju sve strukture civilne zaštite:

Gradske službe civilne zaštite, Gradski štab civilne zaštite, štabovi u privrednim društvima i drugim pravnim subjektima gdje je to zakonom predviđeno formiranje štabova civilne zaštite, povjerenici civilne zaštite, jedinice civilne zaštite opšte i specijalizovanje namjene i službe civilne zaštite za zaštitu i spašavanje koje su formirane u pravnim subjektima čija djelatnost je od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara.

1.6.2. Veličina i sastav snaga**1.6.2.1. Služba civilne zaštite**

r/b	Organizacija Službe civilne zaštite	BROJ UPOSLENIKA SLUŽBE		
		Po sistemati zaciji	Popunjeno	Nije popunjeno
1	2	3	4	5
	Odsjek za civilnu zaštitu	6	3	3
	Odsjek za zaštitu od požara i vatrogastvo – PVJ-a	22	18	4
UKUPNO		28	21	6

1.6.2.1-a. Operativni centar civilne zaštite

r/b	Organizacija u okviru Službe civilne zaštite – Odsjek za civilnu zaštitu	BROJ UPOSLENIKA SLUŽBE		
		Po sistemati	Popunjeno	Nije popunjeno
1	2	3	4	5
	Uposlenik u službi CZ, radno vrijeme 8,00-16,00 sati	1	1	0
	Raspoređeni uposlenici iz Profesionalne vatrogasne jedinice koji izvršavaju radne zadatke u Operativnom centru kod proglašenja prirodne ili druge nesreće, radno vrijeme 00,00 – 24,00 sata.	3	3	0
UKUPNO		4	4	0

1.6.2.2. Štab civilne zaštite Grada Goražda

r/b	Organizacija Štaba civilne zaštite Grada Goražda	Po sistemati	Popunjeno	Nije popunjeno
1	2	3	4	5
1	Štab civilne zaštite	11	11	0
UKUPNO		11	11	0

1.6.2.3. Povjerenici civilne zaštite

Redn i broj	POVJERENICI CZ	Broj pripad nika CZ	NAPOMENA
1	2	3	4
MZ GORAŽDE I		4	
1	Povjerenik za Mjesno područje: Grabovik	1	-Mjesno područje Grabovik: Ul. Džema Osmankovića, Ulica Meha Jašarevića. Ulica braće Smajevića, Ulica braće Bezdrob,
2	Povjerenik za Mjesna područja: Centar i Pobarnik	1	-Mjesno područje Centar: Ulica Selvera Sijerčića, Ulica Kulina bana, Ulica Senada Kulina Čelke, Trg Branilaca, Ulica Šukrije Kukavice, -Mjesno područje Pobarnik: Ulica Alije Hodžića, Ulica Pobarnik, Ulica Mašalina, Ulica Zufera-efendije Bešlije, Ulica Šatorak, Ulica Ibra Mujkovića, Ulica Mrša Bega.
3	Povjerenik za Mjesna područja: Mujkovića polje i Laleta i Budiće	1	-Mjesno područje Mujkovića Polje: Ulica Patriotske lige, Ulica Mladih muslimana, Ulica braće Posvandžića, Ulica Huseina Bešlije, Iransko šetalište, Ulica braće Derviševića, -Mjesno područje Laleta i Budići: Ulica braće Homoraša
4	Povjerenik za Mjesna područja: Vinarići i Baćci	1	-Mjesno područje Vinarići: Ulica Himza Čurevca, Ulica Doktora Karameha, Ulica rogatička, Ulica Zmaja od Bosne, Ulica Edina Plakala, Ulica 16. muslimanske, Ulica Nurije Rašidkadića, -Mjesno područje Baćci: Ulica 31. drinske brigade, Ulica Huseina Žige, Ulica Hasiba Mirvića, Ulica Esada Dučića, dio Dučića
MZ GORAŽDE II		4	
5	Povjerenik za Mjesno područje: I	1	-Mjesno područje I: Šetalište Mustafe Muratspahića, Ulica Sinan-paše Sijerčića, Ulica Seada Sofovića Sofe
6	Povjerenik za Mjesno područje: II	1	Mjesno područje II: Ulica Maršala Tita, Ulica Jusufa Duhovića, Ulica Meha Drljevića
7	Povjerenik za Mjesna područja: Mjesno područje III i Mjesno područje IV	1	-Mjesno područje III: Ulica 1. slavne višegradske brigade, -Mjesno područje IV: Ulica Salih-bega Kuljuha, Ulica Ušanovića, Ulica sarajevska, Ulica Meha Hubjera.
8	Povjerenik za Mjesno područje: V	1	-Mjesno područje V: Ulica Bekta Gacke, Gornja brda, Jelah, Završje, Vlahovići, Trešnjica, Repci, Vučetići
MZ GORAŽDE III		6	
9	Povjerenik za Mjesna područja: Pargani i Luka	1	-Mjesno područje Pargani: Ulica Adnana Mehanovića, -Mjesno područje Luka: Ulica Sinica, Ulica Rifeta Čutune, Ulica Halida Hubjera
10	Povjerenik za Mjesno područje: Biserna	1	-Mjesno područje Biserna: Ulica Fazlagića, Ulica Suvada Jašara, Biserna
11	Povjerenik za Mjesno područje: Centar I	1	-Mjesno područje Centar I: Ulica zdravstvenih radnika, Ulica Zaima Imamovića, Ulica Ibra Čelika,

12	Povjerenik za Mjesna područja: Centar II i Centar III	1	-Mjesno područje Centar II: Ulica 43. Drinske brigade, naselje Panorama, -Mjesno područje Centar III: Ulica Ferida Dizdarevića, Ulica Hajra Lakovića
13	Povjerenik za Mjesno područje: Vranska Mahala	1	-Mjesno područje Vranska Mahala: Ulica Omladinska, Ulica Omera Vrane, Ulica Islamagić Ruždije, Ulica Rabite, Ulica Ibrahima Popovića
14	Povjerenik za Mjesna područja: Bare I i Bare II	1	-Mjesno područje Bare I: Ulica Bolnička, Ulica Čajnička, -Mjesno područje Bare II: Ulica Agana Imamovića, Ulica Fočanska, Ulica Rada Jovanovića, Kolijevke
MZ GORAŽDE IV		4	
15	Povjerenik za Mjesna područja: 1. Maj i Katastar	1	- Mjesno područje 1. maj: Ulica 1. maj, --Mjesno područje Katastar: Ulica Muhidina Mašića Munje, Ulica Murisa Živojevića,
16	Povjerenik za Mjesna područja: Obarak i Obarak I	1	-Mjesno područje Obarak: Ulica Hasana Kikića, - Mjesno područje Obarak I: Ulica Enesa Turkovića, Ulica Rifeta Vesnića, Ulica braće Ramovića
17	Povjerenik za Mjesna područja: 22 Maj i Lozje	1	-Mjesno područje 22. maj: Ulica 22. maj, - Mjesno područje Lozje: naselje Lozje, dio Ulica 22. maj
18	Povjerenik za Mjesna područja: Obarak II i Belvedere i Sarajevska	1	- Mjesno područje Obarak II: Ulica Suada Pozdera Buljka, Ulica srebrenička, Ulica Jaska Islamovića, Ulica 25. novembar Mjesno područje Belvedere: Ulica Belvedere, naselje Belvedere, Ulica žepska, Ulica Osmana Halilovića Mjesno područje Sarajevska: Ulica sarajevska, Radići, Desani
MZ VITKOVIĆI		4	
19	Povjerenik za Mjesna područja: Vitkovići I i Lastavice	1	- Mjesno područje Vitkovići I: Ulica 1. drinske, - Mjesno područje Lastavice: Lastavice, Donja brda
20	Povjerenik za Mjesna područja: Vitkovići II i Vitkovići III	1	Mjesno područje Vitkovići II: Ulica Mevsuda Bajića, - Baje, - Mjesno područje Vitkovići III: Ulica Murisa Dučića, Čovčići, Trap
21	Povjerenik za Mjesna područja: Kalac i Rađenovice	1	Mjesno područje Kalac: Dolovo brdo, Štita, Kalac, - Mjesno područje Rađenovice: Rađenovice, Barice, Gornja brda
22	Povjerenik za Mjesna područja: Desna obala I i Desna obala II	1	- Mjesno područje Desna obala I: Kodžaga polje, Uhoti brdo, Uhotići, Hripeta, Dub, Križevci, Zlatari, Rova, Dubrave, - Mjesno područje Desna obala II: Ahmovići, Brišta, Tišine
MZ ZUPČIĆI		2	
23	Povjerenik za Mjesna područja: Splavište i Zupčići I i Zupčići II i Milanovići	1	-Mjesno područje Splavište: Krsnica, Splavište, -Mjesno područje Zupčići I: Zupčići- dio iznad regionalne ceste za Čajniče, -Mjesno područje Zupčići II: Zupčići- dio ispod regionalne ceste za Čajniče, Mjesno područje Milanovići: Milanovići, Radjevići

24	Povjerenik za Mjesna područja: Dubište i Biljin i Prisoje	1	-Mjesno područje Dubište: Dubište, -Mjesno područje Biljin: Lug, Biljin, -Mjesno područje Prisoje: Prisoje, Driježnjak, Dobra Voda, Viševica,
MZ HUBJERI		2	
25	Povjerenik za Mjesna područja: Hubjeri i Kazagići i Donji Kazagići	1	-Mjesno područje Hubjeri: Hubjeri, Gornji Hubjeri, -Mjesno područje Kazagići: Gornji Kazagići, -Mjesno područje Donji Kazagići: Donji Kazagići
26	Povjerenik za Mjesna područja: Vran potok i Gaj	1	-Mjesno područje Vran Potok: Vran Potok, -Mjesno područje Gaj: Gaj, Žuželo
MZ MRAVINJAC		2	
27	Povjerenik za mjesna područja: Mravinjac I i Mravinjac II i Mravinjac III i Crkvine	1	- Mjesno područje Mravinjac I: Dio naselja Mravinjac lijeva strana riječice Odska, - Mjesno područje Mravinjac II: Dio naselja Mravinjac desna strana riječice Odska, - Mjesno područje Mravinjac III: Zagunice, Polje, - Mjesno područje Crkvine: Crkvine
28	Povjerenik za Mjesno područje: Bijeli put	1	- Mjesno područje Bijeli Put: Bijeli Put, Kamen, Petrovica
MZ BOGUŠIĆI		2	
29	Povjerenici za Mjesna područja: Bošinj i Ratkovići	1	- Mjesno područje Bošinj: Bošinj, - Mjesno područje Ratkovići: Ratkovići, Bijegovci, Gudinoge,
30	Povjerenici za Mjesna područja: Bogušići i Lukarice i Gočela	1	- Mjesno područje Bogušići: Kiseljak, Bogušići, - Mjesno područje Lukarice: Lukarice, - Mjesno područje Gočela: Gočela, Jagodići, Bare, Kraljevac
MZ BERIČ		3	
31	Povjerenik za Mjesna područja: Pijesak i Berič i Ozrenovići i Čitluk	1	Mjesno područje Pijesak: Pijesak, Brekovi, Prisoje, Toholji, Oravci, Mirvići, Mjesno područje Berič: Berič, Podgradina, Gradina, Prisoje, Tupačići, Markovići, Mjesno područje Ozrenovići: Vremci, Ozrenovići, Štita, Mrkovi, Mjesno područje Čitluk: Čitluk, Prisoje, Vrelo, Žišća Dolovi
32	Povjerenik za Mjesna područja: Brajlovići i Zubovići i Skravnik i Vraneši	1	Mjesno područje Brajlovići: Brajlovići, Morinac, Mjesno područje Zubovići: Radoovići, Zubovići, Mjesno područje Skravnik: Skravnik, Selište, Ribnjak, Dražnilo, Mjesno područje Vraneši: Šašići, Prisoje, Vlahova šuma, Vraneši
33	Povjerenik za Mjesna područja: Guskovići i Kušeši i Čehajići i Spahovići i Vljajići	1	Mjesno područje Guskovići: Guskovići, Mićivode, Mjesno područje Kušeši: Kušeši Mjesno područje Čehajići: Čehajići, Luke, Ombašina njiva, Mjesno područje Spahovići: Spahovići, Drakovo, Radakovac, Mjesno područje Vljajići: Vljajići, Karaići, Marići, Smolj

MZ OSJEČANI		2	
34	Povjerenik za Mjesna područja: Osječani i Jarovići i Deševa	1	Mjesno područje Osječani: Smreke, Mahala, Graci, Kopljani, Čeljadinići, Kriva Draga, Osječani, Sjemerovići, Ilijno, Mjesno područje Jarovići: Krstovače, Jarovići, Raduni, Kravčiči, Bivolice, Duhače, Rosjevići, Lipjanovići, Miljanovići, Hranjen, Durakovina, Hadžići, Gvozd, Donje Bare-dio, srednje Bare-dio, Mjesno područje Deševa: Mirvići, Paljigovina, Deševa, Blagojevići
35	Povjerenik za Mjesna područja: Podhranjen i Podhranjen i Mravi i Čurovi	1	Mjesno područje Podhranjen: Kamenice, Karoči, Duge Jelahe, Berike, Jagodići, Mjesno područje Podhranjen I: Zabrdje, Ušanovići, Repca, Subotići, Njivice, Ostružno, Cerje, Oručevac, Pjeskovi, Mjesno područje Mravi: Pjevac, Mravi, Gornje Selo, Mjesno područje Čurovi: Konjbaba, Čurovi
MZ VRANICI		2	
36	Povjerenik za Mjesna područja: Potkuša i Džindići i Stupi i Brijeg	1	Mjesno područje Potkuša: Potkuša, Mjesno područje Džindići: Džindići, Mjesno područje Stupi: Stupi, Mjesno područje Brijeg: Brijeg
37	Povjerenik za Mjesna područja: Perjani i Meljen i Ponovići i Naseoca i Mravljače	1	Mjesno područje Perjani: Perjani, Hoda Polje, Mjesno područje Meljen: Meljen, Osanica-dio, Mjesno područje Ponovići: Ponovići, Mjesno područje Naseoca: Naseoca, Kljetišta, Mjesno područje Mravljače: Mravljače
MZ SADBA		2	
38	Povjerenik za Mjesna područja: Sadba i Kolovarice i Gunjevići	1	Mjesno područje Sadba: Sadba –dio desno od potoka, Mjesno područje Kolovarice: Sadba –dio lijevo od potoka, Kolovarice, Grabova raven, Mjesno područje Gunjevići: Gunjevići, Kučino
39	Povjerenik za Mjesna područja: Smioke i Pacjani	1	Mjesno područje Smioke: Smioke, Krtjanovići, Donje selo, Mjesno područje Pacjani: Pacjani, Šućirići, Žigovi
MZ POSESTRA		2	
40	Povjerenik za Mjesna područja: Posestra i Paraun i Bakije	1	Mjesno područje Posestra: Posestra, Dola, Vučija Stijena, Mjesno područje Paraun: Paraun, Kutješi, Mjesno područje Bakije: Urkuni, Vranjačići, Bakije
41	Povjerenik za Mjesna područja: Gunjačići i Butkovići	1	Mjesno područje Gunjačići: Gunjačići, Dobra voda, Rautovići, Mjesno područje Butkovići: Žilići, Butkovići
MZ OSANICA		2	
42	Povjerenik za Mjesna područja: Osanica i Kosače i Prenkovicke	1	Mjesno područje Osanica: Osanica (lijeva obala Drine), Donje Bratinje, Dolovi, Novi Gaj, Repušnice, Ravna Njiva, Gornje Bratinje, Mjesno područje Kosače: Kosače, Ledine, Vrbica, Djakovići, Mjesno područje Prenkovicke: Đakovski Potok, Prenkovicke, Cagarići,
43	Povjerenik za Mjesna područja: Osanica i Zubovići	1	Mjesno područje Osanica I: Osanica (desna obala Drine), Mjesno područje Zubovići: Zubovići, Peštenci, Ljukov Do

MZ REŠETNICA		2	
44	Povjerenik za Mjesna područja: Rešetnica i Pijestina	1	Mjesno područje Rešetnica: Gornja Rešetnica, Donja Rešetnica, Mjesno područje Pijestina: Pijestina, Bare
45	Povjerenik za Mjesna područja: Rešetnica i Pijestina	1	Mjesno područje Borovići: Borovići, Pod Borovići, Sumor, Grmešće, Gajevi, Mjesno područje Bujaci: Bujaci, Mjesno područje Uglješići: Uglješići, Mjesno područje Kovačići: Kovačići, Jelići, Mjesno područje Velka Njiva: Velika Njiva, Srednje, Kamenjača
MZ ILOVAČA		3	
46	Povjerenik za Mjesna područja: Podmihovići i Poratak	1	Mjesno područje Podmihovići: Podmihovići, Hranjevići, Mjesno područje Poratak: Halaći, Raduni, Cerovice, Kremeševo, Poratak, Kola,
47	Povjerenik za Mjesna područja: Zabus i Ilovača i Jezero i Plesi	1	Mjesno područje Zabus: Zabus, Donja Ilovača, Pijesak, Mjesno područje Ilovača: Ilovača, Mjesno područje Jezero: Jezero, Konjevići, Čauševići, Čatovići, Mirišići, Ropovići, Mjesno područje Plesi: Zagunjica, Plesi, Poturak, Duginje, Vladačići, Podgaj, Šadjevine,
48	Povjerenik za Mjesno područje: Bratiš	1	Mjesno područje Bratiš: Okolišta, Obarnica, Bratiš, Šabanci, Pušine, Cmc, Nekopi, Marevci, Nenkovići, Margatići, Urovići,
MZ KRABORIŠ		2	
49	Povjerenik za Mjesna područja: Raškovići i Šemihova	1	Mjesno područje Raškovići: Raškovići, Brijeg, Mjesno područje Šemihova: Srijemci, Šemihova, Babina voda
50	Povjerenik za Mjesna područja: Kraboriš i Plesi i Bukvica	1	Mjesno područje Kraboriš: Kraboriš, Ljubljevići, Mjesno područje Plesi: Ledine, Plesi, Podplesi, Trešnjica, Sijedac, Mjesno područje Bukvica: Bukvica Gornja, Bukvica Donja, Sofići
MZ FAOČIĆI		2	
51	Povjerenik za Mjesna područja: Faočići i Utješinovići	1	Mjesno područje Faočići: Faočići, Selo, Poratak, Milosavice, Mjesno područje Utješinovići: Utješinovići, Bare
52	Povjerenik za Mjesna područja: Kovači i Bezmilje i Kreča	1	Mjesno područje Kovači: Kovači, Grubci, Mjesno područje Bezmilje: Bezmilje, Subovići, Mjesno područje Kreča: Kreča
MZ ORAHOVICE		2	
53	Povjerenik za Mjesna područja: Vranc i Goršić polje i Hrančići i Crvica i Zorovići i Žilići i Luke	1	Mjesno područje Vranc: Vranc, Gošići, Mjesno područje Goršić polje: Goršić polje, Mjesno područje Hrančići: Bukovik, Hrančići, Gradina, Mjesno područje Crvica: Crvica, Parovi, Tješnjići, Mjesno područje Zorovići: Hanište, Zorovići, Boškovići, Mjesno područje Žilići: Žilići, Bogovići, Mjesno područje Luke: Luke, Ledina, Nišan, Raušnice,
54	Povjerenik za Mjesna područja: Orahovice i Bare i Turska raven i Šehovići i Ljubljevići i Gusići	1	Mjesno područje Orahovice: Orahovice, Vejzagići, Mjesno područje Bare: Bare, Butkovići, Danići, Mjesno područje Turska raven: Metaljka, Turska raven, Brdo, Mjesno područje Šehovići: Šehovići, Knjevići, Bradiće raven, Mjesno područje Ljubljevići: Ljubljevići, Zaliješće, Mjesno područje Gusići: Gusići
UKUPNO POVJERENIKA		54	

1.6.2.4. Jedinice civilne zaštite

1.6.2.4.1. Jedinice opće namjene

Redni broj	JEDINICE OPĆE NAMJENE	Broj pripadnika CZ	Popunjeno	Nedostaje	NAPOMENA
1	2	3	4	5	6
1	MZ GORAŽDE I	32	32	-	
2	MZ GORAŽDE II	32	32	-	
3	MZ GORAŽDE III	32	32	-	
4	MZ GORAŽDE IV	32	32	-	
5	MZ VITKOVIĆI	32	32	-	
6	MZ ZUPČIĆI	11	11	-	
7	MZ HUBJERJ	11	11	-	
8	MZ MRAVINJAC	11	11	-	
9	MZ BOGUSIĆI	11	11	-	
10	MZ BERIĆ	11	11	-	
11	MZ OSJEČANI	11	11	-	
12	MZ VRANICI	11	11	-	
13	MZ SADBA	11	11	-	
14	MZ POSESTRA	11	11	-	
15	MZ OSANICA	11	11	-	
16	MZ REŠETNICA	11	11	-	
17	MZ ILOVAČA	11	11	-	
18	MZ KRABORIŠ	11	11	-	
19	MZ FAOČIĆI	11	11	-	
20	MZ ORAHOVICE	11	11	-	
	UKUPNO PRIPADNIKA	325	325	-	

1.6.2.5. Službe zaštite i spašavanja

Redni broj	SLUŽBE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA	Broj pripadnika CZ	Popunjeno	Nedostaje	NAPOMENA
1	2	3	4	5	6
1.	Služba medicinske pomoći	14	14	0	JU „Dom zdravlja dr. Isak Samokovlija“ Goražde
2.	Služba za zaštitu i spašavanje životinja (veterinarska služba)	14	14	0	JP „Veterinarska stanica Goražde“
3.	Služba za vodosnadbijevanje	25	18	7	JKP „6. mart“ Goražde
4.	Služba za čistoću	14	14	0	JKP „6. mart“ Goražde
5.	Služba za asanaciju terena	36	29	7	JKP „6. mart“ Goražde
6.	Služba za spašavanje na vodi i pod vodom	13	13	0	UG „Kajakaški klub Buk“ Goražde

7.	Služba za zaštitu od požara	10	8	2	U Udruženju Dobrovoljno vatrogasno društvo „Goražde“
8.	Gorska služba spašavanja	18	18	0	UG „Gorska služba spašavanja – Stanica Goražde“
9.	Služba za radiološku-hemijsko-biološku zaštitu (RHB zaštitu)	13	9	4	Službaformirana u Zavodu za javno zdravstvu BPK-a, sa sjedištem u Goraždu.
10.	Služba radio amatera	10	10	0	Služba formirana u Udruženju radio klub“Drina“ sa sjedištem u Goraždu
11.	Služba Crvenog križa	12	9	3	Službaformirana u Crvenom križu općine sa sjedištem u Goraždu
UKUPNO PRIPADNIKA		179	156	23	

Zaposleni u privrednim društvima, javnim preduzećima, i drugim pravnim subjektima, od značaja za zaštitu i spašavanje, mogu se, angažovati, putem mobilizacije, u skladu sa potrebama za provođenje akcija zaštite i spašavanja.

Sve strukture civilne zaštite (Gradske službe, Kantonalna uprava, Gradski štab, Kantonalni štab i jedinice opće i specijalizovane namjene) trebale bi biti opremljene odgovarajućim materijalno-tehničkim sredstvima i opremom, u skladu sa, sada važećim okvirnim materijalnim formacijama, ali na žalost, trenutno stanje opremljenosti svih struktura civilne zaštite u Gradu Goraždu je krajnje loše, odnosno ne odgovara minimalnim potrebama za preduzimanje odgovarajućih mjera u akcijama zaštite i spašavanja, u slučaju prirodne i druge nesreće.

Gotovo sva neophodna materijalno-tehnička sredstva i oprema, za potrebe zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, u slučaju prirodne i druge nesreće, obezbjeđuje se putem mobilizacije istih od privrednih društava, javnih preduzeća, gradskih službi, javnih ustanova, drugih pravnih subjekata i građana koji raspolazu odgovarajućim materijalno-tehničkim sredstvima i opremom.

Za opremanje i obučavanje struktura civilne zaštite, za provođenje preventivnih mjera, mjera spašavanja i saniranja šteta za područje Grada Goražda su potrebna milionska sredstva dok godišnji prihodi po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u Budžetu Grada Goražda iznose oko 200.000,00 KM.

1.7. Vrsta i količina MTS-a koja su potrebna za sprovođenje predloženih mjera zaštite i spašavanja

Vrsta i količina MTS-a struktura civilne zaštite, koja su potrebna za sprovođenje predloženih mjera zaštite i spašavanja određeni su propisanim okvirnim materijalnim formacijama za sve strukture civilne zaštite.

1.7.1. Materijalna formacija Štaba civilne zaštite Grada Goražde

Redni broj	OPREMA I MATERIJALNO-TEHNIČKA SREDSTVA	JEDNICA MJERE	PO FORMACIJI	POPUNJENO	NEDOSTAJE
1	2	3	4	5	6
1.	Odjeća i obuća				
	Sadržaj kompleta broj 1:	kpl	11		11
2.	- Kapa	kom.	1		1
3.	- Košulja	kom.	1		1

4.	- Pantalone	kom.	1	1
5.	- Ljetna jakna	kom.	1	1
6.	- Zimska jakna – vjetrovka	kom.	1	1
7.	- Majica sa kratkim rukavima	kom.	1	1
8.	- Radne rukavice	kom.	1	1
9.	- Kišna kabanica	kom.	1	1
10.	- Radni kombinezon	kom.	1	1
11.	- Vuneni džemper	kom.	1	1
12.	- Radni prsluk	kom.	1	1
13.	- Ranac za pakovanje uniformi CZ	kom.	1	1
14.	- Obuća	par	1	1
15.	Komplet za ličnu RHB zaštitu Sadržaj kompleta broj 2:	kpl.	11	11
16.	- Zaštitna maska	kom.	1	1
17.	- Zaštitni ogrtač	kom.	1	1
18.	- Tablete za dezinfekciju vode	kom.	1	1
19.	- Lični dozimetar	kom.	1	1
20.	- Lični pribor za dekontaminaciju	kom.	1	1
21.	- Prvi zavoj individualni	kom.	1	1
22.	Pribor za jelo Sadržaj kompleta broj 3:	kpl.	11	11
23.	- Kašika	kom.	1	1
24.	- Viljuška	kom.	1	1
25.	- Nož	kom.	1	1
26.	- Čuturica	kom.	1	1
27.	Džepna lampa sa uloškom	kom.	11	11
28.	Torbica sa priborom za pisanje i crtanje	kpl.	11	11
29.	Komandni dozimetar	kom.	1	1
30.	Pumjač komandnog dozimetra	kom.	1	1
31.	Čitač ličnog dozimetra	kom.	1	1
32.	Radio uređaj UKV (bazna stanica)	kom.	1	1
33.	Radio uređaj UKV (prenosni)	kom.	11	11
34.	Ručna busola	kom.	2	2
35.	Kurvimetar	kom.	2	2
36.	Dvogled	kom.	2	1
37.	Radio prijemnik – tranzistor	kom.	1	1
38.	Televizor	kom.	1	1
39.	Sandučić za dokumenta	kom.	1	1
40.	Radiološki detektor	kom.	1	1
41.	Hemijski detektor	kom.	1	1
42.	Prenosni PC (laptop) sa pripadajućom opremom	kom.	2	1
43.	Štampač-kopir	kom.	2	1
44.	Pribor za pisanje i crtanje i ostali kancelarijski materijal	kpl.	1	1
45.	Akumulatorska lampa – prenosna	kom.	2	2
46.	Fenjer	kom.	3	3
47.	Karta BiH razmjera 1:2.000.000	kom.	1	1
48.	Karta Federacije po općinama 1:50.000	kom.	3	3
49.	Plan grada – općine	kom.	5	5
50.	Šator komandni	kom.	2	1
51.	Prikolica teretna do 1 tone	kom.	1	1
52.	Oprema za rasvjetu	kpl.	1	1
53.	Plastični kanister za vodu (20 l)	kom.	5	3

54.	Vreća za spavanje	kom.	11	2	9
55.	Torba bolničara	kom.	1	1	-
56.	Agregat (3,5 – 5KW)	kom.	1		1
57.	Putnički automobil (Tiguan)	kom.	2	1	1
58.	Vozilo – kombi 8-10 osoba	kom.	1		1
59.	Teretno vozilo do 2 tone	kom.	1		1
60.	Ručni kalkulator (digitron)	kom.	5		5
61.	Plinsko grijalo ili peč na čvrsto gorivo	kom.	2		2

1.7.2. Materijalna formacija povjerenika civilne zaštite

Redni broj	NAZIV SREDSTVA – OPREME	JEDINICA MJERE	PO FORMACIJI	Popunjeno	Nedostaje
1	2	3	4	5	6
1.	Odjeća i obuća CZ Sadržaj kompleta broj 1:	kpl.	54		54
2.	- Kapa	kom.	54		54
3.	- Košulja	kom.	54	24	30
4.	- Pantalone	kom.	54	24	30
5.	- Ljetna jakna	kom.	54	24	30
6.	- Zimska jakna – vjetrovka	kom.	54	24	30
7.	- Majica sa kratkim rukavima	kom.	54		54
8.	- Radne rukavice	kom.	54		54
9.	- Kišna kabanica	kom.	54		54
10.	- Radni kombinizon	kom.	54		54
11.	- Vuneni džemper	kom.	54		54
12.	- Radni prsluk	kom.	54	24	30
13.	- Ranac za pakovanje uniformi CZ	kom.	54		54
14.	- Obuća	kom.	54	24	30
15.	Komplet za ličnu RHB zaštitu Sadržaj kompleta broj 2:	kpl.	54		54
16.	- Zaštitna maska	kom.	1		1
17.	- Zaštitni ogrtač	kom.	1		1
18.	- Tablete za dezinfekciju vode	kom.	1		1
19.	- Lični dozimetar	kom.	1		1
20.	- Lični pribor za dekontaminaciju	kom.	1		1
21.	- Prvi zavoj individualni	kom.	1		1
22.	Pribor za jelo Sadržaj kompleta broj 3:	kpl.	54		54
23.	- Kašika	kom.	1		1
24.	- Viljuška	kom.	1		1
25.	- Nož	kom.	1		1
26.	- Čuturica	kom.	1		1
27.	Radio uređaj UKV (prenosni)	kom.	54		54
28.	Oprema za komandira Sadržaj kompleta broj 4:	kpl.	54		54
29.	- Torbica	kom.	1		1
30.	- Radna sveska	kom.	1		1
31.	- Topografska karta ili plan	kom.	1		1
32.	- Lenjir (štabni)	kom.	1		1
33.	- Olovka – grafitna	kom.	1		1
34.	- Olovke u boji grafitne ili flomasteri (12 kom)	kom.	1		1
36.	- Busola	kom.	1		1
37.	- Kurvimetar	kom.	1		1
38.	- Baterijska lampa – džepna	kom.	1		1

39.	Akumulatorska lampa	kom.	1		1
40.	Megafon	.	1		1
41.	Torba bolničara	kpl.	1		1
42.	Podsjetnik za povjerenika	kom.	1		1

1.7.3. Materijalna formacija jedinica opće namjene

Redni broj	NAZIV SREDSTVA – OPREME	JEDINICA MJERE	PO FORMACIJI	IMA	NEDOSTAJE
1.	2	3	4	5	6
2.	Odjeća i obuća Sadržaj kompleta broj 1:	kpl.	325		325
3.	- Kapa	kom.	1		1
4.	- Košulja	kom.	1		1
5.	- Pantalone	kom.	1		1
6.	- Ljetna jakna	kom.	1		1
7.	- Zimska jakna – vjetrovka	kom.	1		1
8.	- Majica sa kratkim rukavima	kom.	1		1
9.	- Radne rukavice	kom.	1		1
10.	- Kišna kabanica	kom.	1		1
11.	- Radni kombinizon	kom.	1		1
12.	- Vuneni džemper	kom.	1		1
13.	- Radni prsluk	kom.	1		1
14.	- Ranac za pakovanje uniformi CZ	kom.	1		1
15.	- Obuća	kom.	1		1
16.	Komplet za ličnu RHB zaštitu Sadržaj kompleta broj 2:	kpl.	325		325
17.	- Zaštitna maska	kom.	1		1
18.	- Zaštitni ogrtač	kom.	1		1
19.	- Tablete za dezinfekciju vode	kom.	1		1
20.	- Lični dozimetar	kom.	1		1
21.	- Lični pribor za dekontaminaciju	kom.	1		1
22.	- Prvi zavoj individualni	kom.	1		1
23.	Pribor za jelo Sadržaj kompleta broj 3:	kpl.	325		325
24.	- Kašika	kom.	1		1
25.	- Viljuška	kom.	1		1
26.	- Nož	kom.	1		1
27.	- Čuturica	kom.	1		1
28.	Džepna lampa sa uloškom	kom.	85		85
29.	Oprema za komandira Sadržaj kompleta broj 4:	kpl.	35		35
30.	- Torbica	kom.	1		1
31.	- Radna sveska	kom.	1		1
32.	- Topografska karta ili plan	kom.	1		1
33.	- Lenjir (štabni)	kom.	1		1
34.	- Olovka – grafitna	kom.	1		1
35.	- Olovke u boji grafitne ili flomasteri (12 kom)	kom.	1		1
36.	- Busola	kom.	1		1
37.	- Kurvimetar	kom.	1		1
38.	- Baterijska lampa – džepna	kom.	1		1
39.	Radio uređaj UKV	kom.	20		20
40.	Megafon	kom.	35	3	32
41.	Terensko vozilo	kom.	5	1	4
42.	Automobil	kom.	15		15

43.	Čitač ličnog dozimetra	kom.	20		20
44.	Respirator za prašinu i dim	kom.	110		110
45.	Zaštitne rukavice-kožne	kom.	110		110
46.	Zaštitni kombinizon	kom.	110		110
47.	Čizme gumene – kratke	par	205		205
48.	Čizme gumene – ribarske	par	60		60
49.	Ljestve sastavljače	kom.	20		20
50.	Ljestve kukače	kom.	20		20
51.	Kolotura (od 1000 kg)	kom.	20		20
52.	Ručna dizalica (od 5000 kg)	kom.	20		20
53.	Alat za kopanje i raščišćavanje Sadržaj kompleta broj 5:	kpl	125		125
54.	- Kramp	kom.	3	50	-
55.	- Lopata	kom.	6	50	-
56.	- Čusklja sa zarezom – čelična	kom.	2	1	-
57.	- Kombimova sjekira (obična sjekira)	kom.	1	20	-
58.	- Čekić macula (5 kg)	kom.	1		1
59.	- Lopata za snijeg	kom.	3	150	-
60.	- Pijuk	kom.	2		2
61.	- Ručna kolica	kom.	3	6	-
62.	- Motorna pila za beton i željezo	kom.	1		1
63.	Uže ø 12 mm 15 m	kom.	25		25
64.	Uže ø 12 mm 5 m	kom.	25		25
65.	Torba bolničara	kpl.	30	2	28
66.	Nosila sanitetska – sklopiva	kom.	70	6	64
67.	Zavoj za opekotine	kom.	30		30
68.	Udlage za imobilizaciju (zračne)	kpl.	50		50
69.	Vatrogasna kaciga	kom.	100	8	92
70.	Vatrogasni opasač	kom.	100		100
71.	Vatrogasna sjekirica sa futrolom	kom.	100		100
72.	Metlarica za gašenje požara	kom.	100	20	80
73.	Naprtnjača 25 l	kom.	100	15	85
74.	Hidrantski nastavak sa ključem i ključ za vodovod	kom.	25		25
75.	Vreća za mrtvace	kom.	180		180
76.	Kanister za vodu 20 l	kom.	45	2	43
77.	Deka	kom.	150	150	-
78.	Kanta za vodu	kom.	45		45
79.	Akumulatorska lampa prenosna	kom.	30	2	28
80.	Građevinska kaciga	kom.	135	20	115

1.7.4. Službe zaštite i spašavanja

1.7.4.1. Materijalna formacija odjeljenja Dobrovoljnog vatrogasnog društva „Goražde“

Redn i broj	NAZIV SREDSTVA – OPREME	JEDINICA MJERE	PO FORMACIJI	IMA	NEDOSTAJE
1	2	3	4	6	7
2.	Odjeća i obuća CZ Sadržaj kompleta broj 1:	kpl.	10		10
3.	- Kapa	kom.	1		1
4.	- Košulja	kom.	1		1
5.	- Pantalone	kom.	1		1
6.	- Ljetna jakna	kom.	1		1
7.	- Zimska jakna – vjetrovka	kom.	1		1
8.	- Majica sa kratkim rukavima	kom.	1		1

9.	- Radne rukavice	kom.	1		1
10.	- Kišna kabanica	kom.	1		1
11.	- Radni kombinizon	kom.	1		1
12.	- Vuneni džemper	kom.	1		1
13.	- Radni prsluk	kom.	1		1
14.	- Ranac za pakovanje uniformi CZ	kom.	1		1
15.	- Obuća	par	1		1
16.	Pribor za jelo Sadržaj kompleta broj 3:	kpl.	10		10
17.	- Kašika	kom.	1		1
18.	- Viljuška	kom.	1		1
19.	- Nož	kom.	1		1
20.	- Čunurica	kom.	1		1
21.	Oprema za komandira Sadržaj kompleta broj 4:	kpl.	4		4
22.	- Torbica	kom.	1		1
23.	- Radna sveska	kom.	1		1
24.	- Topografska karta ili plan	kom.	1		1
25.	- Lenjir (štabni)	kom.	1		1
26.	- Olovka – grafitna	kom.	1		1
27.	- Olovke u boji grafitne ili flomasteri (12 kom)	kom.	1		1
28.	- Busola	kom.	1		1
29.	- Kurvimetar	kom.	1		1
30.	- Baterijska lampa – džepna	kom.	1		1
31.	Komplet za ličnu RHB zaštitu Sadržaj kompleta broj 2:	kpl.	10		10
32.	- Zaštitna maska	kom.	1		1
33.	- Zaštitni ogrtač	kom.	1		1
34.	- Tablete za dezinfekciju vode	kom.	1		1
35.	- Lični dozimetar	kom.	1		1
36.	- Lični pribor za dekontaminaciju	kom.	1		1
37.	- Prvi zavoj individualni	kom.	1		1
38.	Vatrogasno vozilo kombi	kpl.	2		1
39.	Kombinovano vatrogasno vozilo	kom.	1		1
40.	Navalno vatrogasno vozilo	kom.	1		1
41.	Vatrogasna cisterna sa pumpom za vodu	kom.	1		1
42.	Prijenosna vatrogasna pumpa PMP 800 I	kom.	2		2
43.	Usisna cijev 'A' (ø 110mm)	kom.	6		6
44.	Usisna sitka ø 52 mm	kom.	2		2
45.	Tlačna cijev 'B' (ø 75 mm)	kom.	10		10
46.	Tlačne cijevi 'C' (ø 52 mm)	kom.	18		18
47.	Mlaznica 'C'	kom.	6		6
48.	Razdjelnica – trodjelna	kom.	2		2
49.	Prijelazne spojnice B/C	kom.	4		4
50.	Držači zacijevi	kom.	6		6
51.	Univerzalni ključ za spojnice	kom.	6		6
52.	Sabirnica	kom.	1		1
53.	Hidrantski nastavak – dvokraki	kom.	3		3
54.	Ključ za hidrant	kom.	3		3
55.	Torbica sa poveznicama za cijevi	kom.	3		3
56.	Uže s torbicom za vezanje usisnog voda	kom.	2		2
57.	Komandno vozilo sa radio-stanicom UKV	kom.	1		1
58.	Komplet vodoinstalaterskog alata Sadržaj kompleta broj 11:	kpl.	1		1

59.	- Francuski ključ	kom.	1		1
60.	- Ključa vodoinstalaterska – veća	kom.	1		1
61.	- Ključa vodoinstalaterska – manja	kom.	1		1
62.	- Komplet za narezivanje cijevi	kpl.	1		1
63.	- Stalak za narezivanje cijevi	kom.	1		1
64.	- Viljuškasti ključ (6 – 32 mm)	kpl.	1		1
65.	- Čekić – razni	kom.	5		5
66.	- Letilampa	kom.	1		1
67.	- Dihtunzi – razni	kpl.	2		2
68.	- Otvijači – razni	kpl.	1		1
69.	- Ručna pila za željezo i /ili električna brusilica	kom.	1		1
70.	- Sjekač cijevi sa vidja noževima	kom.	1		1
71.	Prijenosni aparat za gašenje požara	kom.	3		1
72.	Mlaznica za zračnu pjenu	kom.	1		1
73.	Zaštitno azbestno odijelo za prilaz vatri	kom.	3		2
74.	Pjenilo (ekstrakt)	l.	10		10
75.	Komplet automehaničarskog alata	kpl.	2		2
76.	Hemijska vatrogasna prikolica S- 250	kom.	1		1
77.	Prijevozni aparat za gašenje CO2 (30kg)	kom.	1		1
78.	Prijevozni aparat CO2 (2x30kg)	kom.	1		1
79.	Vatrogasna auticisterna (5-8000 l)	kom.	1		1
80.	Prijenosni elektroagregat (3-5 kw)	kom.	1		1
81.	Ljestve prislanjače	kom.	2		1
82.	Ljestve kukače	kom.	3		1
83.	Ljestve mornarske 10 – 20m	kom.	2		2
84.	Mehaničke prikolične ljestve	kom.	1		1
85.	Reflektor	kom.	6		6
86.	Ručna reflektor lampa	kom.	10		10
87.	Komandni dozimetar	kom.	1		1
88.	Hemijski detektor	kom.	1		1
89.	Radloški detektor	kom.	1		1
90.	Čitač ličnog dozimetra	kom.	1		1
91.	Penjačkog uža (15-30 m)	kom.	2		2
92.	Nosila trodjelna sklopiva – aluminijska	kom.	3		3
93.	Torba bolničara	kom.	2		2
94.	Uskočnica (uskočni jastuk za spašavanje)	kom.	1		1
95.	Naprtljača V-25	kom.	18		18
96.	Motorna pila za drvo	kom.	1		1
97.	Metlarica	kom.	20		20
98.	Alat za kopanje i raščišćavanje Sadržaj kompleta broj 5:	kpl.	6		4
99.	- Kramp	kom.	3		3
100.	- Lopata	kom.	6		6
101.	- Čuskija sa zarezom – čelična	kom.	2		2
102.	- Kombinova sjekira	kom.	1		1
103.	- Čekić macola (5 kg)	kom.	1		1
104.	- Lopata za snijeg	kom.	3		3
105.	- Pijuk	kom.	2		2
106.	- Ručna kolica	kom.	3		3
107.	- Motorna pila za beton i željezo	kom.	1		1
108.	Megafon tranzistorski	kom.	4		4
109.	Vatrogasne ljestve na vozilu ili na prikolici	kom.	1		1
110.	Spusnica zatvorena 30 – 50 m	kom.	1		1

111.	Izolacioni aparat na komprimirani zrak	kom.	3		3
112.	Ručna prijenosna radiostanica UKV	kom.	5		3
	Komplet električarskog alata	kpl.			
113.	Sadržaj kompleta broj 10:		1		1
114.	- Opasač električarski – penjački	kom.	1		1
115.	- Kuka za kačenje	kom.	1		1
116.	- Izolir drška (3m za 30 kW)	kom.	1		1
117.	- Rukavice izolovane	par	1		1
118.	- Gumena podloga (600x300x30mm)	kom.	1		1
119.	- Ključa izolovana	kpl.	1		1
120.	- Ključa izolovana za visoki napon	kom.	1		1
121.	- Izvijač izolovani (3,5 – 10 mm)	kpl.	1		1
122.	- Nož izolovani za skidanje izolacije	kom.	1		1
123.	- Ispitivač	kom.	1		1
124.	- Izolir traka	kom.	2		2

1.7.4.2. Materijalna formacija odjeljenja za RHB zaštitu

Redni broj	NAZIV SREDSTVA – OPREME	JEDINICA MJERE	PO FORMACIJI	IMA	NEDOSTAJE
1	2	3	4	5	6
2.	Odjeća i obuća	kpl.			
	Sadržaj kompleta broj 1:		13		13
3.	- Kapa	kom.	1		1
4.	- Košulja	kom.	1		1
5.	- Pantalone	kom.	1		1
6.	- Ljetna jakna	kom.	1		1
7.	- Zimska jakna – vjetrovka	kom.	1		1
8.	- Majica sa kratkim rukavima	kom.	1		1
9.	- Radne rukavice	kom.	1		1
10.	- Kišna kabanica	kom.	1		1
11.	- Radni kombinezon	kom.	1		1
12.	- Vuneni džemper	kom.	1		1
13.	- Radni prsluk	kom.	1		1
14.	- Ranac za pakovanje uniformi CZ	kom.	1		1
15.	- Obuća	par.	1		1
16.	Zaštitna maska	kom.	13		13
17.	Zaštite rukavice	par	13		13
18.	Zaštitni kombinezoni	kom.	8		8
19.	Zaštite čarape	par	13		13
20.	Zaštitna kecelja – pregača	kom.	6		6
21.	Zaštite rukavice tehničke	par	12		12
22.	Zaštite čizme gumene	par	6		6
23.	Komandni dozimetar	kom.	1		1
24.	Lični dozimetar	kom.	13		13
25.	Prvi zavoј	kom.	13		13
26.	Tablete za dezinfekciju	kutija	13		13
	Pribor za jelo	kpl.			
27.	Sadržaj kompleta broj 3:		13		13
28.	- Kašika	kom.	1		1
29.	- Viljuška	kom.	1		1
30.	- Nož	kom.	1		1
31.	- Čuhurica	kom.	1		1
	Oprema za komandira	kpl.			
32.	Sadržaj kompleta broj 4:		1		1
33.	- Torbica	kom.	1		1

34.	- Radna sveska	kom.	1		1
35.	- Topografska karta ili plan	kom.	1		1
36.	- Lenjir (štabni)	kom.	1		1
37.	- Olovka – grafitna	kom.	1		1
38.	- Olovke u boji grafitne ili flomasteri (12 kom)	kom.	1		1
39.	- Busola	kom.	1		1
40.	- Kurvimetar	kom.	1		1
41.	- Baterijska lampa – džepna	kom.	1		1
42.	Lični pribor za dekontaminaciju	kpl.	13		13
43.	Izolujući aparat	kpl.	1		1
44.	Punjač komandnog dozimetra	kom.	1		1
45.	Čitač ličnog dozimetra	kom.	1		1
46.	Radiološki detektor	kom.	3		3
47.	Hemijski detektor	kom.	3		3
48.	Terensko putničko vozilo	kom.	1		1
49.	Traktor sa prikolicom	kom.	1		1
50.	Motorna pumpa za vodu	kpl.	1		1
51.	Uređaj za raspršivanje tečnosti	kpl.	1		1
52.	Kalcijumhipohlorit (kaporit)	punjenje			
53.	Deterdžent	punjenje			
54.	Benzin za dekontaminaciju	l	10		10
55.	Alkohol za dekontaminaciju	l	10		10
56.	Lampa akumulatorska – fenjer	kom.	3		3
57.	Svjetiljka baterijska džepna	kom.	4		4
58.	Spremnik za vodu 2.000 l i više	kom.	1		1
59.	Alat za kopanje i raščišćavanje Sadržaj kompleta broj 5:	kpl.	2		2
60.	- Kramp	kom.	3		3
61.	- Lopata	kom.	6		6
62.	- Cuskija sa zarezom – čelična	kom.	2		2
63.	- Kombinova sjekira	kom.	1		1
64.	- Čekić macula (5 kg)	kom.	1		1
65.	- Lopata za snijeg	kom.	3		3
66.	- Pijuk	kom.	2		2
67.	- Ručna kolica	kom.	3		3
68.	- Motorna pila za beton i željezo	kom.	1		1
69.	Radio uređaj UKV (prenosni)	kom.	2		2
70.	Torba bolničara	kpl.	1		1
71.	Komplet za obilježavanje kontaminiranog zemljišta	kpl.	2		2
	NABAVLJENA OPREMA				
72.	Elektric sprej-za dezinfekciju prostora	kom.	-	1	-
	Lab. Termostat-inkubator tip btf40en sa kompresorskim hlađenjem v:40 lit.30x44x30cm inkolab	kom.			
73.			-	1	-
74.	Incubator in55	kom.	-	1	-
75.	Pipet bagpipet for fix volume	kom.	-	1	-
76.	Slamka za stomach vreće 19cm	kom.	-	1	-
77.	Stainless steel grid	kom.	-	1	-
UKUPNO					

1.7.4.3. Materijalna formacija službe za medicinsku pomoć

Redni broj	NAZIV SREDSTVA – OPREME	JEDINICA MJERE	PO FORMACIJI	IMA	NEDOSTAJE
1	2	3	4	5	6
2.	Odjeća i obuća CZ Sadržaj kompleta broj 1:	kpl	14		14
3.	- Kapa	kom.	1		1
4.	- Košulja	kom.	1		1
5.	- Pantalone	kom.	1		1
6.	- Ljetna jakna	kom.	1		1
7.	- Zimska jakna – vjetrovka	kom.	1		1
8.	- Majica sa kratkim rukavima	kom.	1		1
9.	- Radne rukavice	kom.	1		1
10.	- Kišna kabanica	kom.	1		1
11.	- Radni kombinezon	kom.	1		1
12.	- Vumeni džemper	kom.	1		1
13.	- Radni prsluk	kom.	1		1
14.	- Ranac za pakovanje uniformi CZ	kom.	1		1
15.	- Obuća	kom.	1		1
16.	Komplet za ličnu RHB zaštitu Sadržaj kompleta broj 2:	kpl.	14		14
17.	- Zaštitna maska	kom.	1		1
18.	- Zaštitni ogrtač	kom.	1		1
19.	- Tablete za dezinfekciju vode	kom.	1		1
20.	- Lični dozimetar	kom.	1		1
21.	- Lični pribor za dekontaminaciju	kom.	1		1
22.	- Prvi zavoj individualni	kom.	1		1
23.	Pribor za jelo Sadržaj kompleta broj 3:	kpl.	14		14
24.	- Kašika	kom.	1		1
25.	- Viljuška	kom.	1		1
26.	- Nož	kom.	1		1
27.	- Čuturica	kom.	1		1
28.	Radio uetaj UKV (prenosni)	kom.	1		1
29.	Oprema za komandira Sadržaj kompleta broj 4:	kpl	1		1
30.	- Torbica	kom.	1		1
31.	- Radna sveska	kom.	1		1
32.	- Topografska karta ili plan	kom.	1		1
33.	- Lenjir (štabni)	kom.	1		1
34.	- Olovka – grafitna	kom.	1		1
35.	- Olovke u boji grafitne ili flomasteri (12 kom)	kom.	1		1
36.	- Busola	kom.	1		1
37.	- Kurvimetar	kom.	1		1
38.	- Baterijska lampa – džepna	kom.	1		1
39.	Terensko vozilo	kom.	1	1	-
40.	Vozilo za prevoz povrijeđenih	kom.	2	2	-
41.	Akumulatorska svjetiljka	kom.	2		2
42.	Torba bolničara	kpl.	6	3	3
43.	Rezervni komplet sanitetskog zavojnog materijala	kpl.	2	2	-
44.	Nosila trodijelna sklapanjuća	kom.	3		3
45.	Nosila – sanitetska univerzalna sklapanjuća, trodijelna-sklapiva	kom.	2	2	-
46.	Uprtač za nošenje povrijeđenih	kom.	4		4

47.	Deke	kom.	6		6
48.	Šator za smješta povrijeđenih	kpl.	1		1
49.	Zavoj za opekotine 450 x 750	kpl.	1		1
50.	Priručna apoteka	kpl.	1	1	-
51.	Torba ljekara	kpl.	1		1
52.	Torba medicinskog tehničara	kpl.	1	3	-
53.	Medicinski respirator	kom.	4	3	1
54.	Komplet za imobilizaciju – zračni Sadržaj kompleta broj 20:	kpl.	1	3	-
55.	- Navlaka za imobilizaciju nadkoljenice i ramenice	kpl.	1		1
56.	- Navlaka za imobilizaciju nadkoljenice i kuka	kpl.	1		1
57.	- Navlaka za imobilizaciju skočnog zgloba i stopala	kpl.	1		1
58.	- Navlaka za imobilizaciju podkoljenice	kpl.	1		1
59.	- Druga oprema				
60.	Udlage po krameru	kpl.	1	1	-
61.	Konister za vodu – 20 litara	kom.	3		3
62.	Daska za nosila	kom.	2	3	-
63.	Prijenosni aparat za davanje kisika	kpl.	1	1	-
64.	Sklopivi sto	kom.	1		1
65.	Sklopive stolice	kom.	2		2
66.	Poljski krevet	kom.	2		2
67.	Agregat prijenosni 1,5 kw sa dodatnom opremom	kom.	1	1	-
68.	Komandni dozimetar	kpl.	1		1
69.	Radiološki detektor	kom.	1		1
70.	Hemijski derektor	kom.	1		1
71.	Čitač ličnog dozimetra	kom.	1		1
	OPREMA SA KOJOM RASPOLAŽE				
72.	EKG Aparat (2012)	kom.	-	2	-
73.	PULS OXIMETAR sa softwerom	kom.	-	1	-
74.	Inhalator za profesionalnu upotrebu	kom.	-	1	-
75.	EKG aparat sa ASPEL AsCard green (S/N: 1220;1221)	kom.	-	2	-
76.	Kolica za pacijente-Nosila	kom.	-	1	-
77.	OTOSKOP za profesionalnu upotrebu	kom.	-	1	-
78.	Postolje i reduktor za kisik	kom.	-	1	-
79.	Tlakomjer klasični-mobilni	kom.	-	2	-
80.	Puls Oksimetar sa kablom I SPO2 senzorom na prst-štampiljka (2018)	kom.	-	1	-
81.	Inhalator profesionalni hospineb(2018)	kom.	-	1	-
82.	Spirometar sa softverom i štampačem(2018)	kpl.	-	1	-
83.	Otoskop halogeni (2018)	kpl.	-	1	-

1.7.4.4. Materijalna formacija službe za spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla

Redni broj	NAZIV SREDSTVA – OPREME	JEDINICA MJERE	PO FORMACIJI	IMA	NEDOSTAJE
1	2	3	4	5	6
2.	Odjeća i obuća CZ Sadržaj kompleta broj 1:	kpl	14		14
3.	- Kapa	kom	1		1
4.	- Košulja	kom	1		1
5.	- Pantalone	kom	1		1
6.	- Ljetna jakna	kom	1		1
7.	- Zimska jakna – vjetrovka	kom	1		1
8.	- Majica sa kratkim rukavima	kom	1		1
9.	- Radne rukavice	komplet	1		-
10.	- Kišna kabanica	kom	1		1
11.	- Radni kombinezon	kom	1		1
12.	- Vuneni džemper	kom	1		1
13.	- Radni prsluk	kom	1		1
14.	- Ranac za pakovanje uniformi CZ	kom	1		1
15.	- Obuća	kom	1		1
16.	PVC vreća	kom	30		30
17.	Komplet za ličnu RHB zaštitu Sadržaj kompleta broj 2:	kpl	14		14
18.	- Zaštitna maska	kom	1		1
19.	- Zaštitni ogrtač	kom	1		-
20.	- Tablete za dezinfekciju vode	kom	1		1
21.	- Lični dozimetar	kom	1		1
22.	- Lični pribor za dekontaminaciju	kom	1		1
23.	- Prvi zavoj individualni	kom	1		1
24.	Pribor za jelo Sadržaj kompleta broj 3:	kpl	14		14
25.	- Kašika	kom	1		1
26.	- Viljuška	kom	1		1
27.	- Nož	kom	1		1
28.	- Čuhurica	kom	1		1
29.	Torba veterinara sa instrumentima	kpl	1	2	-
30.	Torba veterinarskog tehničara	kpl	1		1
31.	Torba veterinarskog bolničara	kpl	1		1
32.	Zaštitne čizme gumene	par	14		14
33.	Pregača gumena	kom	8		8
34.	Nepropusni ogrtač	kom	5	10	-
35.	Kapuljača	kom	5		5
36.	Štitnik za lice	kom	5		5
37.	Respiratori sa štitnikom za lice	kom	5		5
38.	Maska sa odgovarajućim filterom	kom	5		5
39.	Čitač ličnog dozimetra	kom	1		1
40.	Spremnik za vodu 500l	kom	2		2
41.	Cetlon (sredstvo za dezinfekciju ruku)	lit	5		5
42.	Deterdžent	kg	5		5
43.	Terensko vozilo	kom	1	1	-
44.	Radio uređaj UKV	kom	2		2
45.	Terensko vozilo ili traktor (3 – 5)	kom	2		2
46.	Komplet za klanje stoke Sadržaj kompleta broj 23:	kpl	1		1
47.	- Vratilo za skidanje kože sa kukama	kom	1		1

48.	- Čekirk za skidanje trupa	kom	1		1
49.	- Komplet noževa za klanje stoke i druge potrebe	kom	1		1
50.	- Masat za oštrenje noževa	kom	1		1
51.	- Sjekira ili satora za rasijecanje trupa	kom	1		1
52.	- Električna pila za rasijecanje trupa	kom	1		1
53.	- Pištolj za omamljivanje i / ili bat	kom	1		1
54.	- Posuda za vodu 20 l	kom	3		3
55.	- Pribor za ličnu higijenu mesara (sapun, deterdžent, peškir i dr.)	kpl	1		1
56.	- Drugi pribor i posuđe za rad mesara				
57.	Kante za vodu	kom	3		3
58.	Sapun	kg	5		5
59.	Krpe (raznih veličina)	kg	2		2
60.	Četke(razne)	kom	3		3
61.	Akumulatorska lampa	Kom	2		2
62.	Alat za kopanje i raščišćavnje Sadržaj kompleta broj 5:	kpl	1		1
63.	- Kranj	kom	3		3
64.	- Lopata	kom	6		6
65.	- Čuskija sa zarezom – čelična	kom	2		2
66.	- Kombinova sjekira	kom	1		1
67.	- Čekić macula (5 kg)	kom	1		1
68.	- Lopata za snijeg	kom	3		3
69.	- Pijuk	kom	2		2
70.	- Ručna kolica	kom	3		3
71.	- Motorna pila za beton i željezo	kom	1		1
72.	Sjekire	kom	2		2
73.	Oprema za komandira Sadržaj kompleta broj 4:	kpl	1		1
74.	- Torbica	kom	1	2	-
75.	- Radna sveska	kom	1		1
76.	- Topografska karta ili plan	kom	1		1
77.	- Lenjir (štabni)	kom	1		1
78.	- Olovka – grafitna	kom	1		1
79.	- Olovke u boji grafitne ili flomasteri (12 kom)	kom	1		1
80.	- Busola	kom	1		1
81.	- Kurvimetar	kom	1		1
82.	- Baterijska lampa – džepna	kom	1		1
83.	Torba bolničara	kpl	1		1
84.	Radološki detektor	kom	1		1
85.	Hemijski detektor	kom	1		1
86.	Atomizer – raspršivač motorni	kom	1		1
87.	Leđna motorna prskalica	kom	1		1
88.	Kaustična soda	kg	5		5
89.	Soda bikakbona	kg	2		2
90.	Kuke za vučenje – Izvlačenje	kom	1		1
91.	Čelično uže ø8/10m	kom	1		1
92.	Vapno	kg	20		20
93.	Nafta – benzin	lit	20		20
94.	Cisterna za vodu (auto ili traktorska) 3000- 5000 lit	kom	1		1
95.	Utovarivač	kom	1		1
	OPREMA SA KOJOM RASPOLAŽE				
96.	Čitač čipova are h9 1002799	kom	-	1	-

97.	Otvarač usta 8,5 cm	kom	-	1	-
98.	Otvarač usta 14,5 cm	kom	-	1	-
99.	Kliješta za rane 12cm	kom	-	1	-
100.	Kontejner 12 11736187	kom	-	1	-
101.	Kliješta za rane 21 cm	kom	-	1	-
102.	Frižider	kom	-	1	-
103.	Ormar	kom	-	2	-
104.	Mašina za šišanje	kom	-	1	-
105.	Termokauter sa dugim štiftom	kom	-	1	-

1.7.4.5. Materijalna formacija službe za vodosnadbijevanje

Redni broj	NAZIV SREDSTVA – OPREME	JEDINICA MJERE	PO FORMACIJI	IMA	NEDOSTAJE
1	2	3	4	5	6
2.	Odjeća i obuća CZ	kpl			
	Sadržaj kompleta broj 1:		25		25
3.	- Kapa	kom	1		1
4.	- Košulja	kom	1		1
5.	- Pantalone	kom	1		1
6.	- Ljetna jakna	kom	1		1
7.	- Zimska jakna – vjetrovka	kom	1		1
8.	- Majica sa kratkim rukavima	kom	1		1
9.	- Radne rukavice	kom	1		1
10.	- Kišna kabanica	kom	1		1
11.	- Radni kombinezon	kom	1		1
12.	- Vuneni džemper	kom	1		1
13.	- Radni prsluk	kom	1		1
14.	- Ranac za pakovanje uniformi CZ	kom	1		1
15.	- Obuća	kom	1		1
16.	Pribor za jelo	kpl			
	Sadržaj kompleta broj 3:		25		25
17.	- Kašika	kom	1		1
18.	- Viljuška	kom	1		1
19.	- Nož	kom	1		1
20.	- Čuturica	kom	1		1
21.	Oprema za komandira	kpl			
	Sadržaj kompleta broj 4:		1		1
22.	- Torbica	kom	1		1
23.	- Radna sveska	kom	1		1
24.	- Topografska karta ili plan	kom	1		1
25.	- Lenjir (štabni)	kom	1		1
26.	- Olovka – grafitna	kom	1		1
27.	- Olovke u boji grafitne ili flomasteri (12 kom)	kom	1		1
28.	- Busola	kom	1		1
29.	- Kurvimetar	kom	1		1
30.	- Baterijska lanpa – džepna	kom	1		1
31.	Komplet za ličnu RHB zaštitu	kpl			
	Sadržaj kompleta broj 2:		25		25
32.	- Zaštitna maska	kom	1		1
33.	- Zaštitni ogrtač	kom	1		1
34.	- Tablete za dezinfekciju vode	kom	1		1
35.	- Lični dozimetar	kom	1		1
36.	- Lični pribor za dekontaminaciju	kom	1		1
37.	- Prvi zavoj individualni	kom	1		1

38.	Terensko vozilo (vozilo za odvoz smeća)	kom	2	2	-
39.	Rovokopač	kom	1		1
40.	Kamion kiper	kom	1		
41.	Autocisterna – specijalno vozilo za fekalije i pročišćavanje kanalizacije	kom	1		1
42.	Autocisterna – specijalno vozilo za prevoz vode za piće	kom	2		2
43.	Alat za kopanje i raščišćavanje Sadržaj kompleta broj 5:	kpl	1		1
44.	- Kranj	kom	3		3
45.	- Lopata	kom	6		6
46.	- Čuskija sa zarezom – čelična	kom	2		2
47.	- Kombinova sjekira	kom	1		1
48.	- Čekić macula (5 kg)	kom	1		1
49.	- Lopata za snijeg	kom	3		3
50.	- Pijuk	kom	2		2
51.	- Ručna kolica	kom	3		3
52.	- Motorna pila za beton i željezo	kom	1		1
53.	Komplet alata za sječenje i bušenje Sadržaj kompleta broj 8:	kpl	1		1
54.	- Čekić (macola) 3 – 5 kg	kom	2		2
55.	- Svrdla dužine 0,15 – 0,5 m	kom	3		3
56.	- Probojci raznih dužina	kom	4		4
57.	- Sjekak pločasti	kom	2		2
58.	- Motorna pila za beton i željezo	kom	1		1
59.	- Izolovane makaze za sječenje elektro vodova	kom	1		1
60.	- Ručna pila za drvo	kom	2		2
61.	- Ručna pila za željezo i / ili električna brusilica	kom	2		2
62.	Komplet električarskog alata Sadržaj kompleta broj 10:	kpl	1		1
63.	- Opasač električarski – penjački	kom	1		1
64.	- Kuka za kačenje	kom	1		1
65.	- Izolir drška (3m za 30 kW)	kom	1		1
66.	- Rukavice izolovane	par	1		1
67.	- Gumena podloga (600x300x30mm)	kom	1		1
68.	- Kliješta izolovana	kpl	1		1
69.	- Kliješta izolovana za visoki napon	kom	1		1
70.	- Izvijač izolovani (3,5 – 10 mm)	kpl	1		1
71.	- Nož izolovani za skidanje izolacije	kom	1		1
72.	- Ispitivač	kom	1		1
73.	- Izolir traka	kom	2		2
74.	Komplet vodoinstalaterskog alata Sadržaj kompleta broj 11:	kpl	2		2
75.	- Francuski ključ	kom	1		1
76.	- Kliješta vodoinstalaterska – veća	kom	1		1
77.	- Kliješta vodoinstalaterska – manja	kom	1		1
78.	- Komplet za narezivanje cijevi	kpl	1		1
79.	- Stalak za narezivanje cijevi	kom	1		1
80.	- Viljuškasti ključ (6 – 32 mm)	kpl	1		1
81.	- Čekić – razni	kom	5		5
82.	- Letilampa	kom	1		1
83.	- Dihunzi – razni	kpl	2		2
84.	- Odvijači – razni	kpl	1		1

85.	- Ručna pila za željezo i /ili električna brusilica	kom	1		1
86..	- Sjekač cijevi sa vidija noževima	kom	1		1
87.	Komplet bravarskog alata Sadržaj komleta broj 14:	kpl	1		1
88.	- Električna brusilica-ručna sa pripadajućom opremom	kpl	1		1
89.	- Aparat za varenje – električni	kom	1		1
90.	- Aparat za varenje CO2	kom	1		1
91.	- Aparat za autogeno zavarivanje i sječenje	kpl	1		1
92.	- Bušilica električna – veća	kom	1		1
93.	- Čekić raznih veličina	kom	5		5
94.	- Odvijači razni (pljosnati i krtasti)	kom	6		6
95.	- Garnitura bora	kom	1		1
96.	- Makaze za lim papaste	kom	1		1
97.	- Makaze za lim obične	kom	1		1
98.	- Kliješta – kombinovana	kom	1		1
99.	- Produžni kabal – na koturu 50 m	kom	1		1
100.	- Turpija plosnata – raznih veličina	kom	4		4
101.	- Turpija četvrtasta 1 x 1 cm	kom	1		1
102.	- Turpija trouglasta – raznih veličina	kom	3		3
103.	- Viljuškasti ključ (6 – 32 mm)	kpl	1		1
104.	- Stolna stezaljka – škrip	kom	1		1
105..	Kompresor	kom	1		1
106.	Agregat	kom	1		1
107.	Motorna pumpa	kom	1		1
108.	Ručna prijenosna radiostanica UKV	kom	2		2
109.	Megafon tranzistorski	kom	1		1
110.	Ručna reflektor lampa	kom	10		10
111.	Akumulatorska svjetiljka	kom	5		5
112.	Gumene čizme	par	20		20
113.	Zaštitne rukavice	par	10		10
114.	Gumene čizme – ribarske	par	10		10
115.	Torba bolničara	kpl	1		1
116.	Komandni dozimetar	kom	1		1
117.	Hemijski detektor	kom	1		1
118.	Radloški detektor	kom	1		1
119.	Čitač ličnog dozimetra	kom	1		1
120.	Oprema koja je nabavljena Turbidimetar i konduktometar	kom	1		

1.7.4.6. Materijalna formacija službe za održavanje čistoće

Redni broj	NAZIV SREDSTVA – OPREME	JEDINICA MJERE	PO FORMACIJI	IMA	NEDOSTAJE
1	2	3	4	5	6
2.	Odjeća i obuća CZ Sadržaj kompleta broj 1:	kpl	14		14
3.	- Kapa	kom	1		1
4.	- Košulja	kom	1		1
5.	- Pantalone	kom	1		1
6.	- Ljetna jakna	kom	1		1
7.	- Zimska jakna – vjetrovka	kom	1		1
8.	- Majica sa kratkim rukavima	kom	1		1
9.	- Radne rukavice	kom	1		1
10.	- Kišna kabanica	kom	1		1

11.	- Radni kombinezon	kom	1		1
12.	- Vuneni džemper	kom	1		1
13.	- Radni prsluk	kom	1		1
14.	- Ranac za pakovanje uniformi CZ	kom	1		1
15.	- Obuća	kom	1		1
16.	Pribor za jelo Sadržaj kompleta broj 3:	kpl	14		14
17.	- Kašika	kom	1		1
18.	- Viljuška	kom	1		1
19.	- Nož	kom	1		1
20.	- Čuturica	kom	1		1
21.	Oprema za komandira Sadržaj kompleta broj 4:	kpl	1		1
22.	- Torbica	kom	1		1
23.	- Radna sveska	kom	1		1
24.	- Topografska karta ili plan	kom	1		1
25.	- Lenjir (štabni)	kom	1		1
26.	- Olovka – grafitna	kom	1		1
27.	- Olovke u boji grafitne ili flomasteri (12 kom)	kom	1		1
28.	- Busola	kom	1		1
29.	- Kurvimetar	kom	1		1
30.	- Baterijska lampa – džepna	kom	1		1
31.	Komplet za ličnu RHB zaštitu Sadržaj kompleta broj 2:	kpl	14		14
32.	- Zaštitna maska	kom	1		1
33.	- Zaštitni ogrtač	kom	1		1
34.	- Tablete za dezinfekciju vode	kom	1		1
35.	- Lični dozimetar	kom	1		1
36.	- Lični pribor za dekontaminaciju	kom	1		1
37.	- Prvi zavoj individualni	kom	1		1
38.	Specijalno vozilo za odvoz smeća	kom	3		3
39.	Auto cisterna za pranje ulica	kom	1		1
40.	Alat za kopanje i raščišćavanje Sadržaj kompleta broj 5:	kpl	2		2
41.	- Kramp	kom	3		3
42.	- Lopata	kom	6		6
43.	- Čuskića sa zarezom – čelična	kom	2		2
44.	- Kombinova sjekira	kom	1		1
45.	- Čekić macola (5 kg)	kom	1		1
46.	- Lopata za snijeg	kom	3		3
47.	- Pijuk	kom	2		2
48.	- Ručna kolica	kom	3		3
49.	- Motorna pila za beton i željezo	kom	1		1
50.	Hidrantski nastavak – dvokraki	kom	2		2
51.	Ključ za hidrant	kom	2		2
52.	Ručna prijenosna radiostanica UKV	kom	2		2
53.	Megafon tranzistorski	kom	1		1
54.	Akumulatorska svjetiljka	kom	4		4
55.	Gumene čizme	par	14		14
56.	Zaštitne rukavice	par	14		14
57.	Gumene čizme – ribarske	par	5		5
58.	Zaštitna keclja	kom	10		10
59.	Gumena radna odijela	kom	10		10
60.	Torba bolničara	kpl	1		1
61.	Komandni dozimetar	kom	1		1

62.	Hemijski detektor	kom	1		1
63.	Radološki detektor	kom	1		1
64.	Čitač ličnog dozimetra	kom	1		1
65.	Deterdžent	kg	5		5
66.	Kante za vodu	kom	3		3
67.	Sapun	kg	5		5
68.	Krpe (raznih veličina)	kg	2		2

1.7.4.7. Materijalna formacija službe za asanaciju terena

Redni broj	NAZIV SREDSTVA – OPREME	JEDINICA MJERE	PO FORMACIJI	IMA	NEDOSTAJE
1	2	3	4	5	6
2.	Odjeća i obuća CZ Sadržaj kompleta broj 1:	kpl	36		36
3.	- Kapa	kom	1		1
4.	- Košulja	kom	1		1
5.	- Pantalone	kom	1		1
6.	- Ljetna jakna	kom	1		1
7.	- Zimska jakna – vjetrovka	kom	1		1
8.	- Majica sa kratkim rukavima	kom	1		1
9.	- Radne rukavice	kom	1		1
10.	- Kišna kabanica	kom	1		1
11.	- Radni kombinezon	kom	1		1
12.	- Vuneni džemper	kom	1		1
13.	- Radni prsluk	kom	1		1
14.	- Ranac za pakovanje uniformi CZ	kom	1		1
15.	- Obuća	kom	1		1
16.	Komplet za ličnu RHB zaštitu Sadržaj kompleta broj 2:	kpl	36		36
17.	- Zaštitna maska	kom	1		1
18.	- Zaštitni ogrtač	kom	1		1
19.	- Tablete za dezinfekciju vode	kom	1		1
20.	- Lični dozimetar	kom	1		1
21.	- Lični pribor za dekontaminaciju	kom	1		1
22.	- Prvi zavoj individualni	kom	1		1
23.	Pribor za jelo Sadržaj kompleta broj 3:	kpl	36		36
24.	- Kašika	kom	1		1
25.	- Viljuška	kom	1		1
26.	- Nož	kom	1		1
27.	- Čuturica	kom	1		1
28.	Terensko vozilo	kom	4		4
29.	Terensko vozilo od 2 tone	kom	4		4
30.	Vreće za transport i sahranu poginulih	kom	500		500
31.	Rovokopač	kom	1		1
32.	Alat za kopanje i raščišćavanje Sadržaj kompleta broj 5:	kpl	3		3
33.	- Kramp	kom	3		3
34.	- Lopata	kom	6		6
35.	- Čuskića sa zarezom – čelična	kom	2		2
36.	- Kombinova sjekira	kom	1		1
37.	- Čekić macula (5 kg)	kom	1		1
38.	- Lopata za snijeg	kom	3		3
39.	- Pijuk	kom	2		2
40.	- Ručna kolica	kom	3		3
41.	- Motorna pila za beton i željezo	kom	1		1

42.	Konopac ø 18 – 25 mm	kom	2		2
43.	Motorna pumpa – muljna (100l/sec)	kom	2		2
44.	Kamionski uložak za asanaciju	kom	4		4
45.	Knjiga evudencije	kom	1		1
46.	Radio uređaj UKV (prenosni)	kom	3		3
47.	Autocisterna	kom	1		1
48.	Tesarsko – stolareski alat	kpl			
	Sadržaj kompleta broj 13:		1		1
49.	- Električni cekular – ručni	kom	1		1
50.	- Električna blanja – ručna	kom	1		1
51.	- Električna bušilica – veća	kom	1		1
52.	- Ručna testera – stolarska	kom	1		1
53.	- Testera – balvanska	kom	1		1
54.	- Ručna blanja – veća (hoblič)	kom	1		1
55.	- Ručna blanja – manja (hoblič)	kom	1		1
56.	- Metar	kom	1		1
57.	- Sjekira – tesarska	kom	1		1
58.	- Ručna bušilica	kom	1		1
59.	- Svrdla – raznih veličina	kpl	1		1
60.	- Boreri raznih veličina	kpl	1		1
61.	- Čekić (200 – 400 g)	kom	2		2
62.	- Turpije za drvo – rašpe	kom	4		4
63.	- Turpija za željezo	kom	1		1
64.	- Brusilica električna – ručna	kom	1		1
65.	- Stolarske stezaljke raznih veličina	kom	5		5
	- Dlijeto stolarsko – raznih veličina i oblika	kom			
66.			6		6
67.	- Sjekáč stakla	kom	1		1
68.	- Ekseri, baglame i drugi potrošni materijal	kom			
69.	Megafon	kom	2		2
70.	Akumulatorska svjetiljka	kom	8		8
71.	Pribor za rad odjeljenja za specijalnu identifikaciju			Prema potrebi, a obezbjeđuje MUP	
72.	Prenosni PS – laptop ili mehanička pisača mašina	kom	1		1
73.	Oprema za komandira	kpl			
	Sadržaj kompleta broj 4:		5		5
74.	- Torbica	kom	1		1
75.	- Radna sveska	kom	1		1
76.	- Topografska karta ili plan	kom	1		1
77.	- Lenjir (štabni)	kom	1		1
78.	- Olovka – grafitna	kom	1		1
	- Olovke u boji grafitne ili flomasteri (12 kom)	kom	1		1
80.	- Busola	kom	1		1
81.	- Kurvimetar	kom	1		1
82.	- Baterijska lampa – džepna	kom	1		1
83.	Zaštitne čizme – gumene	par	36		25
84.	Zaštitne rukavice – gumene	par	36		25
85.	Čitač ličnog dozimetra	kom	1		1
86.	Zaštitna kecelja	kom	15		15
87.	Pribor za daktilokopiranje	kpl	1		1
88.	Autodizalica	kom	1		1
89.	Komplet dezinfekciono – dezinfekcionih sredstava	kpl	1		1

1.7.4.8. Materijalna formacija službe za spašavanje na vodi i pod vodom

Redni broj	NAZIV SREDSTVA – OPREME	JEDINICA MJERE	PO FORMACIJI	IMA	NEDOSTAJE
1	2	3	4	5	6
2.	Odjeća i obuća CZ Sadržaj kompleta broj 1:	kpl	13		13
3.	- Kapa	kom	1		1
4.	- Košulja	kom	1		1
5.	- Pantalone	kom	1		1
6.	- Ljetna jakna	kom	1		1
7.	- Zimska jakna – vjetrovka	kom	1		1
8.	- Majica sa kratkim rukavima	kom	1		1
9.	- Radne rukavice	kom	1		1
10.	- Kišna kabanica	kom	1		1
11.	- Radni kombinezon	kom	1		1
12.	- Vuneni džemper	kom	1		1
13.	- Radni prsluk	kom	1		1
14.	- Ranac za pakovanje uniformi CZ	kom	1		1
15.	- Obuća	kom	1		1
16.	Komplet za ličnu RHB zaštitu Sadržaj kompleta broj 2:	kpl	13		13
17.	- Zaštitna maska	kom	1		1
18.	- Zaštitni ogrtač	kom	1		1
19.	- Tablete za dezinfekciju vode	kom	1		1
20.	- Lični dozimetar	kom	1		1
21.	- Lični pribor za dekontaminaciju	kom	1		1
22.	- Prvi zavoj individualni	kom	1		1
23.	Pribor za jelo Sadržaj kompleta broj 3:	kpl	13		13
24.	- Kašika	kom	1		1
25.	- Viljuška	kom	1		1
26.	- Nož	kom	1		1
27.	- Čuturica	kom	1		1
28.	Radio uređaj UKV (prenosni)	kom	4		4
29.	Megafonski tranzistor	kom	4		4
30.	Gumene čizme	par	8		8
31.	Gumene tehničke rukavice	par	8		8
32.	Džepna signalna lampa	kom	4		4
33.	Komplet ronilačke opreme Sadržaj kompleta broj 19:	kpl	3		3
34.	- Ronilačka maska	kom	1		1
35.	- Disalica	kom	1		1
36.	- Ronilačka kaciga	kom	1		1
37.	- Ronilačko odijelo – suho	kpl	1		1
38.	- Pododijelo za suho odijelo	kpl	1		1
39.	- Rukavice suhe	kpl	1		1
40.	- Ronilačko odijelo – mokro	kpl	1		1
41.	- Rukavice mokre	par	1		1
42.	- Peraja	par	1		1
43.	- Pojas sa utezima 10 kg	kom	1		1
44.	- Utezi za noge 1 kg	kom	5		5
45.	- Utezi olovni 1 kg	kom	5		5
46.	- Čizmice	par	1		1
47.	- Regulator disanja–glavni sa manometrom	kpl	1		1
48.	- Kompezator plovnosti	kom	1		1

49.	- Dubinomjer	kom	1		1
50.	- Ronilački sat	kom	1		1
51.	- Kompas	kom	1		1
52.	- Boca 2x12 l, 300 bara, mix O2	kpl	1		1
53.	- Boca 2x10 l, 300 bara, mix O2	kpl	1		1
54.	- Druga oprema		1		1
55.	Komplet opreme za spašavanje na vodi i pod vodom Sadržaj kompleta broj 21:	kpl	3		3
56.	- Čamac gumeni za 6-10 osoba sa opremom	kpl	1		1
57.	- Vanbrodski motor 20-30 KS sa rezervoarom za gorivo i alatom	kom	1		1
58.	- Vesla aluminijska	par	1		-
59.	- Prsluk za spašavanje	kom	6		6
60.	- Bova sa užetom	kom	4		4
61.	- Sidro	kom	2		2
62.	- Kotur spasilački	kom	2		2
63.	- Signalna plutača	kom	1		1
64.	- Čaklja	kom	1		1
65.	- Akumulatorska lampa –ručna sa opremom za punjenje	kpl	3		3
66.	- Uže polietilensko Ø 16 – 20 mm/ 100 m	kom	1		1
67.	- Uže polietilensko Ø 12 mm/ 15 m	kom	2		2
68.	- Uže polietilensko Ø 10 mm/ 5 m	kom	2		2
69.	- Karabinjer sa navrtkom	kom	4		4
70.	- Lanser užeta	kom	1		1
71.	Pokretni reflektor za rad noću 1500w	kom	2		2
72.	Reflektor lampe za rad pod vodom	kom	2		2
73.	Terensko vozilo od 5 tone	kom	1		1
74.	Terensko vozilo	kom	2		2
75.	Prikolica za voženje čamca	kom	2		2
76.	Torba bolničara	kpl	1		1
77.	Nosila trodijelna sklapajuća	kom	6		6
78.	Skela sa motorom ili na sajlu	kpl	2		2
79.	Čamac sa motorom	kpl	4		4
80.	Čamac-kajak	kpl	4		4
81.	Prijenosni agregat do 5 kw	kom	1		1
82.	Komandni dozimetar	kom	1		1
83.	Radiološki detektor	kom	1		1
84.	Hemijski detektor	kom	1		1
85.	Čitač ličnog dozimetra	kom	1		1
86.	Oprema za komandira Sadržaj kompleta broj 4:	kpl	5		5
87.	- Torbica	kom	1		1
88.	- Radna sveska	kom	1		1
89.	- Topografska karta ili plan	kom	1		1
90.	- Lenjir (štabni)	kom	1		1
91.	- Olovka – grafitna	kom	1		1
92.	- Olovke u boji grafitne ili flomasteri (12 kom)	kom	1		1
93.	- Busola	kom	1		1
94.	- Kurvimetar	kom	1		1
95.	- Baterijska lampa – džepna	kom	1		1

	OPREMA SA KOJOM RASPOLAŽE				
96.	Vesla karbonska	kom	-	5	-
97.	Kajak sa opremom	kom	-	2	-
98.	Veslo Profiplast Stalon (2017)	kom	-	6	-
99.	Rais čamac sa čvrstim dnom (nalazi se u PVJ)	kom	-	1	-
100.	Rafting čamac Avanti 360	kom	-	1	-
101.	Neopren odijelo Long John	kom	-	6	-
102.	Neopren šorc TEMPA	kom	-	6	-
103.	Anorak Racing	kom	-	6	-
104.	Anorak Touring	kom	-	6	-
105.	Sigurnosni prsluk Race	kom	-	10	-

1.7.4.9. Materijalna formacija gorske službe spašavanja

Redni broj	NAZIV SREDSTVA - OPREME	JEDINICA MJERE	PO FORMACIJI	IMA	NEDOSTAJE
1	2	3	4	5	6
2.	Odjeća i obuća CZ	kpl	18	16	2
3.	Sadržaj kompleta broj 1:				
3.	- Kapa	kom	1		1
4.	- Košulja	kom	1		1
5.	- Pantalone	kom	1	16	2
6.	- Ljetna jakna	kom	1		1
7.	- Zimska jakna - vjetrovka	kom	1	16	2
8.	- Majica sa kratkim rukavima	kom	1		1
9.	- Radne rukavice	kom	1		1
10.	- Kišna kabanica	kom	1		1
11.	- Radni kombinezon	kom	1		1
12.	- Vumeni džemper	kom	1		1
13.	- Radni prsluk	kom	1		1
14.	- Ranac za pakovanje uniformi CZ	kom	1	16	2
15.	- Obuća	kom	1	16	2
16.	Komplet za ličnu RHB zaštitu	kpl	18		18
17.	Sadržaj kompleta broj 2:				
17.	- Zaštitna maska	kom	1		1
18.	- Zaštitni ogrtač	kom	1		1
19.	- Tablete za dezinfekciju vode	kom	1		1
20.	- Lični dozimetar	kom	1		1
21.	- Lični pribor za dekontaminaciju	kom	1		1
22.	- Prvi zavoj individualni	kom	1		1
23.	Oprema za komandira	kpl	3		3
24.	Sadržaj kompleta broj 4:				
24.	- Torbica	kom	1		1
25.	- Radna sveska	kom	1		1
26.	- Topografska karta ili plan	kom	1		1
27.	- Lenjir (štabni)	kom	1		1
28.	- Olovka – grafitna	kom	1		1
29.	- Olovke u boji grafitne ili flomasteri (12 kom)	kom	1		1
30.	- Busola	kom	1		1
31.	- Kurvimetar	kom	1		1
32.	- Baterijska lampa - džepna	kom	1		1
33.	Pribor za jelo	kpl	18		18
34.	Sadržaj kompleta broj 3:				
34.	- Kašika	kom	1		1

35.	- Viljuška	kom	1		1
36.	- Nož	kom	1		1
37.	- Čuturica	kom	1		1
38.	Radio uređaj UKV (prenosni)	kom	5		5
39.	Megafonski tranzistor	kom	4		4
40.	Terensko vozilo	kom	3		3
41.	Torba bolničara	kpl	1		1
	Komplet užadi	kpl			
42.	Sadržaj kompleta broj 9:		1		1
43.	- Uže spasilačko Ø 10mm/ 5 m	kom	4	3	1
44.	- Uže spasilačko Ø 12mm/ 15 m	kom	6		6
45.	- Uže spasilačko Ø 14 – 18 mm/ 25 m	kom	2		2
46.	- Uže spasilačko Ø 16 – 20 mm/ 50 m	kom	2		2
47.	- Uže spasilačko Ø 25 mm/ 25 – 30 m	kom	1		1
48.	- Uže Ø 7 mm/ 40 m	kom	1		1
	- Sljem građevinski zaštitni sa lampom	kom	10		10
49.	- Rukavice kožne	par	10		10
50.	- Opasač spasilački	kom	10		10
51.	- Karabinjer – veći	kom	5	4	1
52.	- Karabinjer – manji	kom	5	2	3
53.	Ljestve sastavljače	kom	1		1
54.	Ljestve natiknujače (krukače)	kom	2		2
55.	Nosila jednodijelna	kom	2		2
56.	Nosila trodijelna – aluminijska sklopiva	kom	2		2
57.	Deka - čebe	kom	4		4
58.	Šatorsko krilo	kom	4		4
59.	Kolotura složena dvostruka	kom	1	1	-
60.	Kolotura jednostruka	kom	1	1	-
61.	Samospasilac	kom	2	6	-
62.	Korpa za spašavanje	kom	1		1
63.	Spunica zatvorena ili otvorena 30-50m	kom	1		1
64.	Jastuk uskočni - vazdušni	kom	1		1
65.	Ljestve momarske sa drvenim pregačama (15m)	kom	1		1
66.	Čitač ličnog dozimetra	kom	1		1
67.	Motorne sanke	kom	2		2
68.	Korito za prijevoz povrijeđenih	kom	2	1	1
69.	Akumulatorska lampa	kom	2		2
70.	Upričak za nošenje ranjenika	kom	2		2
71.	Druga spasilačka oprema				
72.	OPREMA S KOJOM RASPOLAŽE				
	Univerzalna transportna oprema za spašavanje povrijeđenih Akija	kom	-	1	-
73.	Transportna vreća za unesrećenog	kom	-	1	-
74.	Uže statičko „Static“ Ø11mm/60m	kom	-	1/220m	-
75.	Pomoćno uže „Prasik“ Ø6mm/100m	kom	-	1	-
76.	Pomoćno uže „Prusik“ Ø 7mm/20m-kuplj	kom	-	1 /100 m	-
77.	Karabiner Wiliam screw-lock Petzl M36Sl	kom	-	24	-
78.	Karabiner 3-ST	kom	-	4	-
79.	Karabiner Vulcan	kom	-	2	-
80.					

81.	Nožna penjalica Asc. Ascentson Petzl B17 i traka Footpro Petzl B17 i traka C49	kom	-	2	-
82.	Prsna penjalica Asc. Croll Petzl B16	kom	-	1	-
83.	Ascender SHUNT	kom	-	1	-
84.	Osmica Huit Petzl D02	kom	-	6	-
85.	Pojas spasilački Bermude Petzl C80	kom	-	6	-
86.	Pojas grudni Voltige	kom	-	1	-
87.	Kaciga Vertex Vent petzl A11	kom	-	4	-
88.	Kolutura Rescue Petzl P50	kom	-	1	-
89.	Kolutura Twin Petzl P65	kom	-	1	-
90.	Desc. Stop Petzl D09	kom	-	1	-
91.	Desc. ID Petzl D20 S	kom	-	1	-
92.	Klin sorta	par	-	30	-
93.	Dereze Vasak PetzlCharlet T05	kom	-	2	-
94.	Capin Summit PetzlCharlet U13	kom	-	8	-
95.	Ručne baterije	kop	-	2	-
	NABAVLJENO 2024. GODINE	kom	-		-
96.	Ferino Sator sling 3	kom	-	1	-
97.	Sator Tenere 4	kom	-	1	-
98.	Ferino Sator nemesi 2 PRO	kom	-	1	-
99.	Petzla Dereze Vasak	kom	-	5	-
100.	Petzla Fakir	kom	-	7	-
101.	Edehrid Ferata set	kom	-	5	-
102.	Petzla looping	kom	-	1	-
103.	Petzla uža conga	kom	-	1	-
104.	Petzla torba žuta	kom	-	1	-
105.	Petzla grudna penjalica crol	kom	-	3	-
106.	Pantir Petzl	kom	-	4	-
107.	Petzl ascension penjalica	kom	-	2	-
108.	Kolutara fixe Petzl	kom	-	4	-
109.	Petzl kolutarab tandem	kom	-	1	-
110.	Koplje ferino	kom	-	2	-
111.	Saleva jakna rescue	kom	-	4	-
112.	Saleva rescue hlače	kom	-	4	-
113.	Saleva rescue podjakna	kom	-	4	-
114.	Ferino ruksak	kom	-	4	-
115.	Seleva Rescue JKT GTX	kom	-	4	-
116.	Petzl Protex	kom	-	2	-

1.7.4.10. Materijalna formacija službe Crvenog križa

Redni broj	NAZIV SREDSTVA - OPREME	JEDINICA MJERE	PO FORMACIJI	IMA	NEDOSTAJE
1	2	3	4	6	
2.	Odjeća i obuća CZ Sadržaj kompleta broj 1:	kpl	9		
3.	- Kapa	kom			
4.	- Košulja	kom			
5.	- Pantalone	kom			
6.	- Ljetna jakna	kom			
7.	- Zimska jakna - vjetrovka	kom			
8.	- Majica sa kratkim rukavima	kom			
9.	- Radne rukavice	kom			
10.	- Kišna kabanica	kom			
11.	- Radni kombinezon	kom			

12.	- Vuneni džemper	kom			
13.	- Radni prsluk	kom			
14.	- Ranac za pakovanje uniformi CZ	kom			
15.	- Obuća	kom			
16.	Komplet za ličnu RHB zaštitu Sadržaj kompleta broj 2:	kpl	9		
17.	- Zaštitna maska	kom			
18.	- Zaštitni ogrtač	kom			
19.	- Tablete za dezinfekciju vode	kom			
20.	- Lični dozimetar	kom			
21.	- Lični pribor za dekontaminaciju	kom			
22.	- Prvi zavoj individualni	kom			
23.	Oprema za rukovodioca Sadržaj kompleta broj 4:	kpl			
24.	- Torbica	kom			
25.	- Radna sveska	kom			
26.	- Topografska karta ili plan	kom			
27.	- Lenjir (štabni)	kom			
28.	- Olovka – grafitna	kom			
29.	- Olovke u boji grafitne ili flomasteri (12 kom)	kom			
30.	- Busola	kom			
31.	- Kurvimetar	kom			
32.	- Baterijska lampa - džepna	kom			
33.	-Putnički kombi	kom	-	1	-
34.	-Terensko vozilo Toyota Pick UP	kom	-	1	-
35.	-Torbe prve pomoći	kom	-	12	-
36.	-Nosila	kom	-	2	-
37.	-Šator veći	kom	-	5	-
38.	-Šator manji	kom	-	8	-
39.	-Deke	kom	-	500	-
40.	-Vreća za spavanje	kom	-	100	-
41.	Pribor za jelo Sadržaj kompleta broj 3:	kpl			
42.	- Kašika	kom	-	100	-
43.	- Viljuška	kom	-	100	-
44.	- Nož	kom	-	100	-
45.	- Čuturica	kom	-	-	
46.	Radio uređaj UKV (prenosni)	kom	-	-	
47.	Megafonski tranzistor	kom	-	-	
48.	Terensko vozilo	kom	-	-	
49.	Torba bolničara	kpl	-	-	
50.	Sadržaj kompleta broj: 20		-	-	
51.	-Pokretnja kuhinji	kom	-	1	-
52.	-Stacioarna kuhinja	kom	-	1	-
53.	-Kreveti	kom	-	100	-
54.	-Podmetači	kom	-	100	-
55.	-Madraci (spužve)	kom	-	60	-
56.	-Agregat manji 1,5kw	kom	-	1	-
57.	-Agregat veći 5kw	kom	-	1	-
58.	-Pumpe za vodu električne	kom	-	10	-
59.	-Isušivač manji	kom	-	1	-
60.	-Kanisteri za vodu 10l	kom	-	80	-
61.	-Cisterna za vodu 500l	kom	-	1	-
62.	-Uniforme (komplet)+kabanice	kom	-	12	-
63.	-Gumene cizme	kom	-	1	-
64.	Megafon	kom	-	1	-

1.7.4.11. Materijalna formacija Službe radio amatera

Redni broj	NAZIV SREDSTVA - OPREME	JEDINICA MJERE	PO FORMACIJI	IMA	NEDOSTAJE
1	2	3	4	6	
2.	Odjeća i obuća CZ	kpl	11		
3.	Sadržaj kompleta broj 1:				
4.	- Kapa	kom			
5.	- Košulja	kom			
6.	- Pantalone	kom			
7.	- Ljetna jakna	kom			
8.	- Zimska jakna - vjetrovka	kom			
9.	- Majica s kratkim rukavima	kom			
10.	- Radne rukavice	kom			
11.	- Kišna kabanica	kom			
12.	- Radni kombinizon	kom			
13.	- Vuneni džemper	kom			
14.	- Radni prsluk	kom			
15.	- Ranac za pakovanje uniformi CZ	kom			
16.	- Obuća	kom			
17.	Komplet za ličnu RHB zaštitu	kpl			
18.	Sadržaj kompleta broj 2:				
19.	- Zaštitna maska	kom			
20.	- Zaštitni ogrtač	kom			
21.	- Tablete za dezinfekciju vode	kom			
22.	- Lični dozimetar	kom			
23.	- Lični pribor za dekontaminaciju	kom			
24.	- Prvi zavoj individualni	kom			
25.	Oprema za Rukovodioca	kpl			
26.	Sadržaj kompleta broj 4:				
27.	- Torbica	kom			
28.	- Radna sveska	kom			
29.	- Topografska karta ili plan	kom			
30.	- Lenjir (štabni)	kom			
31.	- Olovka – grafitna	kom			
32.	- Olovke u boji grafitne ili flomasteri (12 kom)	kom			
33.	- Busola	kom			
34.	- Kurvimetar	kom			
35.	- Baterijska lampa - džepna	kom			
36.	Pribor za jelo	kpl			
37.	Sadržaj kompleta broj 3:				
38.	- Kašika	kom			
39.	- Viljuška	kom			
40.	- Nož	kom			
41.	- Čuturica	kom			
42.	Radio uređaj UKV (prenosni)	kom			
43.	Megafonski tranzistor	kom			
44.	Terensko vozilo	kom			
45.	Torba bolničara	kpl			
	NEOPHODNA OPREMA				
46.	-Agregat 2,5-3,5 kw	kom	-	1	-
47.	-Akumulator suhi 110 ah	kom	-	2	-
48.	-Stacionirana radio-stanica za 2m i 70cm UKT-talase	kom	-	1	-
49.	-Ručna radio-stanica za 2m	kom	-	5	-
50.	-Antena žičana za 3.5-7 i 14 Mhz	kom	-	2	-
51.	Dipol				

47.	-Antenski koaksijalni kabal RG-SBU	m	-	100	-
48.	-Antenski koaksijalni kabal RG-213	m	-	100	-
49.	-Konektori za koaksijalni kabal	kom	-	10	-
50.	-Aluminijski kofer za prenos opreme 100x60cm	kom	-	1	-
51.	-Klark-mini stub za podizanje antena	kom	-	2	-
52.	-Magnetna antena 2m/70cm	kom	-	1	-
	OPREMA SA KOJOM RASPOLAŽE				
53.	KT radio YAESU FT-991	kom	-	1	-
	Vertikalna antena Dual band Diamond X-200N	kom	-	1	-
54.	Notebook HP PRO Book 250 G	kpl	-	1	-
56.	Antenski koaksijalni kabal RG213	m	-	60	-
57.	Ispravljač Diamond GSV-3000	kom	-	1	-

PRIKAZ MATERIJALNO-TEHNIČKIH SREDSTAVA KOJA POSJEDUJE

Profesionalna vatrogasna jedinica

1.	Vozilo Mercedes 16-22 autocisterna	Kom.	1	60.	Motorna pila "Huswama"	Kom.	1
2.	Vozilo Volvo- autocisterna	Kom.	1	61.	Starter za akumula.	Kom.	2
3.	Vozilo FAP 13	Kom.	1	62.	Ispravljač za akumulatore 12/24	Kom.	1
4.	Vozilo Mercedes 11 13	Kom.	1	63.	Megafon	Kom.	3
5.	Vozilo Mercedes 609 D	Kom.	1	64.	Agregat YDG-2700 E	Kom.	2
6.	Vozilo FAP 16-20	Kom.	1	65.	Izolacioni aparat-stari	Kom.	8
7.	Vozilo Mecc-ljestve	Kom.	1	66.	Čizme gumene	Kom.	25
8.	Vozilo LADA-NIVA	Kom.	3	67.	Kabanica	Kom.	25
9.	Vozilo Mahindra .	Kom.	1	68.	Opasač	Kom.	15
10.	Renault MD 83- vatrog kamion	kom	1	69.	Kabanica	Kom.	25
11.	Čamac gumeni	Kom.	3	70.	Opasač	Kom.	15
12.	Motor za čamac "Merkur" 25K.S.(KUCZ-REVERS)	Kom.	1	71.	Zaštitne naočare	Kom.	1
13.	Motor za čamac "Merkur" 15K.S.(KUCZ-REVERS).	Kom.	1	72.	Penjalice sa opasačem	Kom.	2
14.	Motor za čamac "Jamaha" 15K.S.	Kom.	1	73.	Konopac	Kom.	6
15.	Motor za čamac "Jamaha" 25K.S. (KUCZ-REVERS).	Kom.	1	74.	Reflektor-manji	Kom.	4
16.	Prkolica za čamac	Kom.	1	75.	Nosila	Kom.	5
17.	Spusnica 30m	Kom.	1	76.	Naprtnjača V19	Kom.	15
18.	Sator PVC	Kom.	1	77.	Naprtnjača V25	Kom.	10
19.	Motorola GP300	Kom.	7	78.	Prva pomoć	Kom.	5
20.	Punjač za motorole	Kom.	8	79.	Baterija "Lux"	Kom.	8
21.	Punjač za motorole 1/6	Kom.	1	80.	Posuda 220lit.Niva-lada	Kom.	1
22.	Vatrogasni aparat S-12	Kom.	1	81.	Ručna pumpa za isp.pritis.	Kom.	1
23.	Vatrogasni aparat S-9	Kom.	2	82.	Tempex odijelo komplet	Kom.	1
24.	Vatrogasni aparat S-6	Kom.	1	83.	Boca sa azotom	Kom.	2
25.	Vatrogasni aparat CO ₂ -5kg	Kom.	1	84.	Zaštitna maska (KUCZ-revers)	Kom.	24
26.	Lopate "PVC" za snijeg.	Kom.	142	85.	Dozator praha "JUNIOR"	Kom.	1
27.	Tašna sa opremom za ispitivanje hidr.mreže	Kom.	1	86.	Vaga 3/6kg	Kom.	1
28.	Kacige	Kom.	20	87.	Vaga 20kg	Kom.	1
29.	Sljemovi (bijeli, žuti)	Kom.	15	88.	Vaga 300kg	Kom.	1
30.	Alat prenosni (komplet)	Kom.	1	89.	Pretakač CO ₂	Kom.	1
31.	Grablje	Kom.	50	90.	Radio stanica GM 900	Kom.	1

32.	Metle za požar	Kom.	10	91.	Repetitor Crijetež	Kom.	1
33.	Sjekirica	Kom.	5	92.	Bezpilotna letjelica Dron	Kom.	1
34.	Krampa	Kom.	6				
35.	Sjekira sa špicom	Kom.	3		OPREMA DOBIJENA PO PROJEKTU OD WORLD VISION		
36.	Ašov	Kom.	2	93.	Pumpa za crpljenje vode	Kom.	2
37.	Garnitura alata (kištra)	Kom.	2	94.	Motorna pila beton I željezo	Kom.	1
38.	Lopata	Kom.	3	95.	Nosila za povrijeđene	Kom.	2
39.	Macola 5kg	Kom.	1	96.	Zaštitne maske sa cijedilom za vatrogasce	Kom.	10
40.	Krampa sa sjekirom	Kom.	0	97.	Toba medicinska za bolničare (date Domu zdravlja)	Kom.	3
41.	Pajser	Kom.	1	98.	Prsluci za spašavanje na void	Kom.	13
42.	Azbestno platno	Kom.	1	99.	Kabanice	Kom.	20
43.	Kompletna odjeća i obuća za vatrogasce	Kom.	18	100.	Čizme	Par	37
44.	Video nadzor sa 3 kam.	Kom.	1		OPREMA DOBIJENA PO PROJEKTU SA GRADOM GEROM		
45.	Televizor	Kom.	1	101.	Metalna lopata sa držalicom	Kom.	14
46.	Kompjuter	Kom.	2	102.	Kramp sa držalicom	Kom.	5
47.	Laptop	Kom.	1	103.	Grablje metalne	Kom.	30
48.	Stabilna stanica GM 300-10	Kom.	10	104.	Makaze teleskopske	Kom.	7
49.	Hidraulične makaze sa priključcima i kompres.	Kom.	1	105.	Metla sa drškom	Kom.	10
50.	Pumpa za povlačenje vode	Kom.	3				
51.	Muljna pumpa	Kom.	1				
52.	Pumpa "Rozenbauer"	Kom.	1				
53.	Isušivač prostora	Kom.	11				
54.	Plinski top	Kom.	2				
55.	Punjač azota sa priključcima	Kom.	1				
56.	Kompresor	Kom.	1				
57.	Punjač komprim-zraka	Kom.	1				
58.	Leđni uređaj AFT	Kom.	1				
59.	Motorna pila "STIL"	Kom.	2				
DRUGA SITNA OPREMA I ALAT							
1	Brusilica "Bosch"	Kom.	1	51	Slijepa spojka Ø52	Kom.	2
2	Vatrogasno crijevo Ø 75mm	Kom.	8	52	Slijepa spojka Ø75	Kom.	1
3	Usisno crijevo Ø75mm	Kom.	2	53	Antena velika bijela	Kom.	3
4	Usisna korpa Ø110	Kom.	2	54	Antena mala crna	Kom.	5
5	Obična mlaznica Ø 52mm	Kom.	7	55	Slijepa spojka Ø110	Kom.	1
6	Ključ za spojke "ABC"	Kom.	3	56	Prelazna spojka Ø 110/75	Kom.	1
7	Produžno kablo 50m	Kom.	2	57	Bušilica-aku	Kom.	1
8	Hidraulična dizalica	Kom.	3	58	Brusilica-mala	Kom.	1
9	Komet mlaznica	Kom.	2	59	Moment ključ	Kom.	1
10	Extrat	Lit.	150	60	Kroneri-set	Kom.	1
11	Orah za hidrant	Kom.	4	61	Ključevi okas/vil.set	Kom.	1
12	Prelazna spojka Ø 75/52	Kom.	7	62	Makaze za lim	Kom.	1
13	Univerzalna mlaznica	Kom.	2	63	Starter	Kom.	2
14	Mlaznica sa zasunom Ø 52	Kom.	1	64			
15	Koljeno	Kom.	1	65			
16	Spojka za proć.kana. Ø 52mm	Kom.	1	66			

17	Vatrogasno crijevo Ø 38mmx20m.	Kom.	23	67			
18	Usisna korpa sa mrežom	Kom.	1	68			
19	Prelazna spojka Ø 110/75	Kom.	1	69			
20	Sabirnica	Kom.	1	70			
21	Sajla	Kom.	4	71			
22	Usisno crijevo Ø 110mmx1,6	Kom.	7	72			
23	Usisno crijevo Ø 75mm	Kom.	2	73			
24	Čaklja sa nastavkom	Kom.	1	74			
25	Stega	Kom.	1	75			
26	Aparat za varenje	Kom.	1	76			
27	Bušilica	Kom.	2	77			
28	Kliješta za pop-nitne	Kom.	1	78			
29	Let-lampa	Kom.	2	79			
30	Ručna tastera	Kom.	1	80			
31	Dizalica obična	Kom.	1	81			
32	Antena kolska	Kom.	1	82			
33	Razdjelnica Ø 75/75/2x52	Kom.	1	83			
34	Produžno kablo 5m	Kom.	1	84			
35	Lanci za vozilo	Par.	5	85			
36	Trokut saobraćajni	Kom.	3	86			
37	Crijevo za pumpanje guma	Kom.	2	87			
38	Hidrantski nastavak Ø 75/52	Kom.	4	88			
39	Prelazna spojka Ø 52/25	Kom.	3	89			
40	Protok vode	Kom.	1	90			
41	Međumješalica	Kom.	2	91			
42	Obilježje za vatrogascePVC	Kom.	4	92			
43	Alat za razvlačenje	Kom.	1	93			
44	Dubokosikač	Kom.	1	94			
45	Hidrantski ključ	Kom.	4	95			
46	Šlepštanga	Kom.	1	96			
47	Ključ za točkove i poluga	Kom.	1	97			
48	Vatrogasno crijevo Ø 25mm	Kom.	1				
49	Kanta"PVC"15lit.	Kom.	2				
50	Obična mlaznica sa zasunom Ø 25mm	Kom.	2				

Za predložene mjere zaštite i spašavanja, također, se koriste, zavisno od intenziteta prirodne i druge nesreće i zavisno od veličine područja koje je zahvaćeno prirodnom i drugom nesrećom, osim MTS-a civilne zaštite i odgovarajuća MTS-a privrednih društava, javnih preduzeće, javnih službi, komunalnih preduzeća, gradskih službi, kantonalnih organa uprave, građana i drugih pravnih subjekata koji raspolažu odgovarajućim MTS-a.

Služba za civilnu zaštitu i mjesne zajednice Grada Goražda u svojim evidencijama ima popis MTS-a i druge opreme koje nabavlja kroz Petogodišnje Programe razvoja Grada Goražda, a MTS-a i druga oprema sa kojom raspolažu odgovarajući pravni subjekti u Gradu kao i građani, može se po Zakonu o zaštiti i spašavanju, mobilisati od navedenih subjekata, u slučaju izbijanja prirodne i druge nesreće, uz odgovarajuću finansijsku naknadu na način kako je to propisano Zakonom o zaštiti i spašavanju.

1.8. Mjere zaštite i spašavanja koje provode privredna društva i druga pravna lica iz člana 32. Zakona o zaštiti i spašavanju

Privredna društva i druga pravna lica (u daljnjem tekstu: pravna lica) koja obavljaju djelatnosti iz područja: zdravstva, veterinarstva, stambenih i komunalnih poslova, vodoprivrede, šumarstva, poljoprivrede, hemijske i petrohemijske industrije, rudarstva, građevinarstva, transporta, opskrbe,

ugostiteljstva, vatrogastva, hidrometeorologije, seizmologije, ekologije i drugih područja u kojima se obavljaju djelatnosti od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća dužna su organizirati i provoditi poslove zaštite i spašavanja, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, kao i drugim propisima i općim aktima nadležnih organa.

U obavljanju poslova, pravna lica provode odgovarajuće pripreme, donose i razrađuju planove zaštite i spašavanja za svoje djelovanje u zaštiti i spašavanju, planiraju i osiguravaju materijalno-tehnička sredstva za provođenje mjera zaštite i spašavanja i organiziraju jedinice i povjerenike civilne zaštite, opremaju te jedinice i povjerenike potrebnom opremom i sredstvima i osposobljavaju ih za njihovo učešće u zaštiti i spašavanju.

U toku vođenja akcija zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, pravna lica dužna su provoditi odluke nadležnog štaba civilne zaštite, koji rukovodi akcijama zaštite i spašavanja na području na kojem se nalaze objekti tih pravnih lica.

Kada pravna lica, u okviru obavljanja svoje redovne djelatnosti, utvrde postojanje određene opasnosti od prirodne nepogode, tehnološke, ekološke ili druge nesreće, dužna su podatke o takvoj opasnosti odmah dostaviti najbližem operativnom centru civilne zaštite ili službi civilne zaštite ili najbližoj policijskoj upravi.

Pravna lica koja se bave takvom vrstom djelatnosti, koja po svojoj prirodi može ugroziti život i zdravlje ljudi ili okoliš na određenom području (hidroakumulacije i slično), dužna su uspostaviti i održavati sistem obavješćavanja i uzbunjivanja na području koje može biti ugroženo tom djelatnošću radi blagovremene evakuacije stanovništva sa tog područja.

U pripremi i provođenju zaštite i spašavanja, u okviru svoje redovne djelatnosti, obvezno sudjeluju organizacije Crvenog krsta i druge humanitarne organizacije i udruženja građana (gorska služba spašavanja, planinari, speleolozi, alpinisti, radio-amateri, ronjoci i dr.), u skladu sa međunarodnim ugovorima i sporazumima i njihovim pravilima o organiziranju. U obavljanju tih poslova, te organizacije Grada i udruženja ostvaruju saradnju s upravama civilne zaštite kantona i službama civilne zaštite općina i postupaju po nalogu nadležnog štaba civilne zaštite.

Mjere zaštite i spašavanja znače organizirane radnje i postupke preventivne i operativne prirode, koje pripremaju i provode organi uprave i drugi organi vlasti i pravna lica (u daljnjem tekstu: nosioci zaštite i spašavanja).

Nosioci zaštite i spašavanja planiraju i pripremaju:

- 1) mjere i postupke od značaja za provođenje preventivne zaštite, kao osnovnog vida sprečavanja nastajanja prirodne ili druge nesreće ili ublažavanja njenog djelovanja;
- 2) mjere i postupke zaštite i spašavanja u slučaju postojanja neposredne opasnosti od nastanka prirodnih i drugih nesreća;
- 3) mjere i postupke zaštite i spašavanja tokom trajanja prirodnih i drugih nesreća;
- 4) mjere i postupke za ublažavanje i otklanjanje posljedica od prirodnih i drugih nesreća.

Mjere i postupke od značaja za provođenje preventivne zaštite, kao osnovnog vida sprečavanja nastajanja prirodne ili druge nesreće ili ublažavanja njenog djelovanja, subjekti zaštite i spašavanja provode u okviru svoje redovne djelatnosti.

Mjere i postupci zaštite i spašavanja u slučaju postojanja neposredne opasnosti od nastanka prirodne i druge nesreće obuhvata sljedeće: aktiviranje štabova civilne zaštite i drugih tijela nadležnih za upravljanje zaštitom i spašavanjem; prikupljanje podataka o prijetećim opasnostima i utvrđivanje razmjera tih opasnosti; aktiviranje pravnih lica prema njihovoj djelatnosti u odnosu na vrste opasnosti; mobilizaciju i aktiviranje odgovarajućih službi zaštite i spašavanja i sredstava za zaštitu i spašavanje i provođenje drugih aktivnosti i mjera značajnih za sprečavanje nastanka i širenja opasnosti, te zaštitu od takvih opasnosti.

Mjere i postupci zaštite i spašavanja tokom trajanja prirodne i druge nesreće obuhvata sljedeće: neposredno učešće odgovarajućih službi zaštite i spašavanja, odnosno odgovarajućih jedinica civilne zaštite, te povjerenika civilne zaštite u provođenju odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja; angažovanje odgovarajućih pravnih lica u zaštiti i spašavanju; sklanjanje ljudi i materijalnih dobara; neposredno provođenje drugih mjera u zaštiti i spašavanju; poduzimanje drugih aktivnosti i mjera na sprečavanju širenja djelovanja nastalih posljedica od prirodne i druge nesreće, odnosno ratnih djelovanja i njihovih posljedica.

Mjere i postupci za ublažavanje i otklanjanje posljedica nastalih od prirodne i druge nesreće obuhvata sljedeće: angažovanje stručnih timova zdravstvene, veterinarske, komunalne i drugih službi (iz člana 32. Zakona) i odgovarajućih jedinica civilne zaštite za provođenje asanacije; stvaranje uvjeta za normaliziranje života ljudi i rada na ugroženom području; prikupljanje podataka i utvrđivanje obima posljedica nastalih djelovanjem prirodne i druge nesreće; organiziranje prikupljanja i raspodjele pomoći nastradalom stanovništvu; provođenje zdravstvenih, veterinarskih i higijensko-epidemioloških mjera zaštite i provođenje drugih aktivnosti i mjera kojima se ublažavaju ili otklanjaju neposredne posljedice izazvane prirodnom ili drugom nesrećom.

Mjere i postupci zaštite i spašavanja, utvrđuju se planovima zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća.

Planovi zaštite i spašavanja moraju biti međusobno usklađeni i to: planovi zaštite pravnih lica s planom zaštite grada, planovi zaštite grada s planom zaštite kantona, a planovi zaštite kantona s Planom zaštite od prirodnih i drugih nesreća Federacije. Ovi planovi usklađuju se samo u pitanjima u kojima se određuju zadaci za određene nosioce civilne zaštite.

Sva pravna lica, koja su vlasnici poslovnih objekata i stambenih zgrada, odgovorni su za provođenje propisanih mjera zaštite i spašavanja i moraju nabaviti i držati u funkcionalnom stanju potrebna sredstva i opremu za zaštitu i spašavanje, te službi civilne zaštite grada i povjereniku civilne zaštite davati podatke o objektima i korisnicima i stanju sredstava i opreme namijenjene za potrebe civilne zaštite.

Ako vlasnik izda u zakup poslovni objekt ili stambenu zgradu dužan je u ugovoru o zakupu utvrditi način nabavke i namjenskog korištenja sredstava i opreme.

U zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od opasnosti i posljedica prirodnih i drugih nesreća, provode se sljedeće aktivnosti i mjere u zaštiti i spašavanju:

- 1) sklanjanje ljudi i materijalnih dobara;
- 2) evakuacija;
- 3) zbrinjavanje ugroženih i stradalih;
- 4) zamaćivanje;
- 5) zaštita i spašavanje od radioloških, hemijskih i bioloških sredstava;
- 6) zaštita i spašavanje od rušenja;
- 7) zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom;
- 8) zaštita i spašavanje od požara;
- 9) zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava;
- 10) prva medicinska pomoć;
- 11) zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla;
- 12) asanacija terena;
- 13) zaštita okoliša;
- 14) zaštita bilja i biljnih proizvoda.

Osim provođenja aktivnosti i mjera, ako za to postoji potreba, mogu se planirati, pripremati, organizirati i provoditi i druge djelatnosti i mjere u zaštiti i spašavanju.

1.9. Rokovi za osiguranje nabavke planiranih sredstava i opreme kao i sredstava za edukaciju snaga civilne zaštite Grada Goražde i drugih potreba za realizaciju utvrđenih mjera zaštite i spašavanja

Imajući u vidu sadašnju finansijsku situaciju u društvu, rokovi za nabavku navedenih MTS-a i opreme, za potrebe opremanja svih struktura civilne zaštite, kao i za edukaciju pripadnika tih struktura, trebaju biti postavljeni u realne vremenske okvire, kada se radi o nabavci optimalnih količina MTS-a i opreme, ali treba voditi računa da se najneophodnija MTS-a i oprema trebaju nabaviti u što kraćem mogućem roku i osigurati sredstva za edukaciju i obuku pripadnika struktura civilne zaštite i građana za preduzimanje mjera zaštite i spašavanja.

1.10. Saradnja na pružanju međusobne pomoći sa odgovarajućim snagama civilne zaštite iz Republike Srpske i međunarodnih humanitarnih organizacija

Saradnja i pružanje međusobne pomoći u akcijama zaštite i spašavanja sa odgovarajućim strukturama civilne zaštite Republike Srpske regulisana je odgovarajućim Sporazumom o saradnji u ostvarivanju zadataka civilne zaštite koji je sklopljen između Federalne uprave civilne zaštite FBiH i Republičke uprave civilne zaštite Republike Srpske, na koji je data saglasnost od Vlada oba entiteta.

Saradnja se posebno odnosi na planiranje i provođenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja, međusobnom obavještanju o opasnostima, nastanku i posljedicama prirodnih i drugih nesreća, međusobnoj pomoći u zaštiti i spašavanju i uklanjanju posljedica prirodnih i drugih nesreća i obrazovanju i osposobljavanju pripadnika struktura civilne zaštite i drugih nosilaca zaštite i spašavanja, kroz sve raspoložive vidove, za ostvarenje navedenih zadataka.

Ova saradnja se, do sada odvijala, dosta uspješno između GŠCZ FBiH i odgovarajućih organa civilne zaštite Republike Srpske, posebno u zaštiti od poplava, gašenju požara i zaštiti i spašavanju od NUS-a. Saradnja sa međunarodnim humanitarnim organizacijama, u dosadašnjem periodu se odvijala uglavnom za vrijeme prirodne i druge nesreće na području Grada Goražda, pri čemu je od nekih humanitarnih organizacija dobijena pomoć za sanaciju posljedica prirodne nesreće. Ta pomoć se odnosila na pakete hrane, sredstva za ličnu higijenu stanovništva, sredstva za dezinfekciju i deratizaciju stambenih objekata, odjeću, obuću, ćebad i drugo. Ministarstvo sigurnosti BiH nadležno je da preduzima sve mjere i postupke ostvarivanja međunarodne saradnje iz oblasti zaštite i spašavanja, odnosno Civilne zaštite.

1.11. Planiranje angažovanja nevladinih organizacija i udruženja građana čija je djelatnost u funkciju zaštite i spašavanja, na pružanju pomoći u zaštiti i spašavanju

U dosadašnjem periodu ostvarena je saradnja struktura civilne zaštite sa nevladinim organizacijama i udruženjima građana na poslovima zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, ali postoji mogućnost i obaveza da ta saradnja bude bolja i učinkovitija (preventiva, stručne aktivnosti, ankete i sl.).

1.12. Planiranje angažovanja sredstava i opreme privrednih društava i drugih pravnih lica i građana na pružanju pomoći u zaštiti i spašavanju

Odgovarajuća MTS-a i oprema privrednih društava i drugih pravnih subjekata, kao i građana, koji raspolažu sa odgovarajućim sredstvima i opremom za potrebe zaštite i spašavanja, po potrebi se, angažuju, zavisno od intenziteta, prirodne i druge nesreće, a naročito za vrijeme proglašenja stanja prirodne i druge nesreće na području Grada Goražda, kada Štab civilne zaštite Grada Goražda naređuju mobilizaciju navedenih MTS-a i opreme. U situaciji kada strukture civilne zaštite u Gradu Goraždu, praktično raspolažu ograničenim MTS-a i opremom, angažovanje MTS-a i opreme, prije svega privrednih i drugih subjekata, koji raspolažu sa istim sredstvima, predstavlja jedini način obezbjeđenja MTS-a i opreme za preduzimanje akcija zaštite i spašavanja za vrijeme prirodne i druge nesreće.

U dosadašnjoj praksi, u većini općina, prisutan je problem obezbjeđenja finansijske nadoknade, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, za korištena MTS-a i opremu, za vrijeme prirodne i druge nesreće, naročito kada se radi o potrebi angažovanja MTS-a i opreme u svojini građana.

1.13. Situacije kada treba angažovati oružane snage vojske BiH, u zaštiti i spašavanju, način i obim njihovog angažovanja

Oružane snage Vojske BiH koristi se u akcijama zaštite i spašavanja u situacijama kada ljudske snage, MTS-a i oprema struktura civilne i drugih subjekata, nisu dovoljni za efikasno djelovanje u akcijama zaštite i spašavanja. Član 37. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, ("Službene novine F BiH", broj: 39/03, 22/06 i 43/10), precizira da Komandant Federalnog štaba civilne zaštite može podnijeti zahtjev Ministarstvu sigurnosti BiH za upotrebu Oružanih snaga na zadacima zaštite i spašavanja. Uz napomenu da pomoć Grad traži preko KUCZ-e.

1.14. Način vršenja procjene štete pričinjene usljed prirodne i druge nesreće

Procjenu pričinjenih šteta usljed prirodnih i drugih nesreća vrši Gradska Komisija za procjenu šteta koju je formirao Gradonačelnik Grada Goražda, a njen rad se bazira na podzakonskom aktu kojim je definisana metodologija za procjenu pričinjenih šteta, u kojoj je preciziran postupak procjene šteta, način iskazivanja obima pričinjenih šteta i cijene oštećenih i uništeni materijalnih dobara, na osnovu kojih se izračunava iznos ukupnih šteta.

Ovakav pristup procjeni pričinjenih šteta, usljed prirodnih i drugih nesreća, obezbjeđuje jedinstven pristup procjeni šteta, što omogućava upoređivanje iznosa pričinjenih šteta i na osnovu toga određivanje prioriteta za finansijsku i drugu pomoć građanima i pravnim subjektima, od strane Grada, za učešće u sanaciji šteta, kao i traženja pomoći od drugih nivoa vlasti: drugih Općina, Vlade BPK-a Goražde i Vlade FBiH.

1.15. Način prikupljanja podataka o pojavama prirodnih i drugih nesreća

Prikupljanje podataka o pojavi prirodnih i drugih nesreća na području općina, u ovom trenutku, nema precizno definisanu organizacionu formu. Podaci se prikupljaju u Gradskoj službi civilne zaštite na više načina: preko Operativnog centra civilne zaštite Grada Goražda i BPK-a Goražde, dojavom povjerenika civilne zaštite u MZ i privrednim društvima, dojavom građana i na druge načine.

Sistem prikupljanja podataka o pojavama prirodnih i drugih nesreća, u Gradu, treba što prije organizovati i osposobiti u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju.

1.16. Način organizovanja Operativnog centra civilne zaštite na području Grada Goražda

Operativni centar civilne zaštite Grada Goražda popunjen je sa jednim namještenikom od 2010. godine, radi svakim radnim danom od 08,00 do 16,00 sati, dok ulogu Operativnog centra nakon 16,00 sati i u neradne dane preuzima PVJ-a Goražde. U vrijeme prirodnih i drugih nesreća Operativni centar radi neprekidno.

Formirani Operativni centar raspolažesa jednim KT-radio uređajem kojim se može uspostaviti veza sa drugim Operativnim centrima na području Federacije BiH, a uvezan je i u dispečerski centar gradske Profesionalne vatrogasne jedinice Goražde koja ima na raspolaganju 15 fiksnih UK- radio uređaja za uvezivanje petnaest (15) korisnika, kao i vlastitu odobrenu radnu frekvenciju.

Navedena sredstva i oprema su minimalni, potpuno nedovoljni za ove namjene, tako da je vrlo teško govoriti o efikasnom radu ovog Operativnog centra.

1.17. Način informisanja javnosti o problematici prirodnih i drugih nesreća

Informisanje građana i sredstava elektronskih i štampanih medija o svim bitnim aspektima koji su u vezi prirodne i druge nesreće, od strane Štaba civilne zaštite Grada Goražda, odnosno Službe civilne zaštite Grada Goražda, u situaciji kada se desila prirodna i druga nesreća, a naročito kada je proglašeno stanje prirodne i druge nesreće na području Grada, (tada se po Zakonu aktivira GŠCZ), vrši se redovno, pravovremeno i u potpunosti, što je od bitnog značaja, jer je informisanje navedenih subjekata o vrsti, intenzitetu i području koje je zahvaćeno prirodnom i drugom nesrećom od posebnog značaja za pravovremeno angažovanje svih subjekata u akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

Na ovaj način ispunjava se osnovna zakonska obaveza da građani budu pravovremeno, vjerodostojno i u potpunosti informisani o vrsti i intenzitetu prirodne i druge nesreće koja je zahvatila određeno područje, što stvara preduvjete da građani budu pripravnici za preduzimanje svih neophodnih mjera zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća, a posebno mjera samozaštite i međusobne zaštite građana.

2. PODACI O STANJU ORGANIZOVANOSTI CZ I DOSTIGNUTOM STEPENU ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA NA PODRUČJU GRADA GORAŽDA

Organizovanost struktura zaštite i spašavanja

Organizacija i funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ostvaruje se putem civilne zaštite koja predstavlja organizovani oblik zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća a vrši se na način i postupak utvrđen Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10), podzakonskim propisima, propisima kantona koji uređuju oblast zaštite i spašavanja i propisima Grada.

Organizacija civilne zaštite obuhvata:

- 1) ličnu i uzajamnu zaštitu građana;
- 2) mjere zaštite i spašavanja;
- 3) štabove civilne zaštite;
- 4) povjerenike civilne zaštite;
- 5) službe zaštite i spašavanja;
- 6) jedinice civilne zaštite;
- 7) rukovođenje i upotreba snaga i sredstava civilne zaštite.

U organizaciju civilne zaštite spada i Federalna uprava, kantonalne uprave civilne zaštite i službe civilne zaštite grada.

Zaštita od požara i vatrogastvo čini sastavni dio jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, pa se radi toga zaštita od požara i vatrogastvo organiziraju i funkcioniraju u okviru tog sistema, a vrši se na način predviđen Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine Federacije BiH“, br. 64/09).

Za Grad Goražde utvrđena je organizacija i funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

Zakonom o zaštiti i spašavanju su propisana i definisana prava i dužnosti organa vlasti grada u oblasti zaštite i spašavanja. Grad pomenutim zakonom i drugim propisima formiraju odgovarajuće organe civilne zaštite, kao što su: Gradska služba za civilnu zaštitu i mjesne zajednice na području Grada Goražda.

U sastavu Službe za civilnu zaštitu i mjesne zajednice, organizovan je operativni centar civilne zaštite u skladu s Pravilnikom o organizovanju i funkcionisanju operativnih centara civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“ broj: 8/07).

Otkrivanje, praćenje i sprječavanje opasnosti od prirodnih i drugih nesreća, u okviru struktura civilne zaštite, nije na odgovarajućem nivou po organizovanosti, osposobljenosti i opremljenosti, za djelovanje u slučaju da dođe do neke prirodne i druge nesreće. Posebno je loše organizovan, odnosno, i dalje, nije uspostavljen odgovarajući sistem otkrivanja i praćenja prirodnih i drugih nesreća.

Aktivnosti na sprječavanju opasnosti od prirodnih i drugih nesreća, realizuju se preduzimanjem odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, pri čemu se angažuju sve raspoložive ljudske snage i materijalno-tehnička sredstva na području Grada. Do sada su, u akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, strukture civilne zaštite i druge angažovane snage, u Gradu, uspjevale, sa raspoloživim materijalno-tehničkim sredstvima, koja su mobilisana od različitih subjekata, da ispune osnovnu zadaću zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara.

Provođenje zakona o zaštiti i spašavanju

Osim formiranja Službe za civilnu zaštitu i mjesne zajednice predviđenih za obavljanje upravnih, stručnih i drugih poslova iz područja zaštite i spašavanja, takođe je osnovan i Gradski štab civilne zaštite Grada Goražda.

Kroz implementaciju Zakona o zaštiti i spašavanju i podzakonskih propisa utvrđeno je sljedeće:

2.1. Na gradskom nivou

1. U sastavu gradskog organa Grada Goražda formirana je Služba za civilnu zaštitu i mjesne zajednice Grada Goražda, popunjena je prema važećoj sistematizaciji radnih mjesta nije popunjen komandir i zamjenik komandira PVJ-e, te tri vatrogasca. Služba za civilnu zaštitu i mjesne zajednice Grada Goražda izvršava poslove i radne zadatke utvrđene navedenim Zakonom o zaštiti i spašavanju, koje su istim date u nadležnost, i obavlja stručne, upravne i druge poslove iz oblasti zaštite i spašavanja.

2. Uredbom o Federalnom štabu civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, br. 54/03, 38/06, 74/07 i 63/11), osnovan je Gradski štab civilne zaštite kao stručno-operativno tijelo za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

3. Gradska Komisija za procjenu štete, formirana je i imenovana u skladu sa Uredbom o jedinstvenij metodologiji za procjenu šteta od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj 35/04).

4. Formirane su Jedinice opće namjene na načelima teritorijalne popune kao timovi, odjeljena i vodovi, a u skladu sa Odlukom o formiranju i organizovanju jedinica civilne zaštite opće namjene Općine Goražde („Službene novine Općine Goražde“, broj:11/09), ukupno 325-pripadnika raspoređeni u 20 mjesnih zajednica i to:

- po jedan vod u: MZ Goražde I, MZ Goražde II, MZ Goražde III, MZ Goražde IV i MZ Vitkovići.
- po jedno odjeljenje u: MZ Osječani, MZ Hubjeri, MZ Zupčići, MZ Mravinjac, MZ Bogušići, MZ Berić, MZ Sadba, MZ Vranići, MZ Osanica, MZ Posestra, MZ Rešetnica, MZ Ilovača, MZ Faočići, MZ Kraboriš i MZ Orahovice.

U skladu sa Odlukom o formiranju i organizovanju jedinica civilne zaštite opće namjene Grada Goražda izvršena je i popuna sa 54-povjerenika u dvadeset mjesnih zajednica.

5. U 2017. godini, je osnovano Dobrovoljno vatrogasno društvo „Goražde“ pod neposrednim nadzorom i uputama Profesionalne vatrogasne jedinice Goražde, a na osnovu mjera iz Procjene ugroženosti od požara (osnovati, osposobiti i opremiti DVD).

6. U skladu sa Pravilnikom o organizovanju službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite, njihovim poslovima i načinu rada („Službene novine Federacije BiH“ broj: 77/06) i Odlukom o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području Općine Goražde („Službene novine Općine Goražde“, broj: 07/09),

Formirane su Gradske službe zaštite i spašavanja, i to:

- Služba medicinske pomoći, u JU Dom zdravlja „dr. Isak Samokovlija“, Goražde,
- Služba za veterinarske poslove (Veterinarska služba), u JP Veterinarska stanica d.o.o., Goražde,
- Služba za vodosnabdijevanje, u JKP „6. mart“, Goražde,
- Služba za čistoću, u JKP „6. mart“, Goražde,
- Služba za asanaciju, u JKP „6. mart“, Goražde,
- Služba za spašavanje na vodi i iz vode, u UG kajakaški klub „Buk“, Goražde,
- Gorska služba spašavanja, u UG Gorska služba spašavanja-Stanica Goražde,
- Služba za radiološko-hemijsko-biološku zaštitu-RHB zaštita, u Zavodu za javnoZdravstvo BPK-a,
- Služba crvenog križa Goražde, u Crvenom križu grada sa sjedištem u Goraždu,
- Služba radio amatera udruženje građana „Radio klub Drina“, sa sjedištem u Goraždu i
- Služba za zaštitu od požara, u Dobrovoljnom vatrogasnom društvu „Goražde“.

U zavisnosti od potreba i mogućnosti mogu se formirati i druge službe zaštite i spašavanja o čemu odlučuje Gradonačelnik na prijedlog Službe za civilnu zaštitu i mjesne zajednice.

Za navedene Službe utvrđene su lične i materijalne formacije, potpisani su ugovori kojim su utvrđena međusobna prava i obaveze, Programom razvoja su utvrđena određena finansijska sredstva za materijalno opremanje ovih službi, kojim se u znatnoj mjeri povećava funkcionalnost i efikasnost ovih Službi.

Kod mobilizacije i aktiviranja ljudskih snaga i materijalno-tehničkih sredstava i opreme, za zaštitu i spašavanje, prisutni su brojni problemi, a osnovni su nedostatak finansijskih sredstava u Gradu, za nadoknadu troškova za mobilisana sredstva, opremu i ljude (u skladu sa Zakonom) i loš odziv građana na mobilizaciju, što se ne sankcioniše u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju. Na poslovima zaštite i spašavanja mogu se angažovati svi radno sposobni građani od 18 do 60 godina života (muškarci), odnosno od 18 do 55 godina života (žene), koji su zdravstveno sposobni, odnosno oko 35% stanovništva. Pravo i dužnost obučavanja za učešće u CZ-i imaju, građani od 15 do 60 godina života muškarci, odnosno od 15 do 55 godina života žene, ako su sposobni pohađati obuku.

Gradska Služba za civilnu zaštitu i mjesne zajednice Grada Goražda je preduzela odgovarajuće aktivnosti sa predstavnicima institucija i udruženja u kojima se formiraju navedene službe da:

- Donesu odgovarajuće odluke, odnosno Pravilnike za formiranje Službi zaštite i spašavanja.
- Donesu i usvoje lične i materijalne formacije Službi zaštite i spašavanja.
- Izvrše adekvatnu popunu Službi zaštite i spašavanja stručnim kadrovima.
- Odrede rukovodioca i zamjenika rukovodioca Službi zaštite i spašavanja, i shodno tome donesu rješenje o njihovom imenovanju.
- Utvrde potrebe za opremom, materijalno-tehničkim i drugim sredstvima neophodnim za rad službe, te da prioritarno utvrde potrebe za nabavkom sredstava i opreme i dostave Službi za civilnu zaštitu i mjesne zajednice Grada Goražda da planiraju u svojim Programima u narednom periodu.
- Sačine procedure rada za djelovanje službi u slučaju angažovanja na zadacima zaštite i spašavanja iz njihove nadležnosti.

Nakon što su izvršene sve navedene radnje, zaključeni su ugovori o međusobnim pravima i obavezama u vršenju poslova zaštite i spašavanja iz nadležnosti službi između Službe za civilnu zaštitu i mjesne zajednice Grada Goražda i pravnih lica i udruženja građana, a koji su formirali službe zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

2.2. Na kantonalnom nivou

Formiranje jedinica civilne zaštite kao i njihovo opremanje i osposobljavanje radi neposrednog angažovanja na izvršavanju zadataka zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ne provodi se u skladu sa članom 127. Zakona o zaštiti i spašavanju, iz razloga što još uvijek u BPK-u Goražde nije donešena procjena ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća tako da nisu utvrđene potrebe za odgovarajućim snagama zaštite i spašavanja na nivou kantona. Takođe, Služba za civilnu zaštitu i mjesne zajednice Grada Goražda je slala zahtjeve Kantonalnoj upravi civilne zaštite da dostave planska dokumenta BPK-a Goražde iz oblasti zaštite i spašavanja te Program razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća, kako bi planske dokumente Grada Goražda uskladili sa kantonalnim, međutim ista nikada nisu dostavljena.

U skladu sa obavezama iz Zakona o zaštiti i spašavanju i provedbenih propisa koji su proistekli iz ovoga zakona, konstatujemo da je stanje organizovanosti strukture sistema zaštite i spašavanja na području BPK-a Goražde neujednačeno po općinama i samim tim ne pridonosi efikasnosti djelovanja sistema zaštite i spašavanja u fazi prevencije, spašavanja i otklanjanja posljedica, što se vidi iz sljedećeg analitičkog prikaza.

- Formirana je Kantonalna uprava civilne zaštite i usvojen je Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji;

- U skladu sa Pravilnikom o funkcionisanju štabova i povjerenika formiran je Kantonalni štab civilne zaštite;
- **Formiran je Kantonalni Operativni centar civilne zaštite, koji radi 12 sati dnevno i u kojem je uposleno 5 radnika;**
- U sve tri (3) općine/grada kantona formirane su samostalne općinske/gradske službe civilne zaštite, ali nisu adekvatno popunjene;
- U svim općinama/gradovima kantona imenovani su i gradski štabovi civilne zaštite;
- Operativni centri civilne zaštite nisu formirani u dvije općine, dok je u Gradu Goraždu formiran i radi svakim radnim danom od 08,00 do 16,00 sati dok ulogu Operativnog centra nakon 16,00 sati i u neradne dane preuzima PVJ-a Goražde. U vrijeme prirodnih i drugih nesreća Operativni centar radi neprekidno.

2.3. Opremljenost struktura štabova i jedinica civilne zaštite

S obzirom na to da je civilna zaštita do 1992. godine bila opremljena materijalno-tehničkim sredstvima i opremom potrebnom za rad i djelovanje u slučaju prirodnih i drugih nesreća, u toku proteklih ratnih dejstava navedena MTS su otuđena, uništena ili zastarjela. Trenutno civilna zaštita, odnosno organizovane snage zaštite i spašavanja imaju neznatna materijalna sredstva i opremu u vidu ručnih alata i lakih ručnih mašina i aparata koji su nedovoljni da bi snage civilne zaštite mogle efikasno djelovati u akcijama zaštite i spašavanja u nastalim prirodnim i drugim nesrećama.

Pokazatelje o vrsti i količinama MTS-a koja su potrebna za sprovođenje mjera zaštite i spašavanja dati su u Procjeni. Sva materijalno-tehnička sredstva i oprema, po vrsti i količinama, koja je neophodna za preduzimanje akcija zaštite i spašavanja, u slučaju kada se dogodi prirodna i druga nesreća, sa kojom raspolažu strukture civilne zaštite (GŠCZ, Gradske službe CZ, povjerenici CZ, jedinice opće i specijalizovane namjene i Službe zaštite i spašavanja), privredna društva, javna preduzeća, javne službe i ustanove, gradske službe, drugi pravni subjekti kao i građani mogu se mobilisati u slučaju potrebe.

Procjena potrebnog MTS-a i opreme za provođenje mjera zaštite i spašavanja zavisi, prije svega od prirodne i druge nesreće koja je pogodila određeno područje, što znači da se takvi pokazatelji mogu dobiti samo na osnovu detaljne i sveobuhvatne analize neophodnih mjera zaštite i spašavanja koje treba preduzeti za svaku prirodnu i drugu nesreću i to imajući u vidu intenzitet i vrijeme trajanja prirodne i druge nesreće.

Nabavka odgovarajućih MTS i opreme uglavnom se svodila na izdvajanje minimalnih sredstava iz budžeta grada, za opremanje za rad i djelovanje i na donatorska sredstva.

U narednom periodu potrebno je blagovremeno planirati odgovarajuća finansijska sredstva za nabavku i opremanje, te obučavanje struktura zaštite i spašavanja u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju. Opremanje, materijalno-tehničkim sredstvima i raznom vrstom opreme, struktura civilne zaštite i osposobljavanje istih struktura za potrebe zaštite i spašavanja, do sada se vršilo vrlo slabo ili nikako, što se posebno odnosi na jedinice opšte i specijalizovane namjene i Gradski štab CZ. Gradske službe CZ raspolažu minimalnim i potpuno nedovoljnim količinama i vrstom materijalno-tehničkih sredstava i opreme za potrebe zaštite i spašavanja.

Na području Grada nisu uspostavljeni drugi vidovi zaštite i spašavanja, osim odgovarajućih jedinica i službi za zaštitu i spašavanje u nekim industrijskim preduzećima.

Otklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća, prema dosadašnjoj praksi, realizovano je, od strane struktura civilne zaštite i drugih nadležnih subjekata u Gradu Goraždu na prilično zadovoljavajući način, a u skladu sa finansijskim mogućnostima, prije svega Grada, privrednih društava, državnih organa na nivou BPK- Goražde i drugih društvenih subjekata.

2.4. Operativni centar civilne zaštite Grada Goražda

Operativni centar civilne zaštite Grada Goražda popunjen sa jednim namještenikom od 2010. godine.

Radi svakim radnim danom od 08,00 do 16,00 sati, dok ulogu Operativnog centra nakon 16,00 sati i u neradne dane preuzima PVJ-a Goražde. U vrijeme prirodnih i drugih nesreća Operativni centar radi neprekidno.

Uvjeti za rad: Operativni centar Grada Goražda je smješten u neadekvatnu prostoriju (kancelariju). Smješten je u kancelariji za prijem stranaka sa namještenikom za mjesne zajednice kao i sa Stučnim saradnikom za izradu plansko-programskih dokumenata. Prostorije operativnog centra civilne zaštite Grada Goražda su smještene na drugom spratu gradske uprave i te prostorije od završetka rata pa sve do danas koristi gradska služba za BIZ-u.

Za svoj rad koristi resurse javnih telekom. operatera (mobilna i fiksna telefonija, fax i internet pristup). Javni telekom. operateri: na teritoriji Federacije BiH prisutni su, a obzirom da se radi o isključivo dohodovnim firmama to su im i usluge i zone usluga usmjerene u cilju sticanja profita. Događaji od prije pokazali su ranjivost ovih sistema kod dužeg ispada napajanjem električnom energijom.

Kablovski operateri: iako koncentrisani u urbanim sredinama, nezaobilazan su medij u slučajevima potrebe za brzim masovnim obavješćavanjem stanovništva. Sa stanovišta Grada Goražda ističemo značaj Radio i TV Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.

Radio amateri: predstavljaju jeftin stručni i komunikacioni potencijal, ovo udruženje građana u sistemu zaštite i spašavanja imaće u narednom periodu značajnu ulogu u sistemu zaštite i spašavanja na području Grada Goražda.

Pored ranije utvrđenih zadataka na opremanju operativnog centara i obuci uposlenika kao i opremanju subjekata zaštite i spašavanja, potrebno je istovremeno:

- ciljanim obukama profilirati osoblje operativnih centara da u slučajevima odgovora na vanredne situacije imaju sposobnost brzog snalaženja u datim situacijama te sposobnost izvlačenja maksimuma iz raspoložive opreme,
- izgraditi Operativni centar civilne zaštite Grada Goražda, tako da može da obavlja i pruža zakonom predviđene poslove, a što podrazumijeva naprednu tehničku opremljenost i kadrovsku osposobljenost.

2.5. Obučenosť i osposobljenost

Da bi sistem civilne zaštite u Gradu Goraždu bio efikasan i svrsishodan potrebno je štabove, službe, jedinice i povjerenike civilne zaštite opremiti i obučiti shodno procijenjenom riziku opasnosti od prirodnih i drugih nesreća.

Obučavanje i osposobljavanje pripadnika struktura civilne zaštite i građana za preduzimanje mjera zaštite i spašavanja do sada se vrlo slabo ili nikako nije provodilo, prije svega zbog nedostatka podzakonskih akata za izradu i realizaciju odgovarajućih planova obučavanja i osposobljavanja.

Obučavanje i osposobljavanje prvenstveno se odnosi na snage civilne zaštite, ali i obučavanje ukupnog stanovništva, da se u datom trenutku mogu uključiti u akcije zaštite i spašavanja.

Pripadnici civilne zaštite osposobljavaju se za uspješno izvršavanje zadataka iz svoje nadležnosti, a stanovništvo se osposobljava za izvršavanje onih zadataka koji se odnose na njihovu ličnu i uzajamnu zaštitu i spašavanje.

U proteklom periodu izvršeno je obučavanje i osposobljavanje devet pripadnika PVJ-e za zaštitu od požara, četiri pripadnika PVJ-e za upravljanje motornim čamcem, sedam pripadnika Gorskog službe spašavanja u 2013. godini i devet pripadnika u 2014. godini za zvanje spasioca.

Provjera osposobljenosti organizovanih struktura zaštite i spašavanja vršena je kroz vježbe struktura zaštite i spašavanja koja se održava na dan grada, kroz vježbe sa Oružanim snagama BiH, kao i kroz državna takmičenja Službe za spašavanje na vodi i pod vodom i Gorskog službe spašavanja.

Na dan Grada Goražde i BPK-a, izvode se Tematsko-pokazne vježbe Jedinica i Službi civilne zaštite u saradnji sa pripadnicima MUP-a BPK-a, kao i sa OS BiH. Takođe, vrši se provođenje obuke djece osnovnih škola, uposlenika gradske uprave i povjerenika iz oblasti zaštite od požara.

U periodu od 2025–2029. godine, kontinuirano će se veliki broj obuka realizovati za uposlene organe uprave Grada Goražda i drugih pripadnika civilne zaštite od strane: OSCE-a, UNPD, Word Vision, te FUCZ-e, Ministarstva sigurnosti BiH, Ambasade i sl.

Pripadnici PVJ-e svoje obuke provode na osnovu Plana i programa obuke za stručno osposobljavanje, uvježbavanje i kondicioniranje profesionalnih vatrogasaca koji je donijela FUCZ-e i godišnjeg Plana rada za izvođenje praktičnih vježbi i stručnih predavanja, održavanja sastanaka i ostalih aktivnosti odsjeka za protivpožarnu zaštitu PVJ Goražde.

Efikasan sistem civilne zaštite zahtijeva postojanje raspoloživih finansijskih sredstava za osoblje, opremu i obuku na svim nivoima, s ciljem omogućavanja vlastima i civilne zaštite da implementiraju svoje zakonske zadatke.

Međutim, kada je u pitanju obuka i osposobljavanje na lokalnom nivou postoji problem u pogledu instruktora za teoretsku nastavu i za tjelovježbu, koje nismo u mogućnosti obezbijediti i finansirati, te je potrebno te stručne kadrove obezbijediti u centru na nivou Federalne uprave civilne zaštite. Na taj način bi se obezbijedila standardizacija i kvalitet obuke, ali i provjere od strane instruktora, te potpuna implementacija plana i programa obuke za vatrogasce koji je donijela Federalna uprava civilne zaštite, ali i stručno osposobljavanje, uvježbavanje i kondicioniranje profesionalnih vatrogasaca.

Osnovni preduvjet za funkcionisanje jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja u Federaciji Bosne i Hercegovine je uspostava efikasne organizacije svih nivoa organizovanja zaštite i spašavanja u općinama, gradu i kantonima, a posebno kvalitetan izbor rukovodnih i drugih stručnih lica u organima uprave za civilnu zaštitu, kao i odgovarajuća podrška izvršnih i zakonodavnih tijela na svim nivoima vlasti, u njihovom opremanju, obučavanju i osposobljavanju.

Potrebno je da Federalna uprava civilne zaštite, poduzme potrebne radnje i postupke na planiranju, organizaciji (materijalnoj i tehničkoj), te realizaciji obuke budućih instruktora-predavača, koji će nakon provedene obuke dobiti odgovarajuće certifikate i moći provoditi obuke na općinskom, kantonalnom i federalnom nivou.

2.6. Organizacija i opremljenost vatrogasnih snaga u Gradu Goraždu

U Gradu Goraždu je formirana PVJ-a koja je u sastavu Službe za civilnu zaštitu i mjesne zajednice i ima ukupno 18 (osamnaest) zaposlenih profesionalnih vatrogasaca. U vrijeme pojačane požarne opasnosti (april-avgust) u ovu Jedinicu se primi jedan do dva vatrogasca na određeno vrijeme. U industrijskoj zoni „Pobjeda“ odnosno firmi Unis „Ginex“ d.d. Goražde formirana je Služba zaštite od požara koja broji 15 vatrogasaca.

U Gradu Goraždu PVJ-a je integrisana u organe uprave, tj. u Službu za civilnu zaštitu i mjesne zajednice, a što je u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara.

Prosječna starosna dob vatrogasaca na nivou jedinice je 34. godine, stručna kvalifikacija profesionalnih vatrogasaca u Gradu Goraždu je povoljna, a prema utvrđenom stanju od 18 vatrogasaca njih 11% je starija od 45 godina, 18 vatrogasaca imaju SSS, sa potrebnim kvalifikacijama VSS tehničkog usmjerenja nema uposlenih. Takođe, postoje dva upražnjena radna mjesta komandir i zamjenik komandira u PVJ-i, te dva vatrogasca.

PVJ-a Goražde raspolaže s dvanaest vozila različite starosti (većina su starija od 30 godina). U 2024. godinu je nabavljeno novo specijano vatrogasno vozilo Kamion. To znači da je u narednom periodu potrebno preduzeti odgovarajuće aktivnosti da se vozni park Profesionalne vatrogasne jedinice, kada je u pitanju starost vozila, promjeni i da se izvrši nabavka novih vatrogasnih vozila i druge vatrogasne opreme.

Nakon analize navedenih podataka, može se konstatovati da je stanje organizovanosti i opremljenosti vatrogasnih snaga u Gradu Goraždu ima svoje nedostatke, što se posebno odnosi na sljedeće:

1. Vatrogasna oprema sa kojom raspolaže PVJ-a Goražde je nedovoljna i zastarjela što se posebno odnosi na vatrogasna vozila.
2. Popunjenost PVJ-e profesionalnim vatrogascima je relativno dobra.
3. U procjeni ugroženosti od požara za područje općine Goražde, odnosno planu zaštite od požara općine, utvrđen je broj potrebnih vatrogasaca, odnosno potreban broj dobrovoljnih vatrogasaca u DVD/J, kao i potreban broj vatrogasnih jedinica ili službi za zaštitu od požara u pravnim licima/ privrednim društvima (tj. koja pravna lica/privredna društva imaju obavezu formiranja vlastite jedinice ili službe za zaštitu od požara). Početkom 2017.godine, je registrovano Udruženje dobrovoljno vatrogasno društvo „Goražde“.

Važno je napomenuti da uz postojeću PVJ-u Grada Goražda, postoji i Vatrogasna jedinica u privrednom društvu „Ginex“ sa 15 profesionalnih vatrogasaca i čine dopunsku snagu za vatrogastvo.

Takođe, stanje organizovanosti, popunjenosti i opremljenosti PVJ ali i DVD/J u oblasti šumarstva nezadovoljavajuće, prije svega zbog nedovoljne implementacije odredbi Zakona o zaštiti od požara.

U kantonalnom preduzeću Bosansko-podrinjske šume, iako postoji plan zaštite od požara, može se konstatovati da se radi samo o dokumentu koji formalno postoji. Nije adekvatno riješeno organizovanje zaštite od požara, ali ni oprema za gašenje vatre za vlastite snage interventnih grupa radnika. Takođe, ni preventivne mjere zaštite nisu adekvatne, ne ulažu se sredstva u zaštitu od požara kao što je:

prosjecanje i održavanje šumskih puteva, osmatranje i dojavljivanje požara, čišćenje i sakupljanje drvene mase te organizovano uništavanje što sprečava požare, bolest šume i bolji pristup ugroženim područjima.

Obzirom da je Grad Goražde donio procjenu ugroženosti od požara i plan zaštite od požara, utvrđena su pravna lica koja moraju osnovati vlastitu vatrogasnu jedinicu ili na drugi način, obezbijediti vatrogasne snage za zaštitu svojih objekata ili prostora.

Starosna struktura u PVJ-a je zadovoljavajuća, te je kroz popunu PVJ-a obezbjeđeno podmlađivanje sastava.

U Federaciji BiH ne postoje srednje škole u kojima bi se školovali mladi ljudi za „zanimanje vatrogasac“ i koje bi omogućile podmlađivanje sastava u PVJ-a, te obezbjeđuje obrazovni i stručni kadar.

Obezbjedivanje potrebnih finansijskih sredstava za opremanje PVJ-a u BiH je nedovoljno i ne zadovoljava ni minimalne potrebe.

Finansiranje PVJ-a i DVJ-a u Federaciji BiH je nezadovoljavajuće.

Međutim, Grad Goražde odnosno Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastva čini napore da u okviru raspoloživih sredstava, prikupljenih od posebne naknade, a prema programu utroška sredstava obezbjdi finansijska sredstva, tako je u 2024. godini izvršena nabavka jednog novog vatrogasnog vozila – Kamion za potrebe Profesionalne vatrogasne jedinice Goražde, a sve u cilju što bolje zaštite ljudi i materijalnih dobara.

3. PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA KOJE ĆE SE PROVODITI

Preventivne mjere zaštite i spašavanja trebaju biti usmjerene na smanjenje mogućnosti nastanaka prirodnih i drugih nesreća i njihovih posljedica. Prije nastanaka prirodnih ili drugih nesreća neophodno je provođenje određenih mjera kojima se može utjecati na sprečavanje, odnosno na smanjenje djelovanja prirodne ili druge nesreće. Za provođenje ovih mjera odgovorni su organi vlasti i pravne osobe, koji u svojim godišnjim planovima trebaju utvrditi mjere, zadatke i izvor finansiranja za provođenje tih mjera. Subjekti zaštite i spašavanja aktivnosti provode u okviru svoje redovne djelatnosti.

Procjenom ugroženosti navedene su prirodne i druge nesreće, koje se mogu desiti na području Grada Goražda i koje svojim djelovanjem mogu, na različit način i sa različitim intenzitetom, dimenzijama i posljedicama, ugroziti ljude i materijalna dobra na području Grada Goražda.

U skladu sa tim provodiće se sljedeće preventivne mjere:

3.1. Zaštita od zemljotresa

Grad Goražde spada u zonu umjerenog seizmičkog intenziteta, tj. može doći do pojave srednje jakih zemljotresa, koji se javljaju u razmaku od nekoliko desetaka godina.

«Prognoza» jačine zemljotresa za period od narednih 100 godina, na osnovu matematičko-fizikalno-statističke metode (M-N relacija), raspoloživih podataka i karte seizmičkog intenziteta područje Grada Goražda se većim dijelom nalazi u zoni od 7,0° Merkalijeve skale, dok se dio područja BPK Goražde nalaze dijelom i u zoni od 8,0° Merkalijeve skale. Na osnovu raspoloživih podataka o istoriji seizmičnosti područja Grada Goražda, u proteklih 100 godina od kada se vrši instrumentalno seizmičko osmatranje, karakteristični su sljedeći jači zemljotresi, od kojih su pojedini uzrokovali i materijalne štete u tom periodu i to:

- 05.10.1904. godine sa intenzitetom zemljotresa u epicentru 5,3° Merkalijeve skale, dubine hipocentra 10 km i epicentralnim područjem u Goraždu,
- 29.01.1952. godine sa intenzitetom zemljotresa u epicentru 5,3° Merkalijeve skale, dubine hipocentra 14 km i epicentralnim područjem u Ustipraču, udaljeno oko 10 km od Goražda.
- 31.08.2009. godine sa intenzitetom zemljotresa u epicentru 4,7° Merkalijeve skale, i epicentralnim područjem udaljenim oko 11 km u pravcu Čajniča.
- 01.12.2009. godine sa intenzitetom zemljotresa u epicentru intenziteta 5° Merkalijeve skale ili 3,6° Rihterove skale, koji nije prouzrokovao ljudske povrede, a nisu pričinjene ni štete na materijalnim dobrima. Epicentar 56 km istočno od Sarajeva, 11 km sjeveroistočno od Goražda i 8 km jugoistočno od Rogatice.
- 28.12.2009. godine sa intenzitetom zemljotresa u epicentru intenziteta 4° Merkalijeve skale ili 3,8° Rihterove skale u hipocentru, koji nije prouzrokovao ljudske povrede, a nisu pričinjene ni štete na materijalnim dobrima. Epicentar 60 km istočno od Sarajeva, na području Goražda.

Zemljotres sa najjačim intenzitetom se desio dana 30.12.1907. godine, epicentralno područje Prača, intenziteta 6,7° Merkalijeve skale i dubine hipocentra od 9 km.

U 2010. godini, prema podacima Federalnog seizmološkog zavoda Sarajevo na području Grada Goražda zabilježeno je 27 zemljotresa intenziteta 0,2-5,3 I (° MCS), u 2011. godini, je zabilježeno 6 zemljotresa intenziteta 0,1-2,5 I (° MCS) i u 2012. godini je zabilježeno 5 zemljotresa intenziteta 0,5-1,7 I (° MCS).

U posljednje dvije godine su zabilježena manja podrhtavanja na području općine Goražde, ali nisu zabilježene ljudske žrtve, a ni oštećenja na materijalnim i kulturnim dobrima.

Na području grada objekti su uglavnom urađeni od opeke, kamena, elemenata sa drvenom konstrukcijom, zidane zgrade sa betonskom konstrukcijom, vertikalnim i horizontalnim cerklazima (preko 90 %).

U slučaju iznenadnog zemljotresa sa rušilačkim dejstvom pretpostavlja se broj ozlijeđenih od 0,5-1,5%, što iznosi (na 22 000 stanovnika) oko 110-330 stanovnika. Od ovog broja očekivati je 30-50% stanovništva pod ruševinama i to:

- 50% plitko zatrpanih lica (u spašavanju učestvuju građani i jedinice civilne zaštite opće namjene)
- 30% srednje zatrpanih (u spašavanju učestvuju građani, jedinice civilne zaštite opće namjene)
- 20% duboko zatrpanih lica (u spašavanju učestvuju građani, odgovarajućiprivredni subjekti i specijalizovane jedinice civilne zaštite).

Na području naselja Goražde lociran je najveći broj institucija gradaskog, kantonalnog i državnog značaja (politički, administrativni centri, upravne zgrade, sudstvo, banke, privredni subjekti, sportski

centri, kulturni i historijski spomenici i drugo). Sva materijalna dobra, kao i vrijednosti kulturnog i historijskog naslijeđa, arhive i dokumentacije su latentno ugrožene zemljotresom, čije će se posljedice naročito ispoljiti u objektima starijeg datuma izgradnje.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove.	- Prati proces urbanizacije prostora (izvršiti seizmičku mikrojejonizaciju).	Stalni zadatak
2.	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove u saradnji sa nadležnim Kantonalnim ministarstvom	-Poštivanje pravilnika o tehničkim propisima kod izgradnje (objekta) u seizmičkom području, primjenu urbanističkih mjera zaštite kod projektovanja i planiranja naselja (rastresitost, otpornost, prohodnost saobraćajnica, spratnost, elastičnost i drugo).	Stalni zadatak
3.	Centar za obuku pri FUCZ-e	-Obučavanje i osposobljavanje građana i strukura civilne zaštite za preduzimanje mjera samozaštite i međusobne pomoći u slučaju zemljotresa.	Stalni zadatak
4.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo	-Izrada planova (ažuriranje) za evakuaciju, smještaj i zbrinjavanje lica iz područja ugroženog zemljotresom.	Stalni zadatak
5.	Dom zdravlja Goražde i druge Zdravstvene ustanove	-Stvaranje rezerve krvi i krvne plazme, lijekova i sanitetskog materijala, preventivne protivepidemijske i higijenske mjere zaštite stanovništva.	Stalni zadatak
6.	Trgovačke firme, Crveni križ, Humanitarne organizacije, Robne rezerve i sl.	-Obezbjedenje, u okviru kantonalnih rezervi, odgovarajućih količina životnih namirnica, odjeće, obuće i drugih potreba stanovništva koje bi bilo u stanju zadovoljiti potrebe za ovim sredstvima, kao posljedica djelovanja zemljotresa.	Stalni zadatak
7.	Javne ustanove, škole, pravna lica	-Izrada planova, vježbe evakuacije i sl.	Stalni zadatak

Operativne mjere		
Rb	Izvršilac	Zadatak
1.	Građani	-Učešće u spašavanju ljudi i materijalnih dobara -Učešće u otklanjanju posljedica.
2.	Jedinice i službe za zaštitu i spašavanje i druge strukture civilne zaštite, Oružane snage BiH	-Izviđanje ruševina i pronalaženje lica zatrpanih u ruševinama, -osiguranje oštećenih i pomjerenih dijelova konstrukcija zgrada i objekata, - identifikacija i pokop poginulih ljudi.

		- uklanjanje leševa uginulih životinja, dezinfekcija i deratizacija objekata i terena i uklanjanje štetnih tvari koje ugrožavaju život i zdravlje ljudi i okoliša te operativno provođenje svih mjera zaštite i spašavanja i otklanjanja posljedica nastale nesreće.
3.	Građevinske firme i druga pravna lica	-Operacije rasčišćavanja, popravka manje oštećenih stambenih i drugih građevinskih objekata, vodovodnih, električnih, ptt i kanalizacionih instalacija, puteva, mostova i drugih infrastrukturnih objekata, radi stvaranja osnovnih uvjeta za normalizaciju života na potresom pogođenom području.
4.	Gradske službe	-Prema nastalim uvjetima svaka služba iz svoje oblasti iznalazi najbolja rješenja: zbrinjavanje ugroženih i nastradalih, provođenje higijensko-epidemioloških mjera, obezbjeđenje provođenja mjera za otklanjanje nastalih posljedica i dr.
5.	Dom zdravlja Goražde i druge Zdravstvene ustanove	-Pružanje prve pomoći standardnim i priručnim sredstvima na licu mjesta, medicinska trijaža ranjenih, povrijeđenih i oboljelih ljudi, sanitetske evakuacije i transport do najbliže zdravstvene ustanove radi pružanja opće medicinske pomoći ili do odgovarajuće specijalističke zdravstvene ustanove radi potpunog zdravstvenog zbrinjavanja, -identifikacija poginulih i dr.
6.	Policajska stanica Goražde i MUP-a Goražde	-Osigurava, reguliše saobraćaj te provodi i druge mjere za otklanjanje i ublažavanje nastalih posljedica.
7.	Gradonačelnik Grada Goražda Gradski Štab za CZ	-Rukovodi i kordinira aktivnostima na provođenju operativnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

3.2. Zaštita od odronjavanja i klizanja tla

Značajniji lokaliteti klizišta na području Grada Goražda su Pargani, Grabovik, Laleta, Đakovići, Bogušići, Vranići, Vrbica, Ledine. Naizraženije klizište je u naselju Grabovik koje prijeti prekidanju vodovoda i pregrađivanju Podhranjenskog potoka. U 2015. godini, pored Podhranjenskog potoka urađena je obaloutvrda u dužini od oko 300 metara sa odvodnjom površinskih voda a koju je finansirao UNDP sa 90% a Grad Goražde sa 10%. Ukupna vrijednost projekta je iznosila 500.000,00 KM, od čega je iz namjenskih sredstava civilne zaštite izdvojeno 15.000,00 KM.

Najveći broj klizišta pojavljuje se u periodima velikih kišnih padavina i otapanjem snijega uz putne komunikacije, a po njihovom pojavljivanju pristupa se sanacijama istih, tako da nemamo putnih komunikacija koje su neprohodne zbog pojave istih. Područje Grada Goražda je uvjetno stabilan teren. Ovu kategoriju terena karakteriše da je to u prirodnim pozicijama stabilan teren, međutim, pod odgovarajućim intervencijama, kao što su zemljotres, podlokovanje padina, denudacija i drugi oblici erozije i pucanje vodovodnih i kanalizacionih cijevi postaje nestabilan teren. Tereni pokriveni aluvijalnim naslagama u dolini rijeke Drine su pretežno stabilni tereni. Aktiviranje klizišta u Gradu Goraždu, najčešće se dešava uslijed povećane količine podzemnih voda u proljetnim periodima, ali nerijetko je uzrokovano nezakonitom i neplanskom gradnjom, zasjeci bez osiguranja, opterećivanje padina sa nasipom ili objektima, neispravne instalacije (vodovod i kanalizacija).

Preventivne mjere			
Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo; Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove u saradnji sa nadležnim Kantonalnim ministarstvima	-Utvrditi lokacije klizišta, -Mape rizika od prirodnih katastrofa i erozije.	Stalni zadatak
2.	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove Služba za geodetske, imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnosti	-Izrada katastra klizišta, -Izrada baze podataka nestabilnih terena, -Uvjeti izgradnje objekata, -Izrada preciznih urbanističkih planova.	Stalni zadatak
3.	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove u saradnji sa nadležnim Kantonalnim ministarstvima.	-Izraditi projekte i vršiti koordinaciju aktivnosti pri realizaciji projekata koji se odnose na sanaciju klizišta.	Stalni zadatak
4.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo.	-Izrada planova za smještaj, evakuaciju i zbrinjavanje iz ugroženog područja.	Stalni zadatak
5.	Građevinske firme i druga pravna lica u saradnji sa Službom za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove.	-Izgradnja odgovarajućih instalacija za dreniranje, prihvati i odvođenje površinskih, podzemnih i otpadnih voda, naročito u naseljenim mjestima -Zatvaranje pukotina, pročišćavanje kanala i propusta, popravak kanala i vodovodnih instalacija, izrada potpornih zidova od kamenog materijala.	Stalni zadatak
6.	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove, Služba za inspeksijske poslove u saradnji sa nadležnom Kantonalnom inspekcijom	-Utvrdjivanje lokaliteta na kojima se zabranjuje izgradnja stambenih, infrastrukturnih i drugih građevinskih objekata, -Obezbjedenje inspeksijskog nadzora.	Stalni zadatak

Operativne mjere			
Rb	Izvršilac	Zadatak	
1.	Građani	-Učešće građana na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara na ugroženom području.	
2.	Jedinice i službe za zaštitu i spašavanje i druge strukture civilne zaštite, Oružane snage BiH	-Izviđanje ruševina i pronalaženje lica zatrpanih u ruševinama, osiguranje oštećenih i pomjerenih dijelova konstrukcija zgrada i objekata radi sprečavanja zarušavanja i naknadnog rušenja, spašavanje zatrpanih, odnosno njihovo izvlačenje izvan zona rušenja, spašavanje stanovništva i materijalnih dobara sa visokih zgrada i drugih objekata.	
3.	Građevinske firme i druga pravna lica	-Operacije rasčišćavanja, popravka manje oštećenih stambenih i drugih građevinskih objekata,	

		vodovodnih, električnih, ptt i kanalizacionih instalacija, puteva, mostova i drugih infrastrukturnih objekata, radi stvaranja osnovnih uvjeta za normalizaciju života na klizištempogođenom području.
4.	Dom zdravlja Goražde i druge Zdravstvene ustanove	-Pružanje prve pomoći standardnim i priručnim sredstvima na licu mjesta, medicinska trijaža ranjenih, povrijeđenih i oboljelih ljudi, sanitetske evakuacije i transporta do najbliže zdravstvene ustanove radi pružanja opće medicinske pomoći ili do odgovarajuće specijalističke zdravstvene ustanove radi potpunog zdravstvenog zbrinjavanja.
5.	Policijska stanica Goražde i MUP-a Bosansko-podrinjskog kantona Goražde	-Obezbeđuje, reguliše saobraćaj te provodi i druge mjere za otklanjanje i ublažavanje nastalih posljedica.
6.	Gradski Štab za CZ	-Rukovodi i kordinira aktivnostima na provođenju operativnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

3.3. Zaštita od poplava

Godišnje u Gradu Goraždu padne prosječno oko 800-990 l/m², što je manje za 36% od količine padavina u BiH. Uopće, Grad Goražde spada u vodom bogatija područja, a klimatski, geografski i ostali relevantni faktori utječu nepovoljno na hidrološki režim u svim odnosima i na većini vodotoka klasificirajući ga neravnomjernim i izrazito neravnomjernim, ne samo u prostoru nego i vremenski. Maksimalni nivo vode evidentiran je 10. novembra 1896. godine i dosegao je nivo 344,5 m nadmorske visine, kada je bilo poplavljeno na gradskom području ulice i objekti u istim: Pobarnik, Iransko šetalište, Omladinska, Ibrahima Čelika i Sinica, kao i niži dijelovi ulica sa građevinskim objektima: Braće Posvandžić, Huseina Bešlije, Braće Dervišević, Mašalina, Rifeta Čutune. U posljednjih 50 godina, na području Grada Goražda, do izlivanja rijeke Drine i pritoka iz korita, došlo je 1952. 1969. 1972. i 2010. godine. Od navedenih, sa najvećom veličinom zahvaćenog i poplavljenog područja bile su poplave iz 1969. godine, kada je izmješteno i privremeno zbrinuto oko 100 stanovnika iz ulica: Omladinska, Ibrahima Čelika, Sinica, Pobarnik i Kulina bana, te vodeni val od 01.12. do 04.12. 2010. godine.

Pojava vodenog vala na rijeci Drini u Goraždu dogodila se u periodu između 01.12.2010. godine u 01 sat i 03.12.2010. godine u 23 sata, u okviru koga je dostignut maksimum dana 02.10.2010. godine oko 08 sati, a koji je iznosio 343,06 m, nadmorske visine, odnosno 559 cm na vodomjeru. Na osnovu navedenih poplava iz 2010. godine, Grad Goražde je angažovao Komisiju za analizu pojave poplavnog vala na rijeci Drini u decembru 2010. godine koja je izradila „Elaborat o uzrocima i posljedicama nastanka poplavnog vala na rijeci Drini“. Ovim vodenim valom je poplavljeno 315 domaćinstava 59 pravnih lica i 105 porodica evakuisano, iz naselja Pobarnik, Luka, Sinica, ulica Ibrahima Čelika, ulica Seada Sofovića Sofe. Takođe, su bili poplavljene dijelovi MZ-a Hubjeri, Goražde I, II, III i IV, Zupčići, Vitkovići, Mravinjac, Sadba, Vranići, Osanica i Ilovača. Od ove pojave uglavnom su bili ugroženi dijelovi putnih komunikacija, preduzeća, stambeni objekti, poslovni objekti, vikendice, podrumske prostorije, poljoprivredno zemljište, voćnjaci, plastenici i drugo. Plavljenja su prouzrokovali rijeka Drina i rijeka Osanica i Podhranjenski potok.

Poplavno rizična mjesta na području Grada Goražda su u dijelu mjesnih zajednica Orahovice, Ilovača i Osanica uz rijeku Osanica, u dijelu mjesnih zajednica Berič, Bogušići i Mravinjac uz rijeku Odcka, dio mjesne zajednice Zupčići uz rijeku Biocka, dio mjesnih zajednica Osječani, Goražde I i Goražde II uz Podhranjenski potok, dio mjesnih zajednica Osanica, Vranići, Sadba, Potruša, Mravinjac, Vitkovići,

Zupčići, Goražde I, Goražde II, Goražde III, Goražde IV i Hubjeri uz rijeku Drinu. Iz gore izloženog se vidi da je od 20 mjesnih zajednica na području općine Goražde njih 18 ugroženo poplavama.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove u saradnji sa nadležnim Kantonalnim ministarstvom.	-Izrada programa redovnog održavanja i sanacije korita vodotokova,gradnja nasipa, brana, pregrada, -Obezbeđenje sredstava za održavanje i sanaciju, locirati kritične tačke i mjesta plavljenja i utvrditi mjere za otklanjanje nedostataka, -Uređenje vodotoka i vodnog dobra, -Redovno održavanje infrastrukturnih objekata koji štite od poplava.	Stalni zadatak
2.	Služba za finansije, privredu i javne nabavke.	-Vrši upravljanje vodnim javnim dobrima u vlasništvu Grada II kategorije.	Stalni zadatak
3.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo.	-Planiranje evakuacije stanovništva i zbrinjavanje materijalnih dobara iz ugroženih područja.	Stalni zadatak
4.	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove i Služba za geodetske, imovinsko-pravne poslove i katastar nekretnina	-Izgradnja i održavanje odbrambenih nasipa pored rijeka, izgradnju i održavanje adekvatnih vodoprivrednih objekata i sistema za odvođenje i prihvrat površinskih i podzemnih voda, izgradnju i održavanje propusta i kanala ispod i pored puteva i slični radovi, sanacija puteva od bujičnih voda. -obilježavanje na terenu kota, do kojih dolazi udami val, -Mape rizika od poplava.	Stalni zadatak
5.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo; Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove u saradnji sa nadležnim Kantonalnim ministarstvom i ostale Službe Grada	-Angažovanje svih raspoloživih ljudskih snaga i materijalno-tehničkih sredstava na neposrednoj odbrani od poplava u cilju zaštite ljudi i materijalnih dobara.	Vanredna situacija (stanje)
6.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo i ostale Službe Grada, pravna lica i građani Grada Goražda.	-Informisanje stanovništva,osposobljavanje, obučavanje i opremanje organizovanih snaga zaštite i spašavanja. izrada planova za smještaj, evakuaciju i zbrinjavanje iz poplavljenog područja. -Federalni hidrometeorološki zavod vršiprikupljanje podataka.	Stalni zadatak
7.	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove; Služba za inspeksijske	-Preduzimati sve predviđene mjere od strane inspekcijskih i drugih nadležnih organa u cilju spriječavanja odlaganja raznog otpadnog materijala u korita vodotoka, kao i mjere u cilju	Stalni zadatak

	poslove u saradnji sa nadležnom Kantonalnom inspekcijom, Kantonalno ministarstvo nadležno za vode	sprječavanja protuzakonite izgradnje raznih objekata iznad i pored korita vodotoka, koji mogu utjecati na smanjenje proticajnog vodotoka. -Vodno dobro priobalni pojas širine 15m od granice obale za I kategoriju a za II kategoriju 5m, -Granice vodnog dobra upisati u zemljišni katastar. Priobalni pojas za vode II kategorije u vlasništvu grada i priobalni pojas za vode I kategorije.	
8.	Crveni križ, Humanitarne organizacije i sl.	-Hitne aktivnosti za smještaj, ishranu i osiguranje drugih prijeko potrebnih uvjeta za život ugroženih i stradalih ljudi.	U uvjetima vanredne situacije

Po projektu Svjetske banke 2019. godine, izgrađena obaloutvrda od ispod mosta žrtava u Srebrenici do granice sa opštinom Novo Goražde. Nastavak na postojeću obaloutvrdu, zaštita naselja i poljoprivrednog zemljišta

Operativne mjere		
Rb	Izvršilac	Zadatak
1.	Građani	-Učešće građana na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara na poplavljenom području.
2.	Jedinice i službe za zaštitu i spašavanje i druge strukture civilne zaštite, Oružane snage BiH	-Saniranje oštećenih objekata za zaštitu od poplava; osmatranje i izviđanje stanja vodotoka, objekata i terena, pomažu u otklanjanju posljedica od poplava, -Ispumpavanje vode iz poplavljenih objekata i izvlačenje utopljenika i materijalnih dobara iz rijeka, jezera, -Snabdijevanje poplavom ugroženog stanovništva potrebnim namirnicama i drugim sredstvima radi preživljavanja, redovno praćenje i razmjena informacij o meteorološkim prilikama, redovan obilazak i prikupljanje podataka sa područja zahvaćenim poplavama.
3.	Građevinske firme i druga pravna lica	-Raščišćavanje, popravka manje oštećenih stambenih i drugih građevinskih objekata, vodovodnih, električnih, ptt i kanizacionih instalacija, puteva, mostova i drugih infrastrukturnih objekata, radi stvaranja osnovnih uvjeta za normalizaciju života na poplavom pogođenom području.
4.	Dom zdravlja Goražde i druge Zdravstvene ustanove	-Pružanje prve pomoći standardnim i priručnim sredstvima na licu mjesta, medicinska trijaža ranjenih, povrijeđenih i oboljelih ljudi, sanitetske evakuacije i transporta do najbliže zdravstvene ustanove radi pružanja opće medicinske pomoći ili do odgovarajuće specijalističke zdravstvene ustanove radi potpunog zdravstvenog zbrinjavanja.
5.	Policajska stanica Goražde odnosno MUP-a Goražde	-Obezbjeduje, reguliše saobraćaj te provodi i druge mjere za otklanjanje i ublažavanje nastalih posljedica.
6.	Gradonačelnik, Gradski Štab za CZ	-Rukovodi i kordinira aktivnostima na provođenju operativnih mjera zaštite od poplava i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, -Obezbjeduje uvjete za izvršavanje zadataka Glavnog rukovodioca odbrane od poplava prema KOP-u, -Donosi odluke o uključivanju ljudi i sredstava pravnog/pravnih lica u skladu sa KOP-om -Direktno sarađuje sa Kantonalnim Ministarstvima u vezi sa provođenjem KOP-a.

7.	Kantonalno ministarstvo nadležno za vode	-Zahtjeva od Agencije za vodno područje rijeke Save Sarajevo redovnu dostavu podataka iz Informacionog sistema o vodostajima na rijekama i o stanju snježnog pokrivača. -Vodno dobro priobalni pojas širine 15m od granice obale za I kategoriju a za II kategoriju 5m, -Granice vodnog dobra upisati u zemljišni katastar. Priobalni pojas za vode II kategorije u vlasništvu općine i priobalni pojas za vode I kategorije.
----	--	---

3.4. Zaštita od visokog snijega i snježnih nanosa

Na području Grada Goražda, tokom zimskih mjeseci se javljaju snježne padavine, a niske temperature omogućavaju zadržavanje snježnog pokrivača na površini.

Intenzitet padavina posebno je izražen od početka mjeseca novembra do kraja marta, pa je neophodna priprema kako u ovom periodu ne bi došlo do narušavanja normalnog života. Najintenzivnije padavine dešavaju se u mjesecu decembru i januaru.

Usljed većih snježnih padavina na ovim područjima može doći do otežanog ili potpunog prekida saobraćaja svih vrsta što prouzrokuje otežano snabdijevanje osnovnim životnim namirnicama, otežane proizvodnje, i drugih oblika života i rada.

Nema strogo postavljenih graničnih vrijednosti koje određuju jake padavine snijega s posljedicama po saobraćaj, dalekovode i sl. Može se uzeti sa sigurnošću da će 50 cm novog snijega prouzročiti probleme u odvijanju saobraćaja.

U planinskim predjelima Grada Goražda (MZ Orahovice, MZ Rešetnica, MZ Faočići, MZ Kraboriš, MZ Osječani) snježni pokrivač može biti od 1 do 2,0 metara.

Usljed intenzivnih padavina snijega, stvorile bi se naslage snijega veće od 50 cm na stambenim objektima čime bi bili posebno ugroženi dotrajali objekti slabije konstrukcione moći. Moguća su teža oštećenja pa i rušenja posebno baraka i ostalih montažnih objekata kao i industrijskih hala. Na području Grada Goražda, trenutno ima više ruševnih objekata na kojima bi snježne padavine izazvale oštećenja ili rušenje.

Pojava ledene kiše ili poledice može imati iste posljedice kao i snježne padavine uz mogućnost težih i lakših saobraćajnih udesa ili povreda građana posebno na padinskim dijelovima mjesnih zajednica. Posebna ugroženost u tim uvjetima je cestovnog saobraćaja, u danima sa dnevnom temperaturom ispod 0° C.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove u saradnji sa nadležnim Kantonalnim ministarstvom	-Izrada Gradskog plana i programa za zimsko održavanje lokalnih puteva i gradskih saobraćajnica, kao i planova za zimsko održavanje regionalnih i magistralnih puteva.	Početkom godine za tekuću sezonu
2.	Upravitelji zgrada i vlasnici objekata	-Uklanjanja snijega i ledenica sa krovova i čišćenje prilaza navedenim objektima.	Stalni zadatak
3.	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove u saradnji sa nadležnim Kantonalnim ministarstvom,	-Opremanje i osposobljavanje gradskih službi komunalnih i građevinskih preduzeća za zimsko održavanje puteva (nabavka i održavanje neophodne mehanizacije i opreme za uklanjanje snijega sa	Stalni zadatak

		puteva, te obezbjeđenje dovoljnih količina posipnog materijala za puteve).	
--	--	--	--

Operativne mjere			
	Izvršilac	Zadatak	
1.	Građani	-Učešće građana na raščišćavanju snijega i na zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.	
2.	Jedinice i službe za zaštitu i spašavanje i druge strukture civilne zaštite	-Zbrinjavanje ugroženih i nastradalih, osiguranje prijeko potrebnih uvjeta za život ugroženih i stradalih ljudi, -Dopremnje najneophodnijih životnih namirnica i drugih sredstava za normalan život građana koji se nalaze na područjima koja su, usljed visokog snijega i sniježnih nanosa, odsječeni od gradskog središta i drugih naselja.	
3.	Građevinske firme i druga pravna lica	-Uklanjanje snijega i sniježnih nanosa sa lokalnih, regionalnih i magistralnih puteva, gradskih i prigradskih saobraćajnica i seoskih puteva, te sa prilaza stambenim, poslovnim, javnim, zdravstvenim, školskim, industrijskim i drugim objektima, -Uklanjanje prepreka i evakuacija stanovništva i materijalnih dobara po uputama štaba CZ.	
4.	Dom zdravlja Goražde i druge Zdravstvene ustanove	-Pružanje prve medicinske pomoći i druge mjere na otklanjanju i ublažavanju nastalih posljedica.	
5.	Policijska stanica Goražde odnosno MUP-a Goražde	-Učešće na obezbjeđenju i usmjeravanju saobraćaja van zone opasnosti.	
6.	Gradonačelnik, Gradski Štab za CZ	-Rukovođenje akcijama u otklanjanju sniježnih nanosa i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.	

3.5. Zaštita od suše, olujnog vjetrova, grada i mraza

Na području Grada Goražda suša nastaje u ljetnom periodu, a može se očitovati na cijelom području Grada sa trajanjem do tri mjeseca.

Intenzivnija suša na području Grada Goražda prisutnija je u posljednjih pet godina.

Štetom od prirodne nesreće mogu se proglasiti i posljedice dugoročne nestašice vode u sistemu osiguravanja i snabdjevanja vodom, koje se javljaju kao ograničenje razvoja, pad proizvodnje, pojave hidričkih oboljenja, epidemija i sl.

Posljedice suše nepovoljno bi se odrazile na snabdjevanje vodom za piće padinskih dijelova Grada, kao i područja koja se snabdjevu vodom za piće iz lokalnih izvorišta i objekata vodosnabdjevanja.

Suša utječe i na stvaranje pogodnih uvjeta za razvoj sekundarnih štetnika, prvenstveno potkornjaka, naročito na četinarskim vrstama drveća. Ali istovremeno, ova ocjena važi i za oblast poljoprivrede, kada bi bili registrovani manji prinosi u ratarstvu i voćarstvu. Na cijelom području Grada moguća je pojava suše.

Olujni vjetrovi se javljaju u kasnim proljetnim, ljetnim i jesenjim mjesecima. Ovi olujni vjetrovi su kratkotrajni i lokalnog su karaktera. U proljetnim mjesecima utiču na otapanje snijega, a u ljetnim mjesecima su prateća pojava pljuskovitih padavina i grada, dok u jesenjim mjesecima utiču na intenzivniju pojavu padavina.

Na području Grada Goražda imamo povremenu pojavu mraza u zimskim mjesecima, imamo kasni (proljetni) i rani (jesenji) mraz koji mogu prouzrokovati veće štete na poljoprivrednim kulturama (voćnjacima, ratarskim kulturama i djelimično u plastenicima) i šumi.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za finansije, privredu i javne nabavke, u saradnji sa nadležnim Kantonalnim ministarstvom	-Edukacija stanovništva o optimalnom načinu ponašanja i života, kao i osnovnim mjerama samozaštite za vrijeme dok traju visoke temperature vazduha, -Edukacija poljoprivrednih proizvođača o mjerama i postupcima zaštite poljoprivrednih kultura od ovih nepogoda, -Preduzimanje svih neophodnih preventivnih mjera koje mogu utjecati na zaštitu od oluje i grada, -Planiranje preventivnih mjera koje mogu doprinijeti za sprječavanje nastanka šteta od mraza, posebno u poljoprivredi i voćarstvu, kao i u vodosnabdijevanju, vodoprivredi i industriji.	Stalni zadatak
2.	Služba za finansije, privredu i javne nabavke, u saradnji sa nadležnom Kantonalnim ministarstvom	-Edukacija poljoprivrednih proizvođača o mjerama i postupcima zaštite poljoprivrednih kultura od ovih nepogoda, kao i o izboru optimalnih sorti bilja i pravilnom uzgoju, -Preduzimanje svih neophodnih preventivnih mjera koje mogu utjecati na zaštitu od oluje i grada, -Informisanje i obavješćavanje stanovništva o mogućnosti pojave oluje i grada, sa mogućim posljedicama, -Planiranje unošenja poljoprivrednih i šumskih kultura otpornih na mraz, -Edukacija poljoprivrednih proizvođača,	Stalni zadatak
3.	Hidrometeorološki zavod	-Informisanje i obavješćavanje stanovništva o mogućnosti pojave mraza, sa mogućim posljedicama, kao i vjetar, grad i sl.	Stalni zadatak
4.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo. Jedinice i službe za zaštitu i spašavanje i druge strukture civilne zaštite	-Izrada plana snabdijevanja građana vodom, cisterne PVJ-e i sl. -Otklanjanje štetnih posljedica nastalih uslijed djelovanja vremenskih nepogoda – oluje i grada na okolicu.	Stalni zadatak

5.	Služba za finansije, privredu i javne nabavke, Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove	-Sprječavanje nastanka šteta od mraza, posebno u poljoprivredi i voćarstvu, kao i u vodosnabdijevanju, vodoprivredi i industriji, kroz preventivno djelovanje (osiguranje usijeva, utopljavanje, zagrijavanje i sl.)	Stalni zadatak
6.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo.	-Snadbjevanje građana pitkom vodom.	Po zahtjevu

3.6. Zaštita od epidemije, epizotije i drugih zaraznih bolesti

U proteklom periodu, do početka rata u Gradu Goraždu registrovan je veći broj epidemija zaraznih bolesti, ali i posle rata, kao što su:

Zadnja registrovana epidemija zarazne žutice, registrovana je na lokalitetu naselja Belvedere, 1989. godine, sa 20 oboljelih osoba. Takođe, 1980. godine, je registrovana epidemija zarazne žutice, sa 150 oboljelih.

Epidemije morbile (krzamak) registrovane su 1997. godine sa 120 oboljelih osoba, sa nastavkom u 1998. godini sa još 61 oboljelom osobom.

Epidemije gripa registrovane su u: januaru 1998. godine sa 1023 oboljele osobe, februaru 1999. godine sa 758 oboljelih osoba, januar 2000. godine sa 1131 oboljelom osobom, februar 2001. godine sa 952 oboljele osobe, februar 2002. godine sa 646 oboljelih osoba, marta 2003. godine sa 453 oboljele osobe i marta 2004. godine sa 1103 oboljele osobe.

Na području Grada registrovani su 2009/2010. godine i slučajevi gripe A H₂N₁ kada su su bila i 2 smrtna slučaja. Prisutni su i slučajevi tuberkuloze. Pored oboljenja od zarazne žutice na području Grada, bilo je i sporadičnih zaraznih oboljenja (dizenterija, salmoneloza, enterokolitis, rubeola, varicela, parotit epidemika, scarlatina, skabijesa, streptokoknih angina i sl.).

Na području Grada Goražda mogu se javiti u manjem obimu, veoma opasne zarazne bolesti životinja i to: atipična kuga peradi, bedrenica, bjesnilo, infektivna anemija konja, kuga konja, kuga pčelinjeg legla, plućna zaraza goveda, slinavka i šap, svinjska kuga, tuberkuloza, aktivna metiljavost ovaca i goveda, enterotoksemija ovaca i dizenterija jagnjadi, šušakavac i drugi anaerobi, zarazna šepavost ovaca, šuga ovaca, trihinelozna svinja, trihomonijaza i vibriza goveda, groznica i bruceloza papkara i dr

Na području Grada mogu se pojaviti zarazne bolesti životinja, od kojih mogu oboljeti i ljudi. Prenošenje tih bolesti na čovjeka može se izvršiti putem dodira čovjeka i oboljele životinje, ujedom, korištenjem zaraženog mesa i sl. Neke od bolesti izazivaju vrlo teška oboljenja kod čovjeka, uključujući i smrt. To su: bedrenica (crni prišt), sakagija, tularemija, papagajska bolest, bjesnilo, Q-groznica, bruceloza i dr.

U 2016. godini, došlo je do pojave bolesti ovaca i goveda „Plavi jezik“, gdje došlo do uginuća većeg broja ovaca kod određenog broja farmera. Za suzbijanje ove bolesti iz namjenskih sredstava civilne zaštite je izdvojeno 3.000,00 KM, Službi za vetreinarske poslove.

Zarazne bolesti predstavljaju veliku grupu bolesti ljudi koje su izazvane patogenim mikroorganizmima (bakterije, virusi, i sl.) kod zaraznih bolesti postoji mogućnost lakog prenošenja sa zaraženog (infektivnog) organizma na zdravu osobu i sposobnost ka masovnom (epidemijskom) širenju. Pojavljivanje epidemije, zaraznih bolesti, sa velikim brojem oboljelih, izaziva velike ljudske žrtve i nanosi velike štete u materijalnim dobrima. Ono što je obilježilo 2020. i 2021. godinu, u svijetu, pa i u BiH je nova vrsta Coronavirusa (COVID-19) i njegovo širenje izvan NR Kine gdje se pojavio u novembru 2019. godine, uzrokujući gubitak života u mnogim zemljama i pretvarajući se u pandemiju. Respiratorna zarazna bolest proširila se u cijelom svijetu. Prvi slučaj ove infekcije registrovan u Bosanko-podrinjskom kantonu Goražde, Grad Goražde, je 19.03.2020. godine. U proteklom periodu 2021. godine (26.10.2021.) na području Bosansko-podrinjskog kantona Goražde registrovano je 2.223 oporavljenih

inficiranih osoba, 33 aktivno zaraženih, sa smrtnim ishodom 90 (83 iz Goražda, 5 iz Ustikoline i 2 iz Prače), te veliki broj asimptomatskih slučajeva.

Na osnovu Zaključka Vlade FBiH od 31.01.2020.godine, te Naredbom Ministarstva zdravstva FBiH od 03.02.2020.godine, Ministar za socijalnu politiku, zdravstvo, raseljena lica i izbjeglice Bosansko-podrinjskog kantona Goražde je donio rješenje o imenovanju Kriznog štaba i to 14.02.2020.godine. Ispred Grada Goražda, je imenovan član Kriznog štaba i to Samira Drakovac. Štab djeluje kao operativno stručno tijelo, uz napomenu da djeluje naredbodavno, osim u uvjetima dok je trajalo stanje nesreće (16.03.-31.05.2020.) kada postaje savjetodavni organ, a upravljanje nesrećom preuzimaju Štabovi civilne zaštite.

U proteklom periodu 2021.godine, zdravstveni sistem je bio jako opterećen, te i stalni apel građanima u pogledu odgovornosti u poštivanju naredbi i preporuka, te pozivanje na savjest i solidarnost. I u budućnosti se mogu očekivati epidemije kojim mogu biti ugroženi ljudi, ali i epizotije kojom su ugrožene životinje, a zaštita i spašavanje traži angažovanje više aktera, finansijskih sredstava i profesionalaca.

Napominjemo, da je krajem decembra 2020.godine, registrovana vakcina i počelo vakcinisanje, a sam proces u BiH je počeo u 2021.godini, kao i na području Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Dom zdravlja u saradnji sa Zavodom za javno zdravstvo BPK-a Goražde	-Praćenje higijensko-epidemioloških prilika i podataka o svim faktorima koji mogu izazvati pojavu i širenje zaraznih bolesti, Higijensko-epidemiološko izviđanje, epidemiološko snimanje situacije na terenu, te aktivno otkrivanje oboljelih ljudi od zaraznih bolesti, - Provođenje svih mjera na izolaciji sumnjivih i oboljelih ljudi od zaraznih bolesti i bezbjedan prijevoz oboljelih do medicinskih ustanova, -Vrše organiziranje i provođenje aktivno/pasivne imunizacije stanovništva i hemoprofilaktičnih i drugih mjera radi prevencije, a shodno nastaloj situaciji na terenu, -Osiguravanje higijenski ispravne vode za piće, kao i sanitarna zaštita izvorišta i objekata za javno snabdjevanje vodom za piće, -Izrada planova za provođenje mjera u cilju sprečavanja epidemija.	Stalni zadatak
2.	JKP "6. mart" i JP „Veterinarska stanica“ Goražde	-Uklanjanje, identifikacija i pokop poginulih ljudi, uklanjanje leševa uginulih životinja, liječenje oboljelih životinja; -Izrada planova za provođenje mjera u cilju sprečavanja epizotija, ili suzbijanje bolesti.	Stalni zadatak
3.	Nadležne zdravstvene ustanove u saradnji sa Kantonalnom inspekcijom	-Kontrolu prehrambenih proizvoda i ispravnosti vode.	Stalni zadatak

3.7. Zaštita od biljnih zaraznih bolesti

Na teritoriji Grada Goražda utvrđeno je stalno prisustvo jednog broja biljnih bolesti i štetočina, koje se po značaju dijele na karantenske i ekonomski štetne.

Od ukupne površine, površina poljoprivrednog zemljišta iznosi oko 40% a površina šume i šumskog zemljišta iznosi oko 60 %.

Zaštita i spašavanje bilja i biljnih proizvoda od radijacijske, hemijske i biološke kontaminacije i svih drugih oblika zagađenja, kao i zaraznih bolesti i štetočina ima veliki značaj u Gradu Goraždu.

Budući da je hrana kao strateški proizvod bitan uvjet za održanje i reprodukciju ljudi, bez obzira da li se radi o uvjetima mira ili rata, to se njenoj proizvodnji i čuvanju mora posvetiti posebna pažnja. Iskustva iz agresije na Bosnu i Hercegovinu su to potpuno potvrdila.

Poljoprivredne kulture i uopšte sve biljke, kao i svi proizvodi od bilja, koji se čuvaju do trenutka upotrebe u različitim skladištima, neprestano su podložni napadu uzročnika bolesti i štetočina. Štete od navedenih faktora vrlo često dostižu do 30%, a česte su godine kada bolesti i štetočine naprave i veće štete.

Najčešće biljne bolesti i štetočine, koje su se do sada javljale na području Grada su: trulež plodova na voćkama, plamenjača krompira, plamenjača šljive, hrđa šljive, viroza krompira, šarka šljive. Biljne štetočine koje se javljaju su: krompirova zlatica, lisna uš, jabučni cvjetojed, žilogriz, šljivin savijač, buhvači, jabučni moljac, kupusar, lisna buba, voćna pipa i dr.

Pored ovih ekonomski štetnih biljnih bolesti i štetočina na našem području su registrovane i karantinske bolesti, kao što su: Vilina kosica, šarka šljive, kalifornijska štitasta uš. Dok Vilina kosica i kalifornijska štitasta uš nanose znatne štete, dotle je pojava šarke šljive virusnog oboljenja dovodi do toga da se zaraženi šljivici moraju krčiti. Znatne štete na našem području čini i krompirova zlatica.

Pojedine biljne bolesti i štetočine (šarka šljive, kalifornijska štitasta uš i gar crnog luka i dr.) pričinjavaju velike ekonomske štete i predstavljaju stalnu opasnost za uzgoj pojedinih kultura, naročito šljive požegače i sjemenskog luka na području Grada Goražda.

Takođe, treba istaknuti da je nepreduzimanje odgovarajućih i blagovremenih fitosanitarnih mjera dovelo do proširenosti zlatice kukuruza, *Diabrotica virgifera virgifera* LeConte, čije prisustvo ugrožava proizvodnju kukuruza.

Stvarno stanje naših šuma je znatno lošije po strukturi, prirasnoj snazi i kvalitetu, po obrastu i u prostornom izgledu šume čine zaštitni pokrov, koji apsorbira kišu, reguliše vodene tokove, sprečava bujice i poplave.

Iako su šume na nekim dijelovima Grada Goražda u periodu «planskih sječa» (1970-1992) i u ratnom periodu znatno devastirane, ipak su zadržale prirodnu strukturu, koja pravilnim gospodarenjem osigurava prirodno podmlađivanje, potrajnost gospodarenja, te značajne opštekorisne funkcije.

U šumama sa područja Grada do sada nije bilo većih napada biljnih bolesti i štetočina, a u mogućnosti manjeg intenziteta kao biljne bolesti i štetočine se mogu pojaviti: bolesti izazvane gljivicama, potkornjaci, gubar i gundelj.

Ips typographus L. (potkornjak) najčešće se masovno javlja u šumama smrče koje rastu izvan optimalne visinske zone njene prirodne rasprostranjenosti i u pravilu onda kada nastanu jači poremećaji djelovanjem vanjskih utjecaja (loša higijena šuma, suša, mehaničko oštećivanje stabala itd.). Tada je ovaj potkornjak prvorazredni štetnik. Zbog odsustva sistemskog praćenja razvoja ovog potkornjaka, njegova gustoća populacije u našim uvjetima uvijek je blizu granice štetnosti, tako da se štete javljaju i tamo gdje je smrča u optimumu, što potvrđuju istraživanja o pojavi ranijih masovnih pojava ovog potkornjaka u Bosni i Hercegovini.

U 2014. godini je JP „Bosansko-podrinjske šume“ na području Grada Goražda spalilo i uništilo 83m³ crnogorične šume (smrče), na lokalitetu Biserna, koje je bilo zaraženo potkornjakom. (prema podacima radnika pomenutog preduzeća).

Navedene biljne bolesti i štetočine uticale su na smanjenje prinosa, kvaliteta i vijeka trajanja vrsta u poljoprivredi i šumarstvu.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Nadležna gradska služba za finansije , privredu i javne nabavke u saradnji sa JP „Bosansko-podriinjske šume“, „Agropodrinje“ „AGROS“, udruženja iz oblasti poljoprivrede i prerade.	Izrada plana za poduzimanje preventivnih mjera i provođenje mjera zaštite od pojave biljnih bolesti.	Stalni zadatak

3.8. Zaštita od požara, eksplozija i drugih havarija

Požari su česta pojava na području Grada, postoji stalni rizik za njihovu pojavu a osnovni razlog su zapuštena imanja i nepažnja građana prilikom čišćenja tih imanja.

Najveći broj šumskih požara registrovan je u mjesecima mart - avgust, a zahvatali su veće površine i oni su izazivali veće indirektno materijalne štete od direktnih, a bilo je potrebno angažovanje većeg broja vatrogasaca i stanovništva, kao i upotreba znatnih tehničkih sredstava.

Gusto naseljeno područje grada nosi sa sobom stalne rizike od pojave požara i njegovog naglog širenja. Uže gradsko područje metodološki je podijeljeno na požarne sektore-zone, te je analiza procjene ugroženosti rađena po pojedinim sektorima.

Područje požarnog sektora br. 1 nalazi se u sjevernom dijelu užeg gradskog područja. Unutar ovog sektora se kao prepreka za širenje požara mogu izdvojiti Podhranjenski potok, ulice: Maršala Tita, Seada Sofovića-Sofe, Prva slavna Višegradska brigada, Meha Drljevića, Alije Hodžića, Himza Čurevca, Edina Plakala, 31. Drinske brigade, Sinan-paše Sijerčića.

U ovom dijelu gradskog područja su prisutni raznorazni sadržaji, kao što su uprava i administracije, Grad i Kanton, dva objekta ambulanti porodične medicine, Srednja stručna škola Džemal Bijedić, OŠ "Husein ef. Đozo", firme: „Zlatna nit“, Tržni centar „Škafa“, „ATTP Centroprevoz“, „Konzum“, jedna benzinska pumpa („Energopetrol“ i „ATTP Centroprevoz“), veći broj manjih trgovinskih radnji, ugostiteljske i zanatske radnje i stanovanje. Stambena funkcija se odvija u stambenim zgradama (spratnost do P+11) u ul: Trg branilaca, Kulina bana, Sinan paše Sijerčića, M. Tita, Jusufa Duhovića, Meha Drljevića, Seada Sofovića Sofe, Prva slavna Višegradska brigada, objektima sa bivšim hotelom "Gradina" i individualnom tipu stanovanja, posebno izražen u Ulica Alije Hodžića i Ulica Šukrije Kukavice. Postoje povoljni uvjeti širenja nastalih požara na susjedne objekte, čemu pogoduje vrsta i gustina naseljenosti. Ovi reoni su sa najvećim požarnim opterećenjem u gradu. Dograđeni spratovi na zgradama u Ulica M. Tita, Jusufa Duhovića i Meha Drljevića imaju povoljne uvjete za izbijanje požara.

Područje požarnog sektora br. 2 nalazi se u južnom dijelu užeg gradskog područja. Prepreke širenju požara u ovom sektoru su ulice: Zaima Imamovića, 43. Drinske brigade, Ferida Dizdarevića, Zdrastvenih radnika, Fočanska, Agana Imamovića, Rabite, Ruždije Islamagića, Naselje Panorama i Zife Fazlagića, te mnogobrojne ozelenjene i neizgrađene površine između objekata u vidu gradskog zelenila, dvorišta, bašte.

U ovom dijelu gradskog područja dominira stambena funkcija, gdje se spratnost stambenih zgradakreće do P+8), prisutni su i: JU Dom zdravlja Dr: „Isak Samokovlija“, JZU „Kantonalna bolnica“, JU „Centar za kulturu“, „BH Telecom“, „BH Pošta“, K MUP Goražde, Općinski sud i Kantonalno tužilaštvo, jedna osnovna i dvije srednje škole, JP Sportsko kulturno privredni Centar, firme: MPI „Mlin Ustikolina-Gradska pekara Goražde“ i još tri pekare manjeg kapaciteta, „Emka Bosnia“, „Emka Bekto“, benzinska pumpa „HIFA“ DTS Šped poslovna jedinica Goražde, JU Veterinarska stanica, „BINGO“, „Lepenica kompani“, stovarište „Vavlica“, veći broj manjih trgovinskih radnji i ugostiteljski objekti i dr.

U ova dva požarna sektora objekti su građeni od otpornijeg građevinskog materijala, izuzev drveta u krovnoj konstrukciji i gorivog materijala upotrijebljenog za opremanje enterijera.

Područje požarnog sektora br. 3 čini Industrijska zona „Pobjeda“ u čijem su sastavu sljedeća preduzeća: „Pobjeda Rudet“ dd, „GINEX“ dd, „TAG“ doo i „Pobjeda tehology“, i još novih subjekata, a lociran je na udaljenosti 1 km od samog centra grada. Uvjet zaštitnih zona čitavog kompleksa i okolnih objekata je zadovoljena. Pristupne saobraćajnice su propisano izgrađene, dimenzionirane za teški saobraćaj i mogu da prime opterećenje savremenog vatrogasnog vozila.

Područje požarnog sektora br. 4 čini kompleks objekata bivšeg UNIS HI „Azot“ Goražde i TPO, međutim usljed ratnih dejstava Fabrika HI „Azot“ Vitkovići, je uništena i prestala sa radom, tako da je poslije rata na pomenutom mjestu formirana industrijska zona Vitkovići, te naselje Vitkovići udaljenosti 5 km od Goražda, uz magistralni put Goražde-Foča. Zaštitne zone između objekata kruga i infrastrukture okolnih objekata su zadovoljene. U zoni ovog požarnog sektora egzistiraju firme: „Prevent Goražde“, „Prevent Safety“, „Bekto Precisa“, „Emka Bosnia“, „Janjina“ d.o.o. Goražde i „TZS“ Export-Import d.o.o. Goražde i još novih subjekata. Spratnost stambenih zgrada kreće se do P+7, a prisutno je stanovanje individualnog tipa.

Za sve navedene požarne sektore snadbijevanje vodom riješeno je vodozahvatom iz Drine u Vitkovićima sa pumpnim stanicama za vodu, za gradski vodovodni sistem.

Hidranske instalacije su u funkciji, dok je u stambenim zgradama izvršena adekvatna popuna sa PP aparatima.

Analizom elektroenergetskih instalacija (mreže i zračne instalacije), konstatovano je stanje funkcionalnosti i ispravnosti, kao preduvjet za njihovu pouzdanost.

Iz navedena 4 požarna sektora, na širem gradskom području općine navedeni su značajni objekti sa aspekta protivpožarne zaštite.

Veliki rizik od izbijanja požara predstavljaju i značajne poljoprivredne i šumske površine, uz znatne materijalne štete. Posebno su ugrožene šumske kulture i četinarske šume.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo Sva pravna lica i privredna društva	-Izrada planova zaštite od požara u skladu sa zakonom, od strane svih subjekata koji su obavezni raditi ove planove.	Stalni zadatak (ažuriranje)
2.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo, Pravna lica i privredna društva, Upravitelji u zgradama	-Organiziranje, opremanje, obučavanje i uvježbavanje snaga za gašenje požara, -Opremanje i osposobljavanje službi zaštite i spašavanja osnovanih u privrednim društvima.	Stalni zadatak
3.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo -odsjek za protivpožarnu zaštitu- PVJ-a JP Bosansko-podrinjske šume Goražde	-Osiguranje opreme i sredstava za gašenje šumskih požara, te druge mjere zaštite od požara na otvorenom prostoru, -Planirati i provoditi zaštitu od požara u saobraćaju, planirati i provoditi zaštitu od požara u šumama, na šumskom i poljoprivrednom zemljištu, planirati i provoditi zaštitu od požara prirodnog i kulturno – istorijskog nasljeđa, -Organizovati vatrogasna dežurstva.	Stalni zadatak

4.	Nadležne gradske službe u saradnji sa Kantonalnom inspekcijom	-Redovna kontrola od strane nadležnih organa na provođenju preventivnih mjera zaštite od požara u preduzećima i drugim ustanovama.	Stalni zadatak
5.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo i PVJ-a, pravna lica, subjekti.	Obuka i vježbe iz oblasti protivpožarne zaštite, uposlenici, učenici, povjerenici.	Stalni zadatak

Operativne mjere			
	Izvršilac	Zadatak	
1.	Građani	-Učešće građana u gašenju požara, spašavanju ljudi i materijalnih dobara	
2.	JP „Bosansko-podrinjske šume“	-Higijena ogorjelih površina,pošumljavanje izgorjelih površina.	
3.	Građevinske firme i druga pravna lica	-Izgradnja prilaznih puteva i prolaza za vatrogasna vozila i tehniku, -Izgradnja požarnih stepeništa i pomoćnih izlaza.	
4.	Dom zdravlja Goražde i druge Zdravstvene ustanove	-Pružanje prve medicinske pomoći.	
5.	Policijska stanica Goražde	-Učešće na obezbjeđenju i usmjeravanju saobraćaja van požarane zone.	
6.	Gradski Štab za CZ	-Kordinira aktivnostima i usmjerava na provođenju operativnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.	
7.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo u saradnji sa Jedinicama i službama za zaštitu i spašavanje	-Hitne aktivnosti za smještaj, ishranu i osiguranje drugih prijeko potrebnih uvjeta za život ugroženih i stradalih ljudi,organizovanje prikupljanja i raspodjele pomoći nastradalom stanovništvu,prikupljanje podataka i utvrđivanje obima posljedica nastalih od djelovanja nesreće,procjena pričinjenih šteta od posljedica požara.	

3.9. Zaštita od radioaktivnog zračenja zraka, zemljišta, vode i namirnica biljnog i životinjskog porijekla

Na području Grada Goražda, u bližoj prošlosti, nije registrovana značajnija biološko-hemijska zagađenost zraka, zemljišta i vode, te namirnica biljnog i životinjskog porijekla.

Emisija materija zagađivača u Gradu Goraždu prostorno je vrlo neravnomjerna i najveće opterećenje trpe urbani dijelovi Grada.

Na području Grada povremeno dolazi do kontaminacije namirnica biljnog i životinjskog porijekla raznim mikro organizmima, čije posljedice su pojedinačni slučajevi trovanja ljudi ili slučajevi epidemija trovanja hranom kod ljudi, manjih razmjera.

Trajanje kontaminacije namirnica biljnog i životinjskog porijekla, raznim zagađujućim materijama, je bilo relativno kratko zbog toga što se kontaminirane namirnice uklanjaju, iz prometa, odnosno upotrebe, odmah nakon otkrivanja kontaminacije.

Na području Grada je konstantno prisutna, u manjoj mjeri, zagađenost vazduha, vode i zemljišta raznim hemijskim materijama, prašinom, pepelom i čađi. Posebno je to bio slučaj u periodu prije posljednjeg rata u BiH, kada je punim kapacitetom radila hemijska i druga industrija i postrojenja.

Zagađenost vazduha štetnim hemijskim materijama, prisutna je u određenom stepenu, tokom čitave godine, a naročito u zimskom periodu, kao posljedica prisustva zagađujućih materija, iz industrijskih i energetskih postrojenja, zatim izduvnih gasova motornih vozila i iz pojedinačnih ložišta, iz domaćinstava koja se griju na čvrsta goriva.

Zagađenost vodotoka je, također, povremeno prisutna, kao posljedica nedozvoljenog ispuštanja štetnih hemijskih materija iz proizvodnih kapaciteta („Ginex“, „PTG d.o.o. Goražde“ i „Pobjeda Rudet“), kao i ispuštanja komunalnih otpadnih voda u vodotoke, bez prethodnog prečišćavanja.

Vodotoci su izloženi zagađenju, također, i na područjima većih urbanih naselja, gdje se komunalne i druge gradske otpadne vode ispuštaju u vodotoke bez prethodnog prečišćavanja.

Kontaminacija zemljišta komunalnim čvrstim i drugim otpadnim materijalom, kao i tehnološkim otpadom, prisutna je na području cijelog Grada gdje se nalaze «divlje» deponije čvrstog komunalnog i drugog otpada, kao i tehnološkog otpada.

Zrak, voda, zemljište i namirnice biljnog i životinjskog porijekla na području Grada Goražda, mogu biti ugroženi i kontaminirani od više sredstava iz različitih izvora sa više ili manje opasnosti i trajanja.

Stalno je prisutna potencijalna opasnost i od prekomjernog zagađenja atmosfere izazvanog potencijalnim havarijama na tehnološkim postrojenjima, posebno namjenske industrije, gdje bi bilo posebno ugroženo naselje Goražda. Prema tome, a prema načinu preventivne zaštite, može se očekivati i različiti broj povrijeđenih i nastradalih građana.

Otpad predstavlja jedan od prioritarnih problema zaštite okoliša u Gradu Goraždu. Problemi pri upravljanju otpadom potiču, između ostalog, iz dosadašnjeg društvenog odnosa prema otpadu i načina upravljanja, pomanjkanja horizontalne i vertikalne upravljačke strukovne usklađenosti i organizovanosti, pomanjkanja *pravnih propisa* i ekonomskih mjera. Problem migracije stanovništva uslijed ratnih razaranja je dodatno utjecao na pogoršanje stanja.

Praktično, sa područja Grada Goražda se komunalni i drugi otpad se vozi trenutno u „Šišeta“ u Goraždu na deponiju, a koja će biti sanirana kada se steknu uvjeti za aktiviranje i stavljanje u funkciju deponije na Trešnjici.

U Gradu Goraždu, kao jedina mogućnost upravljanja kako komunalnim tako i opasnim otpadom (industrijskim, medicinskim i ostalim opasnim otpadom) imamo odlaganje na postojeće lokalne divlje deponije, pri čemu je većina tih odlagališta na nepovoljnim lokacijama i tehnički neopremljena. To praktično znači da su postojeća odlagališta otpada i deponije bez odgovarajućeg projektnog rješenja, neograđeni, neodplinjeni, ne pokrivaju se inertnim materijalom, neriješeni problemi procjednih voda i potrebnih infrastrukturnih sadržaja, itd.

Preventivne mjere			
R b	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove u saradnji sa JKP „6 Mart“	-Uklanjanje divljih deponija, -Stavljanje u funkciju deponije Trešnjica.	Stalni zadatak
2.	Vlasnici privrednih društava	Obezbeđenje provođenja propisa iz oblasti zaštite od radioaktivnog i drugog zagađenja zraka iz zemljišta, vode i namirnicabiljnog i životinjskog porijekla.	Stalni zadatak
3.	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove	-Poštovanje ekoloških normi, kod izdavanja okolinske saglasnosti, za rad industrijskih, hidroenergetskih i drugih privrednih preduzeća, ugostiteljskih objekata, benzinskih pumpi, hemijskih čistiona i drugih zanatskih radnji, sa	Stalni zadatak

		aspekta zaštite od zagađivanja vazduha, vodotoka i zemljišta.	
4.	Nadležne gradske službe u saradnji sa Kantonalnom inspekcijom	-Redovni inspekcijski nadzor i kontrola kvaliteta namirnica biljnog i životinjskog porijekla, inspekcijski nadzor i preduzimanje zakonom predviđenih sankcija kod odlaganja otpadnog materijala na «divljim» deponijama otpadnog materijala.	Stalni zadatak
5.	Zavod za javno zdravstvo u saradnji sa JKP „6 Mart“	-Redovna kontrola higijenske ispravnosti vode za piće u gradskim i lokalnim vodovodima, te javnim česmama, bunarima, izvoristima i drugim individualnim vodnim objektima.	Stalni zadatak
6.	Zavod za javno zdravstvo FBiH	-Mjerenja radioaktivnog zračenja u atmosferi, vodi i namirnicama biljnog i životinjskog porijekla.	Stalni zadatak

3.10. Zaštita od neeksplozivnih ubojitih sredstava /NUS-a/ i minskoeksplozivnih sredstava /MES-a/

Poslove koji se odnose na problematiku uklanjanja mina i NUS-a, vrše jedinice civilne zaštite za uklanjanje mina i NUS-a (u daljem tekstu: timovi za deminiranje) na način regulisan Zakonom o deminiranju u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 5/02) i Standardom za uklanjanje mina i NUS-a u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Standardi BiH) i Standardnim operativnim procedurama uklanjanja i uništavanja NUS-a, koje donosi direktor Federalne uprave (u daljm tekstu: SOP).

Mjere zaštite od NUS-a ne odnose se na sljedeća sredstva:

- neeksplozivne diverzantsko-terorističke naprave koje su predmet krivičnog djela ili prekršaja i spadaju u isključivu nadležnost organa unutrašnjih poslova;
- potrebe Oružanih snaga BiH u postupku uklanjanja i uništavanja upotrijebljenih, a neeksplozivnih ubojitih sredstava za vrijeme i poslije obuke i vježbi njenih pripadnika, kao i NUS-a kojem je istekao rok upotrebe ili je nepouzdan pa ga treba uništiti;
- otpadne tvari u proizvodnji naoružanja i vojne opreme privrednih društava koja se bave tim poslom.

Za zaštitu i spašavanje od neeksplozivnih ubojitih sredstava, na nivou Kantona funkcionišu dva osposobljena i opremljena tima A i B tim Federalne uprave civilne zaštite. Od zaostalih minskih polja ugrožena su područja između borbenih linija sukobljenih strana. Ukupna sumljiva površina od postojanja mina i minskih polja na području Grada iznosi oko 18.300.000 m², do sada deminirano 4.673.644,66 m²

Sumljive površine od postojanja mina i minskih polja na području Grada stalna su prijetnja po stanovništvo. Postoji nekoliko grupa koje se izlažu visokim rizicima stradanja od mina. U najveću grupu spadaju interno raseljena lica i povratnici, koji se vraćaju u svoje domove i koji iz ekonomskih razloga svjesno ulaze u rizična područja izlažući opasnostima i sebe i svoje bližnje.

Nemogućnost korištenja sumljivih površina ima i ekonomske posljedice: realizacija infrastrukturnih projekata, korištenje poljoprivrednog zemljišta i iskorištavanje šuma i sl.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo, Vladine i nevladine organizacije, Obrazovne ustanove	-Stalno upozoravanje stanovništva na opasnost od zaostalih mina, minskoeksplozivnih i neeksplozivnih ubojitih sredstva putem svih vrsta usmenih, pisanih i elektronskih medija, je jedan od najvažnijih segmenata preventivne zaštite.	Stalni zadatak

		-Edukacije građana putem aktivista Međunarodnog komiteta crvenog križa i stručnim predavanjima i praktičnim objašnjenjima u režiji stručnih lica iz Civilne zaštite, te vladinih i nevladinih organizacija, treba da bude zadatak koji ima trajni karakter, -Poseban akcenat treba da bude usmjeren na edukaciju školske djece i omladine, kroz redovne časove nastave i prigodna predavanja.	
2.	Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastvo i Centar za uklanjanje mina /MAC/ Sarajevo	-Obilježavanje kontaminiranih zona odgovarajućim znacima (minska polja) također treba da bude jedan od prioritarnijih zadataka sa ciljem predupređenja neželjenih posljedica, -Izrada plana deminiranja i obezbjeđenje finansijskih sredstava.	Stalni zadatak
3	Federalni A i B timovi za uklanjanje NUS-a	-Spašavanje nastradalih osoba, usljed aktiviranja zaostalih mina, minsko-eksplozivnih i neeksplozivnih ubojitih sredstava, obavljaju samo stručna i za te poslove ovlaštena lica i institucije, to su prije svega specijalizovani timovi civilne zaštite, osposobljeni, obučeni i opremljeni za izvlačenje stradalih iz područja gdje se desio tzv. minoincident.	U incidentnim prilikama

3.11. Zaštita u saobraćaju (drumskom, vodnom i zračnom).

Najosjetljivija grana saobraćaja na djelovanje vremenskih uvjeta odnosno prirodnih i drugih nesreća su saobraćajnice, odnosno drumski saobraćaj. Razgranatost putnih pravaca, klimatski uvjeti, konfiguracija zemljišta i geografski položaj saobraćajnica u Gradu Goraždu, neposredno uvjetljavaju odvijanje i utječu na sigurnost odvijanja saobraćaja. Putevi i objekti na njima izloženi su odronima koji ugrožavaju putnu infrastrukturu, a uglavnom se pojavljuju kao posljedica tehničke nedovršenosti pojedinih putnih pravaca.

Nepropisano izvedene kosine i strmine i drugi elementi najčešće su uzroci pojavama odrona.

Pokrivenost Grada mrežom gradskog javnog saobraćaja je relativno dobra. Veliki problem za njegovo nesmetano odvijanje, predstavljaju opterećenja takozvane špice. Još teža situacija je sa autobuskim linijama obzirom na neuređenost stajališta i velikog broja individualnih vozila, kao i vozila u mirovanju. Analogno saobraćaju u kretanju i kod saobraćaja u mirovanju, postoji disproporcija, između potreba i raspoloživih površina.

Specifičan problem našeg Grada predstavlja nedostatak prostora za parkiranje vozila, što doprinosi pojavi masovnog nepropisnog parkiranja na svim javnim mjestima, počevši od trotoara, raskrsnica, zelenih površina i dr.

Na području Grada Goražda nemamo zračnih luka, a preko vazdušnog prostora iznad područja Grada odvija se zračni promet. Do sada, nije bilo nesreća zrakoplova na području Grada.

U toku dana, najveći broj saobraćajnih nezgoda prosječno se desi u periodu od: 06-09, 13-16 i 20-23 sata.

U odvijanju vodnog saobraćaja na vodama koje teritorijalno pripadaju Gradu Goraždu nisu zabilježene značajnije nezgode koje su za posljedice imale i ljudske žrtve. Nesreće su se, uglavnom, dešavale uslijed prevrtanja ili sudara plovniha objekata (čamaca, splavova i dr.). Kao uzroci ovih incidenata bili su loši vremenski uvjeti (vjetar, slaba vidljivost uslijed magle, visoki talasi i dr.), neprilagođenost brzine uvjetima plovidbe, neobučenosť upravljača plovniha objekata-vožnja čamca bez položenog ispita, kao i neispravnosti čamaca.

Do težih saobraćajnih nezgoda može doći na svim putnim komunikacijama na području Grada, a očekivati je značajnije ljudske gubitke i materijalne štete na putnim komunikacijama na kojima je intenzivnije odvijanje drumskog saobraćaja (magistralni i regionalni putni pravci, kao i na području urbanih naselja).

Uslijed većih padavina, kada dođe do izlivanja rijeka, u prvom redu rijeke Drine, kao i njenih pritoka, postoji mogućnost plavljenja puteva i prekida saobraćajnih komunikacija.

Održavanje puteva u zimskom periodu uključuje obavezu redovnog uklanjanja snijega sa kolovoza i druge radnje koje imaju za cilj sprečavanje poledice, postavljanje vještačkih objekata za odbranu od smetova i nanosa i sl.

Isto tako, potočne bujice izazvane većim padavinama atmosferskog taloga u jesenjim i proljetnim danima, kao i magle i odron kamena na pojedinim dijelovima saobraćajnice mogu ozbiljnije ugroziti saobraćaj, kao i u zimskim uvjetima.

Procjenjuje se da bi u slučaju saobraćajnih nesreća u odvijanju drumskog saobraćaja bilo povrijeđenih i nastradalih osoba. Brzina izvođenja akcija zaštite i spašavanja može biti usporena i otežana u slučaju da se nesreća dogodi u teško pristupačnim područjima (korito rijeke Drine, planinska područja i područja zagađena minama). Broj povrijeđenih i nastradalih osoba povećao bi se da do nesreće dođe u naseljenim mjestima, a nesreća sa najtežim posljedicama bi se dogodila u slučaju rušenja zrakoplova na urbano područje Goražda.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	MUP Bosansko-podrinjskog kantona Goražde	-Praćenja pojava, prikupljanja i obrade kao i prezentiranja podataka, permanentno sačinjavanje analiza po mjestu, vremenu i uzrocima nastanka saobraćajnih nezgoda, te na osnovu analiza usmjeravati službu PU Goražde u cilju smanjenja broja saobraćajnih nezgoda, kao i prekršaja iz oblasti sigurnosti saobraćaja na putevima; -Obezbijediti prisustvo većeg broja policajaca čiji bi pravilan razmještaj i aktiviranje raspoložive tehnike bio u skladu sa izvršenim analizama ove PU vezanih za kritične saobraćajnice na području Grada Goražda, tj. službenike policije usmjeravati na ugrožene lokalitete radi preduzimanja aktivnosti u skladu sa zakonom, a sve u cilju podizanja stanja sigurnosti saobraćaja na veći nivo.	Stalni zadatak
2.	MUP Bosansko-podrinjskog kantona - PU Goražde u sardnji sa nadležnom Kantonalnom	-Pojačati nadzor nad radom svih auto škola registrovanih na području Grada Goražda;	Stalni zadatak

	inspekcijom i Gradskom sudom za prekršaje	-Pojačati nadzor nad radom tehničkog pregleda motornih vozila; -Pojačati mjere prema povratnicima u vršenju saobraćajnih prekršaja;	
3	MUP Bosansko-podrinjskog kantona – PU Goražde u saradnji sa nadležnom Obrazovnom ustanovom (srednja, osnovna škola, dječija obdaništa i dr.)	-Animirati sredstva informisanja koja bi organizovala edukativne emisije na temu saobraćaja, a također učešća moraju uzeti i druge organizacije (MZ, udruženje građana itd.) na organizovanju i provođenju saobraćajno-obrazovnog i preventivnog rada, te razvijanje saobraćajne svijesti, kulture i solidarnosti u međusobnim odnosima učesnika u saobraćaju; -Konstantno održavati program aktivnosti obuke učenika osnovnih škola sa temom “Djeca u saobraćaju”, te realizacija programa školskih saobraćajnih patrola.	Stalni zadatak
4.	Služba za urbanizam, prostorno uređenje i komunalne poslove	-Saniranje posljedica bujičnih voda na putevima i infrastrukturi, odvodnja površinskih voda	Stalni zadatak

4. OSNOVNI CILJEVI, ZADACI I NAČIN OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA SA SMJERNICAMA ZA ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

Osnovni cilj donošenja Programa razvoja zaštite i spašavanja za period 2025. - 2029.godina, je da se smanji uticaj prirodnih i drugih nesreća na živote, zdravlje ljudi, materijalna i druga dobra i životnu okolinu.

Da bi se ovaj cilj ostvario potrebno je kroz realizaciju Programskih zadataka obezbijediti ostvarenje i nekih drugih ciljeva kao što su:

Implementacijom zadataka sistema sa svim elementima zaštite na području Grada Goražda u narednom petogodišnjem periodu (2025. – 2029. godina) postići će se:

1. Da se poveća spremnost preventivnog djelovanja u Gradu;
2. Savremenim opremanjem struktura civilne zaštite za moguću realizaciju mjera zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća;
3. Obukom čiji su ciljevi navedeni i razrađeni u okviru ovog Programa, a svode se na usavršavanje pripadnika sistema u izvršavanju svojih zadataka;
4. Uspostaviti pravovremeni prijem i razmjenu podataka (Operativni centar) o mogućim prirodnim i drugim nesrećama u cilju blagovremenog angažovanja snaga i sredstava zaštite i spašavanja i građana za njihovo eliminisanje i otklanjanje posljedica;
5. Informativno – propagandna djelatnost i obavješćavanje građana te podizanje nivoa samozaštite i zaštite svih subjekata sistema zaštite i spašavanja, te stvaranje uzajamne veze građanin – strukture civilne zaštite;
6. Stalno praćenje, inoviranje i usaglašavanje normativnih dokumenata koja regulišu ovu djelatnost, kako u zemlji, tako i u evropskim asocijacijama;
7. Poseban cilj je organizovanje snaga civilne zaštite utvrđenih u okviru ovog Programa sa posebnim osvrtnom na privredne subjekte, obzirom na njihove naučne, kadrovske i materijalne potencijale.

Zacrtni ciljevi su proizašli iz zaključaka Procjene ugroženosti teritorije Grada Goražda od prirodnih i drugih nesreća.

Na osnovu procijenjenog stanja koji je dat u posebnom dijelu procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća na području Grada Goražda utvrđeno je koje prirodne i druge nesreće mogu imati karakter prirodne i tehničko – tehnološke ili druge nesreće.

Ove pojave na različiti način i sa različitim intenzitetom, dimenzijama i posljedicama mogu ugroziti ljude i materijalna dobra na području Grada Goražda. Način ostvarivanja zaštite i spašavanja od pojedinih prirodnih i drugih nesreća, kao i drugih mjera zaštite i spašavanja u skladu sa Zakonom, razrađuju se operativnim Planovima zaštite i spašavanja.

4.1. ORGANIZOVANJE, POSLOVI I ZADACI I NAČIN RADA SLUŽBI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Organizovane snaga civilne zaštite u Gradu Goraždu, utvrđene su Odlukom o organizovanju i funkcionisanju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području Općine Goražde („Službene novine Općine Goražde“, broj: 07/09) i to:

-Gradski štab civilne zaštite: popunjen sa 11 članova- u skladu sa Odlukom o štabu civilne zaštite Općine Goražde („Službene novine Općine Goražde“, broj:11/09).

-Povjerenici civilne zaštite: izvršena popuna u skladu sa Odlukom o formiranju i organizovanju jedinica civilne zaštite opće namjene Grada Goražda (54-povjerenika).

-Jedinice civilne zaštite opšte namjene: izvršena popuna pripadnicima prema utvrđenim ličnim formacijama za ove jedinice, a u skladu sa Odlukom o formiranju i organizovanju jedinica civilne zaštite opće namjene Općine Goražde („Službene novine Općine Goražde“, broj:11/09), 325-pripadnika.

-Službe zaštite i spašavanja („Službene novine Općine Goražde“, broj:11/09).

4.2. NAČIN RADA I RUKOVOĐENJA GRADSKOG ŠTABA CIVILNE ZAŠTITE

Gradski štab je stručno-operativni organ koji je ovlašten za vršenje poslova koji su mu Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (u daljem tekstu: Zakon), stavljeni u nadležnost. U vršenju poslova iz svoje nadležnosti, Gradski štab funkcionira stalno, onda kada Gradonačelnik proglasi nastanak prirodne ili druge nesreće na području Grada, a u periodu kada ne postoje prirodne ili druge nesreće, Gradski štab svoje funkcije ostvaruje povremeno, prema potrebi i to onda kada razmatra stanje priprema, organizovanost, opremljenost i osposobljenost za zaštitu i spašavanje svih nosilaca zaštite i spašavanja na području Grada i predlaže mjere za dogradnju sistema zaštite i spašavanja i kada djeluje preventivno, u cilju sprečavanja nastajanja prirodne ili druge nesreće i učestvuje u vježbama i drugim vidovima obučavanja i osposobljavanja.

Gradski štab civilne zaštite u rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja na području Grada Goražda vrši sljedeće poslove:

1. Odlučuje o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite na zaštiti i spašavanju ugroženih i stradalih ljudi i materijalnih dobara i te snage raspoređuje na ona područja Grada koja su ugrožena;
2. Naređuje provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i određuje snage i sredstva koje će provoditi te mjere;
3. Usmjerava, koordinira i rukovodi akcijama zaštite i spašavanja svih učesnika angažovanih na zaštiti i spašavanju;

4. Rješava sva pitanja koja se u toku provođenja aktivnosti na zaštiti i spašavanju pojave u vezi sa angažovanjem snaga i sredstava civilne zaštite i provođenja mjera zaštite i spašavanja i samozaštite građana;
5. Naređuje Štabovima civilne zaštite mjesnih područja, službama zaštite i spašavanja, povjerenicima, koje formira Grad, preduzimanje mjera i aktivnosti na zaštiti i spašavanju;
6. Naređuje angažovanje snaga i sredstava civilne zaštite s jednog mjesnog područja na ugroženo drugo mjesno područje na području Grada;
7. Predlaže Gradonačelniku proglašenje prirodne ili druge nesreće u Gradu ili dijelu Grada, kao i prestanak te opasnosti;
8. Odlučuje o dodjeli jednokratne novčane pomoći Općinama za otklanjanje šteta nastalih prirodnom i drugom nesrećom;
9. Odlučuje o dodjeli priznanja i nagrada (pismena pohvala, novčana nagrada i zahvalnica);
10. Donosi Poslovnik o radu Gradskog štaba civilne zaštite;
11. Razmatra i daje mišljenje na:
 - Procjenu ugroženosti Grada Goražda od prirodnih i drugih nesreća,
 - Plan zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Grada Goražda,
 - Program razvoja zaštite i spašavanja Grada Goražda,
 - Godišnje programe utroška finansijskih sredstava,
 - Izvještaj o pricinjenim štetama.

Štab Civilne zaštite donosi godišnji program rada. Gradski štab čine komandant, načelnik i 9 članova štaba.

4.3. POSLOVI POVJERENIKA CIVILNE ZAŠTITE I NJIHOV NAČIN RADA

Poslovi i zadaci povjerenika civilne zaštite

Povjerenici CZ spadaju u organiziranu strukturu civilne zaštite, određuju se u naselju, dijelu naselja, stambenim zgradama, selima i zaseocima, u organima uprave i službama za upravu općina, drugim organima i ustanovama i pravnim licima u kojima se ne osniva štab CZ. Sve aktivnosti organa uprave, službi za upravu i drugih organa i pravnih lica koje se odnose na određivanje povjerenika civilne zaštite, utvrđivanje njihovih poslova i načina rada, obučavanja i opremanja vrši se u skladu sa odredbama čl. 118. do 120. Zakona o zaštiti i spašavanju.

Povjerenici CZ poslove iz svoje nadležnosti vrše u fazi preventivne zaštite, kao preventivne mjere, u fazi spašavanja ugroženih ljudi i materijalnih dobara od prirodne i druge nesreće obavljaju operativne mjere i u fazi saniranja nastalih posljedica – preduzimaju sanacione mjere. Povjerenici CZ koji su određeni za naselje ili dio naselja ili ulicu, dužni su da na područje za koje su zaduženi obavljaju sve organizacione i druge mjere koje se odnose na način angažovanja građana da lično provode sve mjere zaštite i spašavanja kojima mogu obezbijediti zaštitu vlastitog života i zdravlja i života svoje porodice, kao i zaštitu i svoje imovine, a istovremeno uzeti i učešće na pružanju pomoći u spašavanju nastradalih i ugroženih ljudi i materijalnih dobara na ugroženom području.

Povjerenici neposredno obavljaju sljedeće poslove i zadatke:

1. u fazi preventivne zaštite povjerenik obavlja sljedeće preventivne mjere:

- preduzima aktivnosti da se građani upoznaju o vrstama prirodnih i drugih nesreća koje, prema Procjeni ugroženosti Grada, mogu ugroziti područje na kojem građani žive i mjerama koje bi oni lično trebali preduzeti radi sprečavanja nastanka određene prirodne ili druge nesreće;
- preduzima aktivnosti da se građani upoznaju o tome koja sredstva za ličnu zaštitu treba da nabave, kao i sredstva koja su neophodna za preduzimanje određenih mjera u fazi djelovanja prirodne ili druge nesreće i u vezi s tim daje upute za način smještaja i čuvanja tih sredstava;

- u saradnji sa Službom civilne zaštite Grada, preduzima aktivnosti da građani učestvuju u obučavanju koje se odnosi na pripremanje i provođenje lične i uzajamne zaštite i mjere zaštite i spašavanja prema planu i programu obučavanja stanovništva i o tim pitanjima vodi odgovarajuću evidenciju;
- učestvuje u pripremanju i izvođenju vježbi i drugih praktičnih oblika obuke iz oblasti zaštite i spašavanja i samozaštite;
- ostvaruje stalnu saradnju sa Službom civilne zaštite Grada u cilju rješavanja određenih pitanja koja su značajna za ostvarivanje zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području za koje je povjerenik zadužen, a u kojima se moraju angažovati građani i preduzima aktivnosti da se obezbijede odgovarajuće prostorije za smještaj i čuvanje sredstava za kolektivnu zaštitu i drugih sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje i brine se o ispravnosti tih sredstava;
- preduzima aktivnosti da građani provode preventivne mjere zaštite koje su od značaja za sprječavanje nastanka prirodnih i drugih nesreća koje mogu ugroziti život i zdravlje ljudi, stambene i druge zgrade i imovinu na području na kojem građani žive, kao što je zaštita od poplava i eksplozija (plinskih boca, instalacija i drugih uređaja koji mogu eksplodirati), provođenju mjera koje se odnose na zaštitu čovjekove životne sredine i druge aktivnosti koje su u funkciji zaštite i spašavanja na području za koje je povjerenik zadužen.

2. u fazi spašavanja povjerenik provodi sljedeće operativne mjere:

- odmah po izbijanju prirodne ili druge nesreće, a u zavisnosti od vrste nesreće, poduzima mjere da građani pristupe zaštiti sebe, svoje porodice i imovine i da uzmu učešće i izvršavanju zadataka na spašavanju nastradalih i ugroženih ljudi i materijalnih dobara i da sve te aktivnosti preduzimaju prema naredbama štaba civilne zaštite koji rukovodi akcijama zaštite i spašavanja na ugroženom području;
- preduzima mjere da se sprovede zahtjev štaba civilne zaštite koji rukovodi akcijama zaštite na ugroženom području da građani daju sredstva kojim raspolažu, a koja se mogu koristiti u spašavanju povrijeđenih i ugroženih ljudi i otklanjanju posljedica od tih nesreća i vrši raspored tih sredstava prema prioritetima na području na kojima je njihovo korištenje potrebno;
- preduzima mjere da se građani angažuju na vršenju zadataka koje naredi štab civilne zaštite kako je već navedeno;
- preduzima mjere da građani provjere stanje svojih sredstava za ličnu zaštitu, a u saradnji sa kućnim savjetoma, gdje su obrazovani, provjerava stanje ispravnosti sredstava za kolektivnu zaštitu i preduzima mjere da se ta sredstva dovedu u ispravno stanje.

3. u fazi otklanjanja posljedica povjerenici preduzima sljedeće sanacione mjere:

- preduzimaju mjere da građani pomognu na saniranju onih posljedica koje oni svojim aktivnostima mogu sanirati, na području na kojem se nalaze njihove kuće i drugi objekti i imovina, kao i materijalna dobra što se obavlja prema vrsti posljedica koje su nastale na ugroženom području.

4.4. ORGANIZOVANJE I POSLOVI I ZADACI I NAČIN RADA JEDINICA CZ

Organizovanje i zadaci jedinica civilne zaštite

Jedinice civilne zaštite se formiraju kao jedinica civilne zaštite opće namjene (u daljem tekstu: jedinice opće namjene) i kao jedinice civilne zaštite specijalizovane zaštite (u daljem tekstu: jedinice specijalizovane namjene).

Jedinice civilne zaštite opće namjene

Jedinice opće namjene se formiraju u općinama, a mogu se formirati i kantonalnim, gradskim i općinskim organima uprave, ustanovama i drugim pravnim licima. Jedinice opće namjene na području Gradova organizuju se, opremaju i obučavaju za izvršenje zadataka na pružanju podrške: u provođenju mjera prve medicinske pomoći, za gašenje početnih i manjih požara, zaštiti od poplava, spašavanju ugroženih iz ruševina, izgradnji skloništa i zaklona, provođenju mjera RHB zaštite, evakuaciji i zbrinjavanju ugroženih i stradalih, transportu i snadbijevanju osnovnim sredstvima za ishranu, smještaj i zdravlje ugroženog stanovništva, te zaštitu životinja i te zadatke izvršavaju na području Grada Goražda. U Gradu Goraždu formiraju se jedinice opće namjene, na načelima teritorijalne popune kao timovi, odjeljena i vodovi, po mjesnim zajednicama, i to:

- po jedan vod u: MZ Goražde I, MZ Goražde II, MZ Goražde III, MZ Goražde IV i MZ Vitkovići.
- po jedno odjeljenje u: MZ Osječani, MZ Hubjeri, MZ Zupčići, MZ Mravinjac, MZ Bogušići, MZ Berič, MZ Sadba, MZ Vranići, MZ Osanica, MZ Posestra, MZ Rešetnica, MZ Ilovača, MZ Faočići, MZ Kraboriš i MZ Orahovice.

Način rada jedinica civilne zaštite

Jedinice opće namjene, poslove zaštite i spašavanja za koje su formirane, vrše u fazi spašavanja ljudi i materijalnih dobara koji su ugroženi ili nastradali od djelovanja prirodne ili druge nesreće i u fazi otklanjanja nastalih posljedica od tih nesreća. Izuzetno, određene jedinice se mogu angažovati i u fazi preventivne zaštite kada prijete neposredna opasnost od nastanka prirodne ili druge nesreće, pa se ocijeni da je neophodno angažovanje određene jedinice civilne zaštite ako takvo angažovanje odredi Gradski štab civilne zaštite.

Kada se naredi angažovanje jedinica opće namjene, one se priključuju službi zaštite i spašavanja i izvršavaju one poslove na zaštiti i spašavanju koje naredi rukovodilac te službe, odnosno, starješina te jedinice.

4.5. POSLOVI I ZADACI SLUŽBI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Službe zaštite i spašavanja vrše sve poslove i zadatke koji su u funkciji zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Službe te zadatke obavljaju u tri situacije i to:

- u fazi preventivne zaštite obavljaju preventivne mjere;
- u fazi nastanka prirodne i druge nesreće obavljaju zadatke koji su u funkciji rješavanja ugroženih i nastradalih ljudi i materijalnih dobara i ublažavanje nastalih posljedica
- u fazi otklanjanja posljedica i stvaranja uvjeta za normalizaciju života na ugroženom području (faza otklanjanja posljedica) i obavljaju mjere na saniranju posljedica.

Službe zaštite i spašavanja organizuju se za obavljanje poslova i zadataka iz oblasti zaštite i spašavanja, koji su utvrđeni u odredbama člana 32 Zakona o zaštiti i spašavanju.

U službe se raspoređuju zaposlenici pravnog lica u kojima se osnivaju te službe, kao i sredstva i oprema pravnog lica, koja služe za vršenje poslova iz nadležnosti te službe.

U Gradu Goraždu formirane su sljedeće službe:

- Služba medicinske pomoći, u J.U. Dom zdravlja „dr. Isak Samokovlija“, Goražde,
- Služba za veterinarske poslove (Veterinarska služba), u JP Veterinarska stanica d.o.o., Goražde,
- Služba za vodosnadbijevanje, u JKP „6 Mart“, Goražde,
- Služba za čistoću, u JKP „6 Mart“, Goražde,
- Služba za asanaciju, u JKP „6 Mart“, Goražde,
- Služba za spašavanje na vodi i iz vode, u UG kajakaški klub „Buk“, Goražde,
- Gorska služba spašavanja, u UG Gorska služba spašavanja-Stanica Goražde,
- Služba za radiološko-hemijsko-biološku zaštitu-RHB zaštita, u Zavodu za javno zdravstvo BPK-a,

sa sjedištem u Goraždu.

-Služba crvenog križa, u Crvenom križu grada sa sjedištem u Goraždu,

-Služba radio amatera, u Udruženju radio klub „Drina“ sa sjedištem u Goraždu.

-Služba za zaštitu od požara, u Udruženju Dobrovoljno vatrogasno društvo „Goražde“.

Za navedene Službe utvrđene su lične i materijalne formacije, potpisani su ugovori kojim su utvrđena međusobna prava i obaveze, Programom razvoja su utvrđena određena finansijska sredstva za materijalno opremanje ovih službi, kojim se u znatnoj mjeri povećava funkcionalnost i efikasnost ovih Službi.

4.5.1. Služba za prvu medicinsku pomoć u J.U. Dom zdravlja „dr. Isak Samokovlija“, Goražde

Odlukom Gradonačelnika Grada na prijedlog Službe za civilnu zaštitu i mjesne zajednice formirana je Služba medicinske pomoći. U aktu o formiranju Službi zaštite i spašavanja određuju se pravna lica, udruženja građana, određuju vrsta službe, njena organizaciona formacija i zadaci koje će obavljati u funkciji zaštite i spašavanja i određuje nadležni organ Grada koji će sa pravnim licem zaključiti ugovor o međusobnim pravima i obavezama u vršenju poslova zaštite i spašavanja.

Dom zdravlja se obavezuje da će u okviru svoje redovne djelatnosti planirati i redovno provoditi sve mjere preventivne zaštite i spašavanja.

Služba za prvu medicinsku pomoć, obavlja one poslove zaštite i spašavanja koji se odnose na zdravstveno zbrinjavanje povrijeđenih i oboljelih ljudi i to:

a) U fazi spašavanja obavlja sljedeće operativne mjere:

- obavlja medicinsku trijažu za određivanje težine povreda ili oboljenja i utvrđivanja reda hitnosti za pružanje prve medicinske pomoći;
- vrši sanitetsku evakuaciju, pronalaženje, izvlačenje i iznošenje povrijeđenih i oboljelih, njihovo prevoženje ili prenošenje do odgovarajućih zdravstvenih ustanova radi zdravstvenog zbrinjavanja;
- vrši medicinsku evakuaciju putem vertikalnog transporta (helikopterima i drugim letjelicama);
- pruža opću medicinsku pomoć koja se odnosi na: provjeru i dopunu postupaka prve pomoći, privremeno zaustavljanje krvarenja sredstvima i postupcima koja nisu dostupna u okviru ukazivanja prve medicinske pomoći, opće mjere reanimacije, davanje antibiotika, analgetika, seruma i vakcina, održavanje prohodnosti disajnih puteva, imobilizaciju standardnim sredstvima, pleuralnu punkciju, ispiranje želuca, gastričnu sukciju, kateterizaciju i punkciju mokraćne bešike, stavljanje adekvatnih zavojica, opću njegu i druge mjere koje doprinose zbrinjavanju oboljelih i povrijeđenih ljudi;
- prema ukazanoj potrebi, poslove iz predhodne alineje, vrši neposredno na terenu kao pokretna bolnica (poljska bolnica) na kojem se nalazi veći broj povrijeđenih ili oboljelih ljudi i za te potrebe razvija pokretne ekipe sa potrebnim tehničkim i drugim sredstvima i opremom.

b) U fazi otklanjanja posljedica obavlja sljedeće mjere na saniranju posljedica:

- preduzima mjere na angažovanju stručnih timova zdravstvene zaštite;
- vrši zbrinjavanje povrijeđenih do najbližih zdravstvenih ustanova i identifikaciju poginulih;
- vrši dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju na ugroženom području;
- vrši neprekidnu kontrolu zdravstvenog stanja ljudi na ugroženom području zbog pojave zaraznih bolesti.

4.5.2. Služba za veterinarske poslove (veterinarska služba) formira se u Javnoj ustanovi „Veterinarska stanica“ Goražde sa sjedištem u Goraždu

Služba za zaštitu i spašavanje životinja (veterinarska služba) vrši operativne mjere zaštite i spašavanja koje se odnose na zaštitu i spašavanje životinja na pogođenom području Grada, i to:

a) U fazi spašavanja

- pruža prvu pomoć oboljelim i povrijeđenim životinjama;
- provodi mjere za suzbijanje i iskorijenjavanje zaraznih, parazitskih, uzgojnih i drugih masovnih bolesti životinja;
- vrši liječenje životinja;
- provodi internističke, hirurške, porodiljske i druge intervencije na životinjama;
- vrši klanje i kontroliše korištenje teže povrijeđenih životinja, sirovina i proizvoda životinjskog porijekla;
- provodi sanaciju terena i druge operativne mjere i postupke u oblasti veterinarstva na pogođenom području.

b) U fazi otklanjanja posljedica.

- vrši angažovanje stručnih timova veterinarske struke na otklanjanju posljedica;
- vrši zbrinjavanje povrijeđenih i ugroženih životinja;
- vrši izmiještanje životinja na sigurnija područja;
- vrši dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju na pogođenom području;
- vrši neprekidnu kontrolu zdravstvenog stanja životinja na pogođenom području zbog mogućnosti pojave zaraznih bolesti.
- vrši i druge poslove zaštite i spašavanja iz oblasti veterinarstva na području Grada.

Veterinarska stanica seobavezuje da će u okviru svoje redovne djelatnosti planirati i redovno provoditi sve mjere preventivne zaštite i spašavanja.

4.5.3. Služba za vodosnadbijevanje u JKP „6 Mart“, Goražde

U JKP „6. Mart“, sa sjedištem u Goraždu formirana je Služba zaštite i spašavanja Grada Goražda: „Služba za vodosnadbijevanje“.

Služba za vodosnadbijevanje vrši operativne mjere zaštite i spašavanja koje se odnose na snadbijevanje stanovništva pitkom vodom na pogođenom području Grada, i to:

a) U fazi spašavanja:

- vrši opravku svih postojećih oštećenih i uništenih objekata vodosnadbijevanja i vodovodne mreže;
- postavlja pumpe za vodu i druge uređaje za eksploataciju podzemnih voda na za to predviđenim mjestima kada ne funkcioniše redovni sistem vodosnadbijevanja;
- snadbijevanja vodom stanovništva putem cisterni ili na drugi način;
- vrši stalno analizu postojećih izvora vode, kao i podzemnih voda koje se koriste za piće;
- obavještava stanovništvo o ispravnosti vode, planovima redukcije i načinu korištenja vode za piće u domaćinstvima;
- vrši druge mjere i postupke za snadbijevanje vodom i njenu upotrebu na pogođenom području Grada.

b) U fazi otklanjanja posljedica:

- vrši angažovanje stručnih timova za rješavanje pitanja koja se odnose na vodosnadbijevanje;
- osigurava uvjete za normalno snadbijevanje higijenski ispravnom vodom stanovništva na pogođenom području.

JKP „6 Mart“, (Služba za vodosnadbijevanje) seobavezuje da će u okviru svoje redovne djelatnosti planirati i redovno provoditi sve mjere preventivne zaštite i spašavanja.

4.5.4. Služba za čistoću u JKP „6 Mart“, Goražde

U JKP „6. Mart“, sa sjedištem u Goraždu formirana je Služba zaštite i spašavanja Grada Goražda: „Služba za čistoću“. Služba za čistoću vrši operativne mjere zaštite i spašavanja koje se odnose na održavanje čistoće na pogođenom području Grada, i to:

a) U fazi spašavanja:

- vrši čišćenje javnih površina od otpada i šuta koji je nastao rušenjem ili oštećenjem objekata od djelovanjaprirodne ili druge nesreće;
- uređuje prostore za odlaganje smeća i održavanje takvih prostora;
- obavještava stanovništvo o načinu odlaganja i selekciji otpada (biogeni otpaci, staklo, metal, papir) i drugačini odlaganja;
- obavještava stanovništvo o svim drugim pitanjima vezanim za redovno održavanja kanalizacije i čistoćeokoline.

b) U fazi otklanjanja posljedica:

- vrši angažovanje komunalnih službi na provođenju higijensko-epidemioloških mjera zaštite i obavljadrugog poslova koji se odnose na čistoću na pogođenom području.

JKP „6 Mart“, (Služba za čistoću) se obavezuje da će u okviru svoje redovne djelatnosti planirati i redovno provoditi sve mjere preventivne zaštite i spašavanja.

4.5.5. Služba za asanaciju terena u JKP „6 Mart“, Goražde

U JKP „6. Mart“, sa sjedištem u Goraždu formirana je Služba zaštite i spašavanja Grada Goražda: „Služba za asanaciju terena“. Služba za asanaciju terena vrši operativne mjere zaštite i spašavanja koje se odnose na sahranjivanje poginulih i umrlih ljudi i spaljivanje ili zakopavanje uginulih životinja na pogođenom području Grada, i to:

a) U fazi spašavanja:

- uređuje mjesta za sahranjivanje ljudi;
- uređuje mjesta za ukopavanje ili spaljivanje životinja i drugih otpadnih biogenih materija;
- vrši sahranjivanje poginulih i umrlih ljudi;
- vrši zakopavanje životinja ili drugih biogenih otpadaka ili njihovo spaljivanje po posebno propisanim mjerama zaštite ili njihovo neškodljivo uklanjanje;
- učestvuje u ekshumaciji leševa iz zajedničkih grobnica;
- obavještava građane o režimu i mjestu sahranjivanja ljudi.

b) U fazi otklanjanja posljedica:

- vrši angažiranje pogrebnih službi na vršenju zadataka koji se odnose na spašavanje zaraze, epidemije, i drugih štetnih posljedica po ljude na pogođenom području.

JKP „6 Mart“, (Služba za asanaciju terena) seobavezuje da će u okviru svoje redovne djelatnosti planirati i redovno provoditi sve mjere preventivne zaštite i spašavanja.

4.5.6. Služba za zaštitu i spašavanje na vodi i pod vodom u UG kajakaški klub „Buk“, Goražde

U UG Kajakaški klub „Buk“ Goražde, sa sjedištem u Goraždu formirana je Služba zaštite i spašavanja Grada Goražda: „Služba za zaštitu i spašavanje na vodi i pod vodom“.

Služba za zaštitu i spašavanje na vodi i pod vodom vrši operativne mjere zaštite i spašavanja koje se odnose na spašavanje ljudi i materijalnih dobara na vodi i pod vodom na pogođenom području Grada, i to:

a) U fazi spašavanja:

- vrši spašavanje ljudi i materijalnih dobara iz poplavljenih područja, osigurava prevoz ljudi i materijalnih dobara preko rijeka i jezera i poplavljenih područja, spašava materijalna dobra i izvlači leševe ljudi iz vitinja ispod vode i preduzima mjere na uklanjanju opasnih i štetnih materija koje su ekscesnim slučajem dospjele u vodu ili vodotok;
- vrši druge radnje pod vodom i na vodi od značaja za spašavanje ugroženih ljudi i materijalnih dobara.

b) U fazi otklanjanja posljedica:

- vrši angažiranje stručnjaka i specijalističkih timova na izvršavanju zadataka zaštite i spašavanja ljudimaterijalnih dobara na pogođenom području i pruža pomoć drugim službama i pravnim licima u saniranjuposljedica.

UG Kajakaški klub „Buk“ Goražde seobavezuje da će u okviru svoje redovne djelatnosti planirati i redovno provoditi sve mjere preventivne zaštite i spašavanja.

4.5.7. Služba zaštite i spašavanja Grada Goražda: „Gorska služba spašavanja- Stanica Goražde“.

U Udruženju „Gorska služba spašavanja – Stanica Goražde“, sa sjedištem u Goraždu formirana je Služba zaštite i spašavanja Grada Goražda: „Gorska služba spašavanja“.

Služba zaštite i spašavanja Grada Goražda: „Gorska služba spašavanja“ vrši operativne mjere zaštite i spašavanja koje se odnose na spašavanje u planinama, na stijenama, speleološkim objektima i drugim nepristupačnim mjestima pri nepovoljnim vremenskim uvjetima (snijeg, hladnoće, magla i slično) kada pri spašavanju treba primijeniti posebno stručno znanje i upotrijebiti odgovarajuću opremu za spašavanje u planinama na pogođenom području Grada, i to:

a) U fazi spašavanja:

- otklanja neposredne opasnosti u planinama i drugim nepristupačnim područjima koja mogu ugroziti ljudena određenom području;
- vrši potragu za izgubljenim ljudima u planinama i drugim nepristupačnim područjima;
- vrši spašavanje ljudi iz speleoloških objekata i litica i kanjona;
- vrši spašavanje ljudi u urbanim sredinama, te drugim neplaninskim područjima i to na visokim objektima, tunelima i cijevima, u prometnim nesrećama te kod niza ekstremnih sportova (paragladjeri, brdski biciklizam, rafting i slično);
- vrši spašavanje ljudi na uređenim i neuređenim skijalištima, penjalištima i drugim objektima i prostorima u prirodi za vrijeme specifičnih sportskih, turističkih, rekreativnih, kulturnih i drugih aktivnosti u prirodi i planinskom prostoru te speleološkim objektima;
- vrši potrage i spašavanje ljudi iz lavina i provođenje preventivnih mjera u vezi sa opasnostima od snježnihlavina u planinskim područjima;
- učestvuje u sistemu traganje i spašavanje za nestalim zrakoplovima i drugim prometnim sredstvima u planinama, strmim dijelovima obala i drugim nepristupačnim područjima;
- organizira transport povrijeđenih i oboljelih ljudi i pripadnika gorske službe spašavanja sa planina i drugih nepristupačnih područja, te podnošenje zahtjeva nadležnim službama za helikopterski transport, posredstvom nadležnog operativnog centra civilne zaštite, osim u slučaju kada organizator aktivnosti osigura helikopter i osigurava prisustvo pripadnika gorske službe spašavanja;
- vrši spašavanje ljudi na visinama i visinskim objektima u slučaju potresa, vremenskih nepogoda i drugih nesreća na nepristupačnim prostorima;
- vrši spašavanje ljudi u nesrećama u slučaju loših vremenskih uvjeta uz primjenu posebnih stručnih znanja i opreme za spašavanje u planinama.

b) U fazi otklanjanja posljedica:

- preduzima aktivnosti i postupke kojima se umanjuje nepovoljan učinak nesreće prilikom spašavanja

ugroženih ljudskih života;

- ostvaruje saradnju i koordinaciju sa organima civilne zaštite i drugim fizičkim i pravnim licima u poduzimanju postupaka za spašavanje ljudskih života i imovine u složenom pristupu unesrećenom i pružanje prve pomoći u planini i na drugim neurbanim i teško pristupačnim područjima uz primjenu odgovarajuće tehnike i opreme gorske službe spašavanja na ugroženom području.

Gorska služba spašavanja- Stanica Goražde seobavezuje da će u okviru svoje redovne djelatnosti planirati i redovno provoditi sve mjere preventivne zaštite i spašavanja.

4.5.8. Služba za radiološko-hemijsko-biološku (RHB) zaštitu u Zavodu za javno zdravstvo BPK-a, sa sjedištem u Goraždu.

Služba za radiološko-hemijsko-biološku (RHB) zaštitu je formirana u Zavodu za javno zdravstvo Bosansko-podrinjskog kantona sa sjedištem u Goraždu.

Služba vrši operativne mjere zaštite i spašavanja koje se odnose na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od RHB agenasa na pogođenom području i to:

a) U fazi spašavanja:

- Preduzima mjere da nadležni organ unutrašnjih poslova izvrši blokiranje svih prilaznih puteva i da udalji sva lica iz zone opasnosti i da vrši reguliranje saobraćaja u toj zoni;
- Vršiti izvlačenje i dekontaminaciju povrijeđenih i oboljelih ljudi i ugroženih materijalnih dobara;
- Organizira pružanje prve pomoći i iznošenje povrijeđenih ljudi iz ugrožene zone i vrši njihov transport do najbliže zdravstvene ustanove;
- Pravovremeno obavještava građane o nastanku nesreće i mjerama koje treba preduzimati na zaštiti ljudi i materijalnih dobara;
- Preduzima mjere na ličnoj i kolektivnoj zaštiti povrijeđenog, oboljelog i ugroženog stanovništva RHB agensima;
- Vršiti evakuaciju građana sa područja ugroženog RHB sredstvima;
- Organizira aktivnosti na gašenju požara i spašavanju zatrpanih ljudi iz ruševina;
- Stalno prati i utvrđuje vrste i stepen kontaminata, kao i meteo-uvjete i kretanje kontaminata i o tome obavještava stanovništvo i vrši asanaciju kontaminiranog područja.

b) U fazi otklanjanja posljedica

- Angažira se na RHB zaštiti i dekontaminaciji ljudi, životinja, objekata, materijalnih dobara i zemljišta i traži da nadležni Štab civilne zaštite naredi angažiranje dodatnih stručnjaka za RHB zaštitu i potrebnih materijalno-tehničkih sredstava;
- Utvrđuje obim posljedica koje su nastale djelovanjem RHB sredstava;
- Vršiti dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju na pogođenom području.

Služba za radiološko-hemijsko-biološku (RHB) zaštitu seobavezuje da će u okviru svoje redovne djelatnosti planirati i redovno provoditi sve mjere preventivne zaštite i spašavanja.

4.5.9. Služba "Crvenog križa" je formirana u Crvenom križu Grada sa sjedištem u Goraždu

Služba "Crvenog križa" vrši operativne mjere zaštite i spašavanja koje se odnose na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara i to:

a) U fazi spašavanja:

- Učestvuje u organiziranju i pružanju socijalne pomoći i zdravstvene zaštite stanovništvu u slučajevima elementarnih nepogoda, epidemija i drugih većih nesreća;
- Radi na zdravstveno - socijalnoj zaštiti i na zdravstvenom prosvjedičivanju stanovništva i sudjeluje u organiziranju raznih oblika međusobne pomoći građana u duhu humanizma i solidarnosti;
- Učestvuje u organiziranju pomoći za žrtve elementarnih nepogoda, epidemija, oružanih sukoba i drugih nesreća i raspoređuje pomoć primljenu od nacionalnih i međunarodnih društava;

-Sarađuje sa zdravstvenim i sanitetskim službama snaga u Bosni i Hercegovini i civilnom zaštitom na zbrinjavanju povrijeđenih i oboljelih u slučaju oružanih sukoba, elementarnih i drugih nesreća;

b) U fazi otklanjanja posljedica

- Organizira, koordinira i provodi akcije prikupljanja i slanja pomoći drugim nacionalnim i međunarodnim društvima, u saradnji sa Društvom Crvenog križa/krsta Bosne i Hercegovine, radi ublažavanja posljedica elementarnih nepogoda, epidemija, oružanih sukoba i drugih nesreća;
 - Organizira Službu traženja;
 - Učestvuje u akcijama traženja, spašavanja i zbrinjavanja stanovništva i materijalnih dobara u slučaju katastrofa i oružanih sukoba, u skladu sa nadležnostima tijela civilne zaštite i ostalih koji provode akcije traženja, spašavanja i zbrinjavanja;
 - Vršiti obuku stanovništva i aktivista Crvenog križa/krsta iz svoga djelokruga, radi pripreme za djelovanje u slučaju katastrofa ili oružanih sukoba;
 - sudjeluje u organiziranju akcija dobrovoljnog davanja krvi i animiranju stanovništva u ovoj oblasti;
 - radi na prosvjedačivanju stanovništva o svjesnosti postojanja mina i drugih neeksplozivnih ubojitih sredstava;
 - vrši i druge poslove u skladu sa zakonom, u vezi sa aktivnostima Crvenog križa/krsta.
- Crveni križ sa sjedištem u Goraždu se obavezuje da će u okviru svoje redovne djelatnosti planirati i redovno provoditi sve mjere preventivne zaštite i spašavanja.

4.5.10. Služba radio amatera, je formirana u udruženju “ Radio klub Drina “ sa sjedištem u Goraždu

Služba vrši operativne mjere zaštite i spašavanja koje se odnose na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara i to:

a) U fazi spašavanja:

- Koristi amaterska valna područja, a u skladu sa pravilima koje je propisala Regulatorna agencija za komunikacije, u vanrednim situacijama;
- Pružanje pomoći (u svom domenu) za očuvanje i zaštitu čovjekove okoline;
- Učešćuje u humanitarnim, ekološkim i drugim akcijama, te u pružanju nesebične pomoći u prirodnim, ekološkim i ostalim nesrećama.

b) U fazi otklanjanja posljedica

- Vrši pripremanje i ostvarivanje zadataka u programu javnih potreba Bosne i Hercegovine u tehničkoj kulturi, koje se odnose na radioamatersku djelatnost;
- Ostvaruje međunarodnu suradnju u radioamaterskoj djelatnosti s ciljem unaprjeđenja i afirmacije BiH radioamatera u svijetu;
- Ostvaruje suradnja sa privrednim i drugim subjektima, Asocijacijama tehničke kulture, školama, kulturnim ustanovama i državnim tijelima;
- Vrši osposobljavanje članova i članica za odbranu zemlje i zaštitu ljudi i imovine, u slučaju elementarnih nepogoda ili prirodnih katastrofa, u skladu sa zakonskim propisima nadležnih državnih tijela, kako to bude utvrđeno u okviru Sistema radio veza u kriznim situacijama;
- Pružanje drugih vrsta pomoći koje Služba radioamatera može pružiti u kordinaciji sa drugim službama i jedinicama civilne zaštite Grada Goražda.

Služba radio amatera („Radio klub Drina“) se obavezuje da će u okviru svoje redovne djelatnosti planirati i redovno provoditi sve mjere preventivne zaštite i spašavanja.

4.5.11. Služba za zaštitu od požara, formirana u Udruženju Dobrovoljno vatrogasno društvo „Goražde“

U Udruženju Dobrovoljno vatrogasno društvo „Goražde“ Goražde , formirana je „Službe za zaštitu od požara“ sa sjedištem u Goraždu.

Služba za zaštitu od požara razvija i unapređuje vatrogastvo, vatro zaštitu u skladu sa tehničkim razvojem i dostignućima tehnologije i prakse u zemlji i svijetu, aktivni je učesnik u provođenju mjera zaštite od požara, gašenju požara i spašavanju ljudi i imovine ugrožene požarom, te spašavanju ljudi i imovine prilikom elementarnih i drugih nesreća, te prati, usmjerava i usklađuje rad svojih članova u ostvarenju zadataka i poslova iz oblasti zaštite od požara i vrši operativne mjere zaštite i spašavanja koje se odnose na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara u skladu sa Zakonom i to:

a) U fazi spašavanja:

Dobrovoljne vatrogasne službe-jedinice vrše sljedeće operativne i druge poslove:

- gase požar i spašavaju ljude i materijalna dobra ugrožena požarom i eksplozijom na otvorenom prostoru, šumske požare, požare na građevinama i materijalnim dobrima svih vlasnika i korisnika gdje se god požar pojavi;
- pružaju tehničku pomoć u spašavanju ljudi u nezgodama izazvanim u prometu (cestovni, zračni, jezerski i riječni), poplavama, spašavanja s visina i drugim akcidentnim situacijama i nesrećama u kojima vatrogasna služba-jedinica može pomoći u spašavanju ugroženih ljudi i materijalnih dobara;
- pružaju odgovarajuću pomoć u spašavanju ljudi i materijalnih dobara pri postojanju stanja prirodne i druge nesreće.
- Vršiti druge poslove iz svoje nadležnosti kao i poslove koje im odredi Gradski štab.

b) U fazi otklanjanja posljedica

- Učestvuju u akcijama zbrinjavanja stanovništva i materijalnih dobara, kao i raščišćavanju terena od posljedica prirodnih nesreća.
- Učestvuju u provođenju određenih preventivnih mjera zaštite od požara i eksplozija koje se odrede u planu zaštite od požara općine, grada i kantona, a koje mogu provoditi dobrovoljne vatrogasne službe-jedinice.
- Vršiti druge poslove iz svoje nadležnosti kao i poslove koje im odredi Gradski štab.

5. OSNOVE ZA IZRADU PROGRAMA OBUČAVANJA I OSPOSABLJAVANJA U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU

Polazeći od dosadašnjih iskustava osposobljavanja i obučavanja u okviru sistema civilne zaštite, osnovni zadatak u programiranom periodu je dostizanje takvog nivoa obučenosti i osposobljenostisvih struktura u sistemu zaštite i spašavanja, odnosno civilne zaštite, koji će omogućiti daorganizirane strukture zaštite i spašavanja u okviru civilne zaštite, a u skladu sa utvrđenimstepenima ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća naznačenih u Procjeni, mogu pravovremeno i efikasno djelovati.

Osnov za takav napredak treba da predstavlja prevazilaženje dosadašnjeg stereotipnog načina shvaćanja obučavanja bez većeg angažovanja materijalno – tehničkih sredstava, a pogotovo onih sa kojima, jedinica, služba, štab i povjerenici civilne zaštite treba da raspolažu po formaciji. U tom cilju potrebno je maksimalno koristiti naučno tehnička saznanja, kao i primjenjivati savremenemetode u nastavno – vježbovnom procesu i na taj način svakog pojedinca osposobiti za djelovanje u adekvatnoj situaciji. Da bi sistem civilne zaštite na području Grada Goražda bio efikasan i svrsishodan potrebno je štabove, službe, jedinice i specijalnosti civilne zaštite opremiti i obučiti shodno procijenjenom riziku opasnosti od prirodnih i drugih nesreća.

Ako je spremnost odgovora na prirodne i druge nesreće pokazatelj uspješne prevencije i planski provedenih priprema i ako je u ublažavanju i otklanjanju posljedica "pola posla", onda je obuka i osposobljavanje uvijek bez koga se ne može govoriti o spremnosti. Stoga je za potrebe obučavanja i osposobljavanja struktura zaštite i spašavanja, potrebno što prije staviti u funkciju, Federalni centar za obuku za zaštitu i spašavanje, koji se nalazi u sastavu Federalne uprave civilne zaštite i koji je trenutno

u fazi materijalno - tehničkog osavremenjavanja, kadrovske popune i odgovarajućeg certificiranja za svrhu za koju je formiran.

Prema trenutnoj situaciji osposobljenost i obučenost će biti indikator zaokreta ka mijenjanju i unaprjeđenju stanja za odgovore na nesreće.

Aktivnosti obučavanja i osposobljavanja treba nastaviti i intenzivirati kada se donese Program zaštite ispašavanja za period 2020. – 2024., kao i Plan zaštite i spašavanja Grada Goražda za izvođenje dijela nastave iz oblasti zaštite i spašavanja za operativno – stručne organe civilne zaštite (obuka štabova civilne zaštite, povjerenika, uposlenika, preduzeća, djece u školama i MZ), a po donošenju nastavnih planova i za jedinice CZ-e opće i specijalizovane namjene.

Osnovne smjernice aktivnosti obučavanja i osposobljavanja:

Federalna uprava civilne zaštite na osnovu člana 129. stav 4. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 64/09) donosi: Plan i Program obuke za stručno osposobljavanje, uvježbavanje i kondicioniranje profesionalnih vatrogasaca.

Na osnovu Federalnog Plana i Programa, Služba za civilnu zaštitu i mjesne zajednice Grada Goražda (Odsjek za protivpožarnu zaštitu i vatrogastvo-Profesionalna vatrogasna jedinica) je na prijedlog starješine Profesionalne vatrogasne jedinice Goražde uz saglasnost Gradonačelnika Grada i Pomoćnika gradonačelnika Službe za civilnu zaštitu i mjesne zajednice izradila plan rada za izvođenje praktičnih vježbi i stručnih predavanja, održavanje sastanaka i ostalih aktivnosti u Profesionalnoj vatrogasnoj jedinici Goražde.

Međutim, postoji potreba za stručnim, finansijskim i drugim oblicima pomoći u oblasti zaštite od požara i tehničke opremljenosti, te stručno osposobljavanje i usavršavanje zaposlenih lica u Profesionalnoj vatrogasnoj jedinici (u skladu sa članom 129. stav 5. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu) kako od Kantonalne uprave civilne zaštite, tako i od Federalne uprave civilne zaštite.

U tom pogledu potrebna je obezbijediti stručna lica koja će u Profesionalnoj vatrogasnoj jedinici obavljati poslove instruktora za stručnu nastavu i instruktora za tjelovježbu, u pogledu iskustva, kvalifikacija i stručne spreme, odnosno ukoliko postoji lista eksperata po pojedinim oblastima i temama da se učini dostupna, kako bi postigli bolje rezultate a pristup ovoj oblasti regulisali na odgovarajući način.

Obzirom na predhodne, aktivnosti koje su poduzete, te moguće probleme i pripreme koje kontinuirano vršimo, očekujemo jedinstveno i efikasno funkcionisanje sistema, ali i veću ulogu Federacije BiH u pravcu kordiniranja i usmjeravanja aktivnosti (člana 59. i 67. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu).

Radi sticanja stručnih znanja i vještina za zaštitu i spašavanje, građani su dužni obučavati se i osposobljavati, u skladu sa nastavnim planom i programom, kojeg donosi direktor Federalne uprave.

Obučavanje građana za ličnu i uzajamnu zaštitu može se vršiti i putem sredstava masovnog informisanja (radio, TV), kao i obavještavanjem stanovništva putem medija o zabrani loženja vatre na otvorenom.

Pripadnici štabova, službi zaštite i spašavanja, jedinice i povjerenici civilne zaštite dužni su obučavati se i osposobljavati za izvršavanje svojih zadataka u civilnoj zaštiti (Izvođenje Tematsko-pokazne vježbe na dan Grada Goražda), vježba sa Oružanim snagama BiH, te vježbe u školama.

Komandanti, načelnici i članovi štabova i komandiri jedinica civilne zaštite, rukovodioci službi zaštite i spašavanja i rukovaoci specijalnim materijalno-tehničkim sredstvima, dužni su obučavati se na specijalističkim kursevima (Agencija za državnu službu FBiH, OSC i sl.).

Obučavanje i osposobljavanje vrši se po nastavnim planovima i programima, koji donosi direktor Federalne uprave (obučavanje PVJ-e prema planu i programu).

Za potrebe obučavanja i osposobljavanja, osniva se Federalni centar za obuku za zaštitu i spašavanje, koji se nalazi u sastavu Federalne uprave, a kantoni mogu osnivati centre za obuku za vlastite potrebe.

U osnovnom obrazovanju obavezno se obrađuju osnovna znanja o opasnostima od prirodnih i drugih nesreća i načinu zaštite od tih nesreća.

U srednjem i visokom obrazovanju obavezno se izučavaju znanja i vještine od prirodnih i drugih nesreća.

6. SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST OD ZNAČAJA ZAZAŠTITU I SPAŠAVANJE

Ključne opasnosti za područje Grada Goražda proizilaze iz podločnosti potresima, odronjavanju i klizanju tla, poplavama, visokom snijegu i snježnim nanosima, povremenim sušama, kao i tući (grad), velikih požara, rušenja ili prelijevanja brane. Dolazi i do velikih hladnoća i olujnih vjetrova, koji prouzrokuju velike materijalne štete na infrastrukturi. Procjenom ugroženosti su prepoznate moguće nesreće u odnosu na specifičnost okoliša u zahvatu klizišta, potresa i drugih nesreća. To obavezuje dodatno i konkretno procjenjivanje osjetljivosti i podločnosti na sve opasnosti i rizike tih kritičnih tačaka i objekata prema savremenim standardima o sigurnosti i preduzimanje konkretnih mjera poboljšavanja spremnosti i odgovora na nesreće.

Istraživačka i razvojna aktivnost u oblasti zaštite i spašavanja, kao specifično područje naučnog rada, radi interdisciplinarnosti ove oblasti, izučavanja i objašnjavanja stanja i pojava, sveobuhvatnog sintetičkog pristupa istraživačkoj djelatnosti, bi trebala da se odvija u sljedećim aktivnostima:

- redovno praćenje, proučavanje i analiza razvoja fundamentalnih i aplikacionih naučnih oblasti, te stepena razvoja naučnih saznanja u pojedinim granama nauke (arhitektura, građevinarstvo, mašinstvo, elektrotehnika, informatika i sl), koje na bilo koji način, više ili manje tretiraju, primarno ili sekundarno, zaštitu i spašavanje. Takvo praćenje bi trebalo usmjeriti na najbitnije naučne oblasti koje omogućavaju sveobuhvatni tretman zaštite i spašavanja angažovanjem i animiranjem naučnih kadrova iz tih naučnih oblasti u institucijama gdje rade.

- timski, kolektivan, rad takvih stručnih naučnih radnika, i ugradnja njihovih aktuelnih naučnih saznanja u preventivnu zaštitu, rezultat će većom sigurnošću ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća većih razmjera.

- institucije kojim je redovna djelatnost zaštita i spašavanje, u dijelu datih ovlaštenja nadležnih organa, koje već raspolažu određenim kadrovskim i stručnim potencijalima, bi trebale preuzmu dio svoje obaveze na planu intenziviranja teoretskih istraživanja i stalnog sistematizovanja iskustava i dostignuća u svojim oblastima, te praktične primjene tih saznanja u oblast zaštite i spašavanja. One svoju djelatnost treba prvenstveno usmjeriti u pravcu istraživanja i unapređenja preventivne zaštite od prirodnih i drugih nesreća većih razmjera, kao i integracije istraživačkog rada u cjelini i razvijanju svih aktivnosti kojim se doprinosi unapređenju zaštite i spašavanja.

- stručno-naučni pristup metodologiji istraživanja i utvrđivanja uvjeta i uzroka nastanka prirodnih i drugih nesreća većih razmjera je jedini ispravan put koji, s velikom dozom sigurnosti, može dati meritorne podatke i zaključke na osnovu kojih se može izvući tačan sud o uzrocima i uvjetima nastanka neželjenih pojava, kao i uticaju objektivnih i subjektivnih faktorana njihov nastanak. Pošto su posljedice prirodnih i drugih nesreća većih razmjera veoma teške, potrebno je znati i moći iskoristiti sve poznate podatke u cilju egzaktnog utvrđivanja stvarnih uzroka nastanka prirodne i druge nesreće većih razmjera. Krajnji cilj takvog istraživanja, osim što treba nadležnim organima pružiti materijalne i stručne dokaze o stvarnim uzrocima nastanka prirodne ili druge nesreće većih razmjera, treba da bude stvaranje podloge za izvlačenje zaključaka na osnovu kojih bi se temeljile aktivnosti na onemogućavanju ponavljanja sličnih situacija.

- u cilju što efikasnijeg i funkcionalnijeg povezivanja svih snaga koje su, sa bilo kojeg aspekta, uključene u problematiku zaštite i spašavanja, neophodno je putem potrebnog broja stručnih savjetovanja i seminara, upoznavati se sa dostignućima u ovoj oblasti, upoznavati se sa globalnom politikom i problematikom zaštite i spašavanja te razmjenjivati iskustva unutar specifičnih djelatnosti i tematskih oblasti.

7. ZADACI I NAČIN REALIZACIJE ZADATAKA UTVRĐENIH U PROGRAMU RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA BPK-a GORAŽDE

Obzirom da Bosansko-podrinjski kanton nema urađen Program razvoja zaštite i spašavanja tako da nisu utvrđeni zadaci i način njihove realizacije, a koji su u obavezi da budu realizovani i usaglašeni u Gradu Goraždu.

8. PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA, SA IZVORIMA FINANSIRANJA

8.1. Procjena stanja

Od zaustavljanja rata i potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma (1995.) do donošenja Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (2003.) u Federaciji BiH nije postojao nikakav sistemski način finansijskog tretmana posljedica po ljude i materijalna dobra nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća. Gradsko vijeće i Gradonačelnik, po preporuci Službe civilne zaštite najčešće su intervenisali po principu solidarnosti i na osnovu aproksimativnih procjena šteta, iz budžetskih sredstava tekuće rezerve i sa pozicije "Transfer za posebne namjene - elementarne nepogode".

8.2. Sistemsko finansiranje zaštite i spašavanja u Federaciji BiH

Prvi sistemski odgovor finansiranja sistema zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji BiH sadržan je u spomenutom Zakonu o zaštiti i spašavanju koji navodi izvore.

Prema članu 179. Zakona o zaštiti i spašavanju, finansiranje se ostvaruje iz sljedećih izvora:

- 1) budžeti Federacije BiH, kantona i općina;
- 2) sredstva pravnih lica;
- 3) osiguranja;
- 4) dobrovoljni prilozi;
- 5) međunarodna pomoć - donacije;
- 6) drugi izvori utvrđeni ovim i drugim zakonima.

U članu 180. istog Zakona predviđeno je izdvajanje, odnosno plaćanje posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u visini od 0,5 % od neto plaća svih zaposlenih upravnim društvima, kao i građana koji obavljaju samostalnu djelatnost, te u stavu 4. pomenutog Zakona sredstva se dijele, 15% pripada Federaciji, 25% kantonu i 60% općini.

Zakonom i Odlukom o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebnog naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća ("Službene novine F BiH", broj: 4/12, 80/13 i 20/20) utvrđen je način korištenja ovih sredstava za koje je odgovoran Štab civilne zaštite Grada Goražda, i to:

- 1) Pripremanje, opremanje, finansiranje i obuku Štaba civilne zaštite Grada, Službi zaštite i spašavanja, Operativnog centra, Jedinica opće i specijalizovane namjene i povjerenika civilne zaštite, kao i troškovi koji nastanu tokom učešća u provođenju zaštite i spašavanja po naređenju Gradskog štaba,
- 2) Opremanje pravnih lica u dijelu kada postavljeni zadaci tim licima nadilaze njihove materijalne mogućnosti,
- 3) Nabavka i održavanje sistema za uzbunjivanje stanovništva,
- 4) Saniranje dijela šteta nastalih prirodnim i drugim nesrećama, u skladu sa svojim mogućnostima,
- 5) Prema potrebi, pružanje finansijske podrške drugim općinama, a naročito za opremanje i obuku štabova civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja, jedinica civilne zaštite, operativnih centara civilne zaštite i pomoć u saniranju posljedica prirodnih i drugih nesreća
- 6) Grad može dio sredstava iz posebne naknade kao interventnu mjeru, koristiti za finansiranje preventivnih mjera zaštite i spašavanja.
- 7) Druge potrebe zaštite i spašavanja u skladu sa zakonom ili drugim propisima.

Sredstva iz posebne naknade treba dakle planirati kroz Programe zaštite i spašavanja, te realizovati u okviru omjeru:

- do 5% za obuku i vježbe iz tačke 2. stav 1. člana 184. Zakona o zaštiti i spašavanju (pripremanje, opremanje i obuka GŠCZ, Službi i jedinica CZ, povjerenika CZ);
- do 20% za učešće u provođenju preventivnih mjera iz stava 3. člana 184. Zakona o zaštiti i spašavanju (za provođenje preventivnih mjera zaštite i spašavanja);
- najmanje 30% za opremanje struktura civilne zaštite iz tački 2., 3. i 5. člana 184. Zakona o zaštiti i spašavanju (pripremanje, opremanje i obuka GŠCZ, Službi i jedinica CZ, povjerenika CZ, kao i troškovi njihovog učešća u provođenju mjera zaštite i spašavanja, opremanje pravnih lica u dijelu kada postavljeni zadaci tim licima nadilaze njihove materijalne mogućnosti, kao i nabavku i održavanje sistema za uzbunjivanje stanovništva);
- do 40% saniranje dijela šteta nastalih prirodnom i drugom nesrećom u skladu sa svojim materijalnim mogućnostima, utvrđene u tački 6. stav 1. člana 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.
- do 5% druge aktivnosti.

Zaštita od požara i vatrogastvu (član 3.) čine sastavni dio jedinstvenog sistema zaštite ispašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u Federaciji BiH koji je uređen Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, pa se radi toga zaštita od požara i vatrogastvo organiziraju i funkcioniraju u okviru tog sistema, ali i ostvaruju učešće u finansijskim sredstvima po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća (član 180. Zakona o zaštiti i spašavanju).

STANJE NAMJENSKIH SREDSTAVA SA 31.12.2024. GODINE KAKO SLIJEDI;

I	STANJE ŽIRORAČUNA UKUPNO SVIH NAMJENSKIH SREDSTAVA	31.12.2024.	784.921,13
1	Naknada za izgradnju i održavanje skloništa		292.242,61
2	Prihodi za vatrogastvo		1.281,08
3	Posebna naknada 0,5%		446.979,11
II	REZERVISANA SREDSTVA UGOVORENE NABAVKE IZ RANLIJH GODINA		24.171,43
1	Služba radioamatera u URKD Goražde	Nabavka opreme	3.000,00
2	Služba crvenog križa Grada Goražda	Nabavka opreme	7.000,00
3	Služba crvenog križa Grada Goražda	Nabavka opreme	10.000,00
4	Provođenje preventivnih mjera izrada projekata za sanaciju klizišta u MZ-a Ilovača, Berić i Goražde II	Izrada Projekta Klizišta	3.300,00
5	Odluka o provođenja preventivnih mjera u sufinansiranju izgradnji podzide u ulici Murisa Živojevića br.7 naselje Obarak.	Izrada podzide	871,43
III	OBAVEZE IZ 2024. GODINE A BICE PLAĆENE U 2025. GODINI		20.246,90
1	Isplata komisiji za procjenu šteta (Krahodža Zijad, Mršo Damir, MZ-a Hubjeri, Ilovača, Berić, Rešetnica platenici, Arnaut Mensad olujni vjetar, požar Ćorić Anel, Jašarević Faruk, Perjan Samir, MZ-a Rešetnica klizišta, bujice i odroni). (obaveza iz 2024. godine).		2.255,30
2	„OKAC“ – Čišćenje propusta ispod kuće Ferhatović Emira Ilovača		997,05
2	ABC sporting Banja Luka nabavka opreme za potrebe službe GSS-a, rezervisano Odlukeom iz 2024. plaćeno u 2025. godini.		16.994,55
IV	Dug po osnovu OGSCZ broj: 10-40-1-3605/20		100.000,00
1	Dug po osnovu pozajmice		100.000,00
		UKUPNO	884.921,13

NAVEDENA SREDSTVA SE KORISTE ZA SLJEDEĆE NAMJENE I TO:

R/B	Član Odluke	Vrsta finansiranja	Vrsta sredstava	Procenat raspodjele		Vrsta sredstava	Procenat raspodjele	
1	VI	ŠTETE	Akumulirana	do	20%	Prikupljena u tekućoj godini	do	40%
2	VII	PREVENTIVA	Akumulirana	do	20%	Prikupljena u tekućoj godini	do	20%
3	VIII	OPREMANJE STRUK. CZ.	Akumulirana	do	50%	Prikupljena u tekućoj godini	Naj manj	30%
4	IX	OBUKA I VJEŽBE	Akumulirana	do	5%	Prikupljena u tekućoj godini	do	5%
5	X	SVE DRUGE AKTIVNOSTI	Akumulirana	do	5%	Prikupljena u tekućoj godini	do	5%
			UKUPNO		100%			100%

PROCJENA OČEKIVANIH FINANSIJSKIH SREDSTAVA U (KM) NA OSNOVU KOJIH JE URAĐEN FINANSIJSKI DIO PROGRAMA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA ZA PERIOD 2025. – 2029. GODINA							
VRSTA PRIHODA	AKUM.SR E2024	2025	2026	2027	2028	2029	UKUPNO ZAOKRUŽ ENO
Posebna naknada za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća 0,50%	446.979,11	253.000,00	251.000,00	251.000,00	251.000,00	251.000,00	1.707.000,00
Prihodi za vatrogastvo iz premije osiguranja imovine i motornih vozila	1.281,08	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00	11.000,00
Naknada za izgradnju skloništa	292.242,61	12.000,00	12.000,00	12.000,00	11.000,00	11.000,00	350.000,00
Rezervisana sredstva OGŠCZ	24.171,43	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	24.171,43
Ukalkulisane obaveze iz ranijih godina	20.246,90	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	20.246,90
UKUPNO	784.921,13	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00
Pozajmica	100.000,00	00,00	00,00	00,00	00,00	00,00	100.000,00
						UKUPNO	2.212.500,00

OBRAZLOŽENJE PLANIRANIH PRIHODA 2025-2029. GODINA

Iz gore izložene tabele Procjena očekivanih finansijskih sredstava, Služba za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastva je za navedeni period 2025-2029. godina planirala iznos od **2.212.500,00 KM**, po vrsti prihoda kako je prikazano u tabeli.

- **posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća 0,50%**

Ovdje je planiran iznos sa neutrošenim akumuliranim sredstvima od 1.707.000,00 KM. Obzirom da su u petogodišnjem Programu razvoja 2020-2024. godina prihodi po ovom osnovu iznosili 1.478.507,00 KM, te da je za svaku godinu imao trend rasta iz razloga povećanja broja uposlenih a posebno povećanja neto plaća na koju se plaća ova naknada. Služba je na osnovu navedenih pokazatelja i planirala veće prihode oko 230.000,00 KM.

Takođe je od početka 2025. godine povećana i minimalna neto plaća te da će se i po tom osnovu povećati prihodi. Međutim obzirom da Vlada FBiH vodi aktivnosti na smanjenju doprinosa na plaće, nismo sigurni dali će se posebna naknada za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća smanjiti. Ovdje je važno napomenuti da se u ranijim godinama pojavljivala i inicijativa za ukidanje ove vrste prihoda kako su je nazivali (parafiksni nameti).

- **Prihodi za vatrogastvo iz premije osiguranja imovine i motornih vozila**

Prihodi po ovom osnovu sa neutrošenim akumuliranim sredstvima su u petogodišnjem Programu razvoja 2020-2024. godina ostvareni u iznosu 15.000,00 KM, a za period 2025-2029. godina služba je planirala iznos od 11.000,00 KM. Prihodi po ovom osnovu u proteklom periodu su imali trend pada iz razloga što je smanjen broj osigurane imovine od strane fizičkih i pravnih lica.

- **Naknada za izgradnju skloništa**

Ova vrsta prihoda sa neutrošenim akumuliranim sredstvima u petogodišnjem Programu razvoja 2020-2024. godina ostvareni u iznosu od 292.240,00 KM. Za period 2025-2029. godina služba je planirala iznos od 350.000,00 KM. Prema navedenim pokazateljima služba je trebala planirati veći iznos po ovom osnovu. Međutim služba ne raspolaže podacima da li će u navedenom periodu dolaziti do značajnije izgradnje objekata za fizička lica a posebno objekata za pravna lica. U proteklom periodu ovi su prihodi varirali po godinama od prihoda od 5.000,00 KM do 90.000,00 KM na godišnjem nivou. Vodeći se gore navedenim služba je prihode po ovom osnovu za navedeni period planirala 58.000,00 KM a što sa akumuliranim sredstvima iznosi 350.000,00 KM.

- **Rezervisana sredstva Odlukama Gradskog Štaba iznose 24.171,43 KM i ona su prikazana u tabeli stanje namjenskih sredstava sa 31.12.2024. godine.**
- **Ukalkulisane obaveze iz ranijih godina iznose 20.246,90 KM i one su prikazana u tabeli stanje namjenskih sredstava sa 31.12.2024. godine.**
- **Pozajmica Odlukom Gradskog štaba civilne zaštite broj: 10-40-1-3605/20 od 21.09.2020. godine izvršena je pozajmica namjenskih sredstava posebne nakanade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u iznosu od 150.000,00 KM. Od toga je u 2024. godini vraćeno 50.000,00 KM, te je dug po ovom osnovu 100.000,00 KM.**

RASPODJELA PLANIRANIH SREDSTAVA ZA PERIOD 2025. – 2029.GODINA

R/B	Član Odluke	Vrsta finansiranja	Akumulirana Sredstva	Procenat raspodjele		Prikupljena u tek god.	Procenat raspodjele		Prijeni procenat
			446.979,11			1.360.000,00			
1	VI	STETE	89.395,82	do	20%	230.000,00	do	40%	30%
2	VII	PREVENTIVA	89.395,82	do	20%	140.000,00	do	20%	9%
3	VIII	OPREMANJE STRUK. CZ.	223.489,55	do	50%	900.000,00	Naj manj	30%	55%
4	IX	OBUKA I VJEŽBE	22.348,96	do	5%	45.000,00	do	5%	4%
5	X	SVE DRUGE AKTIVNOSTI	22.348,96	do	5%	45.000,00	do	5%	2%
			446.979,11		100%	1.360.000,00		100%	100%

RASPODJELA PLANIRANIH SREDSTAVA ZA PERIOD 2025. – 2029.GODINA

R/B	Član Odluke	Vrsta finansiranja	Akumulirana Sredstva	Prikupljena u tekućoj godini	Ukupno zaokruženo
			446.979,11		
1	VI	ŠTETE I SOLIDARNOST	89.395,82	230.000,00	320.000,00
2	VII	PREVENTIVA	89.395,82	140.000,00	230.000,00
3	VIII	OPREMANJE STRUK. CZ.	223.489,55	900.000,00	1.123.000,00
4	IX	OBUKA I VJEŽBE	22.348,96	45.000,00	67.000,00
5	X	SVE DRUGE AKTIVNOSTI	22.348,96	45.000,00	67.000,00
6	137.V.	VATROGASTVO	1.281,08	10.000,00	11.000,00
7	54.Z.	SKLONIŠTA	292.242,61	58.000,00	350.000,00
8	VI.O.	REZERVISANA SREDST. IZ RANLIJH GODINA	24.171,43	00	24.171,43
9		UKALKUKISANE OBAVEZE IZ 2024.GOD.	20.246,90	00	20.246,90
			784.921,13	1.428.000,00	2.212.500,00

REKAPITULACIJA PETOGODIŠNJEG POGRAMA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA
PO NAMJENAMA ZA PERIOD 2025 – 2029. GODINA

	OPIS TROŠKA	PLANA 2025-2029	Opis
A	OPREMANJE OPERATIVNOG CENTRA CIVILNE ZAŠTITE GRADA GORAŽDA	33.000,00	Nabavka servera i druge opreme
B	OPREMANJE GRADSKOG ŠTABA CZ	140.000,00	Terensko motorno vozilo, agregat, dron i druga oprema
C	OPREMANJE POVJERENIKA CZ	40.000,00	Čizme, kabanice, kolica i druga oprema
D	OPREMANJE JEDINICA OPĆE NAMJENE	40.000,00	Nabavka opreme prema
F-I	SLUŽBA ZA RHB ZAŠTITU	30.000,00	Nabavka opreme po zahtjevu
F-II	SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE CRVENOG KRIŽA	30.000,00	Agregat, deke, čebadi i druga oprema

F-III	SLUŽBA MEDICINSKE POMOCI	80.000,00	Nabavka opreme po zahtjevu
F-IV	SLUŽBA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE ŽIVOTINJA (VETERINARSKA SLUŽBA)	60.000,00	Nabavka opreme po zahtjevu
F-V	SLUŽBA ZA VODOSNADBIJEVANJE	110.000,00	Nabavka opreme po zahtjevu
F-VI	SLUŽBA ZA CISTOCU	100.000,00	Nabavka opreme po zahtjevu
F-VII	SLUŽBA ZA ASANACIJU TERENA	50.000,00	Nabavka opreme po zahtjevu
F-VIII	SLUŽBA ZA SPAŠAVANJE NA VODI I POD VODOM	60.000,00	Terensko motorno vozilo ili druga oprema
F-IX	GORSKA SLUŽBA SPAŠAVANJA	50.000,00	Terensko motorno vozilo ili druga oprema
F-X	SLUŽBA ZA ZAŠTITU OD POŽARA	280.000,00	Kombi, polovni kamion, intervencijska odijela 18. komada i druga oprema
F-XI	SLUŽBA RADIO-AMATERI	20.000,00	Nabavka opreme po zahtjevu
G	OBUČAVANJE I OSPOSOBLJAVANJE	67.000,00	Aktivnosti predviđene zakonom
H	SANIRANJE DJELOVA STETA	300.000,00	Aktivnosti predviđene zakonom
I	SOLIDARNOST	20.000,00	Aktivnosti predviđene zakonom
J	SUFINANSIRANJE – DO 60% PROVOĐENJA PREVENTIVNIH MJERA	230.000,00	Aktivnosti predviđene zakonom
K	DRUGE POTREBE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA	67.000,00	Aktivnosti predviđene zakonom
L	UGOVORENE NABAVKE PO PROGRAMU 2020-2024. GODINA	24.171,43	Precizirano odlukama GŠCZ
LJ	PRIHODI ZA VATROGASTVO IZ PREMIJA OSIGURANJA IMOVINE I MOTORNIM VOZILA	11.000,00	Aktivnosti predviđene zakonom
M	NAKNADA ZA IZGRADNJU SKLONIŠTA	350.000,00	Aktivnosti predviđene zakonom
N	UKALKULISANE OBAVEZE IZ 2024	20.246,90	Precizirano odlukama GŠCZ
	UKUPNO	2.212.500,00	

OBRASLOŽENJE RASHODA

Ukupno planirani rashodi za period 2025-2029. godina iznose 2.212.500,00 KM.

- Članom 184. stav 1. tačka 2. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i člana VIII. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 04/12, 80/2013 i 20/20) je precizirano u šta se troše planirana sredstva. Najviše sredstva je planirano za opremanje službi i jedinica civilne zaštite. Za ove namjene je planirano 1.123.000,00 KM, (nabavka servera za potrebe Operativnog centra, Gradskog štaba, kao i drge gradske službe koje se angažuju u akcijama zaštite i spašavanja, nabavka terenskog vozila, agregata i drona za Gradski Štab CZ-e, nabavka terenskog vozila za Službu za zaštitu na vodi i pod vodom, terensko vozilo za Gorską službu spašavanja, polovni kamion, kombi, intervencijska odijela, električni paletar za Službu za zaštitu od požara, deke, čebadi, čizme, kabanice, kolica i druga oprema po zahtjevima službi i jedinica civilne zaštite koja se pokaže kao neophodna u datim okolnostima a sve u skladu sa Okvirnim ličnim i materijalnim formacijama štabova, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, broj:01-02/2-187/07 od 15.05.2007. godine donešenih od strane direktora Federalne uprave civilne zaštite, kao i nabavka druge opreme (ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period).

- Za izgradnju i održavanje skloništa je planirano 350.000,00 KM. Ova sredstva se koriste za izgradnju i održavanje skloništa i zaklona i za kapitalne investicije po kojima je predviđena izgradnja. Član 52, 53 i 54. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10).
- Za saniranje šteta i solidarnost je planirano 320.000,00 KM. Utrošak ovih sredstava je regulisan u članu 184. stav 1. tačka 6. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i člana VI. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 04/12, 80/2013).
- Za provođenje preventivnih mjera je planirano 230.000,00 KM, Članom 184. stav 2. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i člana VII. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 04/12, 80/2013). je precizirano u šta se troše planirana sredstva.
- Za obučavanje i osposobljavanje je planirano 67.000,00 KM, Članom 184. stav 1. tačka 2. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i člana IX. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 04/12, 80/2013) je precizirano u šta se troše planirana sredstva.
- Za druge potrebe zaštite i spašavanja je planirano 67.000,00 KM, Članom 184. stav 1. tačka 7. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i člana X. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 04/12, 80/2013) je precizirano u šta se troše planirana sredstva.
- Troškovi od prihoda od premije osiguranja vozila i imovine je planirano 11.000,00 KM. Planirana sredstva se koriste za nabavku vatrogasne opreme i drugih sredstava za vatrogasne jedinice, stručno obučavanje i osposobljavanje vatrogasaca i održavanje opreme i vatrogasnih sredstava, te investiciona izgradnja i opremanje objekata za vatrogasne jedinice. prema članu 137. Zakona o zaštiti od požara vatrogastva („Službene novine FBiH“, broj: 64/09).
- Ugovorene nabavke iz ranijih godina 24.171,43 KM. Definisane Odlukama Gradskog Štaba civilne zaštite.
- Ukalkulisane obaveze iz 2024. godine 20.246,90 KM. Definisane Odlukama Gradskog Štaba civilne zaštite.

PROGRAMSKI PROJEKTI RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA NA PODRUČJU GRADA GORAŽDA ZA PERIOD 2025. – 2029. GODINA SA OČEKIVANIM TROŠKOVIMA		
A	OPREMANJE OPERATIVNOG CENTRA CIVILNE ZAŠTITE GRADA GORAŽDA Član 184. stav 1. tačka 2. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i člana VIII. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 04/12, 80/2013).	
	Po potrebi će se vršiti nabavka opreme na osnovu Okvirnih ličnih i materijalnih formacija štabova, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, broj:01-02/2-187/07 od 15.05.2007. godine donešenih od strane direktora Federalne uprave civilne zaštite, kao i nabavka druge opreme (ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period).	33.000,00 Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.
		33.000,00
B	OPREMANJE GRADSKOG ŠTABA CIVILNE ZAŠTITE Član 184. stav 1. tačka 2. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj:39/03, 22/06 i 43/10) i člana VIII. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 04/12, 80/2013).	
	Po potrebi će se vršiti nabavka opreme na osnovu Okvirnih ličnih i materijalnih formacija štabova, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, broj:01-02/2-187/07 od 15.05.2007. godine donešenih od strane direktora Federalne uprave civilne zaštite, kao i nabavka druge opreme (ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period).	140.000,00 Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.
		140.000,00
C	OPREMANJE POVJERENIKA CIVILNE ZAŠTITE Član 184. stav 1. tačka 2. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj:39/03, 22/06 i 43/10) i člana VIII. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 04/12, 80/2013).	
	Po potrebi će se vršiti i nabavka opreme na osnovu Okvirnih ličnih i materijalnih formacija štabova, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, broj:01-02/2-187/07 od 15.05.2007. godine donešenih od strane direktora Federalne uprave civilne zaštite, kao i nabavka druge opreme (ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period).	40.000,00 Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.
		40.000,00
D	OPREMANJE JEDINICA OPĆE NAMJENE Član 184. stav 1. tačka 2. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj:39/03, 22/06 i 43/10) i člana VIII. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 04/12, 80/2013).	
	Po potrebi će se vršiti i nabavka opreme na osnovu Okvirnih ličnih i materijalnih formacija štabova, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, broj:01-02/2-187/07 od 15.05.2007. godine donešenih od strane direktora Federalne uprave civilne zaštite, kao i nabavka druge opreme (ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period).	40.000,00 Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.
		40.000,00
	UKUPNO: A+B+C+D	23.000,00 + 143.000,00 + 40.000,00 + 40.000,00
F	OPREMANJE SLUŽBI ZAŠTITE I SPAŠAVANJA	
		253.000,00

	Član 184. stav 1. tačka 2. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH”, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i člana VIII. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH”, broj: 04/12, 80/2013).				
F-I	SLUŽBA ZA RHB ZAŠTITU				
				30.000,00	
	Po potrebi će se vršiti i nabavka druge opreme na osnovu Okvirnih ličnih i materijalnih formacija štabova, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, broj: 01-02/2-187/07 od 15.05.2007. godine donešenih od strane direktora Federalne uprave civilne zaštite, kao i nabavka druge opreme (ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period).		Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.		30.000,00
F-II	SLUŽBA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA CRVENOG KRIŽA GRADA GORAŽDA				
				30.000,00	
	Po potrebi će se vršiti i nabavka druge opreme ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period.		Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.		30.000,00
F-III	SLUŽBA MEDICINSKE POMOCI				
				80.000,00	
	Po potrebi će se vršiti i nabavka opreme na osnovu Okvirnih ličnih i materijalnih formacija štabova, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, broj: 01-02/2-187/07 od 15.05.2007. godine donešenih od strane direktora Federalne uprave civilne zaštite, kao i nabavka druge opreme (ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period).		Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.		80.000,00
F-IV	SLUŽBA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE ŽIVOTINJA (VETERINARSKA SLUŽBA)				
				60.000,00	
	Po potrebi će se vršiti i nabavka druge opreme na osnovu Okvirnih ličnih i materijalnih formacija štabova, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, broj: 01-02/2-187/07 od 15.05.2007. godine donešenih od strane direktora Federalne uprave civilne zaštite, kao i nabavka druge opreme (ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period).		Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.		60.000,00
F-V	SLUŽBA ZA VODOSNABDIJEVANJE				
				110.000,00	
	Po potrebi će se vršiti i nabavka druge opreme na osnovu Okvirnih ličnih i materijalnih formacija štabova, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, broj: 01-02/2-187/07 od 15.05.2007. godine donešenih od strane direktora Federalne uprave civilne zaštite, kao i nabavka druge opreme (ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period).		Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.		110.000,00
F-VI	SLUŽBA ZA ČISTOCU				
				100.000,00	

Po potrebi će se vršiti i nabavka druge opreme na osnovu Okvirnih ličnih i materijalnih formacija štabova, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, broj:01-02/2-187/07 od 15.05.2007. godine donešenih od strane direktora Federalne uprave civilne zaštite, kao i nabavka druge opreme (ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period).		Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.	100.000,00
F-VII	SLUŽBA ZA ASANACIJU TERENA		
		50.000,00	50.000,00
Po potrebi će se vršiti i nabavka druge opreme na osnovu Okvirnih ličnih i materijalnih formacija štabova, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, broj:01-02/2-187/07 od 15.05.2007. godine donešenih od strane direktora Federalne uprave civilne zaštite, kao i nabavka druge opreme (ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period).		Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.	
F-VIII	SLUŽBA ZA SPAŠAVANJE NA VODI I POD VODOM		
Po potrebi će se vršiti i nabavka opreme na osnovu Okvirnih ličnih i materijalnih formacija štabova, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, broj:01-02/2-187/07 od 15.05.2007. godine donešenih od strane direktora Federalne uprave civilne zaštite, kao i nabavka druge opreme (ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period).		60.000,00 Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.	60.000,00
F-IX	GORSKA SLUŽBA SPAŠAVANJA		
Po potrebi će se vršiti i nabavka opreme na osnovu Okvirnih ličnih i materijalnih formacija štabova, jedinica i povjerenika civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja, broj:01-02/2-187/07 od 15.05.2007. godine donešenih od strane direktora Federalne uprave civilne zaštite, kao i nabavka druge opreme (ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period).		50.000,00 Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.	50.000,00
F-X	SLUŽBA ZA ZAŠTITU OD POŽARA		
Po potrebi i na zahtjev vatrogasnih službi i jedinica će se vršiti i nabavka opreme predviđena materijalnim formacijama za potrebe Vatrogasnih službi i jedinica, prema Pravilniku o minimumu tehničke opreme i sredstava i rok korištenja te opreme i sredstava za profesionalne i druge vatrogasne jedinice kao i druga oprema potrebna za rad Vatrogasnih jedinica i službi. (ukoliko nabavka ove opreme se pokaže kao prioritet za navedeni period).		280.000,00 Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.	280.000,00
F-XI	SLUŽBA RADIO AMATERI		

Nabavka opreme će se vršiti prema zahtjevu službe ukoliko se pokaže kao prioritet za navedeni period.						Godišnji utrošak navedenih finansijskih sredstava za nabavku opreme i sredstva utvrđenih ovim Programom vršiće se na osnovu Godišnjih planova korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje donešenih na osnovu ovog Programa.						20.000,00
Ukupno F:	F-I	F-II	F-III	F-IV	F-V	F-VI	F-VII	F-VIII	F-IX	F-X	F-XI	870.000,00
	30.000,00	30.000,00	80.000,00	60.000,00	110.000,00	100.000,00	50,000,00	60.000,00	50.000,00	280,000,00	20,000,00	
OPREMANJE (A+B+C+D) + F UKUPNO:						253.000,00 + 870.000,00						1.123.000,00
G.	OBUČAVANJE I OSPOSOBLJAVANJE Član 184. stav 1. tačka 2. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i člana IX. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 04/12, 80/2013).											
1.	Obuka GŠCZ					67.000,00						67.000,00
2.	Obuka službi, jedinica i povjerenika CZ											
3.	Obuka građana											
4.	Organizacija i učešće na vježbama struktura CZ											
5.	Organizacija seminara, kurseva i sl. U Gradu, Kantonu i Federaciji											
6.	Organizacija i učešće na obuci van države					300.000,00						300.000,00
7.	Nabavka MTS-a za obučavanje											
H	ŠANIRANJE DIJELA ŠTETA Član 184. stav 1. tačka 6. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i člana VI. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 04/12, 80/2013).											
I.	SOLIDARNOST Član 184. stav 1. tačka 6. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i člana VI. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 04/12, 80/2013).											
U BPK- Goražde, okvira FBiH i BiH						20.000,00						20.000,00
J.	ŠUFINANSIRANJE – PROVOĐENJA PREVENTIVNIH MJERA Član 184. stav 2. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i člana VII. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 04/12, 80/2013 i 20/20).											
1.	Sanacija klizišta					230.000,00						230.000,00
2.	Regulacija vodotoka i održavanje vodoprivrednih objekata											
3.	Prevenције u vodosnadbijevanju											
4.	Šufinansiranje deminiranja											
5.	Nabavka sistema za uzbunjivanje stanovništva											
6.	Prevenције od zaraznih bolesti											
7.	Pomoć u sanaciji divljih deponija smeća											
8.	Druge mjere koje GŠ odredi u skladu sa Zakonom											
K.	DRUGE POTREBE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA											

	Član 184. stav 1. tačka 7. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10) i člana X. Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 04/12, 80/2013).		
1.	Zanavljanje usljed tehnološkog uticaja	67.000,00	67.000,00
2.	Obilježavanje dana civilne zaštite		
3.	Komisije i nadoknade za pružanje stručne pomoći		
4.	Druge potrebe koje GŠ odredi u skladu sa Zakonom		
	UKUPNO: G+H+I+J+K	67.000,00+300.000,00+20.000,00+230.000,00+67.000,00	684.000,00
	UKUPNO:	A+B+C+D+F+G+H+I+J+K	1.807.000,00
L	REZERVISANA SREDSTVA IZ RANIJIH GODINA	-Služba radioamatera u URKD Goražde..... 3.000,00 KM -Služba crvenog križa7.000,00 KM -Služba crvenog križa10.000,00 KM -Izgradnja podzide u ulici Murisa živojevića br.7 u naselju Obarak 871,43 KM	24.171,43
LJ	OBAVEZE IZ 2024 GODINE BIĆE PLAĆENE U 2025. GODINI	-Isplata komisiji za procjenu šteta (Krahodža Zijad, Mršo Damir, MZ-a Hubjeri, Ilovača, Berić, Rešetnica plastenici, Arnaut Mensad olujni vjetar, požar Corić Anel, Jašarević Faruk, Perjan Samir, MZ-a Rešetnica klizišta, bujice i odroni).....2.255,30 KM -„OKAC“ – Čišćenje propusta ispod kuće Ferhatović Emira Ilovača.....997,05 KM - ABC sporting Banja Luka nabavka opreme za potrebe službe GSS-a,16.994,55 KM	20.246,90
M	PRIHODI ZA VATROGASTVO IZ PREMIJA OSIGURANJA IMOVINE I MOTORNH VOZILA	Utrošak sredstava za nabavku vatrogasne opreme i drugih sredstava za vatrogasne jedinice, stručno obučavanje i osposobljavanje vatrogasaca i održavanje opreme i vatrogasnih sredstava, te investiciona izgradnja i opremanje objekata za vatrogasne jedinice. Član 137. Zakona o zaštiti od požara vatrogastva („Službene novine FBiH“, broj: 64/09).	11.000,00
N	NAKNADA ZA IZGRADNJU SKLONIŠTA	Mogu se koristiti za izgradnju i održavanje skloništa i zaklona i za kapitalne investicije po kojima je predviđena izgradnja. Član 52, 53 i 54. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine FBiH“, broj: 39/03, 22/06 i 43/10).	350.000,00
	UKUPNO ZA REALIZACIJU:	A+B+C+D+F+G+H+I+J+K+L+LJ+M+N	2.212.500,00

REALIZACIJA PROGRAMA

Godišnje planove korištenja sredstava za zaštitu i spašavanje po osnovu ovog Programa donosi Gradonačelnik, na osnovu dobijenog pozitivnog mišljenja Gradskog štaba civilne zaštite Grada Goražda, a na prijedlog Službe za civilnu zaštitu, zaštitu od požara i vatrogastva Grada Goražda.

Godišnji izvještaj o prikupljenim, raspodjeljenim i korištenim sredstvima podnosi se Štabu civilne zaštite Grada Goražda, Gradonačelniku, Kantonalnoj i Federalnoj upravi civilne zaštite do kraja marta tekuće godine.

Shodno Odluci Vlade Federacije BiH broj: V – 19/2012 od 5. januara 2012. godine, o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća poglavlje III („Službene novine Federacije BiH“, broj: 4/12, 80/13 i 20/20) neposredna realizacija finansijskog plaćanja vrši se tako što nalog za plaćanje potpisuju lica ovlaštena posebnom Odlukom koju donosi Gradonačelnik.

Program razvoja zaštite i spašavanja u Gradu Goražde za period 2025–2029. godina, nakon usvajanja objavit će se u „Službenim novinama Grada Goražda“.

Broj: 01-02-1-1201
3. 4. 2025. godine
G o r a ž d e

PREDSEDavajući
GRADSKOG VIJEĆA
Bajro Obuća, z.r.

.....

86

Na osnovu člana 17. i člana 88. Statuta Grada Goražda („Službene novine Grada Goražda”, broj: 5/18) i člana 26. Odluke o uslovima i načinu sticanja i raspolaganja sredstvima i opremom potrebnih za rad organa uprave Općine Goražde („Službene novine Općine Goražde”, broj: 5/11), Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. godine, **d o n o s i**

O D L U K U
o davanju saglasnosti

Član 1.

Gradsko vijeće Grada Goražda je saglasno da ustupi na korištenje teretno vozilo N1, marke LADA, crvene boje, broj motora: 212136731805, broj šasije: X6123290020002369, godina proizvodnje 2002, registarskih oznaka T69-A-938, Planinarskom klubu „Goražde – Maglić” iz Goražda na period od 5 godina bez naknade.

Član 2.

Gradonačelnik Goražda će zaključiti ugovor s Planinarskim klubom „Goražde – Maglić” iz Goražda u kom će biti precizirana sva prava i obaveze ugovornih strana.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Grada Goražda”.

Broj: 01-02-1-1202**3. 4. 2025. godine****G o r a ž d e****PREDSJEDAVAJUĆI****GRADSKOG VIJEĆA****Bajro Obuća, s.r.****87**

Na osnovu člana 13. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH” broj: 49/06 i 51/09), članova 17. i 88. Statuta Grada Goražda („Službene novine Grada Goražda” broj:

5/18), Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. godine, **d o n o s i**:

O D L U K U

o upisu zabrane otuđenja i opterećenja na nekretninama izgrađenim po Sporazumu o saradnji na sprovođenju državnog projekta „Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnih smještaja pružanjem javnih stambenih rješenja“ u okviru projekta CEB II-podprojekat Grad Goražde broj: 02-05-118/19 od 10. 1. 2019. godine

Član 1.

ODOBRAVA SE upis zabrane otuđenja i opterećenja na nekretninama (zemljiši stanovi) izgrađenim po Sporazumu o saradnji na sprovođenju državnog projekta „Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnih smještaja pružanjem javnih stambenih rješenja“ u okviru projekta CEB II-podprojekat Grad Goražde broj: 02-05-118/19 od 10. 1. 2019. godine, i to:

- k. č. 1308/1, k. o. Goražde II, upisana u p. l. broj: 166 i z. k. broj: 156, Ulica čajnička (naselje Splavište).

Član 2.

Na osnovu ove Odluke Zemljišnoknjižni ured izvršit će upis zabilježbe na nekretninama opisanim u članu 1. ove Odluke i to:

„Zabilježba zabrane otuđenja i opterećenja nekretnina, na period od 30 godina“.

Član 3.

Na osnovu ove Odluke, na zahtjev Grada Goražda, navedena zabilježba će se brisati u zemljišnim knjigama, nakon isteka perioda od 20 godina.

Član 4.

Ova Odluka stupa na snagu 8 dana od dana

objavljivanja u „Službenim novinama Grada Goražda“.

Broj: 01-02-1-1203
3. 4. 2025. godine
G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA
Bajro Obuća, s.r.

88

Na osnovu člana 13. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj: 49/06 i 51/09), članova 17 i 88. Statuta Grada Goražda („Službene novine Grada Goražda“ broj: 5/18), Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. godine, **d o n o s i:**

O D L U K U

o upisu zabrane otuđenja i opterećenja na nekretninama izgrađenim po Sporazumu o saradnji na sprovođenju državnog projekta „Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnih smještaja pružanjem javnih stambenih rješenja“ u okviru projekta CEB II-podprojekat Općina Goražde broj: 04-36-1-2053-88-1/13 od 16. 9. 2016. godine

Član 1.

ODOBRAVA SE upis zabrane otuđenja i opterećenja na nekretninama (zemljište i stanovi) izgrađenim po Sporazumu o saradnji na sprovođenju državnog projekta „Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnih smještaja pružanjem javnih stambenih rješenja“ u okviru projekta CEB II-podprojekat Općina Goražde broj: 04-36-1-2053-88-1/13 od 16. 9. 2016. godine, i to:

- k. č. 1549 k. o. Goražde I, upisana u p. l. broj: 345 k. č. Goražde I i z. k. broj: 8668; (Ulica Salih-bega Kuljuha),
- k. č. 1022/2 i k. č. 1022/14, k. o. Goražde II, upisane u p. l. broj: 166 i z. k. broj: 4239, Ulica Zife Fazlagića bb (naselje Rasadnik),
- k. č. 1031/33 i 1031/32, k. o. Goražde II, upisane u p. l. broj: 166 i z. k. broj: 4239, Ulica Rabi-

te (naselje Rasadnik);

Član 2.

Na osnovu ove Odluke Zemljišnoknjižni ured izvršit će upis zabilježbe na nekretninama opisanim u članu 1. ove Odluke i to:

„Zabrana otuđenja i opterećenja nekretnina na period od 30 godina“.

Član 3.

Na osnovu ove Odluke, na zahtjev Grada Goražda, navedena zabilježba će se brisati u zemljišnim knjigama, nakon isteka perioda od 20 godina.

Član 4.

Ova Odluka stupa na snagu 8 dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Grada Goražda“.

Broj: 01-02-1-1204
3. 4. 2025. godine
G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA
Bajro Obuća, s.r.

89

Na osnovu članova 9, 20, 21. i 60. stav 1. Zakona o plaćama i naknadama u organima vlasti Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 45/10, 111/12. 20/17) i na osnovu člana 17. i člana 88. Statuta Grada Goražda („Službene novine Grada Goražda“, broj: 5/18) Gradsko vijeće Grada Goražda, na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. godine, **d o n o s i:**

O D L U K U

o izmjeni Odluke o utvrđivanju platnih razreda i koeficijenata za plaće, dodataka na plaće i naknada plaće izabranh dužnosnika, nosilaca izvršnih funkcija i savjetnika, državnih službenika i namještenika Grada Goražda

Član 1.

U Odluci o utvrđivanju platnih razreda i koeficijenata za plaću, dodataka na plaće i naknade plaće izabranih dužnosnika, nosilaca izvršnih funkcija i savjetnika, državnih službenika i namještenika Grada Goražda („Službene novine Grada Goražda“, broj: 33/22 i 8/22), član 8. stav 1. mijenja se i glasi:

Izabrana i imenovana lica razvrstavaju se u 6 (šest) platnih razreda i za svaki platni razred se utvrđuje koeficijent za obračun plaće u sljedećim vrijednostima:

platni razred	pozicija radnog mjesta	koeficijent
I	Gradonačelnik	9,20
II	Predsjedavajući Gradskog vijeća	6,73
III	Gradski pravobranilac	7,20
IV	Sekretar Gradskog vijeća	6,50
V	Zamjenik predsjedavajućeg Gradskog vijeća	5,89
VI	Vijećnik u Gradskom vijeću	3,20

Član 2.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Grada Goražda“.

Broj: 01-02-1-1205
3. 4. 2025. godine
G o r a ž d e

PREDSJEDAVALAČI
GRADSKOG VIJEĆA
Bajro Obuća, s.r.

90

Na osnovu članova 17. i 88. Statuta Grada Goražda („Službene novine Grada Goražde“, broj: 5/18) i člana 8. Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 49/06 i 51/09), Gradsko vijeće Grada Goražda, na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. godine, donosi **sljedeću:**

O D L U K U
o organizaciji i realizaciji
Internacionalne kulturne manifestacije
“Festival prijateljstva“, Goražde

Član 1.

Organizacija i realizacija Internacionalne kulturne manifestacije “Festival prijateljstva“, Goražde povjeravaju se Javnoj ustanovi “Centar za kulturu“, Goražde, koja će biti odgovorna za cjelokupan proces planiranja, koordinacije i implementacije svih aktivnosti u vezi s ovom manifestacijom.

Član 2.

Gradonačelnik Goražda formira Organizacioni odbor manifestacije, sastavljen od predstavnika Javne ustanove “Centar za kulturu“, Goražde i javnih ustanova i preduzeća čiji je osnivač Grad Goražde kao i drugih istaknutih kulturnih i javnih radnika i predstavnika privrednih subjekata.

Članovi Organizacionog odbora obavezani su da aktivno učestvuju u svim fazama organizacije manifestacije, u okviru svojih nadležnosti i bez naplaćivanja bilo kakvih naknada za korištenje ljudskih, tehničkih i prostornih kapaciteta svojih ustanova. Svi resursi koji se stavljaju na raspolaganje bit će korišteni isključivo u svrhu što uspješnije, kvalitetnije i profesionalnije organizacije Festivala.

Organizacioni odbor ima ovlaštenje da osnuje pododbore za specifične aktivnosti festivala i angažuje stručne saradnike ili organizacije izvan ustanova Grada Goražda, u skladu s potrebama i ciljevima manifestacije.

Član 3.

Članovi Organizacionog odbora i pododbora manifestacije “Festival prijateljstva“, Goražde nemaju pravo na novčanu naknadu za svoj rad. Njihovo učešće smatra se volonterskim doprinosom zajednici i unapređenju kulturnog, sportskog i zabavnog života Grada Goražda.

Član 4.

Finansijska sredstva potrebna za realizaciju manifestacije osiguravaju se iz Budžeta Grada Goražda, kao i iz donatorskih i sponzorskih izvora. Sredstva će se procentualno raspodijeliti prema obimu posla i odgovornosti u organizaciji programa, u skladu s djelatnostima Javne ustanove “Cen-

tar za kulturu“, Goražde kao i drugih javnih preduzeća i javnih ustanova koje učestvuju u realizaciji festivala. Ova preduzeća i ustanove također mogu aplicirati za donatorska sredstva u skladu sa svojim programom u organizaciji manifestacije. Svi nosioci aktivnosti, uključujući javne ustanove i javna preduzeća, odgovorni su za transparentno trošenje sredstava u okviru svojih nadležnosti.

Član 5.

Stupanjem na snagu ove Odluke prestaje da važi Odluka o prenošenju poslova organizacije i realizacije Internacionalne kulturne manifestacije “Festival prijateljstva“ na JU “Centar za kulturu“ Goražde (“Službene novine Općine Goražde“, br. 2/10),

Član 6.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u “Službenim novinama Grada Goražda“.

Broj: 01-02-1-1206
3. 4. 2025. godine
G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA
Bajro Obuća, s.r.

91

Na osnovu člana 64. Zakona o zdravstvenoj zaštiti („Službene novine Federacije BiH“, br. 46/10), člana 18. i člana 84. Statuta Općine Goražde („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“, broj: 13/07), člana 25. Uredbe sa zakonskom snagom o ustanovama, („Službeni list Republike Bosne i Hercegovine“, broj: 6/92, 8/93 i 13/94), člana 4. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima FBiH („Službene novine FBiH“, broj: 12/13, 34/03 i 65/13) i člana 23. Statuta Javne ustanove Dom zdravlja „Dr. Isak Samokovlija“, Goražde („Službene novine Općine Goražde“, broj: 7/12 i 5/16) Gradsko vijeće Grada Goražda, na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. godine, **d o n o s i:**

R J E Š E N J E
O RAZRIJEŠENJU ČLANA UPRAVNOG
ODBORA JAVNE USTANOVE DOM
ZDRAVLJA „DR. ISAK SAMOKOVLJA“,
GORAŽDE

I.

Razrješava se dužnosti člana Upravnog odbora Javne ustanove Dom zdravlja „Dr. Isak Samokovlija“, Goražde **EMSUDINA DELJO**, zbog podnesene ostavke.

II.

Rješenje stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Grada Goražda“.

III.

U slučaju postojanja dokaza da principi iz člana 3. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima FBiH, ili postupci, nisu ispoštovani zainteresirana strana može podnijeti prigovor Gradskom vijeću, a kopija se dostavlja ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine.

Broj: 01-02-1-1207
3. 4. 2025. godine
G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA
Bajro Obuća, s.r.

92

Na osnovu člana 9. stav 2. Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 12/03, 34/03 i 65/13), člana 17. i člana 88. Statuta Grada Goražda („Službene novine Bosansko-podrinjskog kantona Goražde“, broj: 10/18 i „Službene novine Grada Goražda“, broj: 5/18) i člana 4. Odluke o utvrđivanju standarda i kriterija za imenovanje na pozicije reguliranih tijela Općine Goražde („Službene novine Općine Goražde“, broj: 1/14), Gradsko vijeće Grada Goražde na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. godine, **d o n o s i:**

R J E Š E N J E
o imenovanju Komisije za izbor predsjednika i
članova reguliranih tijela Grada Goražda

Član 1.

Ovim Rješenjem imenuje se Komisija za

izbor predsjednika i članova reguliranih tijela Grada Goražda u sastavu:

1. Mirsada Sirčić - predsjednica Komisije,
2. Muamer Krašić - član Komisije,
3. Muamer Hodžić - član Komisije,
4. Sanid Zirak - član Komisije,
5. Azra Valjević - član Komisije.

Član 2.

Zadatak Komisije iz člana 1. ovog Rješenja je provođenje postupka imenovanja na upražnjene pozicije predsjednika i članova u reguliranim tijelima Grada Goražda, te da predloži rang-listu s najboljim kandidatima Komisiji za izbor i imenovanje Gradskog vijeća Grada Goražda.

Član 3.

Predsjedniku i članovima Komisije za izbor predsjednika i članova reguliranih tijela Grada Goražda pripada pravo na naknadu koju imaju vijećnici za svoj rad u radnim tijelima Vijeća u skladu s Odlukom o utvrđivanju visine naknade izabranim vijećnicima za obavljanje vijećničke funkcije („Službene novine BPK-a Goražde“ 10/03, „Službene novine Grada Goražda“, 2/14 i 1/20)

Član 4.

Komisija za izbor predsjednika i članova reguliranih tijela Grada Goražda imenuje se na period trajanja mandata izabranih vijećnika u Gradskom vijeću Grada Goražda za mandatni period 2024–2028.

Član 5.

Ovim Rješenjem razrješava se dužnosti Komisija za izbor predsjednika i članova reguliranih tijela Grada Goražda imenovana Rješenjem Gradskog vijeća Grada Goražda broj: 01-02-1-221 od 20. 1. 2021. godine („Službene novine Grada Goražda“ broj: 1/21) u sastavu:

1. Mirsada Sirčić - predsjednica Komisije,

2. Elmedin Bardak - član Komisije,
3. Adisa Borovac - član Komisije,
4. Sead Džabija - član Komisije,
5. Adnan Omerhodžić - član Komisije.

Član 6.

Komisija za izbor predsjednika i članova reguliranih tijela Grada Goražda iz člana 5. ovog Rješenja se razrješava zbog isteka mandata na koji je imenovana.

Član 7.

Ovo Rješenje stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenim novinama Grada Goražda“.

Broj: 01-02-1-1208

3. 4. 2025. godine

G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI

GRADSKOG VIJEĆA

Bajro Obuća, s.r.

93

U skladu s članom 115. i članom 133. Poslovnika Gradskog vijeća Grada Goražda („Službene novine Grada Goražda“, broj:2/20 i 3/20), Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. god., **d o n o s i:**

Z A K L J U Č A K

1. Usvaja se Izvještaj o realizaciji Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Gradu Goražde za razdoblje od 2020–2024. godine.
2. Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a bit će objavljen u „Službenim novinama Grada Goražda“.

Broj: 01-02-1-1209

3. 4. 2025. godine

G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI

GRADSKOG VIJEĆA

Bajro Obuća, s.r.

94

U skladu s članom 115. i članom 133. Poslovnika Gradskog vijeća Grada Goražda („Službene novine Grada Goražda“, broj:2/20 i 3/20), Grad-

sko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. god., **d o n o s i:**

Z A K L J U Č A K

1. Usvaja se Izvještaj o radu Zdravstvenog savjeta Grada Goražda za 2024. godinu.
2. Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a bit će objavljen u “Službenim novinama Grada Goražda”.

Broj: 01-02-1-1210
3. 4. 2025. godine
G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA
Bajro Obuća, s.r.

95

U skladu s članom 115. i članom 133. Poslovnika Gradskog vijeća Grada Goražda (“Službene novine Grada Goražda”, broj: 2/20 i 3/20), Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. god., **d o n o s i:**

Z A K L J U Č A K

1. Usvaja se Plan rada i razvoja JU “Centar za kulturu”, Goražde za 2025. godinu.
2. Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a bit će objavljen u “Službenim novinama Grada Goražda”.

Broj: 01-02-1-1211
3. 4. 2025. godine
G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA
Bajro Obuća, s.r.

96

U skladu s članom 115. i članom 133. Poslovnika Gradskog vijeća Grada Goražda (“Službene novine Grada Goražda”, broj: 2/20 i 3/20), Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. god., **d o n o s i:**

Z A K L J U Č A K

1. Usvaja se Plan i program rada JU Edukacijsko-rehabilitacijski centar “Buđenje”, Goražde za 2025. godinu.

2. Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a bit će objavljen u “Službenim novinama Grada Goražda”.

Broj: 01-02-1-1212
3. 4. 2025. godine
G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA
Bajro Obuća, s.r.

97

U skladu s članom 115. i članom 133. Poslovnika Gradskog vijeća Grada Goražda (“Službene novine Grada Goražda”, broj: 2/20 i 3/20), Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. god., **d o n o s i:**

Z A K L J U Č A K

1. Informacija o stanju deponije otpada “Šišeta”, prima se k znanju.
2. Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a bit će objavljen u “Službenim novinama Grada Goražda”.

Broj: 01-02-1-1213
3. 4. 2025. godine
G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA
Bajro Obuća, s.r.

98

U skladu s članom 115. i članom 133. Poslovnika Gradskog vijeća Grada Goražda (“Službene novine Grada Goražda”, broj: 2/20 i 3/20), Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. god., **d o n o s i:**

Z A K L J U Č A K

1. Informacija u vezi s početkom odlaganja otpada na deponiji “Trešnjica”, prima se k znanju.
2. Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a bit će objavljen u “Službenim novinama Grada Goražda”.

Broj: 01-02-1-1214
3. 4. 2025. godine
G o r a ž d e

PREDSJEDAVAJUĆI
GRADSKOG VIJEĆA
Bajro Obuća, s.r.

99

U skladu s članom 115. i članom 133. Poslovnika Gradskog vijeća Grada Goražda ("Službene novine Grada Goražda", broj:2/20 i 3/20), Gradsko vijeće Grada Goražda na nastavku 3. redovne sjednice održane dana 3. 4. 2025. god., **d o n o s i:**

Z A K L J U Č A K

1. Utvrđuje se Nacrt odluke o utvrđivanju kriterija za sufinansiranje troškova prevoza sportskim klubovima u ligaškom sistemu takmičenja.
2. Nacrt odluke o utvrđivanju kriterija za sufinansiranje troškova prevoza sportskim klubovima u ligaškom sistemu takmičenja može poslužiti kao osnova za izradu Prijedloga odluke o utvrđivanju kriterija za sufinansiranje troškova prevoza sportskim klubovima u ligaškom sistemu takmičenja, sa stavovima i primjedbama koje su iznijela radna tijela Vijeća i vijećnici na

samoj sjednici Vijeća.

3. Nacrt odluke o utvrđivanju kriterija za sufinansiranje troškova prevoza sportskim klubovima u ligaškom sistemu takmičenja upućuje se na javnu raspravu koja će se organizovati i provesti na način i po planu koji će utvrditi Komisija za rad nevladinih organizacija, sport, kulturu i vjerske zajednice u saradnji sa Službom za društvene djelatnosti i opću upravu.
4. rezultatima javne rasprave Komisija za rad nevladinih organizacija, sport, kulturu i vjerske zajednice podnijeće izvještaj Gradskom vijeću sa iznesenim primjedbama i mišljenjima o pojedinim pitanjima.
5. Rok za provođenje javne rasprave je do 60 dana.
6. Zaključak stupa na snagu danom donošenja, a bit će objavljen u "Službenim novinama Grada Goražda".

Broj: 01-02-1-1215 PREDSJEDAVAJUĆI

3. 4. 2025. godine GRADSKOG VIJEĆA

G o r a ž d e

.....

S A D R Ź A J

76	Odluka o usvajanju Revidirane i usklađene Strategije razvoja Grada Goražde za period 2024–2027. g.	201
76a)	Strategije razvoja Grada Goražde za period 2024–2027. g.	202
77	Odluka o naknadama za rad u organima javnog komunalnog preduzeća, javnog preduzeća, javnih ustanova i zdravstvenih ustanova čiji je osnivač Grad Goražde.	318
78	Odluka o davanju na korištenje poslovne zgrade u vlasništvu Grada Goražda, Javnoj ustanovi Edukacijsko-rahabilitacijski centar za djecu, mlade i odrasle osobe s teškoćama u razvoju Grada Goražda “Buđenje”.	319
79	Odluka o produženju ugovora o zakupu poslovne prostorije u vlasništvu Grada Goražda, Udruženju paraplegičara i oboljelih od dječije paralize Bosansko-podrinjskog kantona Goražde.	320
80	Odluka o produženju ugovora o davanju na korištenje podrumskih prostorija, JU Dom zdravlja “Dr. Isak Samokovlija”, Goražde.	320
81	Odluka o davanju u zakup poslovnih prostorija u vlasništvu Grada Goražda, Socijaldemokratskoj partiji Bosne i Hercegovine.	321
82	Odluka o prodaji nekretnine neposrednom pogodbom Želimiru Stojanoviću i Mladenki Stojanović radi oblikovanja građevinske čestice.	322
83	Odluka o gubitku statusa javnog dobra u općoj upotrebi.	323
84	Odluka o gubitku statusa javnog dobra u općoj upotrebi.	323
85	Odluka o donošenju Programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Gradu Goražde za razdoblje od 2025. do 2029. Godina.	324
85a)	Program razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Gradu Goražde za razdoblje od 2025. do 2029. godina	325
86	Odluka o davanju saglasnosti.	431
87	Odluka o upisu zabrane otuđenja i opterećenja na nekretninama izgrađenim po Sporazumu o saradnji na sprovođenju državnog projekta „Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnih smještaja pružanjem javnih stambenih rješenja“ u okviru projekta CEB II-podprojekat Grad Goražde broj: 02-05-118/19 od 10. 1. 2019. godine.	431
88	Odluka o upisu zabrane otuđenja i opterećenja na nekretninama izgrađenim po Sporazumu o saradnji na sprovođenju državnog projekta „Zatvaranje kolektivnih centara i alternativnih smještaja pružanjem javnih stambenih rješenja“ u okviru projekta CEB II-podprojekat Općina Goražde broj: 04-36-1-2053-88-1/13 od 16. 9. 2016. godine.	432
89	Odluka o izmjeni Odluke o utvrđivanju platnih razreda i koeficijenata za plaće, dodataka na plaće i naknada plaće izabranh dužnosnika, nosilaca izvršnih funkcija i savjetnika, državnih službenika i namještenika Grada Goražda.	432
90	Odluka o organizaciji i realizaciji Internacionalne kulturne manifestacije “Festival prijateljstva”, Goražde.	433
91	Rješenje o razrješenju člana Upravnog odbora Javne ustanove Dom zdravlja “Dr. Isak Samokovlija” Goražde.	434
92	Rješenje o imenovanju Komisije za izbor predsjednika i članova reguliranih tijela Grada Goražda.	434
93	Zaključak.	435
94	Zaključak.	435
95	Zaključak.	436
96	Zaključak.	436
97	Zaključak.	436
98	Zaključak.	436
99	Zaključak.	437

9. 4. 2025.

Broj 5 – strana 439

